Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

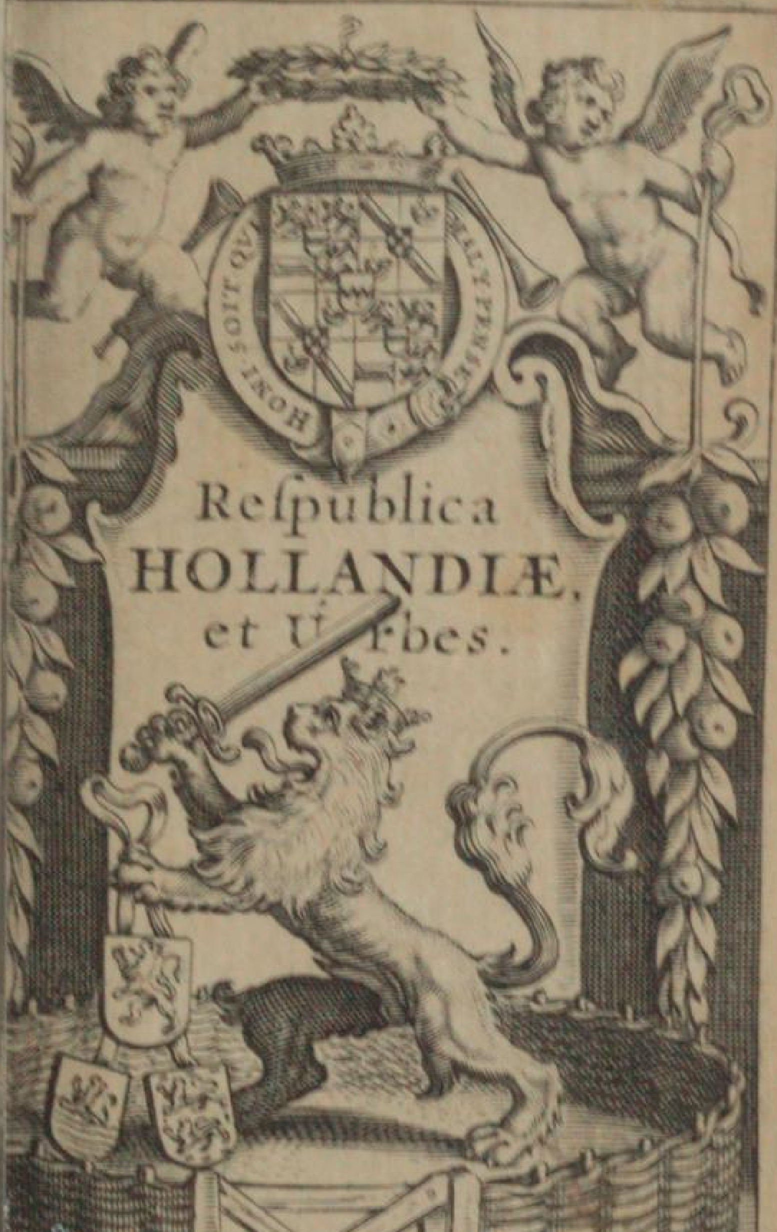
~~Elzevirs~~
~~D.125.~~
KW 224
D 64

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

Grotius

De antiq R. P.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

Reſpublica HOLLANDIÆ, et Urbes.

VGDVNI BATAVORVM, Ex officina
ANNIS MAIRE. Anno cIↄ Iↄc xxx.

Koninklijke Bibliotheek

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

DE MIRANDIS BATAVIÆ

AD I. DOVSAM.

Gnorata tuæ referam miracula terræ
Douſa peregrinis non habitura fidem.
Omnia lanitium laſſat textrina Minerva;
Lanigeros tamen hinc ſcimus abeſſe greges.
Non capiunt operas fabriles oppida veſtra;
Nulla fabris tamen hæc ligna miniſtrat humus.
Horrea triticeæ rumpunt hic frugis acervi;
Paſcuus hic tamen eſt, non Cerealis ager.
Hic numeroſa meri ſtipantur dolia cellis;
Quæ vineta colat, nulla putator habet.
Hic nulla, aut certe ſeges eſt rariſſima lini;
Linifici tamen eſt copia maior ubi?
Hic mediis habitamus aquis; quis credere poſſit?
Et tamen hic nullæ Douſa bibuntur aquæ.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

IDEM GRÆCE.

Ὑμετέρης ἐρέω νηπενθέα θαύματα γαίης,
Δουσιάδη δύσπιστ᾽ ἀλλοδαποῖς ἀΐειν.
Ἐνταῦθ᾽ οὐκ ἀρκοῦσ᾽ ἐρίοις ἱστῶνες Ἀτλώνης,
Πῶϋ δὲ φροῦδον ἅπαν εἰροπόκων οἰῶν.
Ἄστεα χειροβίους οὐ χωρεῖ τέκτονας ἄνδρας,
Ἐργασίμης δ᾽ ὕλης ἔστ᾽ ἀχόρηγον ἔδος.
Σιτοδόκους πυροῦ σωροὶ ῥηγνῦσι καλιάς,
Βουβότος ἡ γαίη δ᾽ οὐ φιλόπυρος ἔφυ.
Ἄπλετοι ὧδ᾽ οἴνοιο νενασμέναι εἰσὶ πιθάκναι,
Οὐδενὸς οἰνοπέδου δ᾽ ἐστὶ φυτηκομίη.
Οὐδαμὸς ἢ σπάνιος τῆδε σπόρος ἐστὶ λίνοιο,
Ποῦ ποτε δ᾽ εἰσὶ λίνου πλείονες ἐργασίαι;
Οἰκίαι εἰσὶ μέσοισιν ἐν ὕδασιν. τίς κε πίθοιτο;
Ὑδροπολεῖ δ᾽ οὐδεὶς ἐνθάδε Δουσιάδη.

HVGO-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

CONTENTORVM IN HOC ENCHIRIDIO conſpectus.

I.

Hugonis Grotij De antiquitate Reip. Batavicæ Liber ſingularis. pag. 11.

II.

Notæ in eundem librum. pag. 87

III.

Pauli Merulæ de ſtatu Reip. Bat Diatriba. pag. 123.

IV.

Ordinum Holl. & VVeſt-Friſ. Decretum de majeſtate Reip. Bat nunc primum ex vernaculo Latin redditum. pag. 143. &c.

V.

Vrbes Hollandiæ Selandiæque & earundem Encomia.

VI.

Principes Hollandiæ Selandiæq; ex Batavia illuſtrata.

Omnia

Correctiora ex ſecundis curis.

P. SCRIVERI.

HVGONIS GROTII

De

ANTIQVITATE REIPVBLICÆ BATAVICÆ

Liber ſingularis.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

ILLVSTRISSIMIS
HOLLANDIÆ
VVESTFRISIÆQVE
ORDINIBVS
H. GROTIVS
Fiſci Hollandici, Zelandici, & VVeſtfriſici Advocatus.

EXIGVVM vobis libellum offero, Nobiliſsimi atque Ampliſſimi Patres: imo offert ſeipſe, mole quidem exiguus, at magnus argumento, veſter vero totus. Veſtrum enim imperium, veſtra jura majeſtatemque defendit. Hoc namque agit, ut, breviter ab initio inclitæ gentis in hunc diem intercedentia ſæcula percurrens, oſtendat, penes utriuſque ordinis primores curam ſemper fuiſſe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

Batavæ rei, quæ tandem ad vos perpetua ſucceſſione delata eſt. Hæc quippe poteſtas fundamentum fuit reipublicæ, præſidium æqui juris, frænum principatus. Hanc reverebantur olim, huic faſces ſuos ſubmittebant placide publici ſtatus ſummi præſides atque tutores, ſive Reges illi, ſeu Duces, ſeu poſtremo Comites vocabantur. Ipſæ denique ſanctiſſimæ leges velut in ſinu Ordinum tuto conquieſcebant. His gubernatoribus illa quondam & nunc iterum clariſſima Batavorum libertas per graviſſimas procellas in hanc felicitatē temporum enavigavit. Quod enim gravius libertati periculum eſſe potuit, quam à Romana olim potentia, ab Hiſpana nuper, quæ Romanæ proxima, aut, ut ſibi videtur, maior etiam Romana? Per utrumque tamen emerſit, & cum in arma truderetur, oppoſuit prementium viribus cauſæ æquitatem, bene ordinatum imperium, animos invictos. Eis ſuc-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

ſucceſſus adfuit, ad ſtuporem uſque humani generis, auctaque cum bello fama & opes, ut ferme quos magnæ claritati Deus destinat, eos per labores & pericula prætentat. Eodem procerum ductu emicuit illa non minor armorum laude Batavorum fides, quam in maioribus quondam veſtris expertus eſt populus Romanus, dum vera manſit ſocietas: & nunc in vobis agnoſcunt proximi reges; nec hi tantum, ſed & qui adverſa nobis vestigia prementes, alia ſidera, aliud cœlum vident. Quæ cuncta pro dignitate exſequi, ingens annalium labor fuerit: nobis ſatis in præſens huius optimatis imperij vetustatem velut per indicem commonstrare. Quam operam ſperamus nec civibus inutilem fore, nec externis injucundam. Quamquam enim veriſsimum est quod & ab Alcibiade & ab Auguſto dictum invenitur, boni eſſe civis præſentem reipublicæ ſtatum tueri, eumque mutatum nolle, tamen affe-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

ctu maiore eam rempublicam proſequimur, quam & ipſi habemus, & videmus maioribus noſtris placuiſſe, aut ut optimam, aut ut ipſis convenientiſſimam: quamq; adeo parentes ſuis ſudoribus, ſuo ſanguine defenſam, velut propriam, poſteris reliquerunt. Adde, quod in omnibus rebus vetuſtas ipſa plurimum habet dignitatis: ita ut Maſſilienſes, quorum præſtantiſſima creditur fuiſſe reſpublica, laudentur eo nomine, quod gladio ad puniendos ſontes uſi ſint eodem à condita urbe, quo indicarent in minimis quoque rebus antiquæ conſuetudinis momenta ſervanda. Proxime enim ad Deum accedit antiquitas æternitatis quadam imagine. unde ſenectutis veneratio animis noſtris innata eſt: quam in republica tanto magis quam in hominibus colere debemus atque admirari, quia mortales cum ſint homines, ſenectus in ipſis imminentis exitus nota eſt: reſpublica vero cum in

ſpem imortalitatis inſtituta ſit, ab ipſa ætate vires accipit, & ſeneſcendo invaleſcit. Certiſſimum enim argumentum imperij bene conſtituti eſt diuturnitas: hinc maior eius fiducia amorque civibus: nec aliam magis ob cauſam durat reſpublica, quam quia duravit. Externis etiam conſulendum fuit, ut ij quos rerum geſtarum magnitudo cognoſcendæ huius reipublicæ cupidos effecit, non modo quæ nunc ſit, ſed & quæ fuerit, intelligant: demto errore, quem ſæpe nominum ſimilitudo parit in re diſſimili. Neq; enim ubique iidem ſunt Principes, iidem Ordines. verum alibi ſumma poteſtas unius, conſilium plurium: alibi plurium poteſtas, unius procuratio: alibi ſub Principe leges: alibi ſub legibus Princeps. Quæ ſi quis diligenter expenderit, facile inveniet, non hanc quæ nunc eſt noviter apud nos cœpiſſe, ſed quæ prius fuit clarius apparere rempublicam. Sicut enim domus ſtare poteſt,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

etſi partes quaſdam commutes; fundamenta autem ſi convellas non poteſt; ita commutatis magiſtratuum nominibus atque officijs non ſtatim alia reſpublica eſt, dum tamen vis ſumma imperij primaque poteſtas, & illa, ut ita dicam, mens, quæ corpus omne movet atque continet, una maneat atque eadem. Reſtat Deum precemur, Proceres eminentiſſimi, ſtatorem vindicemque huius imperij, ut quam libertatem non tam veſtra inſignis prudentia, civiumque & militum egregia virtus, quam cœleſte ipſius auxilium hactenus defenſavit, eam porro in multas ætates propaget: propriaque nobis & perpetua faxit hæc bona quæ coram contuemur: ſed illa præcipue, quæ certiſſima ſunt ſecuritatis publicæ pignora, Religionem, Ivstitiam *atque* Concordiam.

Hagæ Comitis XVII. Kal. April. Anni cIↃ. IↃc. x.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

CAPITA HVIVS LIBRI.

CAPVT I. Quid ſit Principatus in Republica optimatum, quid Ordines.

CAP. II. Quæ Batavorum Reſpublica fuerit, condita primum gente.

CAP. III. Quæ Batavorum Reſpublica florente Imperio Romano.

CAP. IV. Quæ Batavorum Reſpublica fuerit poſt lapſum Imperii Romani.

CAP. V. Quæ Batavorum, hoc eſt, Hollandorum Reſpublica fuerit, Comitum tempore.

CAP. VI. Quomodo tentata Reipublicæ mutatio cauſam bello dederit.

CAP. VII. Quæ in bello fuerit, poſt bellum ſit Batavorum Reſpublica.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

Amice lector,

NOTAS *illuſtrandis quibuſdam locis perneceſſarias, margo quidem latior facile admittat, hic enchiridij modulus omnino excludit. Quare eas, ne cui fraus fiat, ſtatim ad libelli huius calcem ſubiecimus, aliquanto auctiores vulgatis. Hoc volebam, neſcius ne eſſes. Vale.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

DE ANTIQVITATE REIPVBLICÆ BATAVICÆ.

CAPVT I.

Quid ſit Principatus in Republica optimatium: quid Ordines.

CVNCTAS nationes populus, primores, aut ſinguli regunt. Primorum regimen aut cum principatu eſt, aut ſine principatu. Principatum voco eminentē unius auctoritatem aliorum poteſtate atque legibus definitam. quibus ſignis à regno proprie nominato diſtinguitur. unde Tacitus Piſonem dixiſſe memorat de Germanico, principis Romani non Parthi regis eum eſſe filium: de Caligula autem Suetonius, parum abfuiſſe, quin principatus ſpeciem in regnum converteret: ſicut de Vercinge-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

cingetorigis patre Cæſar, obtinuiſſe eum Galliæ principatum, ſed ob eam cauſam, quod regnum appeteret, à civitate interfectum. Et Plinius de Traiano, occupari ab eo principis ſedem, ne eſſet domino locus. Improprie tamen & principatus ipſe regnum vocatur. atque ita heroum temporibus exorta regna ait Ariſtoteles, cum populi ijs, à quorum majoribus beneficijs affecti erant, puta inſtructi legibus aut bello defenſi, deferebant belli imperium cum judicandi poteſtate. quod quidem regnum ait fuiſſe in volentes, & definito jure. Sic & Thucydides apud Græcos ait vetuſtiſſima fuiſſe regum imperia, patrum in liberos ſucceſſione delata, certiſque honoribus circumſcripta. Vnde apparet etiam in optimatium republica principatus ſæpe generis ordine deferri. cujus rei nobile exemplum Lacedæmon exhibet. Primores autem, penes quos ſumma reſpublica eſt, aut pro ſe quiſque ſententiam dicunt, ut fit apud Venetos, aut corporum nomine. Quæ corpora aut ejuſdem

ſunt

ſunt generis, aut diverſorum. Eiuſdem, ut apud Achæos, quorum concilium ex legatis urbium conſtituebatur. Fiunt autem diverſa ut civium, ita corporum è civibus genera, differentijs qualitatum, quibus ad rempublicam aliter atque aliter ordinantur. Vnde & hæ qualitates & ipſa corpora Latine *Ordines* vocantur. vulgus etiam *Status* appellat. Tales Hippodamus ordines tres faciebat, artifices, agricolas, milites: Plato cuſtodes, milites, agricolas: Ægyptij ſacerdotes, milites, opifices: Galli veteres, Druidas, equites, plebem: Romani patricios, equites, plebeios. Quoties ergo primores ratione ordinum diſtincti ſummum rerum imperium adminiſtrant, id Ordinum aut Statuum regimen appellatur: ut in Germania hodie, ubi poteſtatem ſupremam juncti conſtituunt Electores, principes, civitates. Quod ſi ad hoc optimatium imperium ex ordinibus compoſitum legitimus accedat principatus, ea vero reſpublica optime videri debet & dilecta eſſe
&

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

& temperata. Nam cum in re omn
id quod medium eſt probemus
medium autem dicatur modo id
quod remotum utrinque eſt, mo
do id quod utrumque partici
pat, apparet hanc rempublicam ita
inter regnum & multitudinis im
perium eſſe conſtitutam, ut & ma
la utriuſque declinando à ſe aver
tat, & bona imitando in ſe derivet
Primum enim cum neque uni ho
mini multis erroribus obnoxio, ne
que multitudini imperitæ omnia
permittit, maximis ſe proculdubio
ſubducit periculis. Quandoquidem
vero regnum præcipue majeſtate,
populi autem imperium æquali li-
bertate commendatur: majeſtatem
quidem principatu aſſequitur: æ-
qualitatis autem quantum ſatis eſt
prꝍſtat, cum cuivis è quovis ordine
per virtutem ad ſummos honores
partemque imperij munit viam.
His, ne ſequentium ſeriem ſæpius
interrumpant, in ipſo ſtatim limi-
ne explicatis, nunc quæ Batavo-
rum ab initio gentis ad hæc uſque
tempora Reſpublica fuerit, ſedulo
inquiramus. Id dum facimus, ſ
non

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

on tam exacta afferimus argumen-
a, atque ſi in Græca aut Romana
iſtoria verſaremur, minime id mi-
um videri cuiquam debet: cum &
etuſtiſſima rerum Germanicarum
ognita non habeamus, niſi per
Romanos, negligentes ſane rerum
xternarum ſcriptores: & poſt Ro-
nani imperij lapſum, ut fere
mnium circa id tempus gentium,
ta & hujus noſtræ memoria den-
iſſimis tenebris, partim etiam fa-
ulis ſit involuta; ac poſtea non ni-
i ſero apud nos reperta ſint inge-
ia, quæ rerum famam ad poſteros
ropagarent, ipſis quin etiam archi-
is diu ſilentibus. Dabit igitur ve-
iam lector, ſi delineationem ma-
is rudem, quam exactam totius
Reipublicæ imaginem exhibemus:
facietque, quod & judici facere,
n cauſis præſertim à memoria re-
notioribus, neceſſe eſt, ut non in
ingula temporum momenta teſtes
xigat: ſed probato initio & fine,
medij temporis ſimilem atque
perpetuum tenorem, ni contra ap-
pareat, æqua ratione ductus ſibi ip-
e proponat.

CAP.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

CAP. II.

Quæ Batavorum Reſpublica fuerit,
condita primum gente.

COnſtat igitur Batavos partem
ante Cattorum, ut & Tacitu
[*Hiſt.* IV. *& de Moribus Germ.*] te
ſtatur, & Batavorum nominis apu
Cattos, Cattorum viciſſim apu
Batavos veſtigia evincunt, ante Iu
lij Cæſaris tempora, & forte ali
quot prius ſeculis, migraſſe in eas
quas nunc habent, ſedes, inſulam
nimirum Oceano Rhenoque cir
cumfluam, & proxima oræ Ciſrhe
nanæ, quæ Gallica ſeu Belgica vo
catur. eaque loca, ut Tacitus nar
rat, cultoribus vacua occupantibu
ceſſiſſe, æquiſſima naturæ lege, qu
rerum ſine domino jacentium do
mini fiunt qui primi eas poſſi
dent. Eſt igitur hoc juſtiſſimum
liberæ reipublicæ initium: quipp
quam populus origine ſua liber i
libero ſolo conſtituit. Qua Re
publica uſi ſint, Strabo ſatis do
cet, qui ait, Celtas omnes optima

tiur

tium imperijs fuiſſe addictos. Celtas autẽ Græci cum dicunt, tum Gallos, vicinos Batavorum, tum vero Germanos complectuntur, quorum nobiliſſimi fuere Batavi, ſi quid Tacito & Plinio credimus. Et apud Gallos quidem veteres ante Romana tẽpora quæ reſpublica fuerit, Ambiorix [*apud Caſarem de bello Gallico lib.* V.] oſtendit, cum dicit eiuſmodi eſſe principum imperia ut non minus in ipſos juris multitudo, quam ipſi in multitudinẽ habeant: ubi multitudinis nomine non ipſum vulgus, ſed concilium cujuſq; gentis primorum intelligi tum exempla apud Cęſarem demonſtrant, tum id quod Cæſar ipſe [*lib.* VI. *De bello Gallico*] dicit, plebem nullo pęne in loco eſſe apud Gallos, nulliq; adhiberi conſilio, ſed imperium omne intra Druides & equites cõſiſtere. Germanicas quoq; gentes non ſub ſingulorum, ſed ſub plurium imperio ab omni ævo vixiſſe oſtendit illud Taciti [*de Moribus Germ.*] quo loco de antiquiſſimis Germanorũ expeditionibus meminit: *quipep regno Arſacis acrior eſt Germanorũ libertas:* & Lucanus, [*lib.* VII.]

Libertas ultra Tanaim Rhenumque receſsit:
Et toties nobis iugulo quæſita negatur,
Germanum Scythicumque bonum:

ſequitur autem,

Ex populis qui regna ferunt, ſors ultima noſtra eſt.

Quibus locis *libertas* quid ſignificet, oppoſita *regni*, propriè nimirum dicti, voce declaratur: ut & initio Annalium [*Tacitus*:] *Vrbem Romam à principio reges habuere. Libertatem & Conſulatum L. Brutus inſtituit.* Atque ut hæc Germanis communia, ita ad Batavos quoque ſpecialiter pertinuiſſe Civilis Batavus oſtendit, [*Tac. Hiſt.* IV.] in ea oratione qua Gallos ad libertatem hortatur: quippe cum ſervire jubet Syriam, Aſiamque & ſuetum regibus Orientem, ſatis oſtendit ut Orientis populos regno addictos, ita Batavos ab eo imperij genere natura alienos fuiſſe. Atqui id contrarium alicui forte videatur ei quod alibi dicitur, Civilem ipſum regio ortum ſanguine. Adde quod Veromerum Batavorum regem appel-

appellat Strabo: & aliorum item Batavorum regum mentio eſt apud Ammianum Marcellinum. Sed nihil eſt manifeſtius, quam reges hos fuiſſe itidem ut Laconicos, nomine ſolo, re vero ipſa nihil niſi optimatium primos. Clare id oſtendit Tacitus, [*De Moribus Germ.*] cum negat Germanorum regibus *infinitam aut liberam fuiſſe poteſtatem:* quin & in concilio auditos ait, *auctoritate ſuadendi magis, quam iubendi poteſtate.* De Friſijs quoque locutus [*Annalium* XIII.] vicina Batavorum gente, cum dixiſſet eam nationem à Verrito & Malorige regi, caute adjicit, *in quantum Germani regnantur.* Gothones quoque ubi deſcribit, [*De Moribus Germ.*] ait *paulo iam regnari adductius, quam cæteras Germanorum gentes, nondum tamen ſupra libertatem.* Suionas autem ut à Germanico ingenio degenerare oſtendat, *unum eis imperitare* ait, *nullis iam exceptionibus, nec precario iure parendi.* Neque tamen ſemper aut omnibus Germanorum gentibus tales reges fuere, ſed plerumque duces

tantum. Diſtinguit Tacitus, cum ait *reges ex nobilitate, duces ex virtute ſumptos*. Et Caſar [*lib. VI. de bello Gallico*] Germanis *in pace nullum communem* ait fuiſſe *magiſtratum, ſed* *deligi qui bello praſint, ut vita necíſque habeant poteſtatem*. Rar ergo reges; duces ſæpe, & in unumquodque bellum, quales apud Batavos Civilis ipſe, & prius Cariovalda, mox alij. Ducum poteſta ferme tantum bellica. regum aliquanto largior, aut certe hoc major, quia perpetua. Vtraque cum infinita non fuerit, neceſſario circumſcripta fuit finibus. Fines à lege & alia poteſtate. Lex dat exceptiones, ut Tacitus vocat: poteſtas autem plurium addita facit, ut unus precario, non jure ſuo imperet. Leges ſcriptæ non fuere, ſed itidem ut Laconicæ, memoria hominum & uſu ipſo conſecratæ. Quales autem eæ fuerint apud Batavos in definiendo regum aut ducum imperio, difficile dictu eſt; niſi, quod credibibile eſt, eaſdem aut non multo diſſimiles fuiſſe ijs quæ poſtea Comitum tempore uſitatæ, ut

infra

infra dicemus, ſero demum perſcribi cœpere. Argumentum mihi præbet, quod Batavi è Cattis orti ſunt, gente Germanorum omnium prudentiſſima, & nota imperandi parendique artibus, quod illis vocibus Tacitus [*de Moribus Germ.*] de Cattis loquens indicat, *præponere electos, audire præpoſitos:* deinde quod video nullam gentem conſtantius in publicis privatiſque rebus majorum inſtitutis adhæſiſſe: ita ut vere de his dici poſſit, quod Tacitus [*ibidem*] ait, *plus* ibi *bonos mores valere, quam alibi bonas leges.* Exemplum ſit mos ille Cattorum, quo crinem barbamque ſubmittebant, voto obligati non niſi hoſte cæſo exuere ſquallentem oris habitum. Cujus memor apud Tacitum [*Hiſt.* IIII.] Civilis Batavus propexum rutilatumque crinem patrata demum cæde legionum depoſuit. Et ſcimus apud nos fuiſſe, qui initio ejus, quod nuper deſijt, belli idem uſurpaverint, tradito à parentibus more. Ait Tacitus [*de Moribus Germ.*] turmas aut cuneos non caſu aut fortuita

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

conglobatione factos, ſed per familias & propinquitates. Tales turmas cuneoſque è vicinis & conſanguineis in pleriſque Batavorum oppidis hodieque invenias, excedente omnem memoriam inſtituto. Apud Germanos veteres [*Tac. ibidem.*] ipſis incipientis matrimonij auſpicijs mulier monebatur venire ſe laborum periculorumque ſociam, idem in pace, idem in prælio paſſuram auſuramque. Hinc Batavis in hunc diem pro lege ſervata bonorum inter conjuges communio. Potum ex frumento corruptum in vini ſimilitudinem, veſtes non fluitantes, ſed quæ ſingulos artus exprimant, villas in agris ſuis quamque ſpatijs circumdatas, omnes veteres Germanorum notas, nuſquam clarius agnoſcas. Inimicitias propinquorum à propinquis ſuſcipi, rurſus ſatisfactionem recipi ab univerſa domo, reconciliatis in convivio inimicis, partem mulctæ regi aut civitati, partem ipſi qui vindicatur aut propinquis, exſolvi, plane ita uti Tacitus narrat, manſere manentque etiamnum:

niſi

niſi quod ante ſæculum unum & alterum inimicitiæ familiarum apertius atque acrius exercebantur. Morem ait Tacitus fuiſſe civitatibus, ultro ac viritim conferre principibus vel armentorū vel frugum quod pro honore acceptum etiam neceſſitatibus ſubveniret. hinc decimarum origo. Poſtremo mos ipſe ducem deligendi in exemplo Caninefatum deſcribitur, qui pars cum eſſent Batavorum, Brinionem, claritate natalium inſigni, *impoſitum ſcuto, more gentis* [*inquit Hiſt. lib.* IIII. *Tacitus*] *& ſuſtinentium humeris vibratum*, ducem delegere. Eundem morem Batavis viciniſque gentibus manſiſſe per Comitum tempora, ex publicis monumentis apparet, quæ clare teſtantur antequam prælium inter Friſios & Wilelmum Hannoniæ domus ultimum committeretur, tentato colloquio Friſios inter cæteras hanc Comiti conditionem tuliſſe, quatuor Friſiorum nobiliſſimos impoſitum ſcuto Comitem humeris vibraturos, cum ſuperindicto: HAEC EST POTESTAS FRISIAE.

 Qua-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

Quare cum & in privatis rebus, & in ijs publicis quæ ad ſpeciem magis, quam ad vim ipſam imperii pertinent, tam religioſe mos antiquus ab his populis ſit conſervatus, facile adducor, ut imperij leges eas antiquitus credam fuiſſe, quas ſequentium temporum uſus oſtendit. Nunc penes quos, juxta reges & duces, poteſtas ſummæ rei fuerit, inveſtigandum eſt. Apud Germanos ergo, pręter eos qui ſacra curabant, duorum ordinum homines fuiſſe, reperio: principes & plebem. Principes cum dico, non ſingulis intelligo qui ſingulis gentibus imperabãt, ut plerumque ea vox uſurpatur: hi enim principes erant ipſi reges aut duces, de quibus locuti hactenus ſumus: ſed eos qui ſinguli partem aliquam gentis curabant, quæ partes majores quidem pagi, minores autem vici vocantur. De his Cæſar [*lib.* VI.] *nullus communis eſt magiſtratus: ſed principes regionum atque pagorum inter ſuos ius dicunt, controverſiaſque minuunt.* Tacitus [*de Moribus Germ.*] eoſdem principes ait *iura*

per

per pagos vicoſque reddere. Ac ſolitos quidem principes eligi Tacitus docet: *eliguntur in iiſdem conciliis & principes*. ſed ita ut maxima nobilitatis ratio haberetur: *Inſignis* enim, inquit, *nobilitas aut magna patrum merita, principis dignationem etiam adoleſcentulis aſſignant*. Vnde orum credo ut jurisdictiones pagorum vicorumque diu in nobilibus familijs continuatæ, poſtremo fierent velut hæreditariæ. Sunt ergo hi principes dignitate generis ac muneris ijdem, qui poſtea Barones ac Nobiles. Neque vero penes nos ita reſpublica fuit, ut plebs, ſicut apud Gallos Cæſaris tempore, ſervorum loco haberetur. ſed principibus ſingulis, Tacito tradente, [*de Moribus Germ.*] *centeni ex plebe comites conſilium ſimul & auctoritas aderant*. Hi ſunt magiſtratus, quos una cum principibus agros diſtribuiſſe Cæſar [*lib.* VI.] commemorat. Ipſæ ergo imperij cuiuſque regiones partim à principibus, partim à dilectis è plebe administrabantur. ijdem vero qui partes ſinguli, totum imperij corpus

univerſi regebant, idque per concilium. Tacitus: [*De Moribus Germ.*] *De minoribus rebus principes conſultant de maioribus omnes: ita tamē ut ea quoque quorum penes plebem arbitrium eſt apud principes pertractentur.* Concilium ait duplex fuiſſe Germanici nationibus. Minus, quo res quotidianæ & ſæpius occurrentes ordinabantur: id è principibus ſolis conſtitiſſe. Majus, penes quod ſumm rerum poteſtas: idque compoſitum ex utroque ordine. Nam quod *omnes* ait, non ita intelligendum eſt, qua ſinguli tanquam ad comitia convenerint, relictis laribus ac focis. i enim in gente magna, qualis præſertim Batavorum, in qua nationes ſeptem Plinius [*Lib.* IV.] numerat Batavos proprie ita dictos, Caninefates, Friſios minores, Friſiabones, Cauchos minores, Tuſios, Marſacios, fieri omnino non poterat Sed *omnes* dicuntur ipſum concilium, quo ex omni regione omnique ordine idonei homines mittebantur. Explicat hoc ipſe Tacitus, [*De Moribus Germ.*] cum de Semnonibus loquens, *Stato*, ait

tem

mpore in ſilvam auguriis patrum & iſca formidine ſacram omnes eiuſdem nguinis populos legationibus coire. t de Germanis in univerſum, *coire, ſi quid fortuitum & ſubitum incider, certis diebus.* deinde: *Illud ex ertate vitium, quod non ſimul nec ſſi conveniunt, ſed & alter & tertius es contatione coeuntium abſumitur.* nes concilium ergo hoc utriuſue ordinis ſumma poteſtas fuit. nde *licuit apud concilium accuſare oque & diſcrimen capitis intendere.* uin *eliguntur in iiſdem conciliis & incipes & centeni ſingulis ex plebe mites,* quos diximus. Reges ipſi principes in hoc concilio auditi, modo attulimus, *auctoritate ſuandi magis quam iubendi poteſtate.* uamquam vero id quod Germaorum omnium erat commune, on poterat non etiam ad Batavos ertinere: tamen hanc ipſam, uam dicimus, rempublicam apud atavos fuiſſe, hiſtoria Civilis *apud Tac. Hiſt. lib.* IV.] oſtendit. s enim ut bellum adverſus Romaorum injurias rite decerneretur, *nvocavit primores gentis & promptiſſimos*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

ptiſsimos vulgi : ubi utriuſque ordi
nis clara veſtigia. Apparet ergo u
ſos fuiſſe Batavos optimatium im
perio, adjuncto tamen principat
aut perpetuo ſub regis nomine,
aut temporario ſub vocabulo du
cis. Optimates ipſos fuiſſe duo
rum ordinum: proceres, qui &
primores & principes dicebantur
& dilectos è plebe: eos omne
concilio junctos ſummam habui
ſe rerum poteſtatem. Cæterum
quia id concilium rarius coibat
res minores expeditas per re
gem ex procerum ſententia. par
tium autem ſingularum regime
fuiſſe tum penes proceres ſingulo
qui juriſdictionem obtinebant, tu
penes magiſtratus ex ſecundo or
dine dilectos. qui concentus ſane
admirabilis illam exprimit lauda
tam Platoni rempublicam, quam
optimates regunt cum plebis con
ſenſione. Illud tamen addendum
eſt, una in re diſſimiles videri Ba
tavos aliis Germanis fuiſſe. quod
Germani ſine ullis urbibus vico
tantum habitabant; Batavis ver
urbes conditas ſtatim ex quo inſu

m occuparunt, credibile eſt, quia
n ut cæteri temporariam, ſed
anſuram ſedem elegerant, idque
co, ut Tacitus [*Annal.* 11.] ait,
faciles appulſus accipiendis copiis re-
m omnium *oportuno*. Hinc enim
ceanus Britanniam & maritima
ermaniæ: inde Rhenus, Moſa,
aldis, & Germaniam interiorem
pleraque Galliæ aperiebat com-
ercio. Accedit quod in Gallia
m Cæſaris tempore multa erant
pida, propinquum Batavis exem-
um. tum vero idipſum ſatis in-
cant, in parte quidem inſulæ in-
riore, Lugduni Batavorum, in
periore autem Batavoduri, vetu-
a nobilium oppidorum nomina:
æter minora, Grinnes, Vada, A-
nacum, aliaque Tacito & Peu-
ngerianis Tabulis memorata.
uod ſi ita eſt, ut ſane credibile
t, illud quoque conſequitur, cum
ppida ſine magiſtratibus eſſe non
oſſint, eos magiſtratibus in publi-
s concilijs, juxta proceres, ma-
imam habuiſſe auctoritatem; &
lebem agro colendo, paſcendo pe-
ori, piſcationi quoque & merca-
turæ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

turæ & hinc cohærentibus opific
intentam, libenter curam reipubl
cæ his, quos diximus, magiſtrat
bus reliquiſſe.

CAP. III.

*Quæ Batavorum Reſpublica fuerit fl
rente Imperio Romano.*

HAbemus Batavæ reipublicæ f
ciem, qualis ipſo gentis prin
cipio fuit. Sed quia Romana m
gnitudo ita pleraſque gentes ol
ruit, ut & ex liberis civitatib
provincias faceret, & reges ipſ
(ut ille ait) haberet inſtrumen
ſervitutis; putabit forte aliqui
communibus dominis ſuccubuiſ
etiam Batavos, maxime cum ap
Tacitum [*De Moribus Germ.*] l
get, Batavos è Cattis in eas ſed
tranſgreſſos, ubi pars Romani in
perij fierent. Sed id quomodo i
telligendum ſit, verba ejuſdem a
ctoris paulo poſt ſequentia decla
rant, cum Mattiacos Batavorum f
nitimos in eodem ait eſſe *obſequi*
quæ vox non ſubdito, ſed amic
cor

onvenit, & prolatum eouſque non nperium, ſed *imperij reverentiam* enotat. Notum eſt duo eſſe fœerum genera, æquum & inæquale. næquale, cum alter populus in alrius ditionem concedit. æquale, um populus uterque ſui juris maet: nec obſtat, quod populus aler altero eſt ſæpe multo potenor, dum jure adæquentur: etſi lerumque is qui minus poteſt, etum cum æquum eſt fœdus, ſponte everentiam quandam atque obſeuium præſtat potentiori. Atque a par eſt credi, Batavos Romanoum reverentes fuiſſe, non autem omanorum imperijs obnoxios. Oſtendit hoc vox *ſocietatis*, qua Taitus dicto loco utitur, & quidem oneſtæ: ait enim: *Manet honos & ntiquæ ſocietatis inſigne.* Societas, uippe æqualitatem juris denotat, naxime cum vox *honoris* additur, uæ cadere non poteſt in eum poulum, qui ſe alteri populo per editionem aut fœdus inæquale ubjecit. Multoque clarius alibi de Batavis idem Tacitus, [*Hiſt.* IV.] *nec opibus Romanis, ſocietate validio-*

rum

rum attriti. quia enim plerumque inter impares non manet vera ſocietas, ſed potius, ut in apolog eſt, leonina, quæ omnia in eam partem ducit, in qua plus virium eſt, diſerte notat Batavos ingenu virtute & fide hoc conſecutos, societatem, hoc eſt juris æqualitatem, non vocabulo, ſed re ipſa ret nerent. Idem ſic quoque colligitur. Tribus ſignis populi inferiores populo Romano ſubjectos ſe profitebantur: imperijs Romanorum magiſtratuum: tributis vectigalibus. Et Magiſtratus quidem Romani in Batavorum inſul nulli unquam fuere. unde nec legatum unquam ad Batavos venire ait Civilis in oratione ad populares. ſed ipſi ſuis legibus, ſuis magiſtratibus rempublicam adminiſtrabant. Vnde nunquam provincijs accenſentur. ſed *gentem Batavorum, conventum Batavorum, civitatem Batavorum* ſepe Tacitus: [*Hiſt.* IV. *&* V.] quibus vocibus nihil aliud indicat, niſi quod hodie liberam rempublicam dicimus, ſicut *Helvetiorum civitatem*, hoc eſt,

rem.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

empublicam, Cæſar appellat. Iam ero ad tributa & vectigalia quod ttinet, quorum nulla ferme natio nmunis fuit, etiam quæ legibus liequi ſuis, quaſi beneficio populi omani, utebatur. Batavi neutrum endebant. Tacitus: [*de Moribus erm.*] *nec tributis contemnuntur, nec ublicanus atterit.* Et ſtatim, *exemtos oneribus & collationibus* dicit. Civilis [*Hiſt.* IV.] in oratione ad Gallos, Batavos *tributorum experes* vocat. Et Batavi de ſe ipſi: *Hiſt.* V.] *ſibi tributa non indici.* Quæ de cætero capita fœderis fueint, fruſtra quæramus: niſi quod eriſimile eſt Batavos & Romanos nutua pactos auxilia. Nam & atavi, qui cum vicinis de finibus quotidie certabant, minus habeant metuendum, ſi Romana manitudine niterentur: & Romani dverſus Belgas, Germanos, Briannos, toto denique terrarum ore magno ſibi uſui videbant Batavos fore, quippe omnium circa entium virtute præcipuos, & euite, pedite, remige juxta eregios, inque omne belli genus

 ido-

idoneos. Igitur ſicut nunc Helvetij regibus pleriſque, ita tunc Batavi Romanis præbebant turmas & cohortes, *quas vetere inſtituto*, inquit Tacitus, [*Hiſt.* IV.] *nobiliſſimi popularium regebant*. Fuit hoc ipſum quoque magnum & in Romano imperio rarum æqualitatis ſignum, quod auxiliaribus, quas mitterent, copijs Batavi duces ipſi præficerent, non eos à Romanis acciperent. Hoc eſt, quod ait Batavos Tacitus, (Ibidem) *viros tantum armaque imperio miniſtraſſe*: & alibi [*De Moribus Germ.*] *tantum in uſum præliorum ſepoſitos, & velut tela atque arma, bellis reſervatos*. Præter auxilia aliud quoq; maximum Romani ex Batavorum amicitia percipiebant, uſum nimirum inſulæ, ubi & præſidia habebant quædam, & claſſem prope littus, & cuncta parata tranſmittendo in Germaniam aut Britanniam bello. Dubitari non poteſt, quin C. Iulius Cæſar, qui primus Romanorum in has partes penetravit, primus quoque Batavos in ſocietatem receperit. nam & inſulæ Batavorum ipſe meminit: &

a confluentes Rheni ac Moſæ per-
ſiſſe oſtendit: & in exercitu ejus
axiliares fuiſſe Batavos Lucanus
certe exprimit. Ipſe Germanos ſe-
cm equites fuiſſe ſcribit, mox &
lis armaturæ pedites quoſdam,
qi aut ipſi Batavi, aut certe inter
es fuere, maxime cum reliqua
ermania hoſtili eſſet in Romanos
aimo, & equites illos peditesque
ccitos, ſcribat Cæſar ex iis civita-
bus quas ipſe pacaverat. Hi ſunt,
orum præcipue virtute Galliam
Cæſare debellatam Oroſius au-
or eſt. Hi, quorum impetum ad
bviodunum Galli ſuſtinere non
tuerunt. Hinc Batavo equite
otrites Heduos Arvernoſque ja-
at Civilis. Hi Gallos in Lingo-
m finibus Cæſarem adortos de-
lere. Hi bis ad Aleſiam hoſtem
ælio vicere. Horum virtute acti
fugam Bellovaci. Pharſalicæ po-
a victoriæ initium non aliunde
fore Cæſar prædixerat & even-
s monſtravit, teſtibus Floro &
ione. Eidem Batavi equites, qui-
s proprium vada nando cum e-
is tranſmittere, aggreſſos Cæſa-

rem Ptolemæum & Alexandrino
dedere in fugam. Quibus tantis fi
dei ac fortitudinis exemplis pe
motus Cæſar Auguſtus, ut nu
Helvetios plerique reges, ita Bat
vos cuſtodiæ corporis ſui admovi
quod ſecuti ſunt & cæteri poſt
principes. Meminerunt Dion, Su
tonius, Tacitus, aliique. Sub Tibe
rio Germanicus tum inſulæ ſit
tum Batavorum virtute, ut Cari
valdę ducis exemplo probatu
ſumme adjutus eſt. Claudij princ
patu, miſſo in Britanniam Plauti
magna ejus inſulæ pars ſubacta, i
ſigni ac plane, ut Dion teſtatur, a
mirabili Batavorum opera. Rurſ
ſub Nerone, Suetonio Paulino o
tinente Britanniam, aucta ibi nov
experimentis Batavorum gloria. S
cuta mox bella civilia, quorum fe
omnis fortuna in Batavorum man
Hi Galbam erexere, & mox Vite
lium. Ipſæ legiones Romanæ [
pud Tacitum Hiſt. I.] *validiſsimos* e
ercitus ſui *artus* vocant, *viros fortiſ*
mos, veteres, tot *bellorum victore*
Tacitus [*eodem libro*] Batavorum
cohortes *prout inclinaſſent, gran*
momen

namentum ſocias aut adverſas. Hinc
Iulium Civilem non auſi interfi-
cere Vitelliani, [*eodem libro*] ne *viri
præpotentis inter Batavos ſupplicio fe-
ox gens alienaretur*. Et de Batavo
Martialis: *Hæc timet ora pater.*
Cum igitur in Cæſares imperium-
que Romanum tanta eſſent Bata-
vorum beneficia, tantus inſulæ u-
us; tanta virtus atque fama auxi-
iorum, minime mirandum eſt, ſi
er annos centum & viginti (tot
nim ſunt à Caio Iulio Cæſare ad
Veſpaſianū principem) Batavis ſuus
onos manſit & jus integrum ſocie-
atis. Tum vero, cū Romani auxilia
n dilectum mutarent, dilectū ipſum
on modo avare exercerent, ſed,
uod minime ingenuis ferendum e-
at, ſtuprorum contumelia onera-
ent, fecere Batavi quod viros fortes
ecebat, ut arma ſumerent, quibus
e libertatem & pudicitiam tutaren-
ur. Cauſas oſtendit Civilis: [*apud
Tacitum Hiſt.* IV.] *Neque enim ſo-
cietatem, ut olim, ſed velut mancipia
aberi.* Ergo juſta ſe *arma contra
ommunes dominos cepiſſe. Libertatem
atura etiam mutis animalibus datam.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

Ex ejus belli hiſtoria apparet qua
tus fuerit Batavis amor tuendæ l
bertatis, pro qua veriti non ſu
provocare vim Romanam & ci
cumfuſas ſibi quindecim legione
Ergo *pulſum Batavorum inſula R*
manum nomen : ipſi *magna per Ge*
manas Galliasque fama libertatis auct
res celebrabantur. Hoc quoque in e
bello notandum, cum Galliæ par
ter arma cepiſſent, & ſacrament
ſuo obſtrinxiſſent etiam Roman
legiones, Civilem [*apud Tacitu*
eodem libr.] *neque ſe neque que*
quam Batavum in verba Galliaru
adegiſſe. quia ſcilicet non deceb
populum liberum & pro libertate
pugnantem in aliena verba jurar
Qui exitus belli iſtius fuerit, qu
Batavi utriuſque ordinis decret
ductu Civilis, contra Romanoru
injuſtam dominationem ſuſcep
rant, clarum non eſt: quia Tac
ti hiſtoria in hac parte nos deſt
tuit. Sed cum dicat Tacitus à C
riali oſtentatam Civili veniam, B
tavis pacem, & Ioſephus Iudæ
bellum hoc pace compoſitum ſcr
bat, non dubito, quin reſtituti ſi

Bat

atavi in priſtinum ſocietatis gra-
um : eoque magis, quia de mori-
us Germanorum ſcribens Taci-
us, ſecundo Trajani conſulatu,
nanere dicit Batavis honorem &
ntiquæ ſocietatis inſigne: & ijs quę
equuntur, ſatis clare oſtendit et-
am poſt id bellum nec tributis nec
ectigalibus oneratos : ſed juris ſui
nanſiſſe, ea tantum lege, ut auxilia
Romanis ſubmitterent. Et quidem
am ante, Domitiani principatu,
Tac. in vita Agricolæ.] Agricola in
Britannia à Batavis adjutus res ma-
imas confecerat: Adriano quoque
d Danubium caſtra habenti ma-
nus Batavi militis uſus fuit. Poſt
a tempora non modo nihil di-
ninutum de jure Batavorum,
ed aliquid inſuper honori acceſſiſſe
eſtantur Inſcriptiones, quæ apud
os repertæ, quarum aliæ Severi,
liæ Antonini & Getæ tempora
ræferunt. Hæ namque *gentem Ba-
tavorum*, & *cives Batavos*, non ſo-
ios, ut hactenus appellati, ſed *fra-
tres & amicos* vocant, tum *populi,
um imperij Romani*. ex qua appel-
atione, ut ait ſcriptor quidam

Panegyricus, & communio apparet, & æqualitas dignitatis. Poſt hæc tempora Franci circa Rhenum noſci cœpere, adverſus quos perpetua Batavis Romaniſque bella. ſæpe in Batavorum inſulam Franci irrupere; ſæpe repreſſi. Tandemque Conſtantio imperante, cum Franci, Alamannos & Saxones ſocios ſecum trahentes, late victores vagarentur, Iulianus eos ingenti ad Argentoratum prælio compeſcuit. cujus præcipuam fortunam virtuti Batavorum deberi Ammianus [*lib.* XVI.] docet. fuſum quippe iam equitatum Romanum, & hoſtes cœpiſſe gladijs perrumpere peditum teſtudinem, cum Batavi laborantibus ſubvenere, *formidabilis*, ut verba ſunt ipſius Ammiani, *manus*: & quidem cum *regibus ſuis*: unde colligere eſt eo tempore adhuc eandem, quæ olim fuerat, Batavorum manſiſſe rempublicam, niſi quod ob continua bella regum magis perpetuis imperijs, quam ducum extraordinarijs utebantur. Romanos autem laborante maxime imperio, nihil

juris

aris detraxiſſe fortiſſimis ſocijs, atis ipſa ratio demonſtrat. Cæterum non eſt dubitandum, quin cerrima cum Francis bella, quæ à Valeriani imperio ad Iuliani principatum per centum ferme annos ontinuos duravere, Batavorum entem multum exhauſerint. ita actum, ut Sàlij primum, nobiliſſina Francorum natio, partem inſulæ, puto eam quæ Tranſiſalanæ proxima eſt, inſederint, eamque cum bona & Romanorum & Batavorum pace tenuerint: quos cum Quadi, Saxonica natio, pellere edibus inſtituerent, Iulianus bello primum Salios novos amicos tuatus, mox pacem ita confecit, ut Quadi ſimul Salijque, hi Francorum, illi Saxonum, virtute præcipui, in corpus nomenque Batavorum coaleſcerent. Itaque & legiones auxiliares è Quadis, Salijs Bataviſque conſcripſit, quibus manſit Batavorum nomen, ut ex Zoſimo [*Hiſt.* III] apparet. Vnde apparet Batavos, aliarum gentium auctos acceſſione, jura libertatis imminuta ſervaſſe. Maxime autem in Britan-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

nia laborantem circa hæc tempora rem Romanam Batavorum arma fulcivere, quorum ope recuperatum Londinum, datuſque rector Britanniæ Civilis; quem Batavum regio ſanguine fuiſſe, nomen ipſum, à nobiliſſimo Flavianorum temporum duce deductum, ſatis, ut puto, oſtendit.

Cap. IV.

Quæ Batavorum Reſpublica fuerit poſt lapſum Imperii Romani.

AB hac ætate ad primam Comitum inſtitutionem per quingentos ferme annos magnum Hiſtoriæ deliquium eſt. Medio tempore, Saxones, VViltos, Slavoſque, deinde Normannos atque Danos rapinis & incurſionibus omnia infeſta habuiſſe, Batavos contra, ſe ſuaq; defenſando, magna inter damna auxiſſe virtutem, ſatis conſtat. cætera in obſcuro ſunt. Nomen quoque mutari hic incipit. Bataviæ enim ſive Batuæ appellatione intra ſuperiorem inſulæ partem concluſa, inferiore

Batav

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

Batavi qui fuerant, Friſij dici cœpere. quod minime mirum, cum jam Plinij temporibus pars Batavorum Friſij minores & Friſiabones dicerentur, & inter Batavos corporis Cæſarum cuſtodes Friſiabones fuiſſe, Inſcriptiones antiquæ commonſtrent. Friſiorum autem nomen placuit, ſive quia ad libertatem id lingua noſtrate alludit, ſive quia Friſij lacubus & paludibus invijs circumfuſi, eoque inexpugnabiles, adverſus Barbarorum incurſiones cæteris quoque Batavis in aperto habitantibus perfugium fuere. Certe primos Comites, nondum Hollandorum nomine percognito, non aliter quam Friſios appellatos invenias. Sicut autem Tacitus olim regum & ducum, paulo autem ante hæc tempora regum Batavorum Ammianus meminit: ita Francicæ & Germanicæ hiſtoriæ ſcriptores antiquiſſimi his ipſis temporibus reges Friſiorum nominant, quibus cum Francis gravia certamina fuere: & inter cæteros clarum Radbodi nomen, cujus regia in arce Medemelaca oſtenditur.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

ditur. Poſt reges autem duces ite-
rum reperias, expreſſis nominibus.
Hi ſunt qui & Poteſtates vocantur.
Mirum autem eſt, quod apud Pro-
copium [*Gothicorum* IV.] legimus,
eſſe in Oceano prope Rheni oſti.
Brittiam inſulam, quæ Britanniam
contra aſpiciat. habitatam autem
tribus nationibus, quibus nomin
Brittones, Angli, Friſones. ex hi
multos quotannis in Francorum
terras cultoribus vacuas immigraſ-
ſe: atque inde Francos, cum in
ipſam inſulam nihil juris habeant
ut quæ ſuis ipſa regibus gubernare-
tur, tamen eam pro ſua velle habe-
ri. atque adeo regem Francorum
in legatione, quam Conſtantino-
polim ad Iuſtinianum Imperato-
rem miſerat, una miſiſſe quoſdam
ejus inſulæ homines, ut eo facto
imperium ſuum in eam inſulam
quodammodo oſtentaret. Brittiam
hanc aut Bataviam, aut certe ali-
quam ejus partem maritimam fuiſ-
ſe, non ſine probabilibus cauſi
dici poteſt: cum & nulla alia ſi
in Oceano & Rheni oſtijs inſula
& in ipſo Batavico littore ad me-
dium

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

ium Rheni alveum conſtet arcem
iſſe, Brittiam nomine, manen-
bus in hunc diem veſtigijs. Ab
ce autem inſulam, aut ab inſu-
a arcem appellari, minime eſt in-
equens; ut apud nos Flævus &
umini & caſtello & inſulæ anti-
uum nomen eſt. Quod ſi ita eſt,
ræter indigenas, quos Friſiones
ictos jam memoravimus, duæ ex-
eræ nationes hanc inſulam inco-
uerint, Angli nimirum, gens vetus
Germanica, & Brittones, coacti
orte aut Pictorum aut Norman-
orum injurijs, patrio ſolo relicto,
utiores receptus quærere. Certe
Anglos una cum Saxonibus pro-
xima Batavis ad ſeptentrionem lit-
ora tenuiſſe, atque inde in Britan-
niam diverſis temporibus tranſve-
ctos, exrra controverſiam eſt. Con-
ſtat & Wilibrordum huc poſtea ex
Anglia vectum, majoribus noſtris
Chriſtianam veritatem annunciaſſe,
non alio, quam quo tum Angli u-
tebantur, ſermone. Brittones quo-
que, ut in Galliæ Armoricæ locis
maritimis, ita in his noſtris paludi-
bus refugium habuiſſe, à vero non
abhor-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

abhorret. Francos autem affectaſ-
ſe quidem gloriam prolati hucuſ-
que imperii, cæterum reipſa non
imperaſſe inſulæ, aut certe non in-
fra Trajectum, Auſtraſiæ regni, u-
quidam tradiderunt, terminum, ad
libertatem maritimorum Batavo-
rum maxime pertinet: quos proin-
de credibile eſt, auctos aliarum
atque aliarum ſubinde nationum
ſupplementis: Francis autem con-
ciliatos communi Normannorum
metu & arcto junctos fœdere, ſub
regibus ſuis ducibuſque veterem
rempublicam ad ipſa Comitum
tempora produxiſſe. ad quæ nunc
nobis veniendum eſt.

CAP. V.

*Quæ Batavorum, hoc eſt, Hollando-
rum Reſpublica fuerit Comitum tem-
pore.*

DE Comitatus inſtitutione, o-
miſſis quæ alij, nulla niſi ru-
morum & quidem ſerius ortorum
auctoritate, tradiderunt, male
fulta, monumentis ſemet refellen-
tibus

tus, ea dicam, quæ & ad rem
rtinent, & vera eſſe non vanis ar-
gnentis mihi perſuadeo. Igitur
ete Diderici, qui primus Comi-
tm Hollandiæ numeratur, tempo-
a, multi in Hollandia principes
fere, non quidem gentis totius,
d qui parti alicui imperarent;
ales jam olim Cæſar & Tacitus
ſcripſerant. Ii principes, voca-
llo in Germanicis legibus ſæpe
vio, *Gravii* aut *Graviones* dice-
ntur. quod nihil aliud quam ju-
ces ſignificat: unde *Dycgravios*
nnc etiam judices ſive prætores
gerum appellamus. Et quidem
cte ita dicti, quia principum mu-
us præcipuum erat, ut ſupra o-
endimus, jus reddere. Hos *Gra-
ios* ſive judices cur ij, qui ætate
arbara Latine loquebantur, *Comites*
ppellaverint, niſi forte quia æqua-
s erant inter ſe dignitatis, non
ultum cauſæ video. Hinc ipſę di-
ones, *Pagi* olim, *Comitatus* dici cœ-
ere. ita in Zelandia walachria Co-
nitatus: ubi autem nunc Hollandia
ſt, Moſilandia, Kinhemum, Texe-
a, ſinguli Comitatus fuere. idque
hiſto-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

hiſtoriæ & monumenta diſerte lo-
quuntur. Ita VVaſſenariorum pro-
vi ante Didericum Burggravij fu-
re, hoc eſt judices arcis ejus, q
in locum urbis Lugduni Batav-
rum à Normannis, ut credibile e
diruti ſucceſſerat, ſimulque a
adiacentis: quibus etiam vectig
lia, velut amnis Rheni cuſtodib
ſolvebantur, quæ in hunc dien
penes poſteros eorum manent
Erant & oppida eo temporehis
partibus: atque adeo Fladirti
gam & Rinesburgum munitiſ-
mas Friſiæ urbes Aſcafnaburgen
vocat: quibus adiung poteſt Vro-
la regionis ſeptentrionalis quo-
dam caput. Dordrechto quoque
& Harlemo non minima antiqu-
tas. Hi ergo proceres, quos di
harumq; urbium magiſtratus, cu
viderent imminere ſibi quotid-
nos hoſtes Normannos, ſolito e
iam ſæviores ob ſuſceptam nupe
Batavis noſtris religionem Chriſti-
nam, in medium conſuluere, ut cr-
dibile eſt, quomodo non, ut h-
ctenus, tutos haberent receptus a-
verſus illorum injurias, verum &

pr-

ræſens & in poſterum tam fer s
ſeſſoribus patriam liberarent. Ad
am rem cum temporaria ducum
nperia non ſufficerent, placuit
ajorum exemplo, qui reges ha-
uerant ſalva libertate, Principem
num toti reipublicæ corpori præ-
cere, cui tamen non regum no-
nen, quod jam ferme non niſi in
mina ac libera poteſtate uſurpa-
atur, ſed ſolitum atque conſue-
am Gravij, hoc eſt, Iudicis impo-
nere: hoc tamen diſcrimine, quod
c judex non cum additamento
agi alicujus, ſed ſimpliciter, ut po-
ipſorum quoque judicum judex,
ppellaretur. Ad hoc autem im-
erium dilectus non dubie qui no-
litate atque opibus cæteris prin-
pibus pręſtabat. Didericus is fuit,
ui Friſius in monumentis vetu-
ioribus dicitur. Friſio autem no-
ine ſignificatos Batavos mariti-
os, jam ante explicavimus: &
le Schafnaburgēſis locus de urbi-
us non obſcure id ipſum indicat.
anus autem Douſa Nordovix pa-
r, vir ut nobilitate inter ſuos, ita
ctrina apud omnes clariſſimus,

ijs ſcriptis quibus beneficio æter
ſibi patriam devinxit, clare oſte
dit huic Diderico fratrem fuiſſe
VValgarium: eidem autem VVa
gario & Diderico patrem Gero
ſum, qui Friſionum Comes à R
gione, fideliſſimo rerum Fraucic
rum ſcriptore, dicitur. Fuit erg
Comes Didericus jam ante, & C
mitis filius; ſed Comes pagi, h
eſt, regionis alicujus, non aute
integræ gentis. qui honos ipſi prin
conceſſus, procerum & oppidan
rum, ut credi æquum eſt, favent
bus ſtudiis. Et cum in Trajecti
tabularijs mentio fiat pagi, ſiti
auſtrali regione, cui nomen H
landia, à vero forte non abeat, hu
ipſum pagum fuiſſe avitum Dide
ci Comitatum: in cujus vocab
conſortium mox totum hoc eide
principi creditum corpus impe
venerit, ut hi, qui cis Flævum
rant, Friſii propria quadam app
latione à majoribus Friſiis tr
Flevum colentibus diſtinguerent
Pars tamen Flævo propior vet
nomine nunc quoque VVeſt-Friſ
hoc eſt, occidentalis Friſia voc
ti,

ur, quæ cum Hollandia unam rem-
publicam facit. His ea congruunt,
quę Hollandiæ Ordines dixere in
nobili controverſia, quæ coram
Carolo Quinto Cæſare & Belgarum
principe inter ipſos & Brabantos
diſceptata eſt. Cum enim Brabanti
dicerent à Carolo IV. Imperatore
conceſſum ſibi privilegium, ne quo extra patriæ fines in
ius vocari poſſent, eoq; contenderent,
Hollandis quoque non licere in
Brabantos manum injicere,
ut mos habet Hollandicus: Ordines
Hollandiæ contra demonſtrarunt,
id privilegium ad ſe minime
pertinere. quippe ſe & Comites ſuos
ſummam poteſtatem nulli quicquam
debentem, & omnis generis
juriſdictionem habere antiquitus,
ex quo Didericus primus terram
nulli regno obnoxiam barbarorum
ereptam manu recuperaſſet.
Eoſdem Comites ab omni ævo pari
poteſtate fuiſſe in Comitatu ſuo,
qua eſſent Imperatores in Germania
aut Italia. neque vero obſtrictos
ullo feudi vinculo, quod & ex
mulierum ſucceſſione in principatum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

tum collegi, & eo quod principe[s] ipſi magnas Comitatus ſui partes; Vornam, Herculanam, Puttenam aliis in feudum dediſſent, & quidem hæreditarium, nullius externæ poteſtatis accedente aſſenſu. Multo vero minus imperii Germanici leges, quantumvis conſcripta[s] verbis generalibus, unquam i[n] Hollandia publicatas, aut ulla i[n] parte ijs ipſis legibus obtempera[tum]. quod & trecente exempl[a] probabant. Cum enim German[i] multa de ſucceſſionibus ab inteſtato caviſſent, quæ etiam contra[rios] mores abrogarent, in Hollandia tamen hæreditates non alio jure, quam moribus avitis hodiequ[e] deferri. Sed neque cauſis aut Comitum aut Ordinum à Germanic[o] ſenatu unquam dijudicatas. Qu[in] cum Ordines Hollandiæ dixiſſent probaſſentque, pronuntiatum e[ſt] privilegium Brabantis datum i[n] Hollandia vim non habere. Ph[i]lippus quoque Leidius, qui VVilelmo Bavarorum primo regente Hollandiam, de Republica librum conſcripſit, & principi ſuo dedica[vit]

vit

ſt, cum ipſe apud Gallos jus civile
rofiteretur, eo in libro ſæpe repe-
it, Comitem Hollandiæ *imperato-*
em eſſe ſuo in, Comitatu. Scimus
uidem Imperatores Germanos,
uale quid & de Francis modo ex
rocopio attulimus, præ ſe fer-
e ſolere, tam Comites Hollandiæ,
uam alios principes, etiam reges,
aſallos ſuos eſſe: quod etſi opti-
erent, non eo deſinerent Hollan-
li eſſe liberi, cum, ut Proculus
gregie demonſtrat, nec clientes
iberi eſſe deſinant, quia patronis
lignitate pares non ſunt; nec liber
o minus ſit populus, in cujus fœ-
lere comprehenſum ſit, ut maie-
tatem alterius comiter obſervet,
lummodo alterius poteſtati ſe
ion ſubjicerit: unde & feudi libe-
i orta eſt appellatio. Verum enim-
vero ne hoc quidem qualecunque
eudi vinculum Comites agnove-
e, ut & ex his, quæ modo dixi-
mus, apparet, & ex hiſtoria bello-
rum, quæ primi Comites, & nomi-
natim Didericus quartus pro tuen-
da dignitate contra Imperatores
proſpera ſatis fortuna geſſere.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

Quod ſi qui adducti neceſſitate
temporum, aut propriis de cauſis
Imperatoribus obnoxii, eorum
patrocinium invocaverunt, id ta-
men ipſum, præcipue Ordinibus
factum non conſentientibus, ne
reipublicæ, nec poſterorum princi
pum jus deterius potuit efficere.
Burgundos certe & Auſtriaco
principes, quorum certior memo
ria eſt, compertum ſatis habemu
Cæſaribus fidem pro Hollandi
non dediſſe. Legibus autem ju
diciiſque Cæſarum & Imperii, quo
præcipuum eſt, ſubjectam non eſ
Hollandiam, Germani etiam ip
confitentur. Ex his cum manife
ſtum ſit, ſummam poteſtatem i
Batavos totam intra ipſos fuiſſe,
non autem ab externo pependiſ
imperio, nunc alterum reſtat v
dendum, quæ in ipſa republi
Principis, quæ Ordinum part
fuerint. quod exacte ſciremus,
leges imperii Diderico dati exſt
rent. ſed cum illud ſupra dictum
eſt, ſero demum apud gentes Ge
manicas res & privatas & publica
ſcripto mandari cœpiſſe, tum

ve

ro illorum temporum omnis me-
oria, præter bella quædam & alia
c non pertinentia, intercidit.
erumtamen cum & ante hæc
mpora regibus Batavis non tam
oteſtas conceſſa fuerit, quam au-
oritas, & parentum quoque no-
rorum memoria ſcriptores etiam
xterni conſignatum reliquerint,
rincipum imperia his in regioni-
us tum legibus definiri, tum Or-
inum conſultis temperari; certa eſt
onjectura, medio tempore eam
uiſſe rempublicam, quæ & à ma-
oribus accepta, & mox poſteris
elicta eſt. præſertim cum & urbes
validas & cives nobiles opibus va-
entes, quos id ævi fuiſſe demon-
ſtravimus, ex ſueta æqualitate in
ſubitam inæqualitatem voluiſſe
decidere, creditu ſit difficile; ac
contra, aucta per connexionem
principatuum ſequentium Comi-
tum magnitudine, ſub Burgundica
maxime & Auſtriaca domo detri-
tum plus ſit libertati, quam addi-
tum. Leges igitur imperij præci-
puæ hæ fuerunt.

Ne maritum ſibi accipiat femina

 prin-

princeps, niſi Ordinum Hollandiæ arbitratu.

Ne munera Senatoria, Quæſtoria Prætoria aliis quã indigenis mandentur.

Vt ius ſit Ordinibus in concilium coire quoties & ubicunque voluerint, nec opus habeant eam ad rem principis venia.

Nova vectigalia ne qua imponantur, neu cui vectigalium detur immunitas, niſi Ordines auctores fuerint.

Bellum ſuſcipere pro rebus tutandis aut perſequendis iniuriis principi ne liceat, niſi Ordinum arbitrio.

Principes in literis Germanico ſermone utantur.

Monetam Princeps cudat, & mutet, prout Ordines è re eſſe iudicaverint.

Ne quam principatus partem Princeps à ſe poſſit abdicare.

Ne Ordinum concilium extra fines evocare liceat.

Princeps ſi quo tributo aut collecta opus habeat, ipſe ab Ordinibus exoret. per legatum id ne agat. onera, niſi ſponte conceſſa, ne exigat.

Iuriſdictio niſi per ordinarios iudices ne exerceatur.

Mo-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

Mores antiqui legeſque ſancta ſint.
u contra ſi quid princeps decreverit,
emo decreto teneatur.

Hæc jura uſu diu ſolo ſervata, oſtea ne pravis adulantium artibus ıgenia principum in ſpem illegitiıi dominatus corrumperentur, per artes primum conſcripta & à prinipibus ſignata; tandem, querentius Ordinibus multa veteris reiublicæ fundamenta per deſuetuinem ſubverti tum ab aliis, tum ıaxime à Maria Burgundica, in num collecta corpus & perpetuæ ıemoriæ conſecrata ſunt. Quanuam autem Hollandi in ſucceſone principatus ordinem ſanguiis ſequebantur: tamen ut oſtenerent non ex paterna hæreditate, ed ex populi, hoc eſt, Ordinum onſenſu proficiſci imperium, non rius principis loco quemquam uramento ſe obſtrinxiſſet Ordinius, leges ſe patrias moreſque ſeraturum. quo facto viciſſim ipſi x legibus imperaturo fides & obeientia repromittebatur. Quare um hæ leges conditiones ſint aditæ poteſtati, planum eſt, nullam

fuiſſe principi poteſtatem, qua ſe iſtis legibus ſolveret : ut ab ijs, q de republica ſcripſerunt, abunde traditum eſt. Vnde & illud ſequi tur, cum ſumma majeſtas non penes eum, qui jure aliquo conſt tuto teneatur, ut ad ſeptentrione plerique principes, Comitem qu que Hollandiæ, qui tot legibus t neretur, jus ſummæ maieſtatis in uno non habuiſſe. Quæ autem de poteſtate Ordinum ex legum ve bis attulimus, eadem ipſa aliaq non minora vetuſtiſſimis exempl probantur. Arnulfo enim Princ pum tertio cum filii eſſent du Sifridus, qui & Sicco dicitur, n tu maior, ob culpam neſcio quam abdicatus imperio, Diderico aute minori delatus Ordinum conſe ſu principatus. Diderico autem quarto ſine liberis mortuo, cum fraternę ſucceſſionis nondum e ſtaret exemplum, fratrem defunc Florentium Ordines Principem d xere. Diderici mox ejus nomin quinti, per ætatem reipublicæ c peſſendæ imparem, tutelam Ord nes matri Gertrudi dedere : ean

qu

que in matrimonium collocarunt Roberto Flandriæ Comitis filio, qui quod Hollandos regeret, qui Friſii dici nondum deſierant, inde Friſium cognomen accepit. Ada autem Diderici ſeptimi filia cum invitis Ordinibus Comiti Loſſenſi nupſiſſet; dejecta eſt principatu; inque ejus locum ſubrogatus VVilelmus Diderici frater. Florentio autem quarto adoleſcenti tutor datus patruus & ipſe Florentius nomine. quo mortuo cum amita Alcidis non ex conſilio Ordinum tutelam, ſed arbitrio ſuo adminiſtraret, Othoni Geldriæ Comiti, qui remoto ſanguinis gradu pupillum contingebat, traditum regimen. Mox per mortem Florentii quinti vacante principatu, Nobiles & oppidani per ſe rempublicam adminiſtrarunt, donec abſens filius Iohannes ex Anglia advenit, cuius cura conſanguineo Iohanni Avenienſi permittitur. Margarita deinde, cum principatui minus idonea videretur, ipſa imperio demota; ſed filius VVilelmus Comes eſt renunciatus, quo per morbum animi mi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

nus compote, Adelberti fratris cu-
ræ reſpublica commendata eſt: ſe
ita, ut eam ex Baronum, Baroni-
bus ortorum, Equitum, Scutife-
rorumque (gradus hi ſunt nobili-
tatis) & bonarum urbium conſili-
adminiſtraret. VVilelmus vero A-
delberti filius cum ſine maſculi ſe-
xus liberis ſe moriturum provide-
ret, convocato Nobilium & oppi-
dorum omnium conventu, poſtu-
lavit impetravitque, ut ſucceſſi-
principatus Iacobæ filię addicere-
tur: quæ tamen cum per incon-
ſultam matrimoniorum licentiam
minus ſe dignam reddidiſſet impe-
rio, viva ſe etiamnum & ſuperſtit-
ad Philippum Burgundum transfer-
ri Hollandiam vidit. Hujus Philip-
pi neptem Mariam cum Maximi-
lianus Auſtriacus duxiſſet, & mor-
tua uxore retineret imperium, ne-
que id, ut Philippi ſecundi filii ſu-
tutor, ex Ordinum ſententia ge-
reret, ſed regio magis more, Or-
dines tum Hollandiæ, tum vicina-
rum nationum, fortiter obſtitere.
Carolo etiam poſtea Imperatori e-
jus nominis quinto, cum adoleſ-
cen-

ens ad principatum veniſſet, tuto-
res ab Ordinibus nationum impo-
ſiti. Idem ejurato principatu in
Ordinum concilio, filium ſuum
Philippum Ordinum fidei commen-
davit. Hæc ſigna ſunt, imperium
principale, ut ab Ordinibus profe-
ctum, ita quoties Princeps defece-
rit, ad ipſos rediiſſe. Iam vero
Principum veterum acta nulla ali-
cujus certe momenti reperias, qui-
bus non Baronum ac Nobilium au-
ctoritas & ſubſcriptiones acceſſe-
rint. id enim Comitibus, ut regi-
bus Germanis olim, antiquiſſimum
conſilium fuit. Ad urbes vero quod
attinet, earum numerus & cum
numero dignitas ſemper longius
excrevit. Antiquitus ſenatus ſin-
gulis. is mortuo ſenatore locum
ipſe ſupplet, ex his qui inter oppi-
danos virtute atque opibus præcel-
lunt. Idem ſenatus alibi magiſtra-
tuum præcipuos creat, quos civium
magiſtros vocant: alibi & hos ip-
ſos & alios litibus judicandis, qui
Scabini antiquiſſimo vocabulo ap-
pellantur, principi deligendos of-
fert, ſed ita ad duplum numerum

præ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

præſcribant, quem princeps no
poſſit excedere. quod non mini-
mum eſt libertatis munimentum.
Neque vero majores tantum urbe
ut poſtremis temporibus factit
cœpit, ſed vero & minores in co
cilium vocatas, plurimis exemp
apparet. Philippus, quem di
Leidius & nobilium & oppidan
rum magiſtratuum ſæpe memini
eoſque *maiores patriæ* vocat, & c
raſſe ait, negligente principe, n
quid reſpublica detrimenti cap
ret. Invenio & temporibus VVile
mi quarti è domo Hannoniorum
poſtremi Dordrechti concilium
fuiſſe coactum trium nationum
Hollandiæ, Zeelandiæ, Hannoni
eo oppidorum legatos frequent
conveniſſe vectigalium cauſa.
vero concilium ſummum quoque
ſanatum appellari. Tributa autem
nulla unquam indicta fuiſſe sine
Ordinum decreto, rationes publi
loquuntur, in quorum capite d
creta ſemper apparent. atque in
tributorum & collectarum nom
apud nos antiquum perpetuoque
ſervatum eſt Preces, quod & apu
Philip

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

hilippum Leidinm ſæpe invenias :
ia, uti diximus, ad preces prin-
pum ab Ordinibus decerneban-
ur, magno argumento auctoritati
rdinum ſubmiſſi principatus .
uin &. Philippo Comitum po-
remo bellum in Gallos gerenti o-
tam indictionem novennalem non
iter Ordines annuerunt, niſi prę-
riptis quibuſdam legibus, atque
iter alias , ut per homines ab Or-
inibus delegatos pecunia tractare-
ur. Sicut & jus ſuo arbitrio coe-
ndi ad extrema uſque tempora ,
uæ bellum hoc anteceſſerunt, Or-
ines retinuiſſe in aperto eſt . Ex
is quæ diximus apparet , Comi-
es Hollandiæ nihil ferme diſcre-
aſſe ab antiquis regibus. nomine
antum uſos minus invidioſo , mi-
uſque ſuſpecto libertati. ſumptos
ane ſanguinis ordine, ut in multis
opulis liberis : ſed imperium non
ne exceptionibus datum. quippe
eges additas, ac juramento ſacra-
as : & auctoritatem quidem Co-
nitum non exiguam , Ordinum
ero tum in rebus alijs , tum circa
ecuniam maxime , qui nervus eſt
rei-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

reipublicæ, eam fuiſſe poteſtatem
ut vere dici poſſit de Comitibus
quod olim de Germanorum regi
bus, precario eos imperaſſe. Quo
ſi & externum exemplum quęritu
nuſquam ſimilius quam in Lac
num republica invenio, quę & Pl
tonis & Polybii & ſapientum mu
torum, ipſius quoque Apollini
ut creditur, teſtimonio præ cæt
ris laudata eſt. In hac n. reges qu
dem ſuccedebant alter alteri ſangu
nis ordine, ita ut pro pueris regib
tutores, quos Prodicos vocaban
fiduciario imperio fungerentur: ſi
reges ad imperium non admitt
bantur, niſi prius ex patriis legib
ſe imperaturos juraſſent. eratque
regibus poteſtas in ſingulos: in r
ges Ephoris & Senatui. Laudat
ab antiquis Theopompi regis Spa
tani dictum memorabile: qui ex
probranti uxori, quod inſtituto E
phororum magiſtratu majeſtatem
ipſe ſuam minuiſſet, reſpondit, m
nus ſe liberis imperium relinquer
ſed diuturnius. Veriſſimum enim
eſt, quod veteres dixere, remp
blicam omnem certo concentu t

ne

eri, eoque diſſoluto corrumpi: iem ego concentum non fidium : ſonorum, ſed vero principis im populo, populi cum principe, que Ordinum inter ſe bene temeratam concordiam interpretor. oc concentu & principes Hollan- & nobiles & plebs diu floruere, im principem ſinguli reverebanir, princeps ipſe lẽges & publicos onventus, dum nobilitati ſuus onos, plebi ſua libertas manebat. inc bellorum proſperi exitus hinc t olim Romana ſocietate, ita ſub omitibus gens non magna magnis nicitiis ambiebatur. docent feera: docent affinitates. Statim aſcente principatu Diderici duo egum Francorum, ut creditur, geeri. Arnulpho Comitum tertio onjunx Conſtantinopolitani Imeratoris filia, cujus ſoror Germaiæ Imperatori nupſerat. aliquot quentibus ex domo Saxonica, mperii tum compote, uxores: At lorentio tertio è Scotiæ regno atrimonium. VVilelmus autem o nomine ſecundus Hollandiæ Cones ad Germaniæ Imperium ipſe

vocatus eſt , non alia, ut cred,
magis de cauſa, quam quia prin-
patui moderato domi aſſuever,
Ejus filium Florentium quartur,
hinc Rex Angliæ, inde Galliæ, c-
tatim ſollicitavere , fœdera & co-
jugia liberorum cum donis offere
do. Sed filius Iohannes procer
conſilio Angliæ regis duxit filia
mox Galliæ, VVilelmus ſext.
Viciſſim Comitum filiæ magnas
domos collocatæ : ut Margar
VVilelmi quarti in domum Ba-
ram Cæſari nupta, Iacoba Gal
Delphino. Et hactenus nihil ali,
quam Hollandiæ & Zelandiæ, p
& Hannoniæ principes. Inde
Comitis Adelberti filiam Burg-
do nuptam eoſdem accepit prin-
pes Hollandia, quos jam Brabant,
Flandria, plureſque populi hab-
bant . ita gentes moribus atque
ſtitutis non diſſimiles comm
imperio pacatæ munitæque. M-
ria mox Burgundica ex marito A-
ſtriaco filium habuit, cui plerac
Hiſpaniæ in dotem ceſſerunt :
cum Hiſpania, ſpes novi orbis, -
ſique per vaga terrarum ſpatia
gnor

orum tituli. Sed hanc principum magnitudinem ingens in republica mutatio conſecuta eſt, quam breviter indicabo.

CAP. VI.

Quomodo tentata Reipublicæ mutatio cauſam bello dederit.

HVmanum ingenium præceps eſt ad dominationem, unde naſci ramque tyrannides ait Ariſtoteles, ubi principes patriarum legum ta tranſiliunt. Vix autem quis init plus velle poſſe, quam poſt, niſi id ſe, quod vult, efficere ſe deſperet. Itaque priſci principes, quibus in patria ſpes omnis, lla externa vis aderat, præbebant ſe legum reverentes, amantes ui, obſervantes Ordinum, ut orum opibus dignitatem ſuam ri intelligerent. Primi Burgundi gia orti domo gradum quidem, latenter, ad dominationem fece, manente & tota imagine, & quoque magna libertatis. Caros mox, Rex alibi & Imperator,

minus hic patienter principem a-
bat : ſed & affectu retinebat,
natus his in partibus eductuſque
& norat æſtimare gentes, optim
inſtrumentum magna conanti ,
daſque per ſe , cæterum ſi liber
attentaretur, irritabiles & valid
Attamen Edicta ſcripſit ſanguin
tia, & cum gravibus erroribus
preſſa Eccleſia medicinam poſcer
ille vi tuendum ratus, quidquid
ceptum erat , in aliter ſentien
pœnas conſtituit capitales , n
exquiſita ad rem tantam Ordin
ſententia. At Philippo ejus
lio ingenium nulla niſi liberri
poteſtate contentum : eo ode
gentes , quæ leges principi po
rent , quod & Arragones non
dudum malo ſuo didicere. Sed p
cipue Hiſpani, apud quos Philip
ab infantia egerat , arripere h
occaſionem adverſum Batavos B
gaſque, cum quibus de gratia ap
principes hactenus contenderan
horum libertatem in invidiam v
care : contra oſtendere Italiæ
bes , & Americæ terras ſuis pra
diis ita teneri, ut ſine exception
pa-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

perent. Confecto igitur bello Gallico, cum moneretur Ordinum nomine, ut Hiſpanorum præſidia finibus deduceret, æquam poſtulationem indignabundus excepit. Et in Hiſpaniam ipſe avectus aeo tempore non ex procerum indigenarum conſilio, e quibus more maiorum ſummus idemque perpetuus harum regionum Senatus conſtabat, ſed compoſitis in Hiſpania decretis, pleraque reipublicæ apud Batavos & Belgas ordinabat. relicto hic Granvellano, Hiſpanicorum iuſſuum adminiſtro. Tum res religionis eo venerant, ut etiamſi crimen fuiſſet diſſentire à Romano Pontifice, tamen id puniendum non eſſet bono principi, ob immenſam reorum multitudinem, quorum animis evelli qualiſcunque perſuaſio nullo terrore poterat. Hanc ob cauſam cum & proceres & claræ civitates demonſtrarent, nec commercia, nec quietem publicam retineri poſſe, niſi Edicta ſuper religione mitigarentur, tantum abeſt ut Philippus conſilio obtemperaverit, ut contra inquiri voluerit in

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

intimos hominum ſenſus, novo in-
ſtituto cognoſcendi ordine, qui
in Hiſpania in Iudæos ac Mah-
metiſtas ſub Chriſtianiſmo latens
exerceri ſolet. In eam rem diſp-
ſiti & Epiſcopatus paſſim novi,
tinentibus Ordinibus, ſine qu-
rum permiſſu antiquitus ſacerdo
augeri non poterant. Hæc cum
perturbandam rempublicam n
dubie pertinerent, & proceres p
mum, qui in ſenatu erant, deind
magna nobilium multitudo in h
congregata, in quibus erat Bred-
rodius Hollandiæ principum ort
ſanguine, ſuaderent atque orare
ad id remedium veniri, quod ol
in rebus multo minoribus ſolitum
eſſet uſurpari, concilium ſcilicet
omnium nationum Ordinibus, Ph
lippus, ſicuti abſcedens deſtrictè
vetuerat tale concilium haberi, i
& tum vetare non deſtitit. Or
deinde tumultu, non publico ul
conſilio, ſed per audaciam pauc
rum ex infimo vulgo, ad tollend
è templis imagines, in quarum
cultu non parum hactenus pecc
tum erat, eodemque mox proc
ru

m auctoritate compoſito, Hiſpa-
ac Philippo placuit, arrepto ob-
ntu ex privata temeritate, contra
& æquum, publicum populis
ellionis crimen intendere. Er-
ad invadendam dominationem
banus mittitur, cum mandatis
mitibus, vir immitis ingenii:
novit Germania:) qui palam pro-
ebatur Ordinibus, civitatibus,
iverſis denique nationibus, &
minibus ſingulis, amiſſa iura om-
a, nec alias poſthac leges, quam
peria regis fore. Ipſe certiſſi-
um conculcatarum legum ſpeci-
en, homo externus, nec ſanguine
incipem attingens, contra mores
raque omnia miſſus in ſummam
æfecturam. Iudicia quoque le-
timis atque ordinariis conſeſſibus
cepta. erectoque novo auditorio,
bi læſæ Maieſtatis cauſæ diſcepta-
ntur, hoc ſub nomine ſubiecta ſi-
i capita & fortunas civium acce-
ere homines Hiſpani & Hiſpanis
rvientes. Nec tantum è plebe
ulta millia: ſed procerum primi
gmondus & Hornanus falſis cri-
inibus damnati à non ſuo iudice

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

cervices carnifici præbuerunt. VV
lelmus Naſſavius Arauſionenſis, i
ter proceres & ipſe, cum multis
liis actus in exſilium. quorum E
mondus in Hollandia Comitatu
habebat: Arauſionenſis Holland
præſes fuerat. Bergenſis & Mo
tigniacus, qui preces populi atq
primorum in Hiſpaniam pertul
rant, alter ſupplicio affectus, alt
veneno, ut conſtans fama eſt, i
teremtus. Tum more dominar
tium impoſita urbibus præſid
Hiſpanorum, aut arces. Inſuper,
liberæ hactenus gentes ſervitutem
ſuam perpetuo & faterentur, & p
ſcerent, quas ante principes cora
ipſi ob minima etiam tributa pr
cibus ambire conſueverant, his tu
rerum ſoli viceſima, mobilium d
cima in alienationes ſingulas p
vim minaſque legati indicitur. Ce
tavit quidem diu populorum fid
cum libertate. ſed cum violatis pa
lam legibus, contemptis Ordini
bus, illa tot ſæculorum reſpublic
& poſterorum libertas ſalva diutiu
eſſe non poſſet, Ordines Hollan
diæ, ad quos & legum & iuris ſu
atqu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

que publici tutela ſpectabat, anno
CIↃ IↃLXXII, XIX Iulii die, inſtitu-
 Dordraci nobilium & ex urbibus
eriſque legatorum conventu, ma-
rum ſecuti exemplum, qui in Ro-
anos dominationem cęptantes ar-
a ſuſceperant, bellum contra Al-
num decernunt: exſules per in-
riam pulſos reſtituunt: VVilel-
um Arauſionenſem ducem agnoſ-
unt.

CAP. VII.

Quæ in bello fuerit, poſt bellum ſit Batavorum Reſpublica.

EX eo tempore ſumma Ordinum
potеſtas, quam poſtremorum
principum licentia non parum obſ-
curaverat, luci reddita palam efful-
it. Et poſtquam cum Hollandis
aliarum quoque nationum Ordines
pro libertate armatæ in ſocietatem
arctiſſimam convenerant, neque
Philippum, cuius honori hactenus
parcebatur, aut preces aut monita
ad mentem ſaniorem revocare po-
tuerant, tandem XXVI. Iulii die,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

anno cIↄ Iↄlxxxi federatorum p
pulorum Ordines pronuntiaru
Philippum ob violatas imperii l
ges ipſo iure principatu excidiſſe,
quomodo ſcilicet multæ libe
gentes ſæpe principes ſuos, ut L
cones Pauſaniam, Romani Ner
nem, Veneti Falerium, Dani Ch
ſtiernum, damnaverant. Neque
tamen optimates ſine principa
rempublicam geſſere. ſed ut oli
regibus duces ſucceſſerant, ita tu
ſublato Comitis nomine legitimu
imperium Arauſionenſis accepera
Præfecti vocabulo. cuius admira
bilis cum Ordinibus concordia
dum & ipſe illorum cedit poteſtat
illi viciſſim ipſum & amant & r
verentur ut parentem publicum
rem Batavam è parvis initiis a
maxima incrementa pervexit. Qua
re & cum vicinæ nationes Mat
thiam ſibi Auſtriacum, mox Sena
tum, deinde Andinum ducem præ
ponerent, Hollandiæ & Zelandi
Ordines fedus quidem cum illi
ſancte coluere, cæterum nullam
paſſi mutationem ſuam ſibi; ean
demque ſemper non rempublican

modo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

rdo; ſed & reipublicæ faciem
enuere. Mortuo Arauſionenſi
pfectura delata Liceſtrio, qui
Aglorum auxilia adduxerat: ſed
em is regios gerens ſpiritus, mo-
r noſtri ignarus, & pravis conſul-
ribus obſequens, regimen Ordi-
rm obtrectare, res novas moliri
epiſſet, Ordines ſuam poteſta-
tm, à qua & Liceſtrius manda-
tm accepiſſet imperium, iuſtiſſi-
mm ſimul & antiquiſſimam de-
monſtrant: eos vero qui in ipſius
ntiam per ſeditionem res novare
iſtituerant, capite plectunt. Qui-
us cum intellectis Liceſtrius ipſe
ga imperium deſeruiſſet, Mauri-
us, VVilelmi Arauſionenſis fi-
us, Hollandiæ viciniſque regioni-
us præficitur. Hoc præſide mira
erum concordia: vigintiq; per an-
os quieta reſpublica, prolati fines,
epulſi exercitus, proſpera prælia,
bſidiones illatæ fortiter, fortius
oleratæ, Ordinibus ſapientiſſimo-
um procerum, & Mauritio ducum
naximi famam addiderunt. Auctus
eipublicæ honos, cum eam reges
er fœdera ſibi æquavere: quippe

anno

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

anno xcvii. ſocietas facta inter R
gem Galliæ, Reginam Angliæ
Federatarum nationum Ordine
Ea tamen modeſtia adverſus pri
cipem quamvis abdicatum fuit,
Philippo ſuperſtite intra ſe tuen
neceſſitatem virtus conſtiterit. q
mortuo indictum publice, repoſit
que Hiſpaniæ quod miſerat bellun
& ad ultimas Indorum terras ci
cta armis commercia navigavere
ibi quoque communis hoſtis,
inclyta Batavorum virtus ac fid
regum & populorum federa merui
ſalutatique Ordines alio tam pro
cul cælo venientibus legatis. Et ha
ctenus pugnatum. De pace actu
ſæpe tum Philippo Rege vivente
tum poſt eius mortem Belgis a
filiam generumque tranſlatis. ſe
repudiatæ ab Ordinibus conditio
nes omnes, quibus non ſalva eſſe
libertas & ius decreti, quo Philip
po imperium abiudicaverant: Ro
manorum vetere exemplo, quibus
ut pulſos Tarquinios reciperent
nulla pax tanti fuit. Tandem cum
Archiduces Albertus & Iſabella
ipſe Rex Philippus Philippi filius
para

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

patos ſe oſtenderent Ordinum
ertatem agnoſcere, mediis Re-
gn Galliæ, Angliæ, Daniæ, præ-
tea aliorum principum legatis,
cepta colloquia: & cum pacem
difficultates magnæ morarentur, ad
nimum, anno cIↃ IↃCIX, factæ
duodecim annos induciæ; præ-
pita teſtatione ab Archiducibus
tum ſuo, tum Philippi, à quo id
mandati acceperant, nomine, qua
pacifci eas inducias cum Ordi-
bus Federatis, ut cum liberarum
rtionum ac civitatum Ordinibus,
nfitebantur, taleſque eos à ſe
beri, & nihil à ſe in ipſos iuris
tendi. Philippus pacta rata ha-
lit, repetita eadem profeſſione,
levis hæc narratio, capto ante C.
æſarem initio, in hoc tempus de-
nens, oſtendit, per annos plures
ille ſeptingentis Batavos eadem
os republica, cuius ſumma po-
ſtas penes Ordines fuerit, & ſit
iamnum: ſic tamen ut principa-
is acceſſerit modo maiori, modo
inori cum procuratione, quon-
am ſucceſſione delatus, ſæpe
lim & nunc quoque ſuffragiis,

ſemper autem ſub legibus. Et
quidem vultus imperii. membra
quis propius noſſe deſideret, ita
habent. Hollandia vicis & urbib
frequentiſſime habitatur. Vrbium
cura penes cuiuſque ſenatum
magiſtratus, quibus conceſſum i
tra ſuum territorium & leges qua
dam condere, & ad urbis neceſſit
tes onera imponere. Senator
perpetui: magiſtratus annui, n
lo aut exiguo ſalario. Magiſtr
tuum maiorum, civium quiden
magiſtri iura plebis & urbis ſtatu
defendunt: iudiciis ſcabini pr
ſunt, tum pecuniariis, tum etiam
capitalibus, accuſatorum publi
munere, non ſine imperio quoda
fungentibus his, quos Balivos
Scultetos dicimus. Iuriſconſu
magiſtratibus aſſident. Vicorum
duplex iuriſdictio, maior mino
que, partim penes rempublicam
eſt ſive Comitatum, partim pen
nobilitatis præcipuos, qui eam
maioribus accepere. Minor p
Scultetum & Scabinos: maior p
Balivum & Feudorum poſſeſſore
aut agros colentium potiſſimo
qu

[...]os benenatos vocant, expediri [...]et. Sunt & propriæ cognitiones [...]ſiarum & venationum, penes [...]ſtuarium eiuſque ſodales: agge-[...]m vero, quibus Hollandiæ ſalus [...]xime continetur, penes Dijc-[...]gravium, hoc eſt aggerum Comi-[...]tn & Heimradios. Ab horum [...]mnium ſententiis, niſi quod re-[...]m capitalium damnatis appella-[...]vix conceditur, ad Curam Hol-[...]ndiæ provocatio eſt, quam & Ze-[...]ndia agnoſcit, Ipſæ quoque ur-[...]ium controverſiæ, aliaque magni [...]omenti hic diſceptantur. In hac [...]ſlent vetere inſtituto viri nobiles, [...]m alii legum ac morum periti. [...]orum caput eſt ipſe præfectus [...]ollandiæ: cui prætereà præſidiis [...]perare, magiſtratus urbanos è [...]ominatis eligere, & criminum [...]nas remittere conceſſum: quæ [...]gna ſunt eminentiſſimæ auctori-[...]tis. Eſt & collegium Rationa-[...]um, qui res fiſci, quæſtorum mi-[...]ſterio, regunt. Ordinum con-[...]entus, penes quem ſumma eſt [...]ollandiæ poteſtas, ter quaterve [...]nno, aut quoties res poſcit, indi-

citur.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

citur. Nobilium ordinem referu
generis ſplendore & vicorum c
tione præcipui, numero ferme
duodecim. quorum ubi quis m
tu s, alium ipſi cooptant. Vrb
quæ ad concilium legatos ſuos p
rumque mittere ſolent, hæ ſun
Dordracum, Harlemum, Delp
Lugdunum, Amſtelodamum, Go
da, Roterodamum, Gorichemu
Scidamum, Schoonhovia, Bril
Alcmaria, Horna, Enchuſa, Ed
mum, Monachodamum, Med
melaca, Purmerenda. Legati pl
rumque ſunt civium magiſtri. a
cedit ſæpe è ſenatu urbis aliqui
aut adſeſſor iuriſperitus. Sente
tiam primo loco dicit nobilitas
deinde urbes ſuo quæque loc
Omnia hæc eadem & nunc ſunt,
Comitum temporibus fuere, n
quod ea, quæ penes Comitem er
reipublicæ procuratio, Ordinib
& Præfecto accrevit. Cæterum
Hollandiæ Curia, quam dixi, M
chlinienſe auditorium appellari ſ
lebat: quod ut in commune ſi
ius diceret, rogatu principum Bu
gundorum, diverſarum nationu

Ordi

dines conſenſerant. Eius in lo-
cu anni iam ſunt viginti & octo,
llandi & Zelandi novum con-
ſum virorum doctrina eminen-
tm inſtituere, à quorum ſen-
ntiis nemo appellatur. ſupplicari
tum Ordinibus ſolet, ut lectos
era ordinem iudices ad colle-
gm adiungant, qui diligenter
quirant, rectene an per errorem
ſ iudicatum. Auctis cum bello &
eribus & negotiis, alius quoque
nſeſſus inſtitutus, qui Hollandiæ
rium regit, reſque eo ſpectantes
udicat. Conſtat ex his, quos
bilitas & urbes pro ſe ſingulę de-
unt, ac ſubinde mutant. Hi &
dinum conventum, quoties ex-
dit, vocant, & Ordinibus decre-
exſequuntur. Sub horum inſpe-
one alii quæſtorum ærarii ratio-
s examinant. Iam vero quia
aiectino federe belli, pacis, &
ternarum ſocietatum, multa-
mque præterea rerum, inſtituta
inter complures populos com-
unio, quorum hodie perſtant in
dere Geldri, Hollandi, Zelandi,
aiectini, Friſii, Tranſiſalani, Gro-
F nin-

ningani, omnes olim Batavorum, Mattiacorum ac Friſiorum di nomine, ſolent pro ſe quiſque l gatos mittere, qui in medium co ſulant. horum conventus raro d ſolvitur, eique Ordinum Feder torum nomen eſt. Hic & quæ int populos ſunt controverſa diſcept ri ſolent. Proxima his, horum mandatu, cura rerum federis, m litiæque regimen penes Senatum eſt: hic in locum ſucceſſit ei Senatus, qui Comitum tempor toti Belgicogermaniæ præſideba Senatores ſubinde alii, definito n mero, ab Ordinibus cuiuſque n tionis eliguntur. at ſententiam n per nationes, ut in conventu, ſ viritim ferunt. Huius ſenatus pri cipes ſunt nationum præfecti. Su præterea per Hollandiam, Zela diam Friſiamque diſpoſita colleg eorum, qui maris & maritimoru vectigalium curam agunt. manda habent ab Ordinibus Federatis. n tiones ſingulæ dilectos eo mittu hi quoque mutari ſolent. Ma præfecturam idem Mauritius nu obtinet. Rationes quoque comm

n

federatorum ærarii ſuos diſ-
ctores habent. Hæc civibus ſa-
isognita, in externorum gratiam
itius paulo perſequuti ſumus,
e vero eos dubitamus, re bene
cta, non hanc reipublicæ ſtru-
am maxime probaturos. Nam
rationem adhibemus, optime
erinm optimis credi ratio per-
et: ſive auctoritates reſpici-
, habet optimatium reſpublica
entiſſimos veterum laudatores:
exempla, nobiliſſima ſane ſup-
unt Creta, Lacedæmon, Car-
o, Rhodos, Maſſilia, Theſſa-
Achaia, Samos, Cnidos,
os, Corcyra, &c, ut multi cre-
erunt, ipſa cum maxime virtu-
s floruit Roma. Quid quod
ræorum quoque rempublicam,
lis à Deo fuit inſtituta, ante-
n regnum populus depoſceret,
imatium conſilio adminiſtratam
s apparet? Nec recentia exem-
pldeſunt, Epidaurus Illyrica, Lu-
ca Geneva, Genua, Helvetiorum
piſſimæ civitates, & illæ, quæ
le annorum duratione ſtabilita-
em ſuam probant, Venetiæ. Ad-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

dere licet ipſum quoque maieſta
omnis pleniſſimum Imperii G
manici corpus, & pleraque ad
ptentrionem regna nomine, rei
principatus. Quod ſi propius co
parationi libet inſiſtere, ſum
quidem concilii Ordinum pote
Galliæ & Britanniæ vetuſtiſſi
populis olim fuit uſurpata: in G
mania etiam hodie manet. Qu
tenus vero per urbium legatos
miniſtratur imperium, optim
nobis cum Achæis, Ætolis, Ly
convenit, qui itidem compoſi
è diverſis urbibus civitates per c
cilium & legatos urbium rexere
è quibus Achæi à Polybio, Strab
ne, Plutarcho proponuntur,
optimum bene conſentientis r
publicæ exemplar. Rurſum qu
principatus legum fine circumſc
ptus optimatium imperio adiun
tur, id cum Hebræis veteribus
dicum ætate, cum Spartanis, c
illis ipſis Achæis, cum Veneti
cum Imperio Germanico, cum
gnis ad ſeptentrionem, quæ di
mus, & pleriſque aliis commun
eſt. Ordinum autem federatoru
conv

conventus cum ſenatu, per quos, ſalva cuiuſque populi maieſtate, quæ ex federe ſunt communia …icantur, Amphictyonico con-…ui ad amuſſim reſpondet, cuius …a conſtrictæ Græcorum civita-…e Medos omnemque externam potentiam diu à ſe repulere. Sic Achaia XIII, Hetruria XII, …ium XLVIII civitatibus, multi olim Germanorum, Gallorum, Britannorum populi ex fœdere commune concilium habuere, habentque nunc etiam Helvetii & Rhæti. Neque tamen hanc ita laudamus reipublicæ formam, ut illi quicquam detractum volumus, qui alia utuntur. Fatendum enim eſt, non eadem omnibus convenire; multoſque eſſe populos, qui rectius poteſtati regiæ, quam libertati ſuæ committantur. Sic Aſiæ populis utile fuit regnari: Græcia reges ferre non potuit. Hæc autem, quam dicimus, aptiſſimam eſſe nobis, perpetua tot ſæculorum experientia demonſtrat. ea dum manſit, tranquilla omnia. quoties contra itum eſt, orti motus

& turbæ, nec ante ſanati, quar
ſua imperio facies reſtituta eſt. N
tant, qui gentium ingenia mo
que diverſos diligentius obſer
runt, populos ad ſeptentrione
vergentes, & maritimos maxime
in quibus nos ſumus, alieniore
ſingulari imperio, libertate ma
affici. Sunt & qui tradunt, ma
imperia à regibus, minima à p
pulo non incommode regi:
autem nationibus, quæ med
crem habent magnitudinem, &
præſertim quæ ſua norint forti
tueri, aliena non appetant, co
gruentiſſimam eſſe optimatium
poteſtatem. Sed & conſuetudi
magna habenda eſt ratio. Nam qu
de legibus in univerſum proditu
eſt, id maxime de illis legibus v
rum eſt, quibus ſumma impe
continetur, melius eſſe non op
mis uti, quam receptas mutare
cum legibus itidem ut plantis
figendas radices longo tempo
ſpatio opus ſit: quod ſi creb
transferas, vis atque robur omn
evaneſcat. Multum igitur deb
mus maioribus noſtris, qui acc
pta

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

am à primis conditoribus rem-
blicam per ſe egregiam, noſtro
co ingenio noſtrîſque ſtudiis ap.
timam, pace ſervatam, bello
cuperatam, nobis reliquere. No-
ſum autem eſt, ſi nec ingrati, nec
prudentes eſſe volumus, eam
mpublicam conſtanter tueri,
am ratio ſuadet, probant experi-
ntia, commendat antiquitas.

FINIS.

In præcedentem librum NOTÆ.

CAP. I.

AG. 11. Principatum voco emi-
nentem unius auctoritatem, &c.]
annes Bodinus de Republica lib. 1. c.
VII. Principatus Ariſtocratię for-
m dicitur, in qua unus cæteris di-
tate prior eſt.

Ibid. Tacitus Piſonem] *Co*
nelius Tacitus de Gn. Piſone Ann
lium I. (*cap.* LVII, *ex nupera diſti*
ctione:) Vox quoque Piſonis audi
eſt in convivio, cum apud regem
Nabatæorum coronæ aureæ mag
pondere Cæſari (*Germanico*) & A
grippinæ, leves Piſoni & ceteri
offerrentur, *principis Romani, n*
Parthi regis filio eas epulas dari. abi
citque ſimul coronam.

Ibid. de Caligula Suetonius
De XII. *Cæſaribus lib.* IV. *in Vi*
C. Caligulæ, cap. XXII. Hacten
quaſi de principe, reliqua ut de
monſtro narranda ſunt. Complur
bus cognominibus aſſumptis (na
& PIVS, & CASTRORVM FILIV
& PATER EXERCITVVM, & OP
MAX. CAESAR vocabatur) cum
audiret forte reges qui officii ca
ſa in urbem advenerant, concerta
tes apud ſe ſuper cœnam de nobil
tate generis, exclamavit, Εἷς κοίρα
νος ἔστω, Εἷς βασιλεύς. Nec multu
abfuit quin ſtatim diadema ſum
ret, ſpeciemque principatus in r
gni formam converteret. &c.

Pag. 12, de Vercingetorig
pat

tre Cæſar.] *De bello Gallico lib.* I. *Pater Vercingetorigis Arverni Celtillus fuit, teste ibidem Cæſare, initio fere libri.* Celtilli filius, *in Græca interpretatione est*, Κέλτιλλ8.

Ibid. Plinius de Traiano] *in Panegyrico Optimo Principi dicto, circa medium.:* Stant effigies tuæ, quales olim ob egregia in Rempublicam merita privatis dicabantur: viſuntur eadem è materia (*ære*) Cæſaris ſtatuæ, quâ Brutorum, quâ Camillorum. Nec diſcrepat cauſſa. illi enim reges hoſtemque victorem mœnibus depulerunt; hic regnum ipſum, quæque alia captivitas gignit, arcet ac ſubmovet: ſedemque obtinet Principis, ne ſit Domino locus.

Ibid. Improprie Principatus regnum vocatur.] *Bodinus de Rep. lib.* I. *cap.* VIII. Plerique non tam reipſa, quam appellatione ſunt reges. *Caietanus ad Summam Thomæ.* 2.2 *quæst.* XL. *art.* I. Alicubi ſtatuta ſunt talia, ut reges ſolo nomine ſint reges.

Ibid. ait Ariſtoteles.] *Politicorum* III. *c.* XIV. αἱ κατὰ τοὺς ἡρωϊκοὺς

χρόνους μοναρχίαι ἑκούσιαί τε καὶ πάτρει-
γινόμεναι κατὰ νόμον. & *mox:* ἑκόντων
μὲν, ἐπί τισι δ᾽ ὡρισμένοις.

Ibid. Thucydides] *lib.* I. πρό-
τερον ἦσαν ἐπὶ ῥητοῖς γέρασι πατρικαὶ
βασιλεῖαι. *Cornelius Nepos, ſive Probus in vita Ageſilai de regibus Lacedæmoniis.* Reges nomine magis, quam imperio.

Pag. 13. Ordinum regimen] *Berclaius adverſus Monarchomacho. lib.* VI. *cap.* XIV. Vbi regnum non eſt, maieſtas eſt penes populum aut Ordines.

CAP. II.

Pag. 16. Batavos partem Cattorum] *Verba ſunt Taciti Hiſtoriarum* IV. Batavi, donec trans Rhenum agebant pars Cattorum, ſeditione domeſticâ pulſi, extrema Gallicæ oræ vacua cultoribus, ſimulque inſulam inter vada ſitam occupavere. quam mare Oceanum à fronte, Rhenus amnis tergum ac latera circumluit. nec opibus Romanis ſocietate validiorum attriti, viros tantum armaq; imperio mini-

iniſtrant : diu Germanicis bellis xerciti: mox aucta per Britanniam loria, tranſmiſſis illuc cohortibus, uas vetere inſtituto, nobiliſſimi opularium regebant. *Et de Moribus Germanorum*: Omnium harum genum virtute præcipui Batavi non nultum ex ripâ, ſed inſulam Rheni amnis colunt, Cattorum quonam populus, & ſeditione dometicâ in eas ſedes tranſgreſſus, in quibus pars Romani imperii fierent. Manet honos, & antiquæ ſocietatis nſigne; nam nec tributis contemnuntur, nec publicanus atterit; xemti oneribus & collationibus, & tantum in uſum prœliorum ſepoſiti, velut tela atque arma, bellis eſervantur. Eſt in eodem obſequio & Mattiacorum gens. Protulit enim magnitudo populi Romani ultra Rhenum, ultraque veteres terminos imperii reverentiam. Ita ſede finibuſque in ſua ripa, mente animoque nobiſcum agunt, cetera ſimiles Batavis, niſi quod ipſo adhuc terræ ſuæ ſolo, & cœlo acrius animantur. *Pluſcula non temere adſcripſi, quia uſui erunt poſtea: &*

praſtat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

præſtat ea hic ſemel integre legi, quam ſemper carptim, & per partes.

Ibid. Batavorum nominis apud Cattos veſtigia,] *Batavos olim inter Cattos, eoſque nunc Heſsos, docti exiſtimant. Atque in eam rem nova argumenta prodit generoſæ ſtirpis & elegantis ingenii ſplendore nobiliſſimus Ianus Douſa filius,* Catzenfort *ad Dilliam fluvium, & forte an* Katers *Hirsfeldo opido, &* Katerberg *VVanfredo vicinum. Quare Batavorum veterum in Haſsia ſedes. Quo autem in loco eas habuerint, coniectura è locorum nominibus petita, idem indagat: & ſuſpicatur eos circa Adranam (huius Tacitus meminit Annalium. 1. vulgo* Eder) *& Gilſam fluvios in VValdeckenſis Comitatus confiniis ſitos fuiſſe. Cuius rei teſtimonium perhiberi ipſi videntur* Batebergum, *arx edito in colle Adranæ alluenti aſsidens; & pagus* Batenhauſen *inter Varum & Gilſam (vulgo* VVar & Gilſe *) fluvios.* Baddenfeldum *præterea prope eundem Adranam locus nominatus Auctori Annalium de geſtis Caroli Magni.*

Ibid. Cattorum viciſſim apud Batavos veſtigia.] *Præter argu-*

menta

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

enta ab aliis adducta ex duobus e-
iſdem nominis pagis, Cat-wiick op-
en Rhijn, *&* Cat-wiick op Zee;
i olim ad medium Rheni oſtium
taviam ad Oceanum terminarunt,
fert idem Douſa filius Catvicum, *in*
mitatu Cukenſi, Batavorum inibi
rminum. Cattorum denique memo-
am in Zelandia tuentur, inquit,
atzium *opidum, quod ante aliquot*
nos aquis obrutum; & è regione eius
cus prope Goeſam urbem Catten-
ick. *Quod Zelandos eiuſdem nobiſ-*
m originis fuiſſe, ſatis ipſi evidens
gumentum. Et hi antiquitus Batavis
numerati fuerint & accenſiti inſulis
is, quas Rhenum incurſibus ſuis in
are facere teſtatur Cæſar lib. IV. *de*
ello Gallico: Rhenus, *inquit*, oritur
x Lepontiis qui Alpes incolunt, &
ngo ſpatio citatus fertur; ubi
ceano appropinquavit, in plures
iffluit partes, multis ingentibuſ-
ue inſulis effectis, multiſque ca-
itibus in Oceanum influit. *Sed*
Mattiacorum *nomine Romanis notos*
erique opinantur. Et Mattium *caput*
entis Cattorum fuiſſe conſtat ex An-
ali primo Taciti: Cæſar incenſo
Mattio

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

Mattio (id genti caput) apert
populatus , vertit ad Rhenum.
Et Plinius Mattiacos *in German*
fontes *trans Rhenum nominat, l.* XXXI
cap. 11. *Hæc ad Cattos, à quibus or*
Mattiaci noſtri, ſive Zelandi, trahit
θαυμάσιος Douſa: & eoſdem cenſet no
multum ante Traiani tempora Romano
rum potentiæ acceſſiſſe; cum dicat Tacit
(ſcripſit is librum de Germaniâ ſecund
Traiani conſulatu, id eſt primo princi
patus eius anno) Mattiacorum gentem
in eodem cum Batavis obſequio. Sed
ſententia vacillat doctiſſimus iuvenis, e
hæc verba; cætera ſimiles Batavis
niſi quod ipſo adhuc terræ ſuæ ſol
& cœlo acrius animantur ; *facium*
ut exiſtimet Mattiacos à Septentrion
potius Bataviis finitimos, quam ad r
pam Gallicam poſitos fuiſſe. quæ ſan
cis Rhenum fuit, intraque veteres Im
perii Romani terminos, quod flumine fi
niebatur. Quare hoc argumento circ
Suvollam & Campos, ad Iſalam flu
men ſive Flevum tertium Rheni oſtium
ſedes habuerunt. ubi etiamnum caſtellum
Catten *dictum progenitores ſuos teſta*
videtur. Utcunque ſe res habeat, frigi
diorem, quam Batavia fuit, tractum
Mattiacos incoluiſſe, Taciti verba no

obſcur

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

ure innuunt , què cæli ſolique hor-
m in iis locis, hominumque ingenia ad
ſui ſimilitudinem horrentia deſcri-
Hæc ita Douſa. Sicut ubi non fuerint,
tius coniectu dictuque ſit , quam ve-
ra Mattiacis ſedem aſſignare. Sunt
ex eodem argumento in Septentrio-
cos fuiſſe volunt Hollandia. Recla-
te, quantum poteſt, Philippo Clu-
ro. qui videatur , ſi cui tanti, Ger-
iæ antiquæ lib. III, *cap.* VII; *&*
I, *cap.* XXIX. *ubi Toxandros ſive*
andros Selandicas inſulas incoluiſſe
rit. & vidi, qui eius auctoritatem
antur: ſic vara vibiam ſequitur. De
videbimus alias: nunc ad Mattiacos
ros revertamur. Quod ſi præterea
ecturis locus: audiatur & noſtra.
Sıt Mattiaci, *ait Plinius*, in Ger-
nia fontes calidi trans Rhenum,
rum hauſtus triduo fervet; cir-
marginem vero pumicem faciunt
æ. *Eoſdem fontes Ammianus Mar-*
inus Mattiacas aquas *appellat, lib.*
XIX, *de Valentiniano Imp. ſcribens :*
nxit navibus Rhenum. & ante-
ſſus contra Mattiacas aquas
mus Severus &c. *Sanè hos* fontes
aquas *temerè in Selandicis inſulis,*
aliqua finitimarum regionum quæ-
ras ;

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

ras; temere ad Iſalam amnem; tem
in Hollandia Septentrionali. Matti
ſine controverſia trans Rhenum.
Aquæ *iſtæ* Mattiacæ *prouldubio ſi*
Badenſes, *in Machionatu celeb*
Deſcripſit ibidem ex columna inſc
ptionem veterem Henricus Scult
Sileſius, vir eruditus, quæ eſt ei
modi.

M. AVRELIO
ANTONINO. CAES
IMP. DESTINATO
IMP. L. SEPTIMI
SEVERI. PERTINACIS
AVG. FILIO
RESP. AQV.

Exhibet hanc antiqui lapidis e
graphen Martinus Smetius Inſcripti
num antiquarum folio CLV, 3. *cum*
titulo: Coloniæ Agrippinæ, in po
ticu templi Aquarum, hoc eſt Th
marum, quas Antoninus & Hadri
nus Romani principes ſuo oper
ædificarunt. *Præſtantiſſimus Gru*
rus, ſummus noſter, dum Fata Dei
que ſinebant, *amicus, eandem I*
ſcriptionem habet ardui Operis

pa

CCLXVII, 8. *reſervato illo Smetia-*
itulo. Atqui, ut nos illuſtris Sca-
olim admonebat, eam Scultetus
Marchionatu Badenſi deſcripſit. Et
propius vero eſt, ex eiuſdem He-
ſententia, ut Reſpublica Aquen-
m dicatur urbs Badenſis, ut indi-
nomen : quam ut ea Inſcriptio re-
eatur Coloniæ, quæ non eſt Reſpu-
a Aquenſium. Reſpublica *hac*
uenſis *eſt Tacito, & Ptolemæo geo-*
pho, Mattium, Cattorum gen-
caput. *A quo* Mattio, *dicti*
ttiaci fontes, *&* Mattiacæ a-
. *Hoc modo* Catti *non fuerint*
ſenſes, *neque* Mattium, Mar-
gum *opidum, quod creditum pluri-*
perſuaſum hactenus, ſed Baden-
quod verum eſt. Mattium *au-*
, *non* Mattiacum Ματτιακόν,
Ptolemæum eſt legendum : aut
ribendum, Ματτιακῶν ϖ. *id eſt,*
ις. Ab hac Metropoli, Mattia-
um *genti nomen quæſitum: ab hac*
ttiacos fontes *Plinius, & Mar-*
enus Mattiacas aquas *nominat.*
ττίακον *haud dubie corruptum eſt.*
, qui meus ſtupor eſt, non video
modo à Mattiaco *aut aquæ aut*

G *fontes*

fontes Mattiaci *dici poſsint*, *non mi*
quam à Magũtiaeo, Magũtiaci. *Q*
ridiculum. *Quare à Mattio potius de*
xeris. *Sed hæc alias*, *volente Deo*, *ſi*
pertractanda, *& excutienda accurat*.

Pag. 16. Strabo ſatis doc]
Lib. IV. Ἀριστοκρατικαὶ δ' ἦσαν αἱ πλ
τῶν πολιτειῶν.

Pag. 17. Batavi ſi quid
cito] *Libro de Moribus Germanor*
Omnium harum gentium virtu
præcipui Batavi.

Ibid. & Plinio credimus.]
IV. *c*. XV. In Rheno ipſo, prope c
tum millia paſſuum in longitu
nem nobiliſſima Batavorum inſ
& Caninefatum.

Pag. 18. alibi dicitur Civi
regio ortum ſanguine.] *Hiſtoria*
IV. *Tacitus*: Iulius Paullus & C
dius Civilis, regia ſtirpe, m
ceteros anteibant, *cap*. XIII.

Ibid. Veromerum Bat
rum regem appellat Strabo:]
graphiæ lib. VII. *corrupto loco*,
Βαττῶν *legendum forte* Χάττων.

Pag. 19. Batavorum re
mentio apud Ammianum.] *Lib*.
de quo loco vide infra.

Ibid. in quantum Germani re-
nantur] *Optime ſic apud Tacitum An-
al. lib.* XIII. *legitur in emendatis co-
cibus Curtii Pichenæ. Nam vulgo eſt,*
n qua tum Germani regnabant.
*e utraque lectione contendunt inter ſe
ariſſimus doctiſsimuſque vir Ioannes
ſacius Pontanus, & inſignita audacia
hilippus Cluverius. Qui ambo vi-
eantur.*

Pag. 20. Cariovalda,] *Tacitus
Annal.* II Cariovalda dux Batavo-
um erupit. *Cap* XI. *Ibidem interficitur*

Pag. 21. belli, quod nuper de-
it.] *Inducias duodecennales innuit
Auctor, factas cum ſereniſsimis Archi-
ucibus Alberto & Iſabella, Regeque
Hiſpaniarum, anno* CIↃ IↃCIX.

Pag. 23. inter Friſios & VVi-
lmum] *Hollandiæ Comitem eius no-
inis* IV. *Incidit autem prælium iſtud
rincipi noſtro funeſtum Anno* CIↃ
CCXLV.

Pag. 26. nationes ſeptem
linius numerat.] *Lib.* IV. *cap.* XV.
n Rheno ipſo (*inquit*) prope cen-
um millia paſſuum in longitudi-
em, nobiliſſima Batavorum in-
ula; & Cannenufatum, & aliæ Fri-
orum, Cauchorum, Friſiabonum,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

Sturiorum, Marſatiorum, quæ ſte
nuntur inter Helium ac Flevum
Ita appellantur oſtia, in quæ effu
ſus Rhenus, ab Septentrione in l
cus, ab Occidente in amnem Mo
ſam ſe ſpargit, &c. *De quibus popu*
conſulendus in Deſcriptionibus Chorogr
phicis noſter Pontanus. Cluverius mi
metamorphoſi hæc ex ingenio ſuo nimi
quam confidenti refingit, legitque:
aliæ Friſiorum maiorum, Friſic
rum minorum, Marſatiorumque
&c. *Si cui ridicularia placent, adeat ei*
Germaniam antiquam.l. II. *c.* XXXII
& huius ſuæ interpolationis ratione
reddit lib. III. *cap.* XVII. *Pontan*
vero noſter hanc Plinianorum verboru
reſcriptionem Cluverianam, non P
nio modò, ſed ſibi ipſi adverſam docet
Chorographicis Diſceptationibus, & R
ſponſionum Sylloge, ubi de Friſiis agun
Auctor noſter abit quoque à vulga
lectione, & agnoſcit præter Batavo
& Caninefates, Friſios minore
Friſiabones, Cauchos minores
Tuſios, *&* Marſacios. *V. Cl. H*
drianus Iunius primus, quod ſciam, Tu
ſios *eruit ex membranis antiquis.*
MS. inquam, Ioannis Chauci Trai
ctenſ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

euſis. Explicarem hîc quid ipſe ſentiam hoc Plinii loco: ſed perexigui libelli modulus non permittit amplas & amplioſas diſſertationes. Commodius aliquando, ſi volet Deus, fiet in Batavicarum rerum Commentariis.

Pag. 28. laudatam Platoni emp.] *Menexeno:* Μετ' εὐδοξίας ἀήθους ἀριστοκρατία.

Pag. 29. aliaque Tacito & Peutingerianis Tabulis memorata oppida.] *Tacitus Hiſtor. lib.* v. Civilis Cauchorum auxilia venêre. non auſus tamen oppidum Batavorum armis tueri, raptis quæ ferri potuerunt, cæteris iniecto igni, in inſulam conceſſit. *Extra inſulam ad Vahalem hoc* oppidum, *quocunque tandem nomine, fuit. Sunt qui accipiant* Batenburg, *quaſi* Batawenburg, *id eſt*, Caſtellum *ſeu* oppidum Batavorum. *Si olim hic pro* Batavorum *repoſuerit* Batavodurum, *recte ſeipſos poſtea correxerunt. cùm* Batavodurū *non oppidum, ſed vicus Tacito infra dicatur: ita ut oppidorū catalogo eximi debeat* Batavodurū. *Alii* Batavorum *hic* oppidū *Noviomagum interpretantur: & in eâ ſententiâ memini, præter Pontanū noſtrum, ... antiquitatum omnium cultorem*

ſummum & earundem peritiſſimu
virum Iohannem Smetium: cuius Com-
mentarium de Noviomagi oppidi anti-
quitate, & monumentis priſcis inibi eff-
ſis, avidiſſime exſpectamus. Cæteru
Batavodurum *vulgus Geographoru*
cenſet VVijck te Duerſtede. *hoc eſt*
Vicus Batavoduri. Arenacum *Taci*
Arnhem *interpretantur.* Vada VV-
geningen. Grinnes *abiectâ primâ*
terâ Renen, *ſive* Rhenen. *Ex his unu*
Batavodurum *veterem ſitum in inſu*
obtinet. reliqua, ſervatis regionibus,
ulteriorem ripam tranſlata ſunt. N
loca hæc prorſus abolita velimus dice
Ortelium, qui ut hodie invenit, ſic
veteris, quod vocat, Belgii deſcriptio
in ulteriore ripâ cuncta collocavit, cæ-
róſque eius ſententiæ ſcriptores, ve-
mentiſſime falli, cum ex Tacito, tum
aliis ſcriptoribus probare annititur A-
ctor Germaniæ antiquæ lib. II. *c.*
XXXVI. *Ad reliqua oppida aut caſt*
Romanorum, quod attinet, Ptolem
in deſcriptione Galliæ Belgicæ opidum
bet Λουγόδινον Βαταβῶν, Lugodinu
Batavorum. & Lugdunum *hoc ex*
in Itinerario Antonini: quod vulgo
Leyden, *oppidum eruditiſſimis viris*
Academiâ famigeratum. Præter hæc

a nominantur in Tabulis Peutingeria-
. Nam ibi duo itinera per Batavorum
eros deſcrbuntur, hoc modo. Primum
ir per dextrum inſulæ latus, id eſt per
eni ripam.

Colonia Traiana	
Burginatio	V.
Arenatio	VI.
Noviomagi	X.
Caſtra Herculis	VIII.
Carvone	XIII.
Levefano	VIII.
Fletione	XVI.
Lauri	XII.
Nigro pullo	V.
Albinianis	II.
Matilone	V.
Prætorium Agrippinę	III.
Lugduno.	

Alterum iter per lævum inſulæ latus.

Colonia Traiana	
Burginatio	V.
Arenatio	VI.
Noviomagi	X.
Ad Duodecimum	XVIII.
Grinnibus	VI.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

Caſpingio	XVIII.
Tablis	XII.
Flenio	XVIII.
Foro Adriani	XII.
Lugduno.	

Nota quod hîc Grinnes *ſit in lævo*
tincre, & Renen *hodie in dextro inſu*
latere. Quare aliud quid latere in Gr
nibus *iſtis Taciti mihi omnino perſuad*
Sed hic eius inquirendi non eſt locus. P
gamus.

Cap. III.

Pag. 34. *C.* Iulius Cæſar inſu
Batavorum meminit.] *De bello G*
lico lib. IV. Moſa profluit ex mon
Vogeſo, qui eſt in finibus Ling
num, & parte quadam Rheni rec
pta, quæ appellatur VValis, inſ
lam efficit Batavorum. Neque lo
gius ab eo millibus paſſuum LX
in Oceanum tranſit. Rhenus a
tem oritur ex Lepontiis, &c. u
Oceano appropinquavit, in plur
diffluit partes, multis ingentibu
que inſulis effectis, quarum pa
magna à feris barbariſque nation
bu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

ro incolitur &c. multiſque capi-
tis in Oceanum influit. *Hoc loco*
Valis eſt Græco interpreti Βάκαλος.
In aliis codicibus eſt Vacalos, *ſed in ve-*
tuſtioribus Valis.

Pag. 35. Lucanus] *Lib.* 1.
ve. 431.

Vangiones, Batavique truces.

Ibid. Ipſe (*Cæſar*) Germanos
rum equites fuiſſe ſcribit.] *De bel-*
lo Gallico lib. VII. Cæſar ex caſtris
citatum educi iubet, prælium-
que equeſtre committit: laboran-
tis iam ſuis Germanos equites
citer cccc ſubmittit, quos ab
tio ſecū habere inſtituerat. *Et bello*
Alexandrino Germani equites Cæſaria-
ni. Eodem tempore (*ſcribit A. Hir-*
tius libro de bello Alexandrino) equi-
tes Germani diſperſi vada fluminis
quærentes, dimiſſioribus ripis flu-
men (*Nilum*) tranſnarunt.

Ibid. Oroſius auctor eſt.] *Lib.*
V. cap. XI. Romani precipuâ Ro-
manorum equitum, quos Cæſar
ſi iamdudum amicos, nunc in
auxilium adſciverat, virtute vice-
runt. *Agit de bello Cæſaris adverſus*
Gallos, cum res novas molirentur.

Ibid. ad Noviodunum] *C*
de bello Gallico lib. VII. *cap.* XI.
XIII.

Ibid. iactat Civilis.] *Apud Ta-*
tum Hiſtor. lib. IV.

Pag. 37. De Batavo Mar-
lis.] *Lib.* XIV, *Apophoretorum* -
ſticho CLXXVI, Perſona German
(ita lego) Sum figuli luſus, ruſi
ſona Batavi.
Quæ tu derides, hæc timet ora

Pag. 39. Hadriano ad Da-
bium caſtra habenti magnus Ba
militis uſus fuit.] *Xiphilinus ex*
ne, & Suidas de Sorano.

Ibid. Inſcriptiones.] *Has li*
diſcendi cupidus legat in Tabulario
tiquitatum Batavicarum.

Pag. 40. virtuti Batavoru
deberi Ammianus docet.] *Mar-*
lini verba ſunt lib. XVI. Quo co
to, opitulatum conturmalibus
(*Cornutis & Braccatis in Iuliani*
citu) celeri curſu Batavi vene
cum regibus, formidabilis ma
extremæ neceſſitatis articulo
cumventos, ſi iuviſſet fors, e
ptura, torvumq; canẽtibus claſſ
adultis viribus, certabatur.]

bi ut ingenuè fatear, poſſunt videri
merorum militarium & vexillatio-
m reges, ſive Duces. ipſique Batavi,
meri auxiliares. quemadmodum
Braccati, Cornuti, Heruli, Mattiaci,
ique innumeri apud Ammianum, &
Notitia Imperii. Alemannorum,
Francorumque reges nominatim expri-
ntur non pauci in Ammiani Hiſto-
a, & alibi. Iulianus è Quadis, Saliis
Batavisque legiones conſcripſit auxilia-
s, quibus Batavorum nomen fuit, Zo-
ſimo auctore Hiſtor. lib. III.

Pag. 42. Batavorum ope re-
peratum Londinum &c.] Operæ
pretium, ipſum Ammianum Mar-
llinum, unde hæc petita ſunt, audire.
igitur lib. XXVII. ſub Valentiniano,
hac de re ſcribit. Cum Batavi ve-
ſſent & Heruli, Ioviique & Vi-
ores, fidentes viribus numeri,
greſſus tendenſque ad Lundinium
etus oppidum, quod Auguſtam
oſteritas appellavit, diviſis pluri-
riam globis, adortus eſt vagan-
es hoſtium vaſtatorias manus.
Quod ſequitur in Auctore noſtro de Ci-
vili Britanniæ rectore, hoc memoriæ
radidit quoque Ammianus. Sed Bata-
rum fuiſſe non addit; & à Claudio illo
Civi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

Civili, Taciti toties laudato, denom
tum videri, debemus ingenio Ma
& æternitate digniſsimi viri.

CAP. IV.

Pag. 42. Batuæ.] *Regino P*
mienſis abbas in Chronico ad ann
IↃCCC VI. Imperator ad Neomag
in Badua (*ſive* Batua, *ut eſt in M*)
venit. *Et Anno* IↃCCC LXXXV. R
ni fluenta & VVaal Batuam prov
ciam ſuo gurgite cingunt. *Ibid*
Nortmanni qui in Batua reper
Aimonus initio Hiſtoriæ Francoru
aliique.

Pag. 43. Pars Batavorum F
ſii, &c.] *De inſulanis & Rhenum*
colentibus populis ex Plinii lib. IV. *c*
XV. *nonnulla annotavimus ad Caput* I

Ibid. Cæſarum cuſtodes Friſi
bones.] *Immo* Friſii, Friſæones,
Friſævones. *Inſcriptiones habes in A*
tiquitatum Batavicarum Tabulario.

Ibid. Certe primos Comites
non aliter quam Friſios appellat
invenias.] *Diligentiſsimus ille reru*
Flandricarum ſcriptor Iac. Meyerus, q
optimis & antiquiſsimis Chronicis Bav

ni

...cœnobij Gandæ aliiſque uſus, in com... ...mdis ſuis Annalibus: Theode... ...cognomine Friſio, inquit, for... ...ſſimo viro, primo inſtituto Co... ...ni, Anno DCCCLXIII.

IV. ...Ibid. 43. Regum Batavorum ...minianus meminit.] Semel atque ...em citato lib. XVI. Sed nec dum ...ille ſatis excuſſus eſt. Mihi pro... ...hæret aqua.

Ibid. Scriptores antiquiſſimi.] ...go, Ado, Sigebertus, & Lambertus ...ſnaburgenſis (ita cognominandus ...or Chronici Hirsfeldenſis; qui per... ...m vulgo Scafnaburgenſis appella...

47 Pag. 44. Brittiam inſulam.] ...ſis, de Procopii hoc loco, Philippum ...erium Germ. antiq. lib. II. cap. ...I. pag. 177.

CAP. V.

Pag. 46. De Comitum inſti...tione.] Hollandiæ Comitatus nata... ...cidit anno Domini IↃCCC LXIII. ...ulgus Hiſtoricorum, unanimi con... Et hæc ſententia diu obtinuit. Do... ...Saniores inchoati Comitatus annum aſſere-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

aſſererent ꟾↃCCCXIII, *totis quinqua-*
ta annis poſt. Mihi hercules iamdu-
hic ſcrupulus iniectus haud levis. Q-
bene hi ſentiant, illi diſſentiant, nunc
diſputo: & res eſt maioris indaginis,
alterius tractationis. Plurima in nu-
rato equidem habeo, ſed negotium in-
catius eſt quam ut hic expediri poſſit.

Pag. 48. Fladirtinga. &c.
Lambertus Aſchafnaburgenſis ad a-
MXLVIII. Vrbes duas munit-
mas cepit, Rinesburg. & Fleer-
gen. *Vixit optimus hiſtoriæ ſuorum t-*
porum conditor ſub Henricis III.
IV. *Imp. illo ipſo, quo hæc evener-*
tempore.

Ibid. Vronla.] De Vronla,
Verona, *conſulendus Iunius noſte-*
Batavia, in Alcmariæ deſcriptione.
terum his adiici poterat Medemel-
regionis Septentrionalis rectius, q-
Verona, meo animo, caput; certe ea-
tuſtior, & quidem Regia Radbodi ſe-
De qua nova nuper mota controv-
in Hollandicis Annalibus generoſi
eruditiſſimi Iani Douſæ patris, lib.

Pag. 49. Didericus Friſiu-]
Vide in Notis capite præcedenti.

Ibid. Ianus Douſa Nor-

V-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

ix] *Fine lib. v. Hollandicorum An-*
num.

Pag. 50. Friſonum Comes à Re-
gine.] *In geſtis anni* DCCCLXXXV.
anno DCCC XCVIII.

Ibid. cui nomen Hollandia.]
hoc pago adeundus inprimis Guliel-
mus Heda, rerum Traiectenſium fide-
liſsimus ſcriptor. Ex cuius fontibus alij,
que hauſimus.

Pag. 51. Neque obſtrictos ullo
fedi vinculo.] *Cum anno* MCCCC
XVII. *Ioannes Bavarus, electus Leo-*
dienſis, ſed ſacerdotio initiari nolens, Io-
annem Brabantiæ Ducem, maritum Ia-
cobæ, Hollandiâ ceteriſque uxoris opibus
frui fremeret, ductâ Eliſabethâ Ducis
ercâ, & fœdere cum Sigiſmundo Im-
peratore inito, Hollandiam, Zelandiam
Hannoniam beneficiario iure ab eo poſ-
ſidendas accepit: quaſi ad Imperium,
mortuo Guilelmo Comite ſine maſculâ
prole, devolutas. Et tum pariter interdi-
cta Ioanni Brabanto earundem regionum
adminiſtratio, datis literis Conſtantiæ,
XIX *Martii. Quarum literarum mu-*
nimini fiſus Bavarus, cum iam Hollan-
diæ, Zelandiæ, ac Hannoniæ oppida ſol-
licitaret, hoc reſponſum tulit: Regio-
nes has neque Feudum Imperii eſſe,

nec

nec ad mares ſolos devolvi; c
certiſſimo experimento conſ
Valtrudem Carolomanni Auſtr
Principis neptem, Richildim q
que Comitatum Hannoniæ; Ad
ac Margaretam Comitatum H
landiæ, maritis dotales attuli
&c. *quæ refert Petrus Divæus re*
Brabanticarum lib. XVIII. *qu*
ſuadeo, legas.

Pag. 52. Pronunciatum.]
ta eſt ſententia XIII. *Martij, a*
MIↃ XLIX.

Pag. 53. Proculus egregi
L. non dubito, *ff. De captivis.*

Ibid. Didericus quartus.]
ius nominis IV, V. *Comes Holland*

Pag. 54. Germani ipſi co
tentur.] *Sleidanus ex perſona T*
virenſis: Cur autem ad nos magi
pere Belgium pertinere putem
non video: ſunt quidem nobis
cini, ſed ſocietatem nobiſcum
fœdus nullum habent, nec Imp
leges ad ſe quicquam pertinere
cunt, nec ad publicos uſus q
quam contribuunt, non ma
quam Britanni, vel Scoti.

Pag. 55. Scriptores extern
L. *Gui*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

Guicciardinus in Deſcriptione Belgi-
a Germaniæ, de Ordinibus loquens :
Set eos princeps multis rationi-
bus atque argumentis in ſenten-
tiam ſuam perducere. Neque e-
nim aliter quam perſuaſionibus agi
poteſt, cum non, ut alibi multis in
locis, ita his liceat dicere : SIC VO-
LO, SIC IVBEO. *Idem capite de Pri-*
vilegiis Brabantiæ comparat rempubli-
cam Belgico-Germanicam Laconicæ.
Scripſit anno MIↃLXVI.

Pag. 57. Hæc iura &c.] *Ex-*
tant Chirographa veterum principum,
inde Margaritæ Bavaræ, Ioan. Ducis
Tronum, & Ducis Brabantiæ, coniu-
gis Iacobæ Bavaræ, Philippi Burgun-
di & ſequentium.

Pag. 58. De republica ſcri-
prunt.] *Bodinus lib.* I. *cap.* VIII.
Summum imperium conditione
æqua vel lege datum, ſummum
non eſt, nec legibus ſolutum. *Et*
de formula Polonica : Hęc for-
mula non regiam maieſtatem, ſed
principis conditionem ſapit. *Item :*
utrique verſus aquilonem ita con-
cipiunt iuſiurandum, ut de maieſta-
te plurimum detrahere videantur.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

Item: Princeps qui iurat in les patrias, non habet ſummam poſtatem.

Ibid. Diderico autem.] *Iu nominis* III, *Comiti Hollandiæ* IV.

Ibid. Diderico quarto.] *Iu nominis* IV. *ſed.* V. *Comite.*

Ibid. Florentium Principe] *Sextum in ſerie Comitum.*

Ibid. Diderici mox.] *Pri-pis* VII.

Pag. 59. Ada Diderici ſeptimi.] *Eius nominis* VII, *Co vero* XI.

Ibid. Florentio quarto.] *H-landiæ Principi* XIII.

Ibid. Per mortem quinti.] *a ſcribendum, non* quarti. *Is eſt Flo-tius qui parricidali odio nefarie à eſt trucidatus, anno* MCCXCVI, *re ſucceſſore filio Iohanne, unico hære qui tum in Anglia aberat.*

Ibid. Margarita deinde.] *vari Ludovici* IV *Imp. uxor.*

Ibid. filius VVilelmus.] *nominis* V, *Comes* XXI, *vulgo dic* de dolle Graef.

Pag. 60. Adelberti &c. Ec-tum & Vrbium conſilio admi-ſtrat

ſtaret.] *Flagrante bello civili Flandri, & Ludovico Maleano Comite nobilibus, Gandenſibus vero plebem defendentibus, miſit, inter alios, ad Albertum Bavarum Hollandiæ, &c. Comitem, legatos ſuos Princeps, obnixè rogans ne rebelles Gandenſes commeatu, aliaque re neceſſariâ, iuvari è ditionibus ſuis ſinat:* communem enim omnium Principum debere eſſe cauſam in tuendâ dignitate, ac proinde curandum, ut Gandenſes exemplum cæteris prębeant, ne quis temerè contra legitimum Principem arma induat. *Brabanti, Namurenſes, Hannones Principibus ſuis in gratiam Flandriæ Comitis obtemperarunt. Hollandi ac Zelandi minimè; quantumvis Comes Albertus omni ratione Ludovico factum vellet.* Precario enim fermè (*verba ſunt Ponti Heuteri, rerum Burgundicarum lib. II.*) Reguli huius temporis liberis populis imperabant. *Accidêre hæc anno* MCCC LXXXI.

CAP. VI.

Pag. 67. Ariſtoteles.] *P*-*ticorum* V. *cap.* X. αἱ τυραννίδες κ- τῶν βασιλέων παρεκβαινόντων τὰ π-τρια καὶ δεσποτικωτέρας ἀρχῆς ὀρ-γομένων.

CAP. VII.

Pag. 74. Principatu excid-ſe.] *Baltazar Ayala regii exerci- apud Belgas ſupremus iuridicus*, - *Iure & off. bell. lib.* I. *cap.* - Et hæc quidem ita procedunt, i- ſummum imperium ſit apud un- principem. Sin vero ſit apud p- pulum vel optimates, licebit cu- tyranno iure agere, ſi tempora p- mittant: ſin minus, licebit e- vi opprimere. Itaque Sena- priorem viam ſecutus eſt in Ne- ne, poſteriorem in Maximino. S- endum enim eſt Imperatores R-manos non habuiſſe ſummum i-perium, quamvis plerique id ſi- tyrannice uſurpaverint. non enim erant imperatores aliud quam pr-cipes.

P.

Pag. 84. optimè nobis cum
chæis.] *Iustinus lib.* XXXIV. Achęi
mis potentes tunc temporis Ro-
anis videbantur, non propter ſin-
ularum civitatum nimias opes,
d propter conſpirationem univer-
rum. Namque Achęi licet per ci-
itates veluti per membra diviſi
nt, unum tamen corpus & unum
nperium habent.

Pag. 86. Notant, qui gen-
ium, &c.] *Bodinus de Republ. lib.*
. *cap.* VIII. Populi omnes ad a-
uilonem poſiti libertatem quan-
am ſpirant. *Aristoteles Polit.* III.
ap. XVII. ἀριστοκρατικὸν πλῆθος τὸ
ρχεσθαι δυνάμενον τὴν τῶν ἐλευθέρων ἀρ-
ὴν ὑπὸ τῶν κατ᾽ ἀρετὴν ἡγεμονικῶν.
artous De regimine civitatis: Po-
ulo in ſecundo gradu magnitu-
inis non expedit regi per unum
el per multitudinem, ſed per pau-
os divites & bonos.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

Addenda Superioribus.

Cap. II.

Pag. 21. Mos ille Cattorum] *De quo Tacitus de Moribus Germanorum:* Apud Cattos, *inquit*, in conſenſum vertit, ut primùm adoleverint crinem barbamque ſubmittere, nec niſi hoſte cæſo exuere votivum obligatumque virtuti oris habitum, &c. *Godefridum Magnum* Barbatum *dictum accepimus, quod iuraſſet ſe barbam non poſiturum, donec Lotharingiæ Ducatu diu debiti compos eſſet. Cuius rei V. C. Iuſtus Lipſius in Lovanio, aliique meminerunt. Principatus eius initium est annus* CIↃ XCVI.

Pag. 22. Veſtes non fluitantes, ſed quæ ſingulos artus exprimant.] *Sidonius Apollinaris de Francis:*

Strictius aſſuetæ veſtes procera coërcent
Membra virum; patet iis arctato tegmine poples.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

CAP. III.

Pag. 35. Vada nando cum
uis tranſmittere.] *Aimoinus lib.*
, *cap.* XVIII. Clotarius rex ul-
a quam dici poſſit exardeſcens
i, capiti impoſita caſſide, calca-
bus equum verſus Bertaldum Sa-
xoniæ ducem impulit, ut tranſmea-
flumine ſe de inimicis ſuis ulciſ-
retur. Franci ibidem iniuria re-
s permoti, atque eius exemplo
umen (*VViſeram*) natantes tran-
ant ſequentes regem, qui fugi-
ti Bertaldo infeſtus inſiſtebat.

CAP. IV.

Pag. 45. arcem *Brittiam* no-
ine.] *De hac arce, vulgo* Britten-
urg, *&* t'Huys te Britten *dicta,*
*it in Batavia Iunius ſingulari capi-
. Sed in eo errat vir ſummus, quod
iſtimet arcem illam maritimam* Ar-
mamentarium Pop. Rom. *fuiſſe.
Quod falſum eſſe nos alibi probamus.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

Cap. V.

Ibid. contra Imperatores
Theodericus eius nominis IV, *Principu*
noſtrorum quintus, proſperâ belli fort
nâ uſus contra Imperatorem Henricu
IV. *Videndi ad an.* MXLVI, MXLVI
& MXLVIII, *Hermannus Contractu*
Lambertus Aſchafnaburgenſis,
Anſelmus Canonicus Leodienſis,
VVazone LII *Epiſcopo, cap.* VII.

FINIS.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

PAVLI MERVLÆ

DE STATV

REIP. BATAVICÆ

Diatriba.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

PAVLI MERVLAE.

De Statu
REIP. BATAVICÆ
Diatriba.

GERMANIAM non ignobilem Europæ portionem, poſterioris ęvi ſcriptores tradunt duplicem, Superiorem & feriorem. De Superiore, quæ in Vetus & Magna, non iam endi locus. Inferior, quæ non- lis ab inſigni præſtantia ocellus ditur orbis borealioris, hodie I habet provincias; quarum æ ad ſeptentrionaliorem Rheni am, in queis Batavia noſtra, o- i veteri erant Germaniæ, quę ve- ad auſtraliorem eiuſdem flumi- marginem, Galliæ quondam tributæ erant Belgicæ. Singulis e centum, & qui excurrunt, an- ; ſui fere fuerunt Principes, ceſſione nobiliſſima; qui ſexus iuſque propter virtutis commu- nem, illuſtriaque exempla, naſci nobis

nobis melius, pacatius, ſecur
conſueverunt, quam eligi. Sui v
ro fuerunt, Brabantiæ quidem,
Limburgo, Leucebergo, & Geld
Duces; Flandriæ, Arteſiæ, Hann
niæ, Hollandiæ, Zelandiæ, Nam
co, Zutphaniæque Comites; I
perio ſacro, cui ſuum Antver
ſacrarium, Marchiones; reliq
denique Friſiæ, Vltraiecto, Tran
ſulaniæ, Mechliniæ, & Gronin
Domini. Primus univerſum & a
ſolutum omnium ſimul Princi
tum adeptus eſt Karolus Impe
tor, eius nomenclaturæ Quintu
ſtrata ab ipſius progenitoribus
galiter ad tantum faſtigium v
partim matrimoniorum & adfi
tatum, partim vero ſucceſſionun
iure & beneficio. Karolo ſucceſſ
fuit Philippus filius, non ſolun
feliciſſimusBelgicæ totius Prince
verum etiam potentiſſimus Hiſp
niarum, aliorumque regnorun
monarcha. Sub eo variis artibu
technis, doliſque circumducto, i
toleranda conſtitutionum, q
contra puriorem religionem pr
feſſos facta acerbitas; tyrannica i
qui

itionis contra miſerorum ſub-
rum conſcientias impotentia,
dioſa privilegiorum infractio ,
tis Epiſcopatibus , multiſque
pliciorum generibus comitatæ,
um iam ſub Karolo ipſius patre
nium habuiſſent , adeo invalue-
tur, ſuaſque exercere & exerere
vis cœperunt , ut crudeliſſima
a (quibus quis tandem futurus
ſis?) genuerint ; Philippo cre-
bus ſuorum preces , conteſtatio-
ne, ſuppliceſque libellos , atque
o pias multorum Principum,
n ipſius etiam Imperatoris, pro
s interceſſiones cum indigna-
ne abiicienti , principatum ab-
arint, & diſcidium, quod hodie-
q; inter Provincias , nunc has,
nc illas, funeſtum ſane calami-
umque fecerint : quarum quæ ,
po religionis reformatæ liberta-
que avitæ propoſito, fœdus in-
t ſe contra communem hoſtem
ierunt , Fœderatæ & ab unione
cita Vnitæ iamnunc appellan-
r. Sunt eius hodie conditionis
tem : unus Ducatus, Geldria,
i Zutphania concenſetur; Comi-
tatus

tatus duo, Hollandia & Zelandia;
Dominia quatuor, Friſia, Vltra-
ctum, Tranſiſulana & Groningana
ditio. Hæ ſunt, quarum auſpiciis
bellum hodie contra potentiſſimos
hoſtes, cum ſummo omnium ter-
pore gerit unus (nam apud nos om-
nes unum rei militaris eſt ſummum)
Mauritius Naſſovius Gulielmi
Principis Arauſianorum filius, Hee-
ros gloria plenus, Ductor copia-
rum Fœderatorum invictiſſimus: de
quo, ut olim de Karthagine enun-
ciavit Salluſtius, ſatius eſt ſilere,
quam pauca tenuiter & ieiune di-
cere. Is ſane eſt, cui ipſiſſi næ bo-
ni legitimique Ducis adſunt & ad-
ſunt notæ; gnara rerum militarium,
ante pugnam, in pugna, poſt pu-
gnam ſcientia; admirandus corpo-
ris ingeniique vigor: animi ſine
ſuperſtitione probitas, ſua cum pi-
le, innocentia, temperantia, fide, fa-
cilitate & humanitate; item pru-
dentia cauta, cunctãs, nihilq; agens
vel timide vel tumide, felicitas de-
nique conſilii rationiſque comes;
& auctoritas, comi quadam ſe-
ritate & ſevera quadam comitate
tem-

emperata. Provinciæ à me com-
nemoratæ de iis, quæ ad commu-
em ſpectant ſalutem (nam ea
mnibus certatim in pectore eſt &
culis) acturæ, ſingulæ ſuos Ha-
am (deſtinatum rebus agendis lo-
um) mittunt legatos; vel unum
el plures, pro qua quæque eſt au-
oritate & potentia, viros pietate
nſignes, probitate venerandos,
octrina ſingulares, rerum expe-
ientia plane ſtupendos. Hi vulga-
a appellatione cum Generales,
um Fœderatarum vel unitarum
rovinciarum vocantur Ordines.
Ii gubernaculo aſſidentes, navim
rudentia ſumma regunt, in qua
rovinciæ, quas dixi, tranquilliſſi-
ne quaſi vehuntur. Penes hos, ſu-
remum quoddam ſanctiſſimumq;
ollegium ſtatuentes, tractatio,
iſcuſſio diffinitioque eſt rerum,
uæ belli, quæ pacis, maximi pon-
eris & momenti. Horum eſt, ad-
ibito in conſilium Præfecto, bel-
um decernere, de pecunia, com-
neatu, armis cogitare; exercitus
onſcribere; conſcriptis peritos
nimoſoſq; dare duces; Ducibus
quo,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

quo, quouſque, quando, quomodo ducendum, prudenter præfigere. Horum eſt, Legatos audire, Imperatoris, Regum, variorumque Principum, pacem facere, fœdera ſancire, quemadmodum factum cum Chriſtianiſſimo Gallorum, ſereniſſimoque Angliæ Regibus, aliiſque Principibus. Horum denique, patriam ut familiam propriam, incolaſque ut filios & tamquam ſe ipſos pie amantium curare eſt omnia quæ ad totius Reip. corpus eiuſque ſalutem pertinent & incolumitatem. Sed ſpecialiorem publici ſtatus, qui apud Batavos, delineationem exhibiturum me ſum pollicitus. Hoc igitur aggam; præmonitos cupiens lectores, quæ de Batavorum regimine ſum dicturus, ea in reliquis etiam fœderatis Provinciis habere locum; omnia tamen apud Batavos eſſe ſpecioſiora, ſolidiora, & maiorem ſingulis ineſſe ſplendorem & apparatum. Batavis, ſui, quum res Romana ſtaret, iuris, amicis fratribuſque, quod veteres docent Inſcriptiones, populi Romani, circa annu

...num DCCCCXIII, præeſſe cepe-
...nt non abſolute & imperioſe, ſed
...itata poteſtate, Comites. Eo-
...m primus fuiſſe legitur Theode-
...us, ab Carolo Simplice miſſus,
...ncorum monarcha, uti contra
...files Hiſtoriographos rectiſſimis
...gumentis probat in ſuis Annali-
...s Vir nobiliſſimus, rerumque
...iuſmodi peritiſſimus, ut qui di-
...giſſime præfectum agit cuſtodien-
...c antiquiſſimis patriæ noſtræ
...artis & monumentis, Ianus
...buſa, Nortvici Toparcha. Theo-
...ricum ſecuti ſunt illuſtriſſima
...pgenie, cum fœminæ, tum maſ-
...li circiter XXX: iis perpetuo le-
...gus, ut privilegia, immunitates,
...s, conſuetudines, iuraque om-
...n ſarta tecta fideliter conſerva-
...nt: quæ ſanctiſſime ſemper ab
...nibus cuſtodita primus, ab aliis
...cumductus, violavit Philippus
...Hiſpaniæ Rex, cui ea propter, ut
...rea obiter indicavi, imperium
...blicè fuit ademptum anno CIↃ
...LXXXI, die menſis Iulii XXI. Ab
...e tempore principatus fuit penes
...rdines: qui quicquid eſt iuris
I publici

publici gubernant vel univerſim per ſe, vel ſpeciatim & diſtinct muneribus per alios. Per ſe quidem coactis comitiis. Comitia nihil aliud, quam conventus eorum, qui poſt acceptos examinatoſque præcipuos, de quibus agendum, articulos, cum ab nobilibus, tum civitatibus deleguntur ad conſultandum inter ſe de iis, quæ ad commune bonum, & omnium ſpectent ſalutem. Conſtituunt autem comitia duo membra, partim Nobilium, partim Civitatum legati. Inter Nobiles primi nunc loci ſunt Brederodii; olim antiquiſſimi cenſebantur VVaſſenarii; potentiſſimi Egmondani: ſequuntur Brederodios Scagii, (veniam precor ſi peccem in ordine) Aſſendelfii, Dooſæ, VVarmontii, Poelgeeſtii, Mattenefii, & alii. Ex Nobilium claſſe ſiſtere ſe conſueverunt adſidui in Ordinum comitiis non paucioribus tribus. Civitates, qui ſuos ad conventum ablegant deputatos, non pauciores ducibus, ſex ſunt maiores; Dordrechtum, Harlemum, Delphi, Lugdunum Bata-

vorum

num, Amſtelodamum, Gouda: quædam item minorum gentium; Zuyt-Hollandiæ quidem, Roterodamum, Gorichemum, Schiedamum, Schoonhovia, & Briela; Nort-Hollandiæ autem Alcmeria, Horna & Enchuſa. has præter Nobis moris eſt ordinaria ad comitia convocare. Quoties autem de contributionibus, de ineunda cum hoſte pace, de indicendo bello, deque mutando Reip. ſtatu eſt quæſtio, reliquis etiam minoribus, ſolemniter evocatis, ius conceditur ſeſſionis & ſuffragii. Conveniunt autem Ordines ordinarie ſingulis trimeſtribus, intermediis etiam nonnunquam temporibus, ſi neceſſitas flagitat: idque Hagam, quæ Comitiis Batavicis ab omni tempore conſecrata: quemadmodum nunc Neomagum, nunc Zutphania, & Arnhemium, Gelricis; Middelburgum, Zelandicis; Friſiis, Leovardia; Tranſiſulanis Vollenhovia; Vltraiectinis & Groningenſibus urbes cognomines. Comitiis prudenter dirigendis præeſt is qui auguſta appellatione nomi-

natur Advocatus Provincialis. I[illegible]
Hagæ habens domicilium, non al[illegible]
vel in Hollandia, vel alibi, quar[illegible]
quod impoſitum, fungens mune[illegible]
apud civitates, pagos, colleg[illegible]
privatoſque omnes incolas cur[illegible]
Hollandiæ, tum aliarum region[illegible]
neutrarum ſe gerit partium, nemi[illegible]
obligatus: curare quantum fi[illegible]
poteſt ſolitus, ut iura, privile[illegible]
& conſuetudines Provincię, Or[illegible]-
numque auctoritas illæſa ſerv[illegible]-
tur. Huius eſt omnia Ordinu[illegible]
comitia probe obſervare, iiſqu[illegible]
ſtato tempore, niſi morbus, ali[illegible]
neceſſaria cauſa impediat, int[illegible]-
eſſe: Huius, congregatis Or[illegible]-
nibus, prima comitiorum die, b[illegible]-
vibus ea, de quibus agendum, c[illegible]
viva voce, tum ex ſcripto comm[illegible]-
morare; de ſingulis nobiles, ci-
tatumque delegatos ſententias [illegible]
gare, eaſque fideliter notatas ſu[illegible]-
ma ſilentii fide legere, & poſt rati-
nem, quæ prævaleant indicare, [illegible]
quod facto opus, fiat. Huius de[illegible]-
que eſt catalogum omnium act[illegible]-
rum conficere; conſtitutiones o[illegible]-
nes, idque genus alia, quæ alic[illegible]-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

is ponderis, extendere ; intra o-
avum poſt ſingula comitia diem
obilibus, ſingulisque civitatibus
ctorum omnium, quæ præteritis
ata comitiis, ut exſcripta mittan-
ır, curare. Ordines ſolenniter
oacti, præſtito fidelitatis & ſilen-
i iuramento, quæ propoſita in
aturam vocant deliberationem.
a ad certa referri poſſunt capita.
Conſueverunt igitur agere de con-
ibutionibus, conſenſionibus, ſub-
entionibus, idque genus aliis ; de
bligationibus vel temporariis vel
erpetuis, quibus incolæ huius re-
ionis eorumque bona obligantur;
e mutando regionum reique publ.
atu; de pangenda pace faciendiſ-
ue induciis ; de bello indicendo ;
e fœderibus ineundis ; de alienan-
s, cedendis, donandis, quæ ad
gionem pertinent, rebus ; de ſti-
endiis & honorariis conſtituendis ;
e conficiendis novis decretis ; de
ogandis abrogandiſque generali-
us conſuetudinibus ; de conferen-
s publicis muneribus ; de remit-
ndis publicis debitis ; de varian-
a publica moneta ; de augendis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

extraordinariis contributionibus, concedendis alicui civitati, pag collegio, privilegiis. Alia, ne ſi prolixior, prætereo. In ſuffrag autem ferendis, primæ debent Nobilibus; ſecundæ Dordrecht tertiæ Harlemo; quartæ Delph quintæ Lugduno; ſextę Amſt damo; ſeptimæ Goudæ; octa Roterodamo; quod deinde min res reliquę ſequuntur. Ex ordin ſuam quiſque ſententiam declara eiuſque rationes ſine aliorum i terruptione, & quod maior p decernit, ratum habetur. Et quidem admirandum hoc flore tiſſimæ Reip. corpus per ſe gube nant univerſum Illuſtriſſimi Ord nes: qui quum ſingulis tantum trimeſtribus, ut antea dixi, co venire ſunt ſoliti, & intermed temporibus frequenter ea incidur quæ dilationem vel moram n patiuntur, perpetuos habent d putatos, quorum continua quaſi ceſſante nunquam opera res adm niſtrant cum terreſtres, tum ma timas. Priores quidem deput vocantur collegæ, poſteriores co

ſilia

ſiarii Admiralitatis. In deputa-
rum collegio ſex ſunt, qui ex no-
libus & præcipuis civitatibus le-
conſueverunt in annum, iure-
rando obſtricti, ſe quicquid in-
nctum ipſis cum diligentia & fi-
, nulla habita perſonarum ratio-
, ſervaturos; nemini ſe obliga-
tos, ab nemine honoraria, pen-
ſiones, dona qualiacunque acce-
turos. Horum eſt de Provinciæ
ſtu, omnibuſque quæ incidunt,
m Præfecto Provinciæ commu-
care, eidem fidele, quodque
ip. eſt bono, conſilium ſug-
gere, ad commodum vel pro-
um vel alterius quod egregium
blicum poſſet remorari, non
endere. Item quæcunque in
dinum comitiis vel iuſtitiæ tu-
dæ, vel politię ſtabiliendæ con-
tuta ſunt, ut exſecutioni man-
ntur, naviter curare. De omni-
s quæ ad regionis ſtatum perti-
nt, & vel Præfecto, vel aliis non
nt reſervata, maximo Reip. com-
odo deliberare: ad ea, quæ ma-
ni momenti moram non patiun-
r, Ordines extra ordinem con-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

vocare. Eorundem eſt, ut pax concordia, amicitiæ inter urbes agrorum univerſitates pagoſque ſerventur; &, ne qua per aliquem vis frauſque fiat Ordinum conſtitutionibus, ſpecialem adhibere diligentiam. Rogare porro ut non ſolum delicta militaria, verum etiam exactiones concuſſioneſque eorum qui poteſtate præditi, rigidè puniantur: utque contra ſeditioſos rerumque novatores, quique aliquid contra Reip. ſalutem moliantur, abſque ulla conniventia procedatur, inſtare. Ipſorum etiam eſt, armorum omnium, quæ in publico armamentario, fidelem habere catalogum: ut conſtituta præſidiario militi pulveris tormentarii fomitiſq; igniarii quãtitas tradatur, neve quid armorum limitaneis oppidis deſit, adniti: ut denique paſſim in Hollandia munitiones & propugnacula exſtruantur, eaq; ſarta tecta conſerventur, ſedulo curare. Habent iidem, ne illud prætercam, cognitionem & iuriſdictionem controverſiarum, quæ publicarum impoſitionum, ſubventionum, penſi-

tatio-

tionũ & ſimilium occaſione mo-
vitur, nulla conceſſa appellatio-
n item abſente Pręfecto, cauſas o-
mes iudicant terminantq; quę per-
tent ad captivos, prædaſq; milita-
s, & alia, quæ inde oriri & mana-
r ſunt ſolita. In adminiſtratione
a hunc ſequũtur ordinem, ut pri-
o ſuſcipiant conficiantque, quæ
gionis totius; deinde, quæ civi-
tum, & collegiorum; poſtremo,
æ privatorum. Conſiliariorum,
os antea nominavi Admiralita-
s, qui ex præcipuis civitatibus ſe-
rium conſtituunt numerum, eſt
aborare, ut conſenſus ſit ipſis mu-
us & amica conſpiratio cum Ar-
hithalaſſo, Ordinibus ipſis, & Or-
inum Deputatis, eoſque opera fi-
eli & bono iuvent conſilio: ocu-
s menteque ab emolumento pri-
ato proprioque commodo aver-
s. Eorum eſt, ſummo ſtudio in-
endere, ut ad navigationis ſecuri-
atem, liberum maris uſum, cuſto-
liamque Hollandiæ fluminum,
conveniens ſemper ſit & idonea
claſſis: ut eadem claſſis perpetuo
ene ſit inſtructa omni apparatu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

bellico, tormentis, pulvere, aliiſq; ad navalia prælia hoſteſque pulſandos neceſſariis : ut denique publici per mare fluvioſque commeatus negotiatoribus aliiſque iter aliquo facientibus non ſegniter præſtentur. Eorundem eſt peritos maritimæ rei Præfectos, duceſque cum maiorum tum minorum gentium conquirere, iiſque jureiurando fidelitatis obligatis ad agendum mandata præſcribere. Cognitionem habent ſententięque abſque ulla provocatione dictionem, cum de fraudibus, dolis, impoſturis, quæ in publicis commeatibus ſolent deſignari, tum de controverſiis, quæ inter navales ſocios oriri conſuerunt. Poſtremo quæſtiones liteſque terminant de prędis ſpoliiſque maris : de mercibus naufragorum in mari repertis, de debitis, quæ contraxiſſe, quam diu merent, deprehenduntur duces ſociique navales, de piratis prædonibuſque, de delictis denique, criminibus, erratis in mari fluminibuſque perpetratis. Iam quo pacto negotia, quę ad iuſtitiam ſubditis impertiendam,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

iam, quæ ad dirigendas pecuniæ publicæ rationes, quæ ad conferenda feuda beneficiaque Principalia, quæ ad regendum ſaltus, ſilvas, aquas, aliaque iis, quæ hactenus commemoravi, conſentanea, quo pacto, inquam, ea Illuſtriſſimi Ordines adminiſtrare per alios conſueverint, ut iam nunc explicem, temporis, quo circumſcribor, brevitas non patitur. Sed quærere iam poſſet aliquis, cui trium civilis adminiſtrationis formarum noſtra hæc, hacten s paucis & ſupremis coloribus à me delineata, conveniat? Non contendam, eſſe ſimpliciter monarchicam, non ariſtocraticam, non democraticam; allatis in medium ſpecioſe iis omnibus, quæ pro cuiuſque præſtantia & dignitate dici conſueverunt. Rogari interim me ſentio ex formula, quæ in habendo apud veteres Romanos ſenatu uſurpari ſolita: Dic, quid cenſes? Ingenue dicam. Abſit ſiniſterior, quam contra mentem meam promovere poſſit invidia, interpretatio. Cenſeo Batavorum Remp. temperatam

tam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

tam eſſe ſalutariter ex triplici genere laudabili, Regali, Optimate Populari. primi quidem notas eſſe in ſummo exercituum noſtrorum Ductore, cuius arbitrio & nutu omnia poſt acceptum imperium militiæ terra marique gubernantur. ſecundi ſigna eſſe in ipſis Ordinibus, qui de omnibus rebus agundis conſilia ineunt, viaſque iis bene feliciterque perficiundis cum cura diligentiaque ſternunt. tertii denique eſſe indicia in ipſis civitatibus; queis non preconſultis maiora negotia inſolens tractare, nefas pertractare. Plura non debeo. ſufficiant illa, exque paucis deducantur multa.

FINIS.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

DECRETVM ORDINVM HOLLANDIÆ ET WEST-FRISIÆ,

DE *ANTIQVO IVRE* REIPVBLICÆ BATAVICÆ,

Nunc primum ex vernaculo Latine redditum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

DECRETVM

DE

Maieſtate & antiquo iure Reipublicæ Batavicæ.

EQVESTRIS ORDO, Nobiles, & Hollandiæ VVeſt-Friſiæque Vrbes, repræſentantes earundem Provinciarum Ordines, prudentiâ deliberatione habitâ, & re communicatâ cum Nobilibus & ſingularum Vrbium ſenatu, eorumque ſuffragiis & reſponſis, ſuper præſenti harum regionum ſtatu, diligenter expenſis; cum fidei iuriſque iurandi, tum officii ſui nomine, bonum factum cenſuerunt fore, ſi diplomate publico legitimum Hollandiæ VVeſt-Friſiæque imperium omnibus exponeretur: certò ſibi perſuadentes, lectores omnes & ſingulos benevolentiam favoremque calamitoſo Patriæ no-

ſtræ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

ſtræ ſtatui convenientiſſimum a-
hibituros eſſe.

Conſtat, in Hollandiâ VVeſt-F-
ſiâque & Zelandiâ, octingentis i-
trò annis, Comites utriuſque ſe-
xus ſummis imperii rebus admot
fuiſſe; quibus ab Equeſtri Ordi,
Nobilibus, atque Oppidanis, O-
dines earundem regionum conſti-
tuentibus, ſupremum ius domi-
niumque traditum ab antiquo fu
& legitime delatum. Illi autem
eâ moderatione ac prudentia rem-
publicam geſſere, ut nunquam d
bello indicendo, aut pace tracta-
dâ, de tributis & vectigalibus i-
ponendis, aliiſve de negotiis pub-
cis quidquam attentarint, abſque
conſilio & conſenſu Nobilium
urbanorum magiſtratuum; qui ſem-
per ad Comitia publica evocaba-
tur. quamvis & ipſis non deeſſet
conſiliarii aulici, indigenæque a
viri graves atque idonei. Atque h
ſuis domeſticis non obſecuti ta-
tum Principes, ſed & illis Senato-
ribus, qui ex Dynaſtiis ſuis & o-
pidis ad comitia vocari, benign-
que ſemper & cum applauſu exa-
di

ri ſoliti, quotieſcunque nego-
um incidiſſet quod ad Rempubli-
am pertineret. Atque horum om-
um auctoritas pro lege fuit, &
ænum quodammodo Principatus.
Hoc fundatum bonis legibus re-
imen, iuſtumque ante alia, ac
ulli ſecundum, inſignes profectò
uctus publico, & peculiarem ho-
orem ipſis Comitibus attulit. Vt
ui tantillæ Provinciolæ præfecti
ummam apud omnes Chriſtiani
rbis principes exiſtimationem,
udemque conſecuti ſint; tanta-
ue in dignatione fuerint, ut fœdera
on tantum, ſed & nuptias cum
otentiſſimis Regibus ſæpenu-
merò contraxerint. Adde, quòd
nno poſt milleſimum ducenteſi-
no quadrageſimo ſeptimo, Guliel-
nus, eius nominis II. Hollandiæ
Comes, Rex & Romanorum Im-
erator electus ſit. Denique non
arum ad eorum gloriam & virtu-
em facit, quòd triumphatis hoſti-
us victores plerumque è bello do-
num redierint; limitibus ſuarum
provinciarum, adverſus quoſcunq;
hoſtes, quantumvis præpotentes,
K forti-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

fortiter defenſis. Hinc imperium maieſtatemque Principum Hollandicorum vicini omnes plurimum reverebantur. Quin immo aſſeverare veriſſimè poſſumus, Hollandiam Selandiamq; à nemine hactenus, quà externo, quà inteſtino bello, ſpatio quidem octingentorum annorum, ferro ſubactam, aut alterius imperio ſubditam fuiſſe. In quo an ulla alia Regna & Reſpublicæ (Veneta fortaſſe an excipienda) gloriari nobiſcum poſſint, etiam atque etiam dubitamus. Invicte verò huius maieſtatis robur in ſolâ Ordinum cum Principe concordiâ, amore, & animis conſpirantibus poſitum profitemur, & libenter agnoſcimus. Comitum alioqui potentia invalida, niſi Nobilium & Civitatium deſtinis fulciretur. Nullę enim his opes, præterquam Dominiorum reditus, ad ſublevandam Aulam, aliaque publica munera ſuſtentanda.

Accepimus etiam à maioribus, quâ auctoritate Ordines Comites ſuos, ſi malos conſultores ſecuti exorbitaſſent, in viam reduxerint:

non

non ſolummodo demonſtrationibus & expoſtulationibus exhibitis: verum etiam, ſi ſalubria monita negligerentur, adiectis pœnis & animadverſionibus in capita illorum, qui Principum auctoritate nequiter abuſi deliquiſſent, & eos ſeduxiſſent. Cuius rei exempla multa & varia circumferuntur.

Clarè quoque perſcriptum eſt, Principibus pupillis & impuberibus Tutores ab Ordinibus appoſitos fuiſſe. Quemadmodum etiam, cùm Gulielmus, V eius nominis Comes Hollandiæ, per animi ægritudinem imperio minùs idoneus eſſet redditus, ab iiſdem ipſi Procurator, & populo Rector datus eſt.

Extra omnem denique controverſiam eſt, ſupremam poteſtatem atque adminiſtrationem Reipublicę penes Ordines ſemper fuiſſe, ſi quādo provincię Principe defuncto, vel eo impubere, vel mente capto, aliave de cauſſa Domino ſuo deſtituerentur. Nam in tali caſu ab Ordinibus genti caput datum, quem Tutorem ſive *Ruvvardum*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

vocabant. Quod ipſorum ius tempore adhuc dominationis Burgundicæ obtinebat. Cùm enim Maximilianus Auſtriacus ſtatim ab exceſſu Ducis Caroli & filiæ eius Mariæ res novas contra ius antiquum moliretur, & apertâ vi anniteretur auctoritatem Ordinum convellere, Rempublicam ipſam in extremum prope diſcrimen coniecit. Cæſar Carolus, donec minorennis eſſet, Tutores à provinciarum Ordinibus, provinciæque ipſæ ab iiſdem ſuos Gubernatores accepêre. Imperator idem maieſtatem Ordinum (quamquam libertas priſtina durante dominatione Burgundicâ multifariam diſtracta ſit atque imminuta) magno in honore & pretio ſemper habuit; quòd probè intelligeret non aliter ſe ſuaque poſſe conſiſtere. Quocirca & filium ſuum Regem Hiſpaniarum crebris adhortationibus commonefecit, & ad mitiora conſilia prudentiamque pellicere conatus eſt, proteſtatus verbis diſertiſſimis: Quod tum demum ſerò intelligeret ſtatum imperii ſui pe-

ricu-

iculoſè admodum laboraturum,
uamprimum Ordinum auctorita-
em parvifaceret. Et nunc ille di-
tionem patris re ipſa veriſſimam
xperitur, ingenti ſuo & provin-
iarum damno. Neque alia Belli
Belgici cauſſa, aut tumultuum ori-
o, in medium adferri poteſt;
quidquid vulgo contra differte-
ur) quàm quòd vi armatâ per
Hiſpanos & alios exoticos milites
extorquere à nobis voluerit, quod
comitia Ordinum publicæ utilitati
adverſarium iudicarent.

Quę licet ſint extra omnem diſ-
putationis aleam poſita, nihilomi-
nus è re noſtrâ eſſe, ſi hîc repete-
rentur, ideo exiſtimavimus, quòd
multi in lubrico hærentes ſeor-
ſim ab his abeant, Ordinum co-
mitia non alio ferè dignantes hono-
re, quàm quo dignos ipſi cenſent
ad ea delegatos, reſq; in ijſdem ven-
tilari ſolitas. Haud aliter reputan-
tes, ac ſi delegati illi è Nobilibus &
Opidis ſeſe pro Ordinibus ingere-
rent, & ſibimetipſis tanquam Ordi-
nibus ſupremum imperium deferen-
tes de ſummis Reipublicæ negotijs

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

pro libitu ſuo diſponerent: cõtortâ omnium actorum invidia in ipſos ceu privatos. Sed qui præmiſſa, reſque alias arduas à Principibus Ordinum faventiâ geſtas, propius inſpexerit, & attentè conſideraverit: præſertim ea, quæ quindecim annorum proximè elapſorum curriculo in Hollandia VVeſt-Friſiaque & Selandiâ evenêre, non in xxx. aut xl. plus minus capitum, ad comitia confluentium, regimine & auctoritate, Ordinum majeſtatem ſitam eſſe facilè animadvertet. Ipſi etiam Agentes-in-rebus Regis Hiſpaniarum, hujuſcemodi argumentorum machinis Rempublicam noſtram evertere, Ordinumque auctoritati detrahere identidem allaborantes, re ipſa demum didicerunt in eo ſe graviſſimè erraſſe, ac opinione falſos fuiſſe.

Vt igitur in medium proferatur ac liquidius demonſtretur unde ea pullulet ac deſcendat Ordinum auctoritas, ſciendum eſt, omnes omnino Principes, quotquot unquam præfuerunt, non tantùm ex delatione, conſenſu, & volentibus

Pro-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

rovincialium animis, imperium
uſpicatos eſſe; verum etiam ita
ontinuaſſe, ut omnia corporum
nembra, quibus ipſi tanquam capi-
a impoſiti, illibata hactenus &
irta-tecta permanſerint. Quod
ictari à nobis vix poſſit (cùm fe-
è Principes quorundam vafritie
tque ambitione corrumpi ac cir-
umveniri ſoleant) niſi Ordini-
us prompta ad manum eſſent re-
nedia, quibus rectè atque ordine
nalis artibus obviam iretur: &
rinceps non ſolùm officij ſui in
uſtodiendis privilegijs, & tu-
andâ publicâ ſalute, omnium no-
nine admoneretur; verùm etiam
ad tyrannidem declinaret, ab ipſa
Republica oppugnaretur. Atque
um in finem bipartiti ſunt Provin-
iales, & in Ordines duos diſtribu-
i; in Nobiles videlicet, & Civi-
ates.

Nobiles membrum unum conſti-
uunt, tum ſtemmatis ſplendore
c gentis dignitate (quæ tanta,
bſque jactatione, eſt, & tam ve-
us, ut nulla alibi illuſtrior) tum
Dynaſtijs & poſſeſſionibus per has

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

regiones ſparſis. In quibus Dom
nijs ſupremam, mediam, & inf
mam præfecturam ſive juriſdictio
nem omnes ad unum ferè ſoli ha
bent atque exercent. Hi è re nat
in unum conveniunt, de ſtatu pu
blico deliberaturi : & in comiti
unà cum Civitatium legatis i
commune bonũ patriæ conſulunt

Vnus idemq; eſt ferè cunctis civi
tatibus regiminis modus. nimi
rum,

Collegium ſenatorum urbicorum
(à prudentiâ *Vroedſchappen* vocant
ex inſignioribus civibus & patricij
eligitur; numero alibi XL, alib
XXXVI, aliibi XXXII, XXIIX, XXIV
aut XX non excedente. Atque
hæc collegia antiquitate cum ipſi
civitatibus certant; aut certè mo
numenta, originem ipſorum pro
dentia, obliterata ſunt. Cooptat
in eum ordinem eo munere quoad
in vivis ſunt, aut civitate gaudent
fruuntur. In mortuorum verò au
demigrantium loca alij, ad explen-
dum numerum, ex ipſis civibus
communi collegarum conſenſu ſur-
rogantur. Penes hæc ſola collegia
deli,

eliberandi, conſulendi ac decer-
endi de negotiis tam provinciali-
us quam urbicis, jus poteſtaſque
ſt. Quodque in ijs collegijs deli-
eratum, conſultum & decretum,
tota plebe volentibus animis ad-
ıittitur. Nec quiſquam id infrin-
ere, nedum impugnare unquam
uſus.

Eliguntur in his collegijs quo-
annis ordinarij Magiſtratus; qua-
uor videlicet, treſve, vel duo Con-
ules; & ſeptem aut plures Scabini
ita Iudices appellant,) annuo mu-
eri fungendo. Hi in quibuſdam
ivitatibus abſolutè eliguntur: in
uibuſdam verò duplicato numero
ominantur: ex eo numero gemi-
ato Gubernator provinciæ eligit
llos ſeptem vel plures (quos dixi-
nus) Iudices.

Munus Conſulum, imperare
buſque politicis adeſſe, tam in
dminiſtrandis bonis urbicis rediti-
uſque, quàm in conſervandâ pu-
licâ ſalute.

Scabini juſtitiæ adminiſtrandæ
acant: & penes ipſos ſuprema,
media, & infima juriſdictio eſt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

Penes hæc Magiſtratuum coll
gia ſummum imperium eſt per Ho
landiæ, VVeſt-Friſiæ & Selandi
civitates. idque fere ubique pa
modo. Ita ut Principes regionu
iſtarum nihil quidquam ſibi vin
dicarint, præterquam jus Prætori
creandi, qui ipſorum nomine juſti
tiam exſequeretur.

Hic ſtatus ipſiſſimus Reipublic
urbium Hollandicarum ac Selan
dicarum.

Vnde certò colligi poteſt, col
legia hæc Magiſtratuum & Sena
tuum urbanorum, conjuncta cum
Nobilium conventu, univerſum
ſtatum totumque corpus Provin-
cialium repræſentare. Nec ulla alia
regiminis forma facilè inveniatur,
quæ meliori cognitione cauſæ de
rebus publicis ſtatuat, decernat,
aut ſua decreta majori concordiâ,
auctoritate, ac conſenſu exſequa-
tur. Quamobrem nemini mirum
videri debet, ſtatum harum provin-
ciarum nunquam mutaſſe, & nulli
alij facilè de perpetuitate ceſſurū.

Vt verò hæc nobilium & urbium
collegia aptè congregentur, & con-
ſilia

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

lia communicentur: nullâ re id ommodius, quàm per eorundem elegatos effici poteſt. Quotieſcũ-ue igitur res ſeriæ incidunt, quæ pſorum opem & conventum re-uirunt, jam tum ad comitia onſcribuntur, atque evocantur, li-eriſq; unà præcipui articuli & ca-ita inſeruntur. Quibus in colle-io ventilatis & expenſis, decre-oque ſuper ijs facto, tales quibus naximè fidunt, ad præſcripta co-nitia ablegantur, cum poteſtate onſulendi ac decernendi quæ po-iſſimum ad commune bonum & rovinciarum commoda ſpectare udicabunt. Nobiles ſolenni & competenti numero ſe ſiſtunt. Ci-vitates verò Conſulem cum non-nullis Senatoribus, idque eo nume-ro, quem rei moles poſtulare vide-bitur, delegant. Atque his delegatis, durante bello, (ob varias neceſſi-tates) univerſim incumbit, res om-nes quæ ad publicam ſalutem & patriæ conſervationem pertinent, cognoſcendi, pertractandi, deque ijs omnibus ea ſtatuendi, quæ ma-ximoperè bonoReipublicæ faciant.

Præ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

Præſertim jura, immunitates privilegia conſervandi, & quæcunque eadem infringunt propulſan atque amoliendi. Hi porro delegati, cùm ad hunc modum convenêre, exhibent nobis Ordines: non quòd ipſi per ſe aut propriam auctoritatem Ordines ſint, ſed quòd à potentioribus collegis id muneris ijs ſit demandatum, & auctores alios agnoſcant. Nec temere credendum eſt, quemquam ſuo ambitu eo poteſtatis ſe promoturum. Nam præterquam quòd populares ab hoc ambitu & ambitioſi omnibus naturâ ſuâ abhorreant; tale quid in liberam electionem cadere, à vero profectò alienum eſt. Nedum ut quiſquam in rebus hiſce adverſis, cælitus immiſſis, rerum earum cupidine deflagraret, quarum adminiſtratio nil niſi ſummas difficultates ſecum vehat. Vnde etiam malevolentium, qui præſtantiſſimos quoſque fideique ſpectatæ viros falſis perſuaſionibus ſeducentes, ſæpenumerò ſiniſtram de optimis patriæ adminiſtris opinionem concitarunt, inimicitiæ odiaque

veniunt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

eniunt , ſine ullo emolumento, ɛſpectanda. Qua de cauſa man-atorum hoc onus inter munera eceſſaria redigendum fuit. Et ſa-e quibus Reipublicæ noſtræ ſta-us aliquatenus innotuit, conteſta-facilè poſſunt quantis molitioni-us & machinationibus ad onera æc ſuſcipienda delegati ipſi urgeri : cogi quodammodo ſoleant.

Iidem delegati dimiſſis comitijs ctuum rationes auctoribus ſuis ex-ctè reddere tenentur.

Hoc Reipublicæ noſtrę fulcrum, ui Hollandiæ, VVeſt-Friſiæque : Selandiæ ſtatus quingentis, ſex-entis , ſeptingentiſque & amplius nnis, juxta vetuſtiſſima quæque nonumenta, innitebatur. Hoc il-ud ipſum eſt, quo ijdem Status ſe-undùm Deum opt. max. in tan-is bellorum diſcriminibus adver-us potentiſſimum hoſtem unani-nes animos hactenus obfirmarunt. ta ut tempore hujus belli nul-um prorſus membrum non niſi ummâ vi à corpore noſtro avul-um , nullæ unquam civitates tu-nultuatæ, nulli milites in ſtudia

con-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

contraria ſciſſi fuerint. Cujus p[illegible]
Deum omnipotentem nulla alia r[illegible]
tio reddi debet, quàm quòd mat[illegible]
ratis conſilijs de plano levatoq[illegible]
velo res omnis peracta ſit. Vnde
accidit, ut multis etiam minorib[illegible]
opidis, quæ ad comitia antiquit[illegible]
non vocabantur, certè ijs, quæ i[illegible]
tereſſe voluerunt, loca ſuffragiaq[illegible]
libera conceſſa fuerint. ut ita, cù[illegible]
ſingulis de adminiſtratione Reip[illegible]
blicæ conſtaret, onera (quibus [illegible]
lioqui ferendis impares videmur
æquanimiter tolerentur, unioque
inviolatè cuſtodiatur. In quem
quoque finem Nobilibus & Civit[illegible]
tibus liberum fuit eo quo viſum
numero ſe publico conventui ſiſte
re: dummodò eſſent ij è Senat[illegible]
majore; exceptis, qui privilegi[illegible]
excipiuntur.

Quod ſi quis demonſtrare poſſ[illegible]
aliquem ex Nobilibus & Vrbium
delegatis contra præſcripta & [illegible]
mandata deliquiſſe (quod nos la
tet) omni tempore coram ſuis au[illegible]
ctoribus cauſſa dicenda eſt: & no[illegible]
lenti cauſsam dicere, pœna ex legi-
bus impendet. Et qui bonâ fide

tali[illegible]

ta detegunt, optimos cives &
triæ amantiſſimos æſtimamus.
qui Ordines ſuggillant & calum-
ntur, acta ipſorum cõtemptui &
ui habentes, graviter profectò
llucinantur, ſi exiſtiment, ſibi
m nobilibus & delegatis urbicis,
nquam hominibus privatis, rem
e, niſi unà operâ oſtendant ali-
iem eorum extra præſcriptos li-
ites evagatum eſſe. Et quam-
iam plurimis per imprudentiam
innocentiam id genus calumniæ
cidat, impune tamen ipſis eſt:
triæ verò hoſtes declaramus, qui
idio & conſultò id agunt, in hoc
icè incumbentes, ut ſubſtructio-
bus & fundamentis per cunicu-
s quaſi concuſſis, ipſa domus
ndem ſubruatur & collabaſcat:
m damno tam Principis, quam
blici boni. Primò namque, quæ-
am Principis poteſtas ſine ſubdi-
rum conſenſu? Ecqua conveni-
tia ipſi cum populo? ecqua ipſi
bſidia ab eo exſpectanda, ſi eò ſe
ertrahi atque abduci patiatur, ut
m ipſis Ordinibus, qui Com-
une repræſentant, vel (ut ita lo-
qua-

quamur) cum populo inimiciti[illegible] exerceat? Secundò, quo pacto ſt[illegible] bit Reſpublica, ſi populus eò a[illegible] ducatur, ut ipſis Ordinibus, id eſ[illegible] Nobilibus, Magiſtratibus & Sen[illegible] toribus, qui ſubditorum legitin[illegible] patroni & tutores, quique in de[illegible] fenſandâ plebe Principum iras i[illegible] ſe non rarò provocant, adverſetu[illegible]

Vnde ingenuis & cordatis omni[illegible] bus liquidò liquet, Rempublica[illegible] nullos peiores magiſve nocentior[illegible] aut perniciosiores in ſinu fovere hoſtes, quàm eos qui ſeſe univerſ[illegible] Statui totis viribus opponant. Se[illegible] tales eos eſſe non cenſemus, qu[illegible] demonſtrent aliquem ex delegato[illegible] rum numero commiſſionis ſuæ cujus antea meminimus, limite[illegible] exceſſiſſe, aliove modo officio ſu[illegible] defuiſſe.

Quapropter notum ſit omnibus nos, qui penes Ordines ſummũ im[illegible] perium eſſe declaramus, non intel[illegible] ligere hîc privatos delegatos, ſe[illegible] auctores ipſorum: videlicet No[illegible] biles & Civitates, quas ſecundùn[illegible] demandata ij repreſentant. Id quo[illegible] in contractibus cum Ordinibus Ge-

nerali-

neralibus multi Principes & Poteſtates, ipſaque ſereniſſima Angliæ majeſtas, excellentiſſimuſque Gubernator, cùm Præfecturæ inauguraretur, optimè intellexerunt: nec à quoquam mortalium controverti aut in dubium vocari debet. Ita ut impetrare à nobis non poſſimus, ut credamus etiamnum exiſtere qui ſanis rationibus contrarium tueatur. Alioqui ſequeretur, Nobiles, Magiſtratus, Senatoreſque majores non nunc eadem qua olim (quod jam anteà aſſertum) & nuper in contractibus Anglicis & admittendo Gubernatore, ſummi imperij exercendi poteſtate valere: & non ſolùm contractus cum Anglis, verùm etiam quæcunque Ordines cis annos quindecim pro libertate fortiter fecerunt, in controverſiam vocari poſſent. Quod non niſi hoſtes noſtri ſunt facturi.

Hiſce omnibus ſatis ſuperque liquet, quàm neceſſe præ cæteris ſit auctoritatem Ordinum ſartam tectam conſervari, ceu baſim imperij, cui tota ſalus Reipublicæ innitatur.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

nitatur. Quæ profectò ſine maximo Reipublicæ noſtræ detrimento violari non debent. Vnde perqaam manifeſtum, ſummum rerum imperium non minus hodie quàm antiquis Principum temporibus penes Ordines ſtare.

Decretum Hagæ-Comitis XVI Iulij, ſtatutumque S. C. fieri quod exhiberi poſſit. Actum Harlemi XVI Octobris CIↃ IↃ LXXXVII.

Subſcriptum:

Ex mandato Ordinum Hollandiæ.

Subſignatum:

C. de RECHTERE.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

LVD. GVICCIARDINI,
Itali,

HOLLANDIÆ SELANDIÆQVE DESCRIPTIO.

Ex tertia ac poſtrema Auctoris recognitione Italica, Latinitate donata.

Inſerta ſunt elegantiſſima
CASPARIS BARLAEI
V. C.

Vrbium præcipuarum Encomia.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

COMITATVS HOLLANDIÆ DESCRIPTIO.

Hollandia pars veteris Bataviæ.

HOLLANDIA, exigua quidem terrarum portio, ſed magnis ac eximijs rebus plena eſt. Magnus in ea luculentarum civitatium, magnus item inſignium pagorum eſt numerus. incolæ utriuſque ſexus robuſti & proceri. pecudum maxima multitudo. opes potentiaque permagna. in primis autem aquis, foſſis, atque aggeribus, aperiri viciſſim & claudi conſuetis, regio hæc redditur munitiſſima, adeoque fortaſſis invicta. Sita eſt in ea Inſula, quam Bataviam olim dixerunt, à Batone filio Regis Cattorum. qui, ut ſcribit Cornelius Tacitus [*Hiſt.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

lib. IV. & de Moribus Germanorum è Germania in hanc ſedem migrarunt. Bataviæ vero nomine veniebat omnis ille terrarum tractus qui continebatur inter utrumque cornu Rheni, & mare Oceanum. ita, ut præter Hollandiam complecteretur & ditionem Vltrajectinam, & ſeptentrionalem partem Ducatus Gelriæ. atq; hoc modo temporibus Imperatoris Caligulę proprium erat regnum Batavorum, prout narrat Suetonius, dicendo, Adminium Cinobellini regis filium, pulſum à patre, cum exigua manu tranſfugiſſe ad Romanos. Retinet autem hodieque priſcum vocabulum inter Culenburgum, Buram & Tilam, opida Gelriæ. ubi nempe eſt illa ditio, quam incolæ, voce nonnihil corrupta, vocant *de Betuvve*. Plinius [*lib. IV. cap. XV.*] nobilem Inſulam Batavorum appellat.

Hollandiæ Etymon.

Vnde adſumſerit recens nomen *Hollandia*, variæ ſunt doctorum ſen-

ſententiæ. probatiorum nonnulli *Holtlandiam*, ſive *Houtlandiam* prius dictam contendunt, id eſt, ligneam, ut ſic dixerim, terram. volunt enim ſilvis admodum denſam fuiſſe, & molliore pronuntiatu dictam *Hollandiam*. alij, quibus ego conſentio, compoſitum adſerunt nomen è duabus hiſce Teutonicis vocibus, *hol*, quod eſt cavum, & *land*, id eſt, terra. quaſi tu concavam terram dixeris. quia nempe, ſi curru aut equo per eam incedas, palam multis in locis obſerves ipſum ſolum contremere, non aliter quam ſi aquis ſupernatet. cujus rei manifeſtam fidem faciat admirabilis quidam caſus, qui duobus abhinc annis accidit propè Harlemum; ubi cum media fere ab urbe leuca in loco mediterraneo paſceretur, ut fit, quædam vacca, & fortuito caſu in foveam eſſet demerſa, triduo poſt inventa eſt mortua in lacu urbi ad Orientem propinquo. unde judicabatur è terra in aquam demerſa, & ab hac porro tranſportata, habuiſſe tandem hunc exitum. Quod ſi mirũ fortaſſe, vel etiam in-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

credibile videatur cuipiam, tantum terræ ſpatium velut fundatum eſſe in aquis: palam tamen apparet ipſam, ſi non omnino, at ſaltem ex parte (fortè ob naturalem terræ cum aqua conjunctionem) non aliud habere fundamentum quam aquam, eęque velut inniti. quod nominatim videmus in ea Hollandiæ regione, quam *VVaterlandiam*, id eſt, terram aquaticam vulgo appellant, in quâ opidum Monachodamum, una cum aliquot pagis, è regione urbis Amſterodami. Quin in Artheſiâ quoque ad Divi Audomari vaſtiſſimus quidam eſt lacus, cui compluria innatant terræ ſegmenta, velut paſcua quædam & prata, ea magnitudine, ut pecudes oberrantes admittant. cum tamen is lacus non habeat corpus aut amplitudinem ſuſtinendę huic terrarum maſſę reſpondentem: prout habet Oceanus. ita quidem ut iſta, etſi prima fronte videantur naturę repugnare, revera tamen non pugnent: cùm videamus quotidie, in fodiendis puteis alijſve id genus foſſis, terram

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

eam in aqua fundatam eſſe. Sed quo magis firmetur hæc noſtra ſententia, videamus, quid de hac terræ & inſularum, adeoque vaſtiſſimorum nemorum in aquis fluctuatione, tradiderit Plinius, arcana ſane naturæ miracula non ſine animi voluptate intellecturi. Hæc ergo ejus [*lib. II. cap. XCV.*] ſunt verba: *Quædam inſulæ ſemper fluctuant, ſicut in agro Cæcubo, & Reatino, Mutinenſi, Statonienſi. In Vadimonis lacu, & ad Cutilias aquas opaca ſilva, quæ nunquam die ac noctu eodem loco viſitur. In Lydiâ quæ vocantur Calaminæ, non ventis ſolùm ſed etiam contis quo libeat impulſæ, multorum civium Mithridatico bello ſalus. Sunt & in Nymphæo parvæ, ſaltuares dictæ, quoniam in ſymphoniæ cantu ad ictus modulantium pedum moventur. In Tarquinienſi lacu magno Italiæ duæ nemora circumferunt, nunc triquetram figuram edentes, nunc rotundam complexu, ventis impellentibus, quadratam nunquam.*

Hollandiæ termini.

Hollandia ab Septentrione & Oc-

 caſu

caſu clauditur mari Oceano: à Meridie Moſam habet & Brabantiam: ab Ortu partim eſt lacus Flevi vulgo *de Zuyderzee*, partim Ducatus Gelriæ. ſic ut peninſulam verò, non autem, uti quidam dicunt credúntque, inſulam Batavorum efficiat.

Soli cælique ingenium.

Irrigatur maximis fluvijs Rheno & Moſa, qui compluribus velut ramis & cornibus alia paſſim atque alia adſciſcentibus nomina, eam pererrant. Quibus incolæ tamen non contenti, maximam ipſi naturæ artem atque induſtriam, adjecerunt; factis paſſim tot tantiſque canalibus, alveis, incilibus foſſis, alijſq; id genus aquagijs, ut non omnia tantum opida, ſed & pagi plerique terrâ ſimul & aquâ commode poſſint adiri. Regio ipſa paluſtris, & ſtagnis, lacubus, ſinibus, paſſim referta. in qua mare una cum cornibus Rheni varias paſſim efficit inſulas, ſuis quaſque vocabulis quidem diſtinctas, ſed generali tamen Hollandiæ nomi-

omine, uti ſupra jam diximus, omprehenſas. Cœlum, non ob-ante ingenti aquarum copia, & b ventorum ſalubritatem mariſque alſedinem, & ob maximam habi-ationum, aëra, ut Venetijs quoque ontingit, purgantium, denſita-em, benignum apprime & clemens. Solum adeo humile atque depreſ-um, ut omnia pæne flumina, om-nes majores & reciprocum maris eſtum admittentes foſſæ, ne vide-icet ipſam terram inundent, agge-ibus clauſa ſint. unde multis in ocis, non ſine ingenti admiratio-ne, aquas videas longe quam terra ſit altiores. Eſtque in tantum a-quoſa hæc tellus, ut majori ex par-te pauciſſimas tantum arbores, fru-ges etiam pauciores producat. etſi antiquitus tamen, adeoque Dio-cletiani & Maximiani Imperato-rum temporibus, legatur ſilvis ad-modum denſa fuiſſe: nec legatur dumtaxat; ſed in partibus mari e-reptis, vel ab eo derelictis, hodie-que ſub terrâ ingens inveniatur proceriſſimarum ſimul & vetuſtiſſi-marum arborum copia, obruta-

rum,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

rum, ut quidam exiſtimant, à pro-
cellis & tempeſtatibus, quo tem-
pore pater Oceanus, multis poſt
Iulium Cæſarem ſæculis, terram
hanc inundavit. quod accidiſſe
comperior triennio ante quam Ca-
rolus Calvus, ut poſtea dicam,
erexiſſet eam in Comitatum, id eſt
anno Chriſti IↃCCCLXIII. quando
nempe tam ſpurca in eam tempe-
ſtas, tamque horribiles & mon-
ſtruoſi debacchati ſunt venti, ut in-
de ab illo jam tempore, ſolum a-
quis plurimum illic regnantibus
obrutum, ac multo quam antè de-
preſſius, indolem etiam atque na-
turam mutaverit. quæ tanta ejus
humilitas atque aquoſitas in cauſa
eſt, ut tritici admodum parum, ſe-
calis etiam minus producat. quo
utroque tamen frumento uſque-
adeo quidem abundat, ut complu-
res Provincias eo impertiatur, ſed
invecto nimirum, cum ex alijs
mundi partibus, tum nominatim
ex Dania & terris Septentrionali-
bus, vulgo dictis Ooſtlandia. Vi-
num tellus non gignit; cujus ma-
jor tamen in ea eſt copia, proque
incola-

ncolarum numero, etiam uſus, quam in ulla Provincia illud gigente. ſed importatur videlicet aliunde, & præcipuè vinum Rhenanum. Linum terræ negatum eſt; tamen major in ea conficitur linteorum tenuium vis, quam in ulla totius mundi plaga. ſed naniſcitur linum ex Flandria, nonnumquam & terra Leodicenſi, item Ooſtlandia, etſi non ea bonitate, qua ipſum vernaculum. Lanarum pæne eſt expers, cum innumeros tamen conficiat pannos, & præſertim villoſos, ſuppeditantibus ipſi lanas Hiſpania, Anglia, Scotia, nonnumquam & Brabantia. Materiam non producit, & plura tamen in ea ſtruuntur navigia, plures lignei aggeres, aliaque id genus opera, quam in reliqua omni, pænè dicam, Europa. ſed ligna ſubmittit præſertim Ooſtlandia, cum Provincijs adjacentibus.

Opum Hollandiæ fundus.

Fundus, & ut ſic dixerim, fundamentum opum & fructuum hujus

terræ

terræ (præter uſtibilem ceſpiten
qui in *venis* ſive fodinis magna c
pia eruitur) in pratis conſiſt
& paſcuis pecori nutriendo ſag
nandoque perquam idoneis. unde
numeroſiſſima hic multitudo
quorum præſertim, item vacc
rum & boum. Equi vaſto in pr
mis ſunt corpore, & quamvis ca
pite aliquantulum graviores, ad
modum tamen pulchri, atque uti
biles, & præſertim in bello. qui
& indies fiunt meliores: conan
tibus ſcilicet incolis jam ab anni
aliquot retro ipſam ſobolem emen
dare, & Hiſpanicis alijſque præ
ſtantis generis equis naturales ſuo
rum defectus explere. moris au
tem, eorum complures, ſtatim u
facti ſunt grandiuſculi, educandos
mandare in Friſiam: quoniam ex-
perimento compertum eſt, quod
& Arioſtus noſter alibi indicat, &
fortiores eos & alacriores in paſ-
cuis illis evadere: cum interea
equi in Friſia ipſa progeniti, non
ſint ea corporis pulchritudine præ-
diti, qua ij quos dedit Hollandia.
em profecto conſiderabilem! quod
nimi-

imirum in tanta terrarum vicini-
ate, tanta inveniatur naturæ di-
erſitas, ſitque regionum iſtarum
ltera generando magis, quam
ducando, altera rurſus enutriendo
nagis, quam producendo huic pe-
oris generi opportuna. Boves Hol-
andici magnitudine juxta & for-
na laudabiles. eadem quoque de
accis eſt ratio. quarum ex lacte
a conficitur caſei ſimul & butyri
is, ut non niſi qui coram adfue-
it, oculiſque aliquatenus uſurpa-
erit, induci umquam poſſit ut
redat. Certum eſt, pretium ex
troque lactario per Hollandiam
olligi ſolitum, jure merito com-
arari cum eo quod reddunt aro-
nata, quæ in Belgicam importari
olent è Luſitania, etſi horum, ut
n Antverpia oſtendimus, in mil-
ionem quotannis, & eo amplius,
beat ratio. Neque hoc mirum vi-
lebitur ei, qui vel ex unico iſto
xemplo de re tota voluerit judi-
care: quod videlicet unus Hol-
andiæ pagus, Aſſendelfium nomi-
ne, unica Bevervico, Harlemo
duabus leucis abjunctus, quatuor
millia

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

millia ſoleat numerare vaccini p-
coris capita, quarum ſingulæ qu-
dem, æſtate hibernam inopiam
compenſante, binos quotidie lact
reddant cantharos, vel ut vul
appellant ſtopas. Iam verò ea la-
ctis ubertas, quam reddere perh-
bent quatuor alios pagos, Aſſe-
delfio pænè conterminos. Oſtſ-
nam nempe, VVeſtſanam, Crom-
meniam, & Crommenierdicum,
tam eſt prorſus immenſa, ut no
auſim eam memoriæ prodere. illud
quidem apertè conſtat, factam hau
ita pridem inter honeſtos aliqu
viros, quorum in numero & Ioa-
nes Benningius fuit, Hollandi
Conſiliarius, factam inquam fuiſ
ſponſionem, ac reipſa compertum
quinque illos prædictos pagos, A
ſendelfio nempe intrante, majo-
rem quotannis lactis copiam red-
dere, quam ſit ea vini Rhenenſis
quod Dordrechtum ſolet conduc
etſi hujus liquoris, ob publicum
ejus in hoc opido Belgicæ toti
emporium, immanis plane & ad
mirabilis vis ſit. Diſtribuitur ver
hæc tanta caſei butyrique mult

tud

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

ndo primum per totam hanc Bel-
icam, ubi maxima ſane copia u-
riuſque abſumitur: atque hinc in
Germaniam porro, inque Angliam,
tque Hiſpaniam. Conflatur dein-
e & ingens pecuniarum ſumma ex
eſpite illo uſtibili, qui ex Provin-
ia iſta quotannis evehitur. quod
el ex vectigali illo faciliime colli-
tas, Goudæ ſolito pendi, ac ternis
mplius ducatorum millibus in
ingulos annos locari: etſi perpuſil-
um tamen ſit pretium quod in
quamque menſuram imponitur.
ta quidem ut numerus menſura-
tum myriada longè excedat: ijs
quæ alijs terræ partibus exportan-
tur, & vectigal hoc alibi ſolvunt,
tum & maxima illa ceſpitum vi,
quam cives in proprios ſuos uſus
convertunt, in hunc numerum non
intrantibus.

Piſcatio, & navium numerus.

Subſiſtit præterea tellus perpe-
tua illa maximaque piſcatione
navigationeque, peculiaribus planè
proprijſque Hollandorum profeſſio-
M nibus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

nibus. in quos etiam adeo m-
mentoſos fines ſola Hollandia am-
plius octingentas habet juſtæ m-
gnitudinis corbitas, id eſt naves, q
ſingulas minimum, nonnullæ qu
ternas & quinas, plurimæ autem te-
nas in ſummo malorū faſtigio pr
ferunt corbes, & ut minimum fe
centenas, ad ſummum trecenten
& quinquagenas laſtas, quas dic
mus, ſingulæ capiunt. habet hi
ſupra ſexcentas naves minores,
earū genere, quas Latinè ſcriber
tes halecarias, ipſi *Buſas* appellan
quinquagenarum, vel ut plurimu
centenarum laſtarum capaces.

Hollandiæ ambitus, & opidorum ac pagorum numerus.

Patet autem hæc regio, quam
Hollandiam propriè dicimus, i
circuitum leucas circiter ſexaginta
latitudo nuſquam eſt tanta, qui
conſtitutus aliquis in quacunque
telluris parte, ſex eam horarum
ſpatio poſſit emetiri. & anguſt
tamen hoc ambitu viginti & no
vem includit opida muris clauſa
Dordrechtum nempe, Harlemum
Del-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

)elfos, Leidam, Amſterodamum,
: Goudam, primarias terræ totius
rbes : hinc Enchuſam, Hornam,
lcmariam, Purmerendam, Eda-
num, Monachodamum, VVeſo-
am, Nardam, VVoerdam, Ou-
ewateram, Schoonhoviam, Iſel-
cinium, Vianam, Lerodamum,
ſperam, Huclemium, Gorico-
ium, VVorcomium, Heuſdam,
oterodamum, Schiedamum,
aulloque inferius Gertrudober-
am & Sevenbergam. Præter hæc
pida muris cincta habet & quæ-
am opidula, qualia Medenblica,
evervicum, Muda, Neoportus,
lardinga & Graveſanda: quæ &
ſa muris aliquando fuere circum-
ata: ſed cum externis hoſtium
ellis, tum civili diſcordia, alijſ-
ue id genus calamitatibus, vel in
otum, vel majori ſaltem ex parte
ſtant ijs exuta: etſi tamen ijſ-
em adhuc gaudeant privilegijs,
odemque habeantur loco & gra-
u, quo tunc cum mœnibus clau-
erentur. Habet denique ſupra
uadringentos pagos, & inter eos
omplures, qui, excepto quod

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

mœnibus careant, non adſpectu tantùm & forma, ſed conditione quoque & jure mediocribus opidis pares ſunt. talis, ut mox dicturus ſum, nominatim eſt Haga.

Inſulæ aliquot iuris Hollandici.

Extra verò hoc territorium, vel ut melius dixerim continentem, invenias in Hollandiæ ditione etiam aliquot Inſulas. quarum præcipuæ, ſi Septemtrionem adſpicias, Flevolandia, vulgo *het Vlielandt* juxta Flevum, oſtium quondam Rheni: Teſſelia, vulgò *Texel*: & VViringia, cui nomen à voce *VVier*, algam ut volunt ſignante, cujus tanta ibi eſt copia, ut & aggeres ea ſartos tectos conſervent. Ad Ortum, in ſinu quem vocant *de Zuyder-zee*, ſunt Vrca & Enſia, pagis quibuſdam inſeſſæ. Ad Meridiem inter Mervam & oſtium Moſæ ſunt Vornia, vulgo *'tLandt van Voorn*, Goereda, Somerdica, quæ & ipſa dicitur Vornia, Corendica, & *Piershil*.

Ordi-

Ordines Hollandiæ.

Ordines hujus Comitatus conſtant è terræ Nobilibus, & ſex primarijs Civitatibus. Sed pergamus deinceps ad peculiarem ſingulorum membrorum deſcriptionem. & primo quidem expediamus ordine urbes illas primarias.

DORDRECHTVM.

DORDRECHTVM pervetuſta hujus Provinciæ urbs eſt, ſita in ipſo Mervâ. quod flumen quia ex Rheno, Moſa, & Linga urbem præfluentibus naſcitur, non deſunt qui adſerant, quatuor eam adjacere fluminibus. quaipſa imagine nuper fuit expreſſa, cùm anno 1549 ingrederetur eam in felicibus ſuis auſpicijs Hiſpaniarum Princeps Philippus, ſubſcripto hoc diſticho:

Me Moſá & VValis cum Lingá
Mervaque cingunt.
Æternam Batavæ virginis ecce
fidem.

Vtut ſit, redacta eſt inter haſipſas

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

aquas in Inſulæ formam, idq; ann
demum cIɔcccxxi, quo tempo
Vahalis ſimul & Moſa, exæſtuan
in eos Oceano, ex agro antea i-
ter hancipſam urbem & Braba-
tiam interjecto, effecerunt imme-
ſum illum aquarum gurgitem: a-
ſorptis violenter ſeptuaginta du-
bus egregijs pagis, & in ijs p
centum hominum millibus, q
cum omnibus ſuis fortunis mi-
rando illo diluvio perierunt. R-
cuperantur tamen paullatim & vi-
dicantur ab undarum injuria no-
nullæ agrorum hac clade adobr-
torum partes, idque propria qu-
dam hiſce hominibus & laudab
admodum ratione, de qua poſt
in Selandiæ deſcriptione dicturus
ſum. Capitur ex jamdicta occaſio-
ne in eodem hoc *Merva*, (*Merve-*
da ſive *Mirvveda* in antiquis mo-
nimentis) præter alia quædam
optimorum piſcium genera, a-
penſerum ſalmonumque immen
vis. qui largiſſima etiam copia c-
piuntur in lacu Flevi, & præſertim d
opidum Campas. Dordrechtũ Go-
da quidem non niſi quatuor, Vlt-

je.

ecto ſeptem leucis abjunctum eſt.
ppidum pulchrum, dives, potens,
mpliſque & elegantibus ædificijs
ienſum. primarium ejus templum,
ximia hercules ſpecie, Deiparæ
Virgini ſacrum eſt. Dordrechtanus
uit Guilielmus Lindanus, Epiſco-
us Ruræmundenſis, in Gelria:
qui magna ſua cum dignitate
& laude, nec minori emolu-
mento, electus poſtea fuit in E-
piſcopum Gandavenſem. Eſt in
hac urbe emporium, vel ut Itali
appellamus *ſtapula* vini Rhenenſis:
item grani, ſeu frugum, quæ Gel-
ria, Clivia, terra Iuliacenſi, alijſ-
que provincijs mediterraneis, im-
portantur. ſic ut non una de cauſa
Dordrechtum mercimonijs floreat,
ſitque amplum ſimul & civibus
frequens. Quia vero in hac noſtra
deſcriptione crebro facimus men-
tionem *ſtapularum*, quibus equidem
noſtro ſermone non facile aliud de-
derim nomen, operæ pretium eſt,
quo melius capiamur, lectori expo-
nere, quidnã tandem ſit *ſtapula*, quę-
que conditiones ejus & jura. *Sta-
pula* igitur vox eſt origine Gallica,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

quam ipſi dicunt *eſtaple*, ducta ſi
gnificatione è numero plurat.v
Latini nominis *ſtabulum*. ſignifica
autem communiter forum, ſe
locum publicum in urbe aliqu
deſignatum, quo Principis auctori
tate & privilegio, vina, frumenta
aliæque merces exoticæ vendend
cauſa convehuntur. verbi grat:a
Atrebatum Atheſiæ *ſtapulam* hab
vini ex Gallia in illas oras terreſt
itinere convehi ſoliti. quod neceſ
ſum propterea, ut negotiatores pri
us eo conducant, & in uſum em
turientium per aliquod tempus i
foro venum exponant, quam ali
poſſint transferre. lapſo autem
hoc tempore, & perſolutis rei
publicæ vectigalibus, civibuſque
ut fas eſt proſpecto, vina quocum
que viſum eſt avehunt. Middel
burgum Zelandiæ *ſtapulam* hab
vinorum ex Gallia, Hiſpania, Luſi
tania, Provincijs cæteris, in han
Belgicam advehi ſolitorum. quar
tenentur tam nautæ quam negotia
tores naves ſuas vinarias eo adver
tere, & vina in actã illam exponere
unde porro vectigalibus rite depen

ſis

ſis, ea quo lubitum eſt, tranſportãt. Privilegia *ſtapularum* Dordrechtenſium id potiſſimùm ſanciunt, ut quicumq; vel Rheno vel Moſa conducunt aliqua vina, frumenta, materiem, aliaſve id genus merces, & præter urbem hanc navigant, naves in ejus portu exonerent, perſolutiſque inibi debitis vectigalibus, merces in civium naves impoſitas, quocumque viſum eſt, tranſvehant. niſi tamen cum publicanis aliter paciſcantur. Licet autem hæc privilegia hodie multum inter ſe diſcrepent, idque pro mercium juxta & urbium quibus conceſſa ſunt ratione: omnia tamen à prima ſui origine vetus *ſtapulæ* nomen conſervant. Cumque variæ paſſim in ijs quæ ſitu maximè opportuna ſunt Belgiæ opidis habeantur hujuſmodi *ſtapulæ*, non poteſt quin ſumma tam publicè quam privatim in Principem ſubditoſque inde redundet utilitas.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

DORDRECHTVM.

A Me Batavicus ſuffragia prima ſenatus,
Conſiliiſque petit provida verba ſuis.
Quondam merſa mari mediis emergere nitor
Fluctibus, & ſiccos Veſta reducit agros.
Neptunus cedit Cereri, fluitantia Fauno
Numina, & æquoreus fit minor uſque Deus.
Merva meis miſcetur aquis: hoc Linga profundo
Labitur, & Vahalis flumina Moſa bibit.
Huc Tongri merces & ferri munera mittunt,
Et Nemetes plenis muſtea vina cadis.
Pomifer Autumnus mediam tranſmigrat in urbem,
Vaſtaque Eburonum marmora cæſa iugis.
Quiſque ſuas largitur opes, & dona miniſtrans
Diſtrahit imperio munera tanta meo.
Virgo vocor, quondam furiis illæſa Brabantum,
Solaq; libertas mœnibus hiſce ſtetit.

Tunc

Tunc Batavas inter vigui non victa ſorores,
Vnaque dum manſi libera, prima loquor.

C. B.

HARLEMVM.

CONDITVM fuit Harlemum à viro quodam illuſtri nomine Lemo, unde Teutonica voce appellatum eſt *Heer-Lem*, id eſt, Dominus Lemus. Diſtat Amſterodamo tribus leucis, eſtque luculentum in primis opidum. in quo inter alia contexuntur quotannis ad duodecim millia panni. Aedificia habet admodum ſplendida commodaque, & plurimis intus foriſque amœniſſimis pratis nemoreque perpulchro decorum eſt. quo fit ut & ſaluberrimo gaudeat cœlo, & propinquo pulcherrimorum pagorum arciumque fruatur adſpectu. Magnitudine reliquas omnes Hollandiæ urbes præcellit, etſi ordine tamen Dordrechto poſterius. Primarium ejus templum dicatum eſt D. Bavoni.

In

In hac urbe, non publica tantùm incolarum aliorumque Hollandorum voce, ſed & ſcriptorum quorundam ſuffragio, alijſque aliquot monumentis, inventa primum traditur typographia, id eſt, ea librorum formulis excudendorum ratio, quæ hucuſque paſſim in uſu eſt: ſed auctore, ante perfectam & evulgatam artem, extincto, famulus, uti narrant, Moguntiacum abijt. ubi edito levi aliquo artis ſpecimine per benigne fuit acceptus. Moguntini vero cum ſummo ſtudio in hoc tantum negotium incubuiſſent, conſecuti ſunt tandem integram ejus notitiam. unde increbuit poſtea & cum tempore magis magiſque invaluit fama, prodijſſe ex ea urbe hanc tam inſignem ſcientiam. Ego ſanè de rei ipſius veritate nec poſſim nec velim decernere, puta quam ſatis habeam, ut ne urbi regionique iſti præjudicem, obiter attigiſſe. Harlemo natus fuit Nicolaus Simonius, doctus & venerandus Antiſtes. item Albertus Ioannis, ordinis Carmelitarum, vir inſigni doctri-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

doctrina, & complurium operum ſcriptor. Conducta eſt in hanc urbem, narrante Iacobo Majero, & conſentientibus non Hollandiæ tantum annalibus, ſed & publica omnium voce, anno Chriſti MCCCC III, mulier quædam marina, ſive Siren dicenda eſt, nuda & muta; quam ceperant piſcatores in lacu quodam Hollandiæ, quo videlicet tempeſtatibus agitatum mare ipſam expulerat. veſtita & aſſuefacta paullatim eſui panis, lactis, & aliorum id genus ciborum, etiam nere & reliquum opus domeſticum exequi didicit, crucis inſuper ſigno honorem & reverentiam exhibens, alioſque uſurpans ritus, quos à domina docebatur. vixit autem complures annos, ſed muta perpetuo perſtitit. Adfirmant item pro certo, annis abhinc circiter quadraginta, captum fuiſſe in mari Friſico quemdam Tritonem, ſeu, ut vulgo vocant, virum marinum, toto corporis habitu nobis adſimilem, niſi quod barba & cætero capillitio hiſpidus admodum eſſet atque ſetoſus. aſſueverat autem &

iſte

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

iſte tum panis, tum cæterorum in uſu quotidiano cibariorum eſui, et ſi initio tradant fuiſſe prorſus ferum, neque feritatem illam umquam omni ex parte potuiſſe exuere. vixit annos complures, ſed perpetuo mutus, tandemque populari morbo, quem jam ſe nel evaſerat, periit. Nicolaus Nicolaius, homo antiqua virtute & fide, retulit mihi, præter alia multa documenta, audiviſſe ſe ex Caſparo Lævini, Conſiliario, & quodam Magiſtro Petro, à ſecretis Senatus Hollandiæ, amiciſſimis ſibi collegis, ipſos ſcilicet hominem illum marinum coram ſæpè vidiſſe, & permulta de illo narraſſe.

HARLEMVM.

Victa Pharos, fractique obices, & vincula Nili,
Et Peluſiaco littore fixa ratis,
Serratique mihi recitant encomia dentes,
Et procul externo ſidere ſurgit honos.
Invidet excuſas populoſa Moguntia Muſas,

Quod-

Quodque meum eſt, laudis iactitat eſſe
ſuæ.
In me alium ſolers Batavus miratur
Apellem,
Pictaque Parrhaſiâ ſubdola vela
manu.
Inventis arguta meis accedit Arachne,
Dædaleoque ſuum pollice texit opus.
Arma Toletani ſenſi crudelia Martis,
Incubuitque meis civibus atra fames.
Nec ſatis eſt pugnaſſe viros. his maſcula
portis
Pro patria mulier ſtat cataphracta
ſua.
At fruſtra me Delpha iuvas. ſum præ-
da Philippo,
Barbaricus victa miles in urbe furit.
Hæc didici, voluique pati. Nunc adſpicis
hoſpes
Tempora fortunæ proſperiora meæ.
Hic mihi vicina Nereus admurmurat
unda,
Et propius colles tollit arena ſuos.
Illic umbroſis ſe condit Delia lucis,
Explicat & latas arbor opaca comas.
Diviſam me Spara ſecat, qui laxior
undis
Fit lacus, & vaſtis luxuriatur aquis.
Arridet Natura foris. ſed doctior in me
Aemula Naturæ crebra reperta ma-
nus.

DEL-

DELPHI

in Batavis.

DElpha, vel ut alij vocant
Delphi, nomen habet à foſſa, ſe
canali illo aquarum, inde uſque e
Moſa in urbem perducto. foſſam
enim iſti vulgo appellant *Delf*. D
ſtat Roterodamo duabus leucis
eſtque opidum grande, omni e
parte cultiſſimnm, cumque ædifi
ciorum ſplendore, tum viarũ etiam
laxitate perquam amœnum. templ
in eo magnifica valde & ſumtuoſa
quorum primarium ſacrum eſt Di
vo Hippolyto, viro, ut ipſi perhi
bent, Italo. Condidit Delpho
Godefridus, cognomento Gibbo
ſus, Dux Lotharingiæ, is qui cir
citer quadriennium occupavera
Comitatum Hollandiæ, cum na
vali in Moſa prælio victus fuga
tuſque fuit à Diderico quinto, le
gitimo terræ Principe. Incidit iſt
urbs in graviſſimam calamitatē an
no Chriſti cIↄIↄxxxvi, cũ fortuito
quodam incendio major ipſius pars

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

ıon ſine maximo civium damno,
leflagravit. ſed inſtaurata eſt de-
ıuo, & in pulchriorem quam an-
ea faciem reſtituta. Viſa in illo
ncendio & à multis obſervata eſt
rara & memorabilis quædam res,
ui ſimilem fortè nec noſtra nec
riſca vidit memoria. Notat qui-
lem, & meritò, Plinius, cumque
o non pauci ſcriptores, ceu ra-
um quiddam & obſervatu di-
num, pullos Ciconiarum, paren-
ibus jam ſenecta defectis, ac vo-
andi impotentibus, de alimentis
roſpicere: verum id quod Del-
hıs circa haſipſas aves evênit,
onge profecto eſt majus, & me-
noria dignius. Sita eſt ea urbs lo-
o admodum commodo harum
vium paſtioni: quarum idcirco
nnumeros ferre in domorum cul-
ninibus paſſim conſpicias nidos.
ccidit autem hoc jamdictum in-
endium quinto nonas Maias, qua
empeſtate pulli jam ſolent eſſe
randiuſculi. ſeniores ergo Cico-
iiæ, igne jam nidis appropinquan-
e, viſæ ſunt magno primum cona-
u anniti ſi quà pullos flammis
N poſ-

poſſent eripere; quod cum hom
jam granditas gravitaſque vetar,
illæ aut alis expanſis natos tut
ſunt, aut nolentes his ſupereſſe,
paſſæ ſunt ſe cum ijs exuri. I-
prehendi poſtillà, Caſparum V-
denium, faceto illo in laude
hujus avitij ſcripto, peculiare
facere Delphenſis hujus hiſto
mentionem, teſtem, vel ſi ſolus ſ,
locupletiſſimum. Conficiuntur
magna copia tenuiſſimi quidam
magni nominis panni. tum & ij
viliores, ac raro & craſſo text,
ſed coquuntur præſertim varia m-
lioris notæ zythi ſive cereviſiæ g-
nera. quæ in Selandiam maxim,
hinc in alios porro terrarum tr-
ctus mittuntur, atque uberrim
quæſtu Delphenſes divitant. De
phis natus fuit abominandus il
David Georgius, opificio pictor,
eorum reliquijs qui VVeſtphal
Monaſterium pridem infeceran
hic obſcuro prorſus loco natus, n
que litteris ullis excultus, eo t
men ingenij fuit acumine, ut n
conditor tantum & caput Nov
cujuſdam ſectæ extiterit, ſed pr
De

Deo ſe à ſectatoribus fecerit adorari, perſuaſis videlicet, ipſum eſſe verum Meſſiam. habebat iſte uxorem & liberos, vivebatque in ſpeciem ſatis civiliter ac modeſtè, ſed revera omnis religionis&probitatis penitus expers. nihilominus (ea eſt in quibuſdam hominibus rerum novarum aviditas, ſimplicitas, levitas: ea contra in alijs tempora & occaſiones captantibus verſutia atque perverſitas) hæreſim ſuam varijs monſtroſiſque admodum legibus ſtabilitam per complures Inferioris Germaniæ partes ita jam ſparſerat, ut non paucos haberet aſſeclas, nec pœnitendum ex ijs perciperet quæſtum, dum certatim quiſque novitio Deo quam largiſſimè ſtudet offerre. Sed cum detecta eſſet hæc hominis pravitas, & Magiſtratus in eam qua par erat diligentia ſeveritateque inquireret, ipſe Baſilęam profugit, mutato perviam nomine, & ex Davide Georgij factus Ioannes à Bruck. quo prætextu malitiam ſuam velans familiam prius, inde plurimos etiam ex amicis atque

clientibus eo pertraxit. hos inſti-
tuebat ſecreto, & erudiebat in ſtu-
tiſſima illa religione: abſentes i-
terea litteris nuncijſque quantu
commodè poterat firmans, plure
que ſubinde in partes ſuas pellic-
ens. Verum cum defeciſſet ab e
quidam è ſuis, ipſe magnope
metuens ne res fieret palam,
poſteà puniretur, ſubitanea mor
præ animi ægritudine indignabun-
dus interijt, in jamdicta urbe B-
ſilæa. quod accidit anno 1 5 5
Magiſtratus de toto negotio factu
certior, ſtudioſè inquiſivit in ho-
minis vitam, perductoque ad f-
nem proceſſu, ſententia ſua corpu
ſic ut mortuum erat perſecutus eſ
publicatis defuncti bonis. Dome-
ſticis, quique præterea culpam ag-
noſcerent, & religionem urbana
ſuſciperent, clementer ignotum
eſt; & totius rei hiſtoria typis or
vulgata. Contra vero nati ſu
Delphis viri aliquot clari & virtu-
tibus inclyti. quales non ita pri-
dem Ægidius Vates, & Ioann
Grammaticus. ſed præ cæteris ma-
gaus ille Iuris utriuſque Docto
&

: idem poeta cultiſſimus, Iodo-
us Sasboutus, creatus à Carolo
Quinto Imperatore Cancellarius
Gelriæ; qui vicinus jam morti ſibi
pſe compoſuit epitaphium, quod
odieque videre eſt in primario
emplo Arnhemienſi: & quia non
citum minus quam pium, hic à
obis adſcriptum:

Siſte gradum quod es, ipſe fui, fortaßis
eris cras,
Quod ſum, cadaver putridum.
Olim Iodocus eram Sasbout. me miſit
in auras
Delft clara pars Bataviæ.
Per denis patriæ cauſſas decidimus an-
nis;
Pars conſili haud in gloria.
Deinde & pacatis Praſes ius Cæſare Gel-
ris
Dixi iubente Carolo.
Quid tituli? quid opes? quid nunc ſa-
pientia prodeſt?
Mors ſumma miſcet inferis.
Sola manet virtus homini poſt funera.
ſolam
Dum vivis hanc ama. Vale.

Hodie inter litteratos Delphen-
ſes ſuo merito numeratur Arnol-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

dus, Iodoci illius Sasbouti filius juris utriuſque Doctor, ac perhumanus profecto & comis admodum vir, qui & ipſe Cacellarius Gelriæ fuit, & poſtea ſummo cum omnium applauſu, ob inſignes virtutes & eximiam ſui præſtantiam factus eſt Præſes Conſilij ſanctioris. Eſt inde Cornelius Muſius Præpoſitus Virginum Divæ Agathæ, homo rara quadam virtute & litteratura, magnus Theologus & Poeta cultiſſimus. Extra portam Delphenſem, & ad leucæ duntaxat quadrantem, eſt cœnobium Ordinis Præmonſtratenſium, quod *Coninx-veld* vulgo appellant, priſco alicui Hollandiæ Principi conditum, nec ſæculari minus quam Eccleſiaſtica juriſdictione, & prælauto annuo cenſu locupletatum; in virginum aliquot, nobili ſtirpe prognatarum, Dominas vulgo dicunt, alimentum; quæ priuſquam ſeſe obſtrinxerint ſodalitatis illius ſacramento, liberè, cuicumque viſum eſt, nubunt. præclarum profecto & venerandum cœnobium.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

DELPHI
in Batavis.

NOn ego fatidicis oracula ſuggero Delphis:
Aut mea falſiloquus mœnia Phœbus habet.
Aetherei reſponſa patris do civibus, & me
Relligio, Graium non beat iſte furor.
Infelix rapidis flagravi tota favillis,
Cùm rogus, & ſimplex nil niſi flamma forem.
Condiderat tantos ſecura oblivio caſus,
Cùm Patriæ media concidit urbe pater.
Quid rides Hiſpane? tui quoque nominis umbram
Cernimus, atque iſta cæde Philppe cadis.
Venales animas in mortem inſontis acerbas,
Venditur ac pretio regia fama ſuo.
Nunc tu Belga duos uno ſub marmore Martes
Adſpice, Naſſoviæ nomina magnæ domus,
Mauritium, Patremque, Duces: hæc numina ſenſit,

Et tutelares terra Batava Deos.
Sed magis Henricum fuerit genuiſſe. qu
horres
Cantaber? en patrii funeris ultor
adeſt.

C. B.

LEIDA,
ſive *Lugdunum Batavorum.*

LEida Delphis abjungitur trium leucarum intercapedine. eſtqu opidum perantiquum, & juxt quoſdam idipſum quod Ptolemæu quidem *Lugdunum Batavorum*, An toninus vero noſter in Itinerari *caput Germaniarum* appellat. con ſtat certè antiquis temporibus ur bem magni momenti fuiſſe, adeo que (ut vocant) Prætoris Roma ni, cum legione inibi ſubſiſtentis perpetuam ſedem. à qua ipſa *le gione* corruptè fortaſſis deductun eſt recens urbis vocabulum, quan Latini videlicet *Legiam*, & mollio re pronuntiatu *Leidam* indigetant Sita eſt plano & humili admodun ſolo, & canalibus, foſſis, viridan tibus pratis, hortiſque fructiferi

omn

omni ex parte circumdata. ambitus, præter novemdecim inſulas pontibus junctas, triginta & unam includit, cymbis & actuarijs navibus circum undique navigabiles. pontes in univerſum numerat centum & quadraginta quinque, quorum centum & quatuor quidem è lapide, cæteri autem ex ligno. Numeratur, ut diximus, Leida inter ſex primarias urbes Bataviæ. eſtque agri illius caput quem vulgo *Rinlandiam* nuncupant, novem & quadraginta tum pagos tum vicos territorio ſuo complexum. quorum plerique agreſtes ſuas opes in urbem venales importan, unde ſumma hic rerum è terra naſcentium copia. ſicuti maris quoque leuca tantum abjuncti propinquitas maximam ei ſuppeditat marinorum piſcium abundantiam. fluviatiles vero tam aves quam piſces ubertim ſemper hic proſtant. In ſumma, eſt opidum luculentum, nitidum, & amœno inprimis adſpectu, boniſque & commodis tam privatis quam publicis ædificijs valde concinnum. Summum tem-

 plum

plum dedicatum eſt D. Petro. Leidæ fiunt quotannis plus duodena pannorum millia. Fœminæ Lugdunenſes forma & candore Batavicas omnes præcellunt. Cœlum quoque Lugduni longè quam alibi uſquam in tota Provincia temperatius. Eſt hic arx quædam, ſeu *Burgus*, cujus cum laude meminit Ianus Douſa mox nobis dicendus, dum ſic alibi canit,

Putatur Engiſtus Britanno
Orbe redux poſuiſſe victor.

Nullæ quidem in Burgo hoc domus, ſed fructibus undique & arboribus cingitur. tum & puteum habet in medio, ea quidem profunditate, ut neſcire me fatear, quomodo ſitus ferendo ſit. opus eſt valde antiquum, & à Romanis, ut perhibent, conditum. Ab hoc puteo autem & titulum ſimul & inſignia gentilitia deſumſiſſe videntur Illuſtriſſimi VVaſſenarij, adeo inclytæ vetuſtatis familia, ut proverbiali ſchemate inter Hollandos celebretur, *VVaſſenaria vetuſtiſſima, Brederodia Nobiliſſima, & Egmonda ditiſſima.* Ne vero intereat tam vene-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

enerandæ antiquitatis monumen-
ım, diligentiſſime, quoties uſus
oſtulat, puteus iſte reficitur, ſar-
ıs tectuſque conſervatur. Leucæ
nius intervallo Leidâ diſſidet ip-
met *VVaſſenaria*, inſignis profe-
to & prænobilis pagus, qui ob
elioris ſexus in nobiliſſima ea
ente defectum, Dynaſtam nunc
abet Comitem Ligniacenſem.
eida natus fuit perfidus ille ana-
aptiſta *Ioannes Bucholdus*, opifi-
io ſartor. qui mira quadam ma-
itia & inauditis plane commentis
egem creari ſe fecit in Monaſte-
io, VVeſtphaliæ terræ metropoli,
nno Chriſti 1534, & poſt varia
bi commiſſa flagitia, miſerabilem
ecum trahentia urbis illius rui-
am, captus tandem anno ſequen-
i, diro ſupplicij genere fuit affe-
ctus. prout fuſius ipſi in Com-
mentariis noſtris exequimur. Con-
tra vero edidit Leida complures
virtute & eruditione præſtantes
viros. inter quos Petrum Blome-
vennam, Theologum ſummum:
Ioannem Gerbrandi, hiſtoricum
adprobum, & aliarum etiam re-

rum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

rum ſcriptorem: Engilbertum Leidenſem, poetam & litteratorem eximium: Nicolaum Leontium, rhetorem perinſignem : & qui familiam ducit, Ianum Douſam, virum nobilem, Toparcham Nordovicenum, utraque lingua doctiſſimum, & poetam egregium : quod ex editis pridem viri operibus nemini poteſt eſſe ignotum. Diſtat hinc tantum exigua leuca *Rhenoburgum*, non ignobilis pagus, ubi cœnobium illud ampliſſimum Ordinis Divi Benedicti, eleganti inprimis templo alijſque pulcherrimi operis ædificijs omni ex parte concinnum. at non unus tamen celeberrimi hujus & penè dixerim unici monaſterij conditor. quin potius quatuor eos enumerant, & in vitrea quadam feneſtra depictos oſtendunt, Didericum videlicet & Florentium Comites, Petronellam Hollandiæ Principis conjugem, & Principem quamdam Illuſtriſſimę domus Saxoniæ. Fuit autem jam inde à prima ſui fundatione dotatum hoc ipſum cœnobium lato in agros & pagos circum vici-

nos

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

nos imperio: ita quidem ut ejus
Antiſtita ſæculari ſimul & eccleſia-
tica juriſdictione præpolleat, ac
ſupremam & infimam, uti vocant,
juſtitiam in ſubditos ſuos exerceat,
luculento præterea gaudens cenſu.
Non admittuntur vero in nobiliſſi-
mum iſtud religioſarum collegium
niſi virgines domi nobiles. colle-
gium certè pulcherrimis legibus
inſtitutum, & cum religioni, tum
& virginum dignitati conſervandæ
peropportunum. ubi inter alia
multa opera pia & ſancta, ternis in
ſeptimana diebus tam multæ ſum-
ma cum pietate diſtribuuntur ele-
emoſynæ, ut bina & amplius ho-
minum millia per ſingulos illos
dies, magno ſanè paupertatis alle-
vamento, ex vicinis undique lo-
cis eo accurrant. atque hæc qui-
dem publicè. nihil attinet enim
de ſubſidijs illis hic agere, quæ
privatim in certas quaſdam tenuio-
res familias erogantur. Eſt deinde
& aliud, quo cœnobium iſtud ma-
gnopere commendatur. quod vi-
delicet præter quatuor illos con-
ditores, aliosque perplures Pro-
vin-

vinciæ Comites, ſepulti in eo ſi[...] varij non Hollandiæ tantum, ſe[...] Selandiæ quoque & adjacentium [...] regionum Dynaſtæ. quorum a[...] modum ſplendidos adeoque rega[...] les paſſim adſpicias tumulos, ep[...] taphijs & inſignibus gentilitijs e[...] ornatos. ſic ut ſub uno adſpect[...] hic habeas, & magno cum anim[...] gaudio recognoſcas plurimorum [...] illuſtrium Dynaſtarum memoriam[...] Eſt & aliud quoddam cœnobium [...] Ordinis D. Bernardi, vulgo d[...] ctum *Ter Lee*, ſeſquileucæ ferè a[...] Leida itinere, juxta *Nordvicu*[...] pagum, fundatum ab uno è priſci[...] terræ Comitibus, & ampliſſim[...] cenſu dotatum. in quo itidem a[...] gunt nobiles aliquot virgines. qui[...] bus, ut convenerunt in manus an[...] tiſtitæ, nefas poſtea nubere. qua[...] re & major earum pars, plane u[...] Rhenoburgenſes, quo videlice[...] pœnitentiæ locus ſit, & reſilire poſſint ab inſtituto, profeſſionem quam diutiſſimè differunt, religioſe tamen & ex decori præſcript[...] ſua hic obeuntes officia.

LVG

LVGDVNVM.

CRevit ab Auſonius olim mihi fama triumphis,
Et victrix de me præmia Roma tulit.
Reddidit ereptos fugiens Hiſpanus honores,
Dum pro me totus militat Oceanus.
In me terra famem, querulos diſcordia cives,
Et falces acuit mors furibunda ſuas.
Vix nocuit ſecurus Iber. quas ſtruxerat arces,
Deſerit, & pavidos excipit unda pedes.
Dum patriæ pars magna perit, conſervor ab illa;
Totaque ne pereat, ſic periiſſe cupit.
Nunc mihi Apollineos meruit ſors iſta receſſus,
Martiaque imbellis mœnia Phœbus habet.
Præ lituis pax alma placet; præ milite Pallas,
Linguaque Romanos apta referre modos.

Sic

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

Sit bellum ſenſiſſe ſatis. Iam præ
dicto,
Et mea facundis vocibus arma leg
At mihi plus debet Pietas : dum p
litur exul
Flandria, & hoc gaudet vivere t
ta ſinu.
Hoſpitium cum dem profugis , atq
otia Muſis,
Vis dici doctam me magis , an
piam ?

C. B..

AMSTERODAMVM.

SItum eſt Amſterodamum ſ
grad. 26 minut. 44 longitud
nis, latitudinis vero grad. 52. m
nut. 4 ad Yam , ſeu Tyam flu
vium, è quo varij paſſim ducunt
per urbem canales, inter quos am
plitudine ſimul & ſpecie præcell
ille in medio , quem *Amnera*
vulgo indigetant. Exeunt autem
& intrant ab Orientali urbis par
per hoſipſos canales in mare Oce
num , omnes illæ quotquot ſu
naves , quæ per vaſtum illum ſ
num ſeu lacum Flevi, Hollandis

Zuyde

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

Zuyder-zee, ex omni pænè Europa, & nominatim ex Belgica, Gallia, Anglia, Luſitania, Hiſpania: hinc Germania quoque, Polonia, Livonia, Norvegia, terris Hanſeaticis, Suecia, reliquoque Septemtrione, maximo in dies numero, ad hunc portum appellunt, & ex eo viciſſim iter in eas oras inſtituunt. unde è ſolo Septemtrione bis in anno adpellere videas ducentarum ut minimum, nonnunquam & trecentarum, vario mercium genere, Gedani potiſſimum, Rivaliæ, Rigæ, & Nervæ oneratarum navium claſſes. ita ut videatur hoc opidum velut publicum quoddam emporium, & ſtupendus omnino negotiatorum portus. in quo ſæpè obſerves conſiſtere ſupra quingentas naves majores, è varijs quidem terrarũ plagis appulſas, ſed magna tamen ex parte holcas Hollandicas, & in civium hujus urbis peculio. qui pulcher profectò & ſuperbus adſpectus eſt. unde porro conſequitur, maximopere hic vigere commercia, & poſt unam Antverpiam, Amſterodamũ prima-

rium eſſe univerſi hujus tractu emporium. Sed quod maxime quis miretur, quodque fidem pæne exuperat; mox ut appulit aliqua ex jamdictis trecentarum & amplius navium claſſibus, ea incolarum eſt opulentia, ut quidquid illæ advexerint mercium ipſi ſtatim inter ſe coemant: ſic ut naves intra quintum vel ſextum diem exonerentur, & ad ſuos illico poſſint reverti. Conficiuntur hic plurima omne genus navigia, & plus duodena quotannis pannorum millia. Edidit iſta civitas doctiſſimum illum Alardum Amſtelredamum, virum è ſcriptis notum. Superſtructa eſt tota urbs prælongis quibuſdam & craſſis quod ſatis ſit palis fiſtuca & alijs machinis alte in aquoſum illum fundum depactis: unde argutè quidam amicus noſter: Si, inquit, videri queat hic fundus numquam quiſquam amœniorem vidiſſet ſilvam. ferunt autem fiſtucata hæc domuum fundamenta (tanta ſcilicet ijs inſumi ſolet materia, tantum operæ atque laboris impendi) longe pluris conſta-

re,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

re, quam reliquam omnem ſubſtructionem. Amſterodamum tam publicis quam privatis ædificijs admodum ſplendet, maxime autem templis & locis pijs. ſumma ædes dicata eſt D. Nicolao, & templum vetus vocatur, vulgo *de Oude Kerck*, ad diſcrimen nimirum alterius, quod indigetant novum, & Deiparæ Virgini ſacrum eſt. urbs cive & opibus potens, ſitu opportuna & plane inexpugnabilis, quia mira quadam & ingenioſa ratione, ac ſine ullo prorſus incommodo, ad latiſſima undique ſpatia poteſt inundari. ita ut aere, unda, ſitu, & canalium fere ad ſingulos vicos ſimilitudine ſimul & copia, tum & alijs proprietatibus, Venetias noſtras quodammodo referat. In ſumma, non felix minus quam admirandum eſt opidum. de quo doctus ille poeta Nicolaus Cannius, civis Amſterodamenſis, ſcitiſſimos hoſce olim luſit verſiculos, quos adſcribere nobis hic viſum eſt:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

Hæc illa eſt Batavæ non ultima glor
gentis,
Amnis cui nomen cui cataracta d
dit.
Dicta prius Damnum, rariſque hab
tata colonis,
Cum contenta caſis ruſtica vi
fuit.
Hinc Amſterodamum iam facta cel
brior, atque
Fortunæ crevit tempore nomen
tem.
Vrbs bene nota prope atque procul d
ſtantibus oris,
Dotibus innumeris ſuſpicienda boni
Dives agri, dives pretioſæ veſtu
auri,
Vt pleno cornu copia larga beet.
Quod Tagus atque Hermus vehit
Pactolus, in unum
Vero huc congeſtum dixeris eſſe l
cum.

AMSTELODAMVM.

VRbs ſpacioſa, potens opibus, tecti
que ſuperba,
Viribus invidiam, crimina lege d
mat.

Civ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

ivibus aucta novis nunquam ſtat finibus iiſdem,
Latius expanſis mœnibus hoſpes abit.
nvertas, ſit tota nemus. quo condita fundo eſt,
Nuper Hyperboreo pinus in orbe fuit.
Quicquid mortalis fingit ſolertia curæ,
Vel natura ſuo parturit alma ſinu,
lla dabit, totoque parans commercia mundo
Nunc emere, & totam vendere ſemel amat.
Has adfert, has trudit opes. ſic lucra parantur.
Quid valeat fraus, ſors, ars, mare, terra, docet.
Moſchus, Arabs, Perſæ, Maurus, Iudæus, uterque
Quod ferat huc, rurſuſque auferat, Indus habet.
Hanc dum mundus adit, mundumque hæc ipſa pererrat,
Non urbs fixa loco, ſed vagus orbis erit.

C. B.

GOVDA.

GOuda poſita eſt ad fluvium Iſalam, ſed non eum quem Foſ-

ſam Druſianam in Gelria exiſti- mant, in faucibus amnis Goudæ, qui & opido fecit nomen. Diſſidet Leida quatuor leucis majoribus, eſtque lautum in primis, opulentum, prævalidum, & frequens: quod ſatis ſit opidum. quod complures produxit doctrina & ſcriptis illuſtres viros. quales præſertim Henricus & Ioannes inter claros ſcriptores Trithemij. hinc Guilielmus Hermannus, & Cornelius Aurelius, uterque hiſtoricus & poeta: Hermannus Goudanus, Theologus: Iacobus præterea non ignobilis vates: Theodorus Gerardi, vir litteris & virtutibus clarus. & Reinerius Snojus: omnes viri inſignes, & variorum librorum ſcriptores. Conditam lego hanc urbem anno Chriſti MCCLXXII.

GOVDA.

ISala ſi cedat Vahali, Rhenuſque bicornis
Hæc quoque nata ſuis flumina iactet aquis:
Attamen hunc tectis exornat Gouda ſuperbis,

Læta

Læta ſitu, ſtudiis æmula, clara viris.
Hinc natura ferax, illinc concordia cives
Nec ſinit aut inopes, aut nocuiſſe malos.
Templa parat ſpatioſa Deo: nec quilibet illi
Horrendi culpam criminis error habet.
Bella premant alias, hæc eſt ſecurior, urbes,
Nec placidos turbant tympana rauca lares.
Exulat Odryſius, litui, Bellona, triumphi:
Religio, probitas, pax ſociata manent.

C. B.

Deſcribamus deinceps reliquas urbes Hollandiæ.

ENCHVSA.

ENnchuſa poſita eſt ad eam maris Auſtralis (*de Zuyder-zee* vulgo) partem, quæ Friſiam adſpicit, Horna tribus leucis abjuncta. lautum ſanè, concinnum, &, quod caput eſt, munitiſſimum opidum, portu prorſus mirabili, quique mole &

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

amplitudine nulli Hollandico cedat, ſpectandum. ubi ingentem adpellentium undecumque, & viciſſim ſolventium, varij generis navium, quæ majori ex parte in opidanorum peculio, numquam non videre eſt copiam. Aperuere autem nunc recens & laxavere, non ſine immenſo ſumptu & egregia quadam induſtria, portus ipſius fauces, ſtructo intra pomœrium amplo & laxo navali, quo, ſuperbo ſane adſpectu, & ſingulari commoditate, ingentes ſæpè navium claſſes coadunantur: diffuſa videlicet adeo late maritima hujus urbis potentia, ut, in hoc quidem tractu, verè Oceani regnum poſſideat. Ædificantur hic etiam pluri-mæ naves, & quemadmodum Hornæ quoque opido huic vicino, alijſque Hollandiæ locis, adfatim repurgari conſuevit ſalis ratione, poſt paullo in Selandia fuſius explicanda.

ENCHV-

ENCHVSA.

ARcta, frequenſque domus nomen mihi fecit & urbem,
Primaque contemptæ tecta dedere caſæ.
Navita me iactat pelago, mea rura colonus
Laudat, & hinc terra claudimur, inde mari.
Abſcidit adverſas à noſtro littore gentes,
Et Friſios mediis dividit æſtus aquis.
Albani ſprevi furias, nec victa tyranno
Oceani proles intemerata ſteti.
Pandit vaſta meis Neptunus regna carinis,
Et procul à patriæ ſedibus exul eo.
Quæro foris, quæ parca domi natura negavit,
Quæque domi triluit plurima, porto foras.
Belga tuos mirare Deos, dum munera mundo
Dividis, ex alio ſidere plura refers.

C. B.

HORNA.

H*Orna* ſita eſt ad eumdem illun ſinum, ſeu lacum Flevi, (*d Zuyder-Zee* vulgo) & Edamo dua bus leucis abjuncta. opidum pera mœnum, dives, & ſic ſatis etian amplum, tum bono & laxo admo dum portu ſpectabile. ſitu vero tum opportunum, tamque & mul tis ſimul & magnis undique foſſi circumdatum, ut, quod vim qui dem attinet, videatur prorſus in expugnabile: eo magis quod ple num ſit animoſo, & ad quidvi audendum parato cive. Gaude quotannis menſe Majo anniverſario quodam caſei butyrique mercatu. cujus utriuſque lactarij tanta huc terra marique conducitur copia, ut non niſi qui coram ſpectaverit, induci umquam poſſit, ut credat, quam ingens inde confletur pecuniæ ſumma. cumque inſignis quædam hic habeatur navigiorum commoditas, non in varias tantum provincias Belgicæ, ſed Hiſpaniam quoque & Luſitaniam,

mer-

erces illas diſtribuunt. Floret et-iam Horna varijs opificijs, quæ non minori induſtria, quam commodo & quæſtu, cives exercent. Hornæ natus eſt Hadrianus Iunius, profeſſione quidem Medicus, ſed alia etiam qualibet diſciplina verſatiſſimus, poeta perquam eximius, & clariſſimus ſane Philoſophus.

HORNA.

Ortia, cantatus quondam, mea mœnia Flevus
Alluit, & portus verberat unda meos.
Aemula me vultu ſpectas Enchuſa ſiniſtro,
Et cauſam litis me cupis eſſe tuæ,
Accipe placatas æterno fœdere dextras,
Dum pereat iunctis viribus hoſtis Iber.
En tecum commune ſalum, commune profundum
Navigo, & in mediis patula ſector aquis.
Iam mea Cimbrorum redimunt commercia terræ,
Fœtaque Gotthorum carbaſa portus habet.

Nunc

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

Nunc onerat noſtras pelagi captura c…
rinas,
Terrenoſque fovet præda mari…
Deos.
Me ferit, & lædit: me ſervat ab hoſtib…
æquor.
Sic ſervaſtis aqua, ſic nocuiſtis a-
qua.

C. B.

ALCMARIA.

ALcmaria diſtat Harlemo itine…re quinque leucarum, eſtque civitas admodum opulenta: qui… nempe ex territorio circumjecto fertiliſſimo illo & armentis prædi… vite, largior multo caſei butyriqu… proveniat copia, quam ex a…ia u… quam Hollandiæ parte. Fuit hæ… patria Petri Nannij, docti & cla… viri, pluriumque voluminum lau… datiſſimorum ſcriptoris.

ALCMARIA.

TOta paludoſis Alcmaria ſurgit i… undis,
Pulchraque, Verona depereunte, ni-
tet.

N…

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

Te Latium præfer Baias, aut Theſſala Tempe.
Græcia, vel campos Brixia terra tuos.
roxima Nereidum ſpumantes adſpicit undas,
Proximaque umbroſas ſpectat Hamadryadas.
erica Sidoniis decurrunt ſtamina portis,
Hic laſſant Batavus linea fila manus.
Quæque tegant nudos velamina ſufficit artus,
Et memores primi nos cupit eſſe mali.
eſperios ſprevit bellis infracta furores,
Baticaque affuſis caſtra fugavit aquis.
ugnavere viri. ſed & hic (ſpectaſtis Iberi)
Femina pugnanti porrigit arma viro.

C. B.

PVRMERENDA.

Purmerenda leucæ tantum majo-
is ſpatio diſſidet Monachodamo,
x bona vetuſtate ſpectanda eſt ar-
e, firmo totius illius tractus præ-
idio. Dynaſtam agnoſcit Comi-
em Egmondanum.

EDA-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

EDAMVM.

Edamum adjacet ſinui maris Aſtralis, tribus leucis ab Amſterdamo. opidum hercle haud infimi nominis, in quo plurimæ ſemper ædificari ſolent magnitudine ſimul & ſpecie commendabiles naves. laudatiſſimus quoque in territorio circumjecto premitur caſeus, idque tam incredibili copia, & cum tanto civium quæſtu, ut univerſum opidulum inde locupletetur, & rebus omnibus affluat.

MONACHODAMVM.

Monachodamum leuca tantum à prægrandi Edamo abjungitur.

VVESOPVM.

VVeſopum ſemileuca dumtaxat diſſidet *Muda*. Sunt autem hæc duo opidula ſitu in primis opportuna, & neutiquam contemnenda: nec paſcuis tantum in paſtum armenti, ſed piſcatu quoque in uſus humanos admodum copioſa.

NAA

NARDA.

Narda quam & *Nardenum* Latine ſcribentes indigetant, Muda pariter & VVeſopo leucæ tantum majoris intercapedine diſſidet.

VVOERDA.

VVoerda diſſidet Leida ſpatio quinque leucarum. opidum arce valide ſatis munita conſpicuum. natus hinc doctus ille Ioannes Pitorius. Ceſſit autem hoc opidum, nupera Regis donatione, Brunſvicenſium Duci Erico.

OVDEVVATERA.

Oudevvatera eidem cum Gouda Iſalæ fiumini adjacet, VVoerda unius tantum leucæ ſpatio diſſitum. Colligitur autem & in iſtius & in ſuperioris opidi territorijs ingens vis laudatiſſimæ cannabis. unde & in utroque opidulo, quidquid fere rudentum & retium, ad maximas illas Hollandorum Selandorum

dorumque piſcationes requiritu
ſolet elaborari. quæ tam mag
momenti res eſt, ut in ea conſiſt
quaſi fundus & columen fortun
rum utriuſque urbeculæ, quæ h
ipſa de cauſſa multos admodum
opulentos numerant cives. Nat
hinc fuit Ioannes Palæonydorus
ordinis Carmelitarum, religio
ſimul & ſcriptis, magno ſtudioſ
rum bono vulgatis, toto orbe
clariſſimus.

SCHOONHOVIA.

S*Choonhovia* ſedet ad dexteram
ripam fluminis Leccæ, leu
tantum ab Oudewatera. eſtque
lautum & nitidum opidum, lau
dabili ſatis portu, & piſcatorijs a
ſtuarijſque navigijs locuples. Ca
pitur hic, inter cæteros piſces, in
gens admodum vis ſalmonum,
quorum ſollenne in opido iſtho
emporium, vel, ut vulgo loqui
mur, *ſtapula*. Natus hinc reveren
dus ille Ioannes de Schoonho
via, cujus meminit inter viros Il
luſtres Trithemius. Item doctu
ille

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

e & venerabilis Anianus, ordi-
s Divi Dominici, Epiſcopus A-
phenſis. Ex eodem hoc opido
odijt etiam mater clariſſimi viri
ongolij, cujus eximiam claritu-
nem opidani hoc nomine ſibi ad-
iſcunt: verum pater revera Gal-
s. ipſe in lucem editus fuit
Iechliniæ, prout palam in ſcri-
is ſuis teſtatur.

ISELSTEINIVM.

Iſelſteinium ſemileuca tantum-
odo diſtat Viana. locus aqua &
rra peropportunus, cui & ampla
tis in pagos agroſque finitimos
riſdictio. ſuper qua indeciſa et-
m pendet lis, utrumne à Comi-
tu Hollandiæ, an vero à ditione
ltrajectina dependeat. Interea ta-
en Comitatui ſubeſt, & Dyna-
am agnoſcit Philippum Guiliel-
um, filium Principis Arauſini,
Iaximiliani, ultimi Comitis Bu-
anorum, nepotem.

VIANA.

Viana poſita eſt ad lævam ejuſ-
P dem

dem Leccæ ripam, & Schoonhov
duas tantum leucas abjuncta. e
autem ſe jactet pro ſtatu & ditio
peculiari, continetur tamen Ho
landiæ finibus. Dynaſta illi Henr
cus Brederodius, qui à reliqua om
ni Hollandia ſeparatam, juriſd
ctioneque & imperio regio libera
prorſus & immunem eſſe conte
dit. contra inſtante Rege, & ſupre
mum ſibi in eam imperium vind
cante. ſic ut in magno Mechl
nienſi Conſilio indeciſa inter u
trumque pendeat lis. Henrico ve
ſine liberis nuper extincto, varia
non de hoc tantum opido, ſed d
reliqua omni ipſius ditione, exort
ſunt lites, de quibus nihil hactenu
quidem in alterutram partem ſta
tutum eſt. Natus hinc magnus ill
Theologus, Guilielmus Vianenſis

LERODAMVM.

Lerodamum adſidet flumini Lin
gæ, ſemileuca tantum ad Aſpera
territorium autem habet trans flu
men, quod propterea vulgo dicun
het landt van Dam. quo pacto, e
trit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

ito iſtorum ritu etiam alia quæ-
un opidorum Hollandiæ nomina
lent formari. Dynaſtam habet e-
ndem Buranum.

ASPERA.

Aſpera eſt ad prædictum Lin-
, & Huclonio ſemileuca dumtaxat
iungitur. Præterlabitur autem
beculam fluvius ea ſuavitate, ac
m leni ſuſurro, ut hoc loci *Amo-*
ſibi cognomen invenerit, dica-
rque *de Liefde*. Paſſa eſt Aſpera,
aroli Gelriæ Ducis temporibus,
que adeo anno à Chriſto nato
516, extremam quamdam cala-
itatem. Gelri ſiquidem, comi-
ntibus eos non paucis ex ipſa
ollandia perduellibus, eam ad-
ti, poſt diutinam oppugnatio-
em, & ſtrenuam incolarum pro-
ctionem, tandem vi & manu ar-
ata invadunt, tanta edita homi-
um ſtrage, tamque immani cru-
elitate in omnes promiſcuè ſæ-
entes, ut nec ædibus ipſis ſacris
ſtineretur, neque fœminis, una
m parvulis liberis confugienti-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

bus, parceretur, & ut paucis abſo
vam, ut ne laceſſiti quidem & iri
tati graviter Turcæ inhumani
fuerint ſævituri.

HVCLONIVM.

Huclonium Reginoni *Hercul*
(vulgo eſt *Huculin*) dicitur, & co
ditum anno jamtum IↃCCLXXXVII
ſitum eſt ad eumdem Lingam, ſ
mileuca quidem ab Lerodamo
Schoonhovia vero tribus & ſem
Arcem habet ſatis inclytæ vetuſta
tis, quam fundatam volunt a
Hercule Allemanno. plures enim
viros fortiſſimos Herculi fuiſſe
cognomines, etiam pueris no
tum eſt.

GORICOMIVM.

G*Oricomium* diſtat Schoonhov
tribus leucis, eſtque ad dexte
ram ripam fluminis Rheni, quo
eo loco Vahalis dicitur, in ipſ
adeo Lingæ, quem diximus, oſtic
opidum quidem prælautum, & ar
ce valide ſatis munita conſpicuum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

a condita fuit ſub Florentio IV,
Iollandiæ regulo, ab Ioanne Dy-
aſta Arkelio. qui incolas pagi
'Volfortij juſſit veteres ſuos lares
eſerere, ſeque ad arcem iſtam
ecipere, & in ejus dumtaxat con-
inijs ædificare. quod cum ſedulo
pſi feciſſent, ille mœnibus ſtatim
cfoſſis locum clauſit, & Gorico-
nij nomen impoſuit. Spectantur
ſumma turri, præter innumeros
agos, viginti & duo opida muris
lauſa, Philippi Regis imperio ſub-
ita. pulcher profecto & memo-
andus adſpectus! Celebratur hic
uotidianus quidam caſei butyri-
ue & aliarum rerum eſculentarum
ercatus. unde ex iſto portu in-
redibilem fere annonæ vim, cum
a alias quidem partes, tum Ant-
erpiam maxime deportari conſpi-
ias. opidanis non modo negotia-
ores, ſed & nautas plerumque
gentibus, & ſupra modum hinc
iteſcentibus. Goricomio natus
uit Henricus Gorichemius, vir
heologico ſtudio nobilis. item
lariſſimus ille Ioannes Harius,
ui etſi non admodum litteratus,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

ca tamen & pietate, & in litter[illegible]
virtuteſque fuit affectu, ut p[illegible]
omnem ætatem, ſumma quidem
cum diligentia, nec minori im[illegible]
penſa, conquiſiverit undique [illegible]
congeſſerit admirandam plane[illegible]
omne genus librorum biblioth[illegible]
cam. Erat egregius iſte vir Canc[illegible]
nicus Goricomienſis: ſed benef[illegible]
cio Cæſaris cooptatus fuit in Co[illegible]
legium illud Canonicorum, quo[illegible]
in egregio illo municipio Hagen[illegible]
ſi, & ſacello ibidem aulæ Princ[illegible]
palis. quo cum larem ſuum tran[illegible]
ferret, & unà tot libris inſtructam
bibliothecam, populus admirari
ſtupere, fateri denique, numquam
ſe credidiſſe, vel in toto terrarum
orbe tot volumina reperiri. quan[illegible]
& inditum homini cognomentum
Ioanni cum libris. Hagæ poſtmo[illegible]
dum annos complures vixit, &
bibliothecam ſummo ut antea ſtu[illegible]
dio ivit auctum. quam morien[illegible]
tandem anno circiter 1532, te[illegible]
ſtamento legavit eidem Carol[illegible]
Quinto Imperatori. Oſtenditu[illegible]
juxta hoc opidum locus, in quo
caſtra meratum ferunt Herculem
Alle-

llemannum. unde & territorium onjunctum, bonis aliquot pagis ſeſſum, ad hunc uſque diem vulo audit *Ager Herculeus*, ita enim iterpretor voces illas Teutonicas, *Lant van Arkel.*

GORICHEMVM.

ADſpicit invictis hanc cinctam mœninibus urbem,
Quem Vahalis, vel quem flumine Linga vehis.
Adſpicit, Heſperiis quæ propugnacula bellis:
Quam fremat excuſsis machina crebra pilis,
Adſpicit adverſo quantum ſe opponat Ibero,
Invigiletque ſuis Martia dextra focis.
ic didicit bellare ſibi, nec milite ſolum
Tuta, ſed ipſa ſuis civibus eſſe cupit.
rkeliis quondam ſubmiſit ſceptra Dynaſtis:
Hæc quoque iam damnans nomina, tota ſua eſt.
ur toties Batavum depingis Belga leonem?
Quipatriam cuſtos aſſerit, iſte leo eſt.

C. B.

VVORICOMIVM.

VVoricomium adjacet lævæ jan
dicti Vahalis ripæ, Goricomio p
ne adverſum. eſt autem in ditio
Comitis Hornæ.

HEVSDA.

Heuſda ſive *Heuſdenum*, VVor
comio diſtat duabus leucis. arce
habet ſic ſatis egregiam. tum
amplum in pagos aliquot circum
jectos imperium. In campis ur
vicinis & Capellam verſus porr
ctis eruitur copioſe uſtibilis ille
ceſpes, qui vulgo *Turf* dicitur.

ROTERODAMVM.

R*Oterodamum* propinquum e
Moſæ, & ad Roteræ, unde no
men deſumit, fauces. Vetuſtiſſi
mam urbem eſſe, & à conditore
Roterio rege denominatam trad
Robertus Cœnalis. cui adſtipula
tur & Abbas Trithemius; qui fun
datam vult anno à nato human

gene

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

generis Redemtore IↃCCCIX, & ſepultum in ea Roterium illum, vigeſimum tertium regem Francorum. Schiedamo unius, Gouda trium leucarum intervallo abjungitur; opidum valde munitum, lautum, concinnum, & pannificio ſatis florens: civibus denique & prænitidis ædificijs denſum. ſummum templum, ſacrum eſt D. Laurentio, pulchra profecto & ſumtuoſa ſubſtructio. Hoc opidum patriã habuit doctiſſimus ille & celeberrimus vir Deſiderius Eraſmus Roterodamus, plurimorum voluminum ſcriptor: qui obijt Baſileæ, anno à partu Virginis 1536. Dum ad exitum properaret hoc opus, Roterodamum gravi afflictum eſt infortunio. ſiquidem caſu exortum incendium, breviſſimo temporis ſpatio, plus nongentas domos, ac non paucas etiam naves, cum nonneminis morte, & graviſſio omnium damno, abſumſit. quæ omnia tamen (ea eſt civium opulentia) intra annum mox reparata: gliſcentibus hodie magis magiſque commercijs, exteriſ-

P 5

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

teriſque certatim ad urbem han
confluentibus.

ROTERODAMVM.

INclyta veliferus pulſat mea mœnia
Moſa,
Parte alia placidis Rottera lambit a-
quis.
Occiduum late commercia porto per or-
bem,
Gallia quas poſcit, quaſque Britan-
nus opes.
Hic meus Auſonii vindex ſermonis Eraſ-
mus
Vagijt, & cunis abdidit ora ſuis.
Mæoniden iactet Colophon, Verona Ca-
tullum:
Sufficit ad laudes hunc genuiſſe meas.
Nunc tantum fragili veneror ſub mar-
more numen,
Dum ſilet in medio lingua diſerta
foro.
Quem genui, Baſilea tegit, Sapientia
fatis
Eximit, & cineri vult ſupereſſe ſuo.
Me timet Hiſpanus, timuit grex barba-
rus ipſum,
Ille meis victus claſſibus, hic calamo.

C. B.

SCHIE-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

SCHIEDAMVM.

Schiedamum eidem Moſæ vicinum eſt, ad foſſam, ſive canalem Schiam, qui & oppido nomen impertit, ac ſimili leuca dumtaxat abeſt Vlaerdinga.

GERTRVDOBERGA.

Berga *D. Gertrudis*, vulgo *Sinte Geertruydenbergh*, adjacet ripæ ſiniſtrę fluvij Mervæ; ac Dordrechto, Heuſdeno, & Breda pari li ferè trium leucarum ſpatio diſſidet. bonum ſane & munitiſſimum oppidum, adeoque ob ſitum fortaſſis inexpugnabile. Ad hunc locum in dicto jam Merva capitur omnis illa vis aloſarum, quæ ſtatis anni temporibus in hac Belgica nobis ſuppetunt. incipit autem præcipua hujus piſcis captura inde à primis tonitruis menſis Martij, eaque tam copioſa, ut in retibus uno aliquo die numerata ſint plus octodecim piſcium millia. magnitudine inter ſe differunt, ac ſalliri etiam ſolent:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

ſolent: atque hinc porro in vari terræ partes & recentes ſimul ſale contectæ diſtribui. Ad hoc u que opidum comitari olim ſol bant Hollandi ſuos & terræ Han noniæ Principes, quoties eo ſeſe conferrent: atque hic item in Hol landiam revertentes rurſus excipe re. etſi enim certis de cauſſis Bra bantiæ Duces ſupremum ſibi i hanc urbem imperium vindicent poſſeſſio tamen ejuſdem eſt pene Hollandiæ Comites. quare etia moris olim utrique genti, Hollandis quidem, Principes ſuos ac retinendam, Brabantis contra, ſuos ad recuperandam, jurejurando obſtringere.

GERTRVDIS-MONS.

NEſcio, num claris Brabantum debear oris,
An me Battavici vendicet ora ſoli.
Quicquid erit, noſtris ſociavimus arma Batavis,
Nec procul à Mervæ belligeramus aquis.

Ven-

Vendita ſum ſceleris pretium, ſed victa triumphi:
Quam diſtant meritis victor, & emptor Iber?
Magna ſuum quondam me dixit fœmina Montem,
Nunc Martis potius mons & arena vocer.

C. B.

SEVENBERGA.

Sevenberga ſita eſt ad eumdum Mervam, & Gertrudoberga Brelaque æquali trium leucarum intervallo abjuncta. opidum ſatis lautum, quodque olim in ditione illuſtris viri Cornelij de Bergis; quo defuncto, delatum eſt ad Illuſtriſſimum Comitem Arembergium.

VVILLEMSTADA.

Additamentum. [Condiderunt, durante hoc bello civili, Potentiſſimi Ordines Provinciarum Fœderatarum, haud procul à Sevenberga, in inſula vulgo *de Ruygenhil*, m uni-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

munitiſſimum quoddam & ſitu ad
modum opportunum opidum, cu
in memoriam Illuſtriſſimi Princi
pis Arauſini, nomen fecere *Guiliel
mo-Stadio*, Belgice *VVillemſtadt*.]

Atque opida quidem hactenu
nobis deſcripta, etſi non ea qu
Flandrica vel Brabantica magnitu
tudine, ſatis tamen vel ſic ſpatioſ
ſunt tum & lauta pleraque, opu
lenta, frequentia, & amœno in
primis lætoque adſpectu. Quæ cum
magna ex parte, quod ad regimen
quidem & politiam attinet, vi
quidquam inter ſe diſcrepent: no
à peculiari ejus rei deſcriptione
ſuperſedimus, & ad ea tranſibimus
opida, quæ, etſi muris non cincta,
gaudent tamen eodem cum illis
jure. ac primo quidem occurrit

MEDENBLICA.

Medenblica, poſita in extremo
ad Septentrionem Hollandiæ litto-
re, & Enchuſa duabus & ſemi leu-
cis abjuncta. municipium ſane haud
pœnitendum, validaque admo-
dum arce conſpicuum. territorium
ejus,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

ius, quod ad paſcua quidem pe-
ori ſaginando idonea, magno ſane
unicipum bono, univerſæ Hollan-
iæ præſtantiſſimum.

BEVERVVICVM.

Beveruvicum poſitum eſt ad Tyæ
iveYæ fl. & maris Auſtrini ſinum,
Harlemo duabus leucis abjunctũ.

MVDA.

Muda ſita eſt juxta lacum Fle-
i, ad fluviolum Vechtam, &
emileuca tantum Weſopo, Narda
ero leuca prægrandi abjuncta. opi-
lum ſane mediocre, & ab altera
luvij ripa inſigni & forti admo-
lum arce communitum, ex qua per
ontem ad opidum tranſitus.

NEOPORTVS.

Neoportus ſita eſt è regione
Schoonhoviæ, unde leucæ tantum
quadrante abjungitur. olim qui-
dem lautiſſimum opidum; hodie
vero mediocre.

VLAR-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

VLARDINGA.

Vlardinga, ſita fere ad Moſ
fauces, Roterodamo & Delphis a
quali propemodum ſpatio duarum
leucarum abeſt, una ex antiquiſſi
mis terræ Hollandiæ civitatibus.

GRAVESANDA.

Graveſanda Moſæ propemodum
faucibus adſita, Delphis Hagaque
pari duarum leucarum intercape
dine diſſidet. opidum valde anti
quum, & olim non mœnibus tan
tum clauſum, verum etiam po
tens, & Senatus Hollandici ordi
naria ſedes. hodie, licet in vete
illo ſplendore multum amiſerit
tolerabili tamen conditione eſt. Se
minatur in ejus confinijs largio
multo frumenti vis, quam in ali
ulla Hollandiæ parte, quia nemp
feliciter iſthic & ſpecioſiſſimum
naſcitur. Suppetunt inſuper Gra
veſandâ nobiliſſimi illi caſei, quo
Graveſandos vulgo appellant, &
magnopere paſſim ab omnibus ex
petuntur.

Sun

Sunt inſuper in Hollandia, & aganorum in ea catalogo, multi dmodum memorabiles, & ijſdem ere cum opidis muro clauſis priilegijs præditi loci, quorum noiliores aliquot maximeque monentoſos obiter excerpemus. & rimo quidem prænobilem illam x ampliſſimam Hagam.

HAGA,
Municipium AVLA *inſigne*.

HAga, quam Batavi vocant *den Hage*, mari ab Occidente vicia eſt. Delphis quidem una prærandi, Leida vero duabus, Roerodamo denique tribus leucis bjungitur. hic, meo quidem judicio, non pulcherrimus modo, ed ditiſſimus quoque, & fortaſſis tiam maximus, univerſæ Europæ agus eſt. habet enim ſupra bis nille domos, in ijſque complures dmodum bonas & laxas; maximè utem ampliſſimum illud & ſumuoſiſſimum palatium regium, arci uipiam muris clauſæ adſimile, fosſis undique communitum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

quod conditum olim à Guilielmo Hollandiæ Comite, jam in Romanorum Regem electo, qui & Senatum Hollandiæ, Graveſandæ prius, ut diximus, commorantem, in hunc locum traduxit; à cujus quidem Senatus ſententij provocare porro licet Mechliniam & ſupremum inibi regis Conſilium. Conſtat autem nunc temporis ex Præſide uno, & quatuordecim Senatoribus. Advocato item fiſcali, Procuratore, ut vocant, generali, Graphiariis, Secretarijs alijſque id genus miniſtris. Præſidis hodie munus obit Cornelius Suſius, toparcha Riſvicanus, cujus infra prolixior mentio. Senatores ſunt Martinus Nardenus, Arnoldus Salboutus, Dominicus Bootius, Quintinus VVeytſius, Arnoldus Nicolaius, Balduinus Iacobi Cranedonckius, Nicolaus Vander-Lanus, Adrianus Verhouvius, Reinerus Moonſius, qui & Procurator generalis, Ioannes Lezanius, Iacobus Merſchius, Witto VVittenius, Carolus Smiterus, & Adrianus Mylius. Eſt in ipſo pa-

latio

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

latio peregregium quoddam Sacellum, & in eo Canonicorum Collegium. Præterea Ratiocinarium, vel, ut vulgo appellant, Camera rationum; cui accepti pariter & expenſi rationes reddere alias tenebantur regij omnes per Hollandiam, ditionem Vltrajectinam, Selandiam, Friſiam, & Tranſiſalanam Quæſtores, Theſaurarij, & quidquid preterea talium miniſtrorum eſt. In eodem palatio adſervabatur egregia illa bibliotheca, collecta, ut in Gorcomio diximus, & congeſta à clariſſimo illo Ioanne Hario. quæ perpetuum quidem & peculiarem olim habebat cuſtodem, ſed commiſſa nuper & in tutelam quodammodo tradita fuerat Præſidi Viglio; cui & conſignandos curavit Philippus Rex libros olim Margaretæ Auſtriacę, Imperatoris Caroli amitæ, & pro eo Belgicæ hujus Gubernatricis, Gallice magna ex parte, nonnullos vero Latine etiam ſcriptos. Nolunt incolæ, ſola quadam animi magnitudine impulſi, nobiliſſimum iſtud municipium muris & mœnibus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

claudere. quia nempe honeſti
ipſis videtur, Cæſaris ea in re ſa
notam opinionem & alios magn
viros æmulantibus, ſi Domini ſi
pulcherrimi potentiſſimique E-
ropæ totius pagi, quam ejuſmc
urbis, quæ ſi mœnibus foret cla-
ſa, cenſeretur quodammodo int
minores. ſed næ iſthæc animi m-
gnificentia magno ipſis ſuperio-
bus annis conſtitit. cum Martin
Roſſemius, Gelriæ Ducis arch-
ſtrategus, cognito, locum exp-
gnatu facillimum, & opulentia
jus allectus, parva manu, ſed n
ſine magno periculo, ſola diripie-
di illius cauſſa, omnem fere H-
landiam pervagatus, Hagam miſe-
rimè depopulatus eſt. quæ ſi mu
fuiſſet clauſa, numquam id ill
tentaſſet. interjecto namque v
minimo temporis ſpatio, oppre-
ſiſſent hominem militares undiq
Hollandorum copiæ. Hagæ a-
jacet amœniſſimum nemus, va
in venantium uſus ferarum g-
nere copioſum, ac tam del-
ctabile ſimul & pulchrum, ut pr-
prie videatur unus ex ijs lucis
qu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

ıos Poetæ antiquitus ſacros dixe-
ınt. extant autem in eo & fini-
mis aliquot locis antiquitates
ıædam, & monumenta marmo-
a veterum Imperatorum, Ha-
riani videlicet, Antonini, Lucij
eptimij Severi, & aliorum. Hagæ
atus fuit Ioannes de Haga, alias
e Indagine, vir ob excellentem
octrinam clariſſimus, & complu-
um operum ſcriptor. Item Gui-
elmus Gnapheus, vir doctus, &
rimus apud Inferiores Germanos
oeta Comicus, tum & alijs ſcri-
tis illuſtris. Ioannes Secundus,
dolеſcens doctiſſimus, auctor ejus
oëmatis cui titulus Baſia, & com-
lurium aliorum, quæ magna ſua
um laude vulgavit. Iuſtus Vel-
ıs, Medicus perilluſtris & ma-
nus Philoſophus. qui & ipſe
õplura edidit ſcripta, ut videre eſt
ominatim in Bibliotheca jam ali-
uoties allegata. Præterea nobiliſſi-
ıus ille Gerardus, dominus Aſſen-
elfij, olim Præſes Hollandiæ, qui
um ſumma doctrina prudentiam
te conjunxerat. Hodie jactat Ha-
a Cornelium Suſium, etiam ipſum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

Hollandiæ Prefidem, ſupra nobi
obiter commemoratum, virum
domi nobilem, & cum litteri
Græcis Latiniſque, tum Iuriſpru
dentia maximè celebrem, ac no
infimi nominis vatem. Hippoly
tum inde Perſinum, Præſidem Vl
trajectenſem, rara quadam doctrina
nec minori prudentia præditum
virum, ideoque in magno paſſim
æſtimio. Nicolaum Aſſendelſium,
Gerardi jamdicti filium, virtute &
litteris inclytum, ac dignam tan
to parente prolem. Splinterum
Hargenium, dominum Oſtervi
canum, virum intime doctum, ne
que tinctum dumtaxat ingenui
artibus, ſed penitus ijs imbutum.
Arnoldum Cobelium, Ordinum
Hollandiæ Theſaurarium, eruditio
ne pariter & judicio magnum. nec-
non fratrem ejus Philippum, Se
natorem Conſilij ſanctioris, virum
eruditiſſimum, & mirabili quadam
in rebus tractandis dexteritate: un-
de factum, ut ſæpe, & apud varios
Principes, regium egerit Orato-
rem. Subjungemus hic denique
& Ioannem de Gouda, Syndicum
rei-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

eipublicæ Groningenſis, virum
nſigniter doctum, & in obeundis
egotijs publicis acrem pariter at-
ue induſtrium: quare & domi fo-
ſque in magna paſſim eſt fama, &
ximia quadam pollet auctoritate.
c ut ob rara in Regem officia, &
avatam ei in patria fideliſſimam
peram, affectus ab Regia Maje-
tate ſit compluribus præmiis, va-
iiſque honorum & dignitatum ti-
ulis exornatus: nam & Equitem
um creavit auratum, & quo plu-
ibus ad virtutem adderet calcar,
uum in ditione Groningenſi Vi-
arium, magna viri cum laude,
onſtituit.

HAGA.

Sedes priſca Ducum, non urbs, tamen urbibus ipſa
Maior, & à Batavo principe nomen habens,
ſto Thetyn, Faunumque inter, latus inde procellis,
Parte alia umbroſum robore cincta latus.

*Hic Themis & ſacras loquitur Pruden-
tia leges,*
Et trepidos inſons excipit aula reos.
*Hic edicta Patrum & magni decreta
Senatus*
*Colligit, & patriæ proſpicit una
ſua.*
*Auriacuſque meis accedens laudibus
heros*
*Altius anguſtum tollit ad aſtra
caput.*
*Quas aquilas, quæ ſigna vides, vexilla,
triumphos,*
*Hæc ſunt Naſſovia parta trophæa
manu.*
*Cum ſociæ pugnant urbes, pugnantibus
adſum:*
Et partem pugnæ, conſuluiſſe, puto.

C. B.

Semileuca fere ab Haga diſſidet Lauſduna pagus. ubi ampliſſimum olim Religioſarum nobilium, Ordinis D. Bernardi, Cœnobium, auguſto inprimis Comitis Margaretæ ſupulchro & ſequenti inſcriptione conſpicuum. nam cum ea de re Eraſmus quoque & Ioannes

nes Ludowicus Vives, inter alios quoſdam illuſtres ſcriptores in commentarijs ſuis meminerint, operæpretium fuerit, epitaphium illud hic ad verbum exſcribere. quod priuſquam tamen apponam, præmittenda videtur compendioſa occaſionis ipſius rei narratio. Audio igitur, adijſſe quondam ad Comitem illam prædictam, Florentij & Machthildis Hollandiæ Selandiæque Principum filiam, mulierem quamdam pauperculam, duos unico partu editos parvulos ulnis geſtantem. cui, ut fit, eleemoſynam poſtulanti, Margareta non ſolum nihil quidquam porrexit, ſed irriſam inſuper & contemptam his verbis dimiſit: Fieri (inquit) non poteſt, ut uno partu naſcantur duo, (*imo hoc ſæpe accidit: & quidem, quamquam raro, trigemini naſcuntur*) niſi totidem fuerint patres: quare alterum ſane oportet furtivo concubitu eſſe prognatum. muliercula ſic deriſa Deum precata eſt, ut pudicitiam ſuam faceret palam, & in evidens ejus ſignum permitteret, Comitiſſam tunc gra-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

vidam totidem fœtus eniti, quo ſunt anni totius dies. atque hin porro evenit, ut poſt aliquod tempus eniteretur trecentos & ſexaginta quatuor liberos, partim maſculos, partim fœmellas. quorum ſingulos narrant fuiſſe pulli dumtaxat gallinacei magnitudine, ſed omnes tamen vixiſſe, & ſalutari baptiſmo tinctos ab Guidone, Epiſcopi Trajectenſis Vicario; qui maribus quidem Ioannis, fœminis vero Eliſabethæ nomen indiderit. ipſis paullo poſt una cum matre extinctis, & eodem cum ea tumulo conditis, addito epitaphio, quod verbatim expreſſi.

Illuſtris Domini Florentii Comitis Hollandiæ filia, cuius mater fuit Mathildis, filia Henrici Ducis Brabantiæ; fratrem quoque habuit Guilielmum Alamaniæ Regem: hæc præfata Domina Margareta, anno ſalutis milleſimo ducenteſimo ſeptuageſimo ſexto, ætatis ſuæ anno quadrageſimo ſecundo, ipſo die Paraſceves, hora nona ante meridiem,

peperit

peperit infantes vivos promiſcuè ſexus numero trecentos ſexaginta quatuor. qui poſtquam per venerabilem Epiſcopum Dominum Guidonem Suffraganeum, præſentibus nonnullis proceribus & magnatibus, in pelvi quadam baptiſmi ſacramentum percepiſſent, & maſculis Ioannes, fœmellis vero Eliſabeth nomen impoſitum fuiſſet, ipſorum omnium ſimul cum matre animæ ad Deum æternaliter victuræ redierunt, corpora autem ſub hoc ſaxo requieſcunt.

Martinus Cromerus in hiſtoria ſua Polonica teſtatur. Margaretam quamdam, Comitis Vrboſlai uxorem, unico partu enixam triginta ſex liberos, omnes vivos, idque Cracoviæ, regni illius metropoli, anno ſalutis MCCLXIX. quod etſi cum Philoſophorum quidem & Medicorum placitis, adeoque ipſa natura fortaſſis pugnet: ſciendum tamen, omnes omnino regulas aliquam ſemper pati exceptionem. accedente præſertim vel gratia,

tia, vel vindicta divina, cujus omnipotentia ſæpe ipſam naturam & elementa rerum tranſcendit.

Schaga ſita eſt in extrema Septemtrionali Hollandiæ parte, & Alcmaria ſimul ac Medenblica pari trium leucarum intervallo abjuncta: pulchrum quidem, & amplum quod ſatis ſit municipium, ac prænobili etiam arce conſpicuum.

Iſelmonda poſita eſt ad flumẽ Mervam, adeoque ad ipſum Iſelæ fluminis oſtium, unde accepit & nomen. Roterodamo tantum dimidia, Dordrechto vero duabus leucis abjungitur. pagus equidem peregregius, & qui pulchram habeat arcem, ditionis Toparchæ Merodani.

Egmonda Oceano mari ab Occaſu propinqua eſt, & Alcmaria quidem ſeſquileuca, Bevervico duabus leucis abjuncta. pulcher profecto & concinnus admodum pagus. juxta quem & Cœnobium olim, longe hercle ampliſſimum. quod, teſtante Irenico, conditum fuit ab Adelberto. Habet vero & iſte locus ſatis inſignem arcem, ita ut Comitatus

tatus dignitate præfulgeat: ſumente ab eo cognomen illuſtriſſima & antiqua gente Egmondana, cujus hodie caput Philippus, ſummæ dignitatis & expectationis adoleſcens, ut qui Eques ſit aurei Velleris, Princeps Gaverenus in Flandria, & complurium opidorum pagorumque non Hollandiæ tantum, verum etiam Flandriæ, Arthesiæ, adeoque & Galliæ, Dominus. Egmondanus fuit Nicolaus de Terra Nova, Epiſcopus Harlemenſis, doctus ſane & reverendus Antiſtes.

Brederoda inſignis profecto eſt arx, medio fere inter Harlemum & Bevervicum itinere. Sumit ab ea cognomen antiquiſſima nobiliſſimaque gens Brederodia, quæ complures edidit viros illuſtres, neque tantum iſtius arcis, ſed Vianæ præterea, opidi ſupra nobis deſcripti, & variorum pagorum Dynaſtas. hodierno loci toparchæ Henrico eſt nomen. qui cum improlis nuper deceſſerit, variæ ſuper ejus hæreditate exortæ ſunt lites. quæ, ut paullo ante meminimus,

mus, etiamnunc pendent ihde ciſæ

Falcoburgum Leida unius tan tummodo leucæ ſpatio diſſidet, pagus haud equidem magnus, ſed equorum mercatu, quotannis in eo Septembri menſe haberi ſolito, admodum memorabilis, nec innumera tantum omne genus equorum copia, ſed & hominum undique confluentium multitudine frequentatus. Dynaſtam hodie, quatenus Dominum Waſſenariç, agnoſcit Comitem Ligniacenſem.

Cattovicum pagus eſt mari vicinus: eo adeo loci, ut quidem aſſerunt, poſitus, ubi oſtium illud veteris Rheni, quod Trajectum perlabitur, rapido curſu in Oceanum olim ſolebat influere. Locus equidem valde antiquus, ut quem conditum velint Annales Hollandiæ, denominatumque à Cattis, populis olim Germaniæ, qui cum Batone jam dicto in has oras delati, præcipuam iſthic ſibi delegerint ſedem: quæ, ob maris juxta & fluminis opportunitatem, brevi in magnam & momentoſam admodum

um urbem excreverit. ſed poſtea
epius diruta, vix reliquias modo
t rudera, ſui ad poſteros monu-
nentum, tranſmiſerit.

Arx Britannica mille circiter &
xcentis paſſibus ab hoc pago, ad
are Oceanum, & quod diximus
ſtium Rheni, ædificarunt olim
omani, & nominatim Cajus Cæ-
r Caligula, ſuperbam inprimis
cem, & pulcherrimum portum.
nde breviſſimus ſane & commo-
iſſimus erat in Angliam, tunc Bri-
nniam dictam, trajectus. eam
tem ab ipſo ſitu dixerunt Bri-
nnicam. quæ, Imperio decli-
nte, à Normannis occupata, at-
ue ex parte etiam diruta tandem,
uia non ſarciretur, neque aggeri-
us alijſque id genus operibus, ſi-
it aliæ quædam, communiretur,
orſus ab mari abſorpta eſt. ſic
t aliquot ſæculis nec vola inde
ec veſtigium apparuerit. Ab annis
ero ducentis retro regreſſo plus
lito verſus veterem alveum O-
eano, etiam aliquæ hujus caſtri
rtes emerſerunt. quod anno ſa-
tis viceſimo ſupra ſeſquimilleſi-

mum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

mum continuo biduo pæne totu
ſeſe oſtendit: cum accolæ, int
alia, ſeptem inde eximerent lap
des, quorum aliqui notas præfe
rent inſcriptiones Romanas.
tranſlati fuere ad nobiliſſimam i
lam Hagam, & aulam inibi Dom
ni VVaſſenaræ, ubi & hactenus e
eſt viſere. Emerſit hinc iterum
& ad fundamenta uſque detecta e
arx anno 1552. quo tempore
compererunt eam eſſe quadratam
& ab uno ad alterum angulum, du
centos & quadraginta, in circu
tum vero, patere nongentos
ſexaginta pedes Romanos. vi
tunc autem & facies quædam mu
ri, Meridiem verſus porrecta. und
porro ad magis mediterranea pe
tinuiſſe videbantur præcipuæ huju
propugnaculi domus, arenoſis ho
die collibus, *Dunas* vulgo indige
tant, obrutæ. eruerunt etiam ac
colæ plurimos lapides leucophæ
os, quorum, qui ſtrati in funda
mento, ternis pedibus alti, qua
ternis lati. item lateres quoſdam
terra coctos, pedali in quadrum
mole, adeo ſanos quidem & inte

gros

ros, ut viderētur recentes ab offi-
ina. præferebant autem has litte-
as EX. G. I. quæ denotare viden-
ur *Ex Germania Inferiori*. Eſt qui-
em hic in propinquo admirabile
uoddam & coquendis lateribus,
lijſque id genus figlinis aptiſſi-
num terræ genus. ſed Batavis non-
um ſatis eſt explorata figlina
Hollandica, & nihil ad Romanorum
aſa & lateres terræ iſtius tempe-
andæ ratio. unde liquet, veteres
los Romanos multis in rebus nos
ræcurriſſe. ſicuti nos quoque in
ompluribus alijs, temporis de-
num lapſu inventis, ſine contro-
erſia eos præcellimus. Inventa
uerunt & vaſa quædam operis
riſci, ex metallo conflata. item
ummi, & alia quædam antiquita-
is Romanæ veſtigia. Omnium
ero clariſſimè ſeſe oſtendit hæc
rx, dum in eo ſum ut hoc opus
bſolvam, id eſt anno 1562. quo
er viginti & amplius dies manſit
etecta. ſic ut accolæ vel millenos
liquot lapides paſſim eruerint,
c complures invenerint nummos,
um & vaſa quædam pulcherrima,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

quibus itidem eſſet inciſum *Ex Ger Inf.*

Pettemum, pagus eſt, in extrema fere Septemtrionali parte Hollandiæ poſitus, & ad ipſum Ocean maris littus. ubi cum rerum parens natura non continuaverit arenoſos illos montes & colles, vulgo *Dunas* vocatos, qui ab ea quidem parte Hollandiam mirum in modum tuentur, initium capit latiſſima quædam moles, ſive agger magis dicendus eſt, quem vulgo vocant *Hondsboſch*, ab accolis, eum naturæ defectum explentibus, multa ſane induſtria & continuis fere ad paſſus ducentos operibus, verſus Campium pagum ex ligno conſtructum. Eſt autem tam magni momenti hoc opus, tamque efficacis præſidij, ut ſi caſu fortaſſe, vel Oceani aliqua temperie, id contingat perfringi, potiorem Hollandiæ partem undarum violentia cooperiendam adfirment. quare ſumma cum diligentia, nec minori impendio, accolæ illud quotidie reparant, & ſartum tectum conſervant, quinimo & Senatus Hollandię

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

ndiæ ſuos huic operi inſpiciendo,
ne quid forte in re tanti mo-
menti peccaretur, quotannis nu-
er deſtinare conſueverat Com-
miſſarios. poſt clauſum tamen ab
Nicolao Nicolaio, incredibili
pæne ſumtu & laborioſis operi-
bus, vaſtum illum canalem Zi-
pam, haud procul hinc diſſitum,
recuperataque ex maximo illo ad
ſeptemtrionem gurgite, & pul-
cherrimo aggere conveſtita tam
vaſta terrarum antea ſubmerſarum
ſpatia, deſijt ea moles eſſe tanti
momenti, tamque magni in publi-
cum ſumtus; ſuccedentibus nempe
ſubinde alijs alijſque aggeribus, &
mirandis quibuſdam vallis ac mu-
nimentis. Vnde laudabilis ſane &
plurifariam utilis Nicolai illius eſt
opera; utilior etiam futura, ſi ad
finem eſſet perducta, & ipſe ager
excoleretur. cujus mari erepta
pars, frumenti præcipue, tam in-
ſigniter fertilis, ut omnem pæne fi-
dem exuperet, utque unus tritici
ſaccus anno ſuperiore arvo inge-
ſtus, centum & amplius ſaccos
reddiderit.

Inſulæ iuris Hollandici, earumque opida BRIELA *&* GEVLIETA.

Habet inſuper, ut jam diximus ſub imperio ſuo Hollandia quin que illas prædictas Inſulas, *Vornam* ſcilicet, *Goederedam*, *Somerſdicam* (quæ & ipſa *Vernæ* vocabulo nobilis) *Corendicam* & *Piershillam* *Collem Petrinum*, poſitas inter Mer vam & Moſæ fauces, nec Selan dia procul abjunctas, & cum tri bus opidis muro clauſis, tum & aliquot pagis inſeſſas. Nos, qua fie ri poterit brevitate, ſingulas per curremus. Et primo quidem inte eas occurrit

Horna, quæ non niſi duabus leu cis diſſidet Graveſanda, & Brielan habet, opidum ſatis lautum, & ſi tu fortiſsimum. Briela illud e opidum, quod omnium primo de improviſo, & præter omnem Du cis Albani, terræ Gubernatoris ſpem, ductu Comitis Marchiæ qui Dynaſta Lumæjus, calendi ipſis Aprilibus anni 1572. occu

parum

[p]arunt extorres Belgæ. Luctuo[ſ]um profecto multos annos non ip[ſ]i dumtaxat Regi, ſed & Belgicæ [u]niverſæ graviſſimarum calamita[t]um principium. deſciverunt enim [p]oſt paullo Fliſsinga, Enchuſa, & [a]lia quædam opida, non ſine in[g]enti rerum & ſtatus mutatione, [q]uæ horrenda inprimis bella & [e]xtremas quaſque miſerias ſecum [t]raxit. prout ſpeciatim narramus in [C]ommentarijs noſtris, quos, vi[d]andæ tantarum rerum, peculiare [ſ]ibi volumen poſcentium, cum hac [n]oſtra deſcriptione confuſioni, ſe[o]rſim vulgavimus.

B R I E L A.

ADſpicit vicinam noſtro de littore
Thetyn,
Hic ubi Moſa ſuis laxior exit aquis.
Briela vocor, & ſuis ſpatio ſecura carinis,
Nunc quoque Vorniaci gloria pri-
ma ſoli.
Naiades hinc, illinc agreſtia numina
Fauni,
Et fecunda meos ſpectat Eleuſis a-
gros.

Albano ſurrepta Duci, crudelia ſpre-
vi
Imperia, & faſces Batica terr-
tuos.
Aprilis lætas faſtis inſcribe Calendas
Belga, nec hoc optes non ſuperaſſ-
die.
Scilicet illa dies, qua me vicere Ba-
tavi,
Vlterius vinci noluit Auriacum.
C. B.

GERVLIETVM.

Eſt in eadem Inſula Vorna & *Gervlietum*, mediocre quidem opidulum, una cum aliquot pagis. Ager ejus quam optimus, & cum tritici mire ſpecioſi, tum & alia-rum egregiæ bonitatis ſegetum fertiliſſimus. gignit item copioſiſſime fruticem illum, qui Batavis dicitur *Helm*, nec geniſtæ eſt & multum abſimilis. hic cum alte aga- radices, natura videlicet ſingulis rebus conſulente, arenoſos Hollandiæ & Selandiæ colles, adverſus ventorum injuriam, præcipuè ſolet tueri: quos alioquin iſti Æoli emiſſarij

Quip-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

Quippe ferant rapidi ſecum, verrantque per auras.

GOEDEREDA eſt altera prædictarum Inſularum, cum mediocri & cognomine ſibi opidulo, Briela duarum leucarum intervallo abjuncto.

Tertia Inſula *Somerſdica*, quam *Vornam* appellant, quod Hollandiæ nempe objecta ſit: vernacula dictione *Voren*, Latinorum præpoſitioni *ante* propemodum reſpondente: variis pagis inſeſſa eſt. inter quos præcipue eminet *Somersdikium*, celebre olim & commerciis frequens emporium. Notandum vero, unicum iſtud hujus Inſulæ municipium Selandorum imperio ſubjici.

Corendica & *Pirshilla*, quarta & quinta ex Inſulis antedictis, complectuntur aliquot pagos; & cum cereali, tum paſcuo etiam agro, utroque inſigniter fertili, gaudent. nec aliud ferè habent quod memoratu ſit dignum.

Vocantur autem conjunctim hæ omnes Inſulæ ager Vornanus, *het landt van Voorn*. ſed revera ſunt Inſulæ Selandicæ, & Selandiæ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

quondam concenſitæ: cum videlicet à Selandis peterent jura, & ſub Comitatus illius judicium caderent. Verum annis abhinc plus minus quinquaginta, ſumta forte occaſione ex diſtributione quadam pecuniariâ Principi faciendâ, ſubjecere ſe unanimiter Ordinibus terræ Hollandiæ, quibuſcum ex illo contribuunt, & ſuperiores eos agnoſcunt.

Additamentum. [Etſi communiter quidem hæ Inſulæ audiant ager Vornanus, ſciendum tamen, diſtribui proprie *Vornam* in Orientalem & Occidentalem. prioris caput eſt *Briela*: alterius *Goedereda*. reliquis Inſulis ſua diſtinctim vocabula; & illa quidem in qua Somerſdikium, proprie dicitur *Over-Flacke*, quaſi dicas Tranſ-Flacquæana.

Præter autem has quinq; Auctori enumeratas, ſunt & aliæ quædam haud levis momenti, & nominatim ea quæ Roterodamo eſt proxima, & vulgo audit *het landt van Over-Maes*, territorium tranſ-Moſanum, in qua boni aliquot pagi,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

i, & ſpeciatim *Iſelmonda*. Cæte-
ıs, brevitatis cauſſa, nunc omit-
emus.

Septemtrionalis Hollandiæ Inſulæ.

Additamentum. [Sed non poſ-
umus tamen, quin leviter attin-
amus & Septētrionales illas Hol-
andiæ Inſulas, quarum initio ſta-
im deſcriptionis obiter meminit
Guicciardinus. harum prima qui-
lem *Teſſalia*, copioſa profecto &
ebus omnibus affluens Inſula,
contra maris injuriam partim col-
ibus arenoſis, partim aggere com-
nunitur. ager magnam partem eſt
paſcuus, & oberrant in eo numero-
iſſimi pecudum greges; quarum
ex lacte ingens premi ſolet quo-
annis præſtabilium caſeorum, ne
Parmenſibus quidem cedentium,
vis. nulla hic opida muris clauſa,
ſed ampliſsimum quoddam & pul-
chrum eſt municipium, quod eo-
dem cum opidis jure & Magiſtra-
tibus gaudet. ſunt deinde & cele-
bres aliquot pagi, & munitum ſa-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

tis adverſus hoſtiles incurſus va
lum, cum perpetuo Ordinum te
ræ præſidio. Inſulani, agricultu
potiſsimum dediti, piſcationib
etiam & halecum capturæ invig-
lant. Sequitur *Flevolandia*, Holla
dis *het Vlie-landt*, quam mytul
vel ſi mavis muſculi illi marin
Belgis *Moſſelen* dicti, vel inprim
commendant. Tertio loco *VVirin*
giam ponimus, quæ unde accep
rit nomen, Auctor ſupra expoſui
eſt autem hęc Inſula & egregijs al
quot pagis inſeſſa, & frugum in
gniter ferax. nobilitant eam pi
guiſsimi illi verveces, quorum ta
numeroſi hic greges, ut vicin
undique Civitates Inſulani largit
ijs impertiant. Apparent deniq
& è medijs ſinus Auſtralis fluct
bus caput attollunt *Vrca* & *Enſi*
mirabili ſane Divinæ providenti
nutu ſervatæ. Inſulani, ex una p
tiſsimum & eadem primorum In
ſulæ utriuſque habitatorum proſ
pia geniti, ſecluduntur ab reliqu
omni humano conſortio, & ma
trimonijs inter ſe juncti, ſolitari
illos receſſus colunt, nec alien

genas

enas, niſi in prætermeantibus [Hol]landorum Friſiorumque navi[b]us, umquam fere adſpiciunt.]

Schellingia inſula, & inibi mira piſcandi ratio.

Vt omittamus alias Friſiæ inſu[l]as, de *Schellingia* tamen pauca di[c]enda ſunt. Sita eſt ergo hæc In[ſ]ula verſus Septemtrionem, ſub [g]rad. latitudinis 54, ac ſupra Fri[ſ]iam & Hollandiam media. occu[p]atur aliquot pagis: reliquum [p]rata habent & paſcua, in quibus [m]agno numero paſsim oberrant [p]ecudes. Viget inſuper hic piſca[t]io, & cum innumeri aliorum ge[n]erum piſces, tum plurimi præſer[t]im capiuntur phocæ, ſive canes marinos appelles. hi & in ciborum habentur delicijs, maximè ſi in[c]ruſtes: & adipem habent oleo ex[c]oquendo aptiſsimum. Ridiculus vero etſi notabilis modus, quo utuntur hi homines in hujuſmodi belluis capiendis. Induuntur eorum nonnulli veſtibus ita indecenter compoſitis, ut & ipſi agnoſci poſ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

poſsint pro bellais. hi ſic larti accedunt ad mare, & ſtatis q- buſdam horis, quibus norunt le genus exiturum in littus, & fr- turum inibi aeris ſimul & te commoditatibus, ei occurrun, ſaltantes porro ac tripudians (quid non excogitant homines) prorſus ut ludij quidem & hiſtr- nes. ad quod ſpectaculum m ſtudio & voluptate accurrunt canes: ludijs inde retrocedentib, & ſpectatores ſuos hoc ludicri g- nere aliquam longe ab littore terram verſus paullatim vocan- bus. Parte alia ſunt qui locis hoc oportunis piſcibus iſtis a te- go diſponunt retia: ac mox, cu videtur idoneum, hiſtriones i perſonam detrahunt, & in can noſtros ſe vertunt. qui dum pav facti conantur retrogredi, ac rec pere ſeſe ad mare, in retia ſt tim incurrunt. unde ingens por eorum numerus capitur, cum n pœnitendo piſcatorum, ſeu ven tores magis dicendi ſunt, quæſtu.

Ho

Hollandorum laudatio in genere.

VniverſaHollãdia incolis ad mi-
culum frequens eſt. Viri in capro-
ri, juſto membrorũ temperamen-
aptaq; compoſitione decori. fœ-
ces item; ſed quod humanitatem
men & civilitatem attinet, mul-
m à ſuperioribus illis ſæculis diſ-
epantes. ſi enim barbari tunc &
culti, ut ſcriptores quidam ad-
mant, hodie prorſus civiles, ur-
ni, faceti, ingenioſi, & ad om-
em humanitatem egregie facti
nt. ſic ut ingredienti in illas ur-
s, & cum civium mores atque
genia, tum & publica privataque
dificia contemplanti, ipſa ſtatim
vilitas ultro in oculos tibi incur-
t. quod ſi porro in domos eo-
m te penetres, & largiſſimam
lam domeſticæ ſupellectilis afflu-
ntiam, nec non ordinem, atque
torem conſideres, magnam qui-
em haud dubie ceperis volupta-
m, ſed quam major etiam ad-
iratio ſubſecutura ſit. Et certe ſi
αλόγως loquendum ſit, non
habet

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

habet fortaſſe Hollandia, qu
cultum quidem & elegantiam a
tinet, quicum poſſit compo
quod ipſum adfirmarunt no
Menſores Caroli V. Imperator
qui Auguſtiſsimum illum Princ
pem comitati, totam fere Eur
pam luſtraverant: & cum ſingul
paſsim urbes, imo (ut notum eſt
domos pæne inſpiciant, meliore
inde, quam alius quiſquam, rati
nem reddiderint. Ingredere por
hinc in tabernas illas, & cum pu
licas, tum privatas etiam officin
& ergaſteria: conſcende iſtoru
naves: conſidera denique agger
aliaque id genus munimina, qu
non Inſulæ modo, ſed & opidis
liquot muniendis propugnandiſq
ſolent extruere: contemplare t
illas foſſas & aquæductus, ad ſi
gulos fere paſſus, non ſolum nece
ſitatis, ſed vel minimæ commod
tatis ergo, mira quadam induſtr
fabricatos: intuere, qua ratione
conſervent agros ſuos & prata
quaque immenſam illam confluen
tium undique, tum ex æſtuante
Oceano, tum ex nimia ſoli hum
litat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

late, aquarum vim, è foſſa prius ifoſſam, atque inde in mare tan- m evacuent: hæc omnia inquam tentius paullo conſidera; men- or, niſi ſingula quęque tanta in- ſtria, tanto ingenio, tanta deni- e inſtrumentorum & manuum nul facilitate exercitari invenies, & ſenſibus tuis vix crediturus, ſi lubeat modò, vel ſexcẽtas hic iliſsimas artes imbibiturus ſis.

Mulieres in Hollandia formo- ſimę, candidę, animoſę, indu- riæ, & laboris in genere non pa- entes modo, verum etiam cupi- e, adeo ut pleraſque virorum par- s, & præſertim quæ mercaturam ectant, laudabiliter obeant.

Hollandorum artes & ſtudia.

Non habet quidem Hollandia uantam ſub proprijs olim Comi- bus ſuis Nobilitatem: quæ tum lijs aliquot cauſis, tum Mercurij axime ſtudio, plurimum immi- uerit: ſed non deſunt tamen po- entes quidam & magni nominis ynaſtæ, & ſatis frequens eſt ho- dieque

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

dieque virorum nobilium numeri,
quorum alij quidem nobilem & à
vulgo ſemotam vitam inſtituun
alij ſeſe ad litteras applicant. R-
liqua gentis pars & promiſcuum
vulgus mercaturæ potiſsimum
pecuariæ, naviculariç, denique
piſcatui, magno ſuo cum bono
attendit. unde, ut compendio d
cam, floret vigetque exigua i
Provincia viris, virtutibus, opibu
omni denique rerum expetend
rum genere: &, quod falſe admo
dum Nicolaius, ne minima qu
dem uſquam occurrit terrę unda
ve particula, quæ non maximu
aliquem fructum producat: quand
etiam aridi illi tumuli littoral
cuniculis paſsim & id genus an
mantibus ſcateant: & in ipſa Oce
ni maris crepidine, præter max
mam copiam avium marinarum
quas cum alias ſemper, tum hiem
potiſsimum capiunt, incredibile
quoque ovorum ab illis procreato
rum multitudinem colligant. cuju
rei ſignanter in Commentarijs me
minit Iulius Cæſar. Et ova auter
iſta & aves, tum crudas, tum co
cta

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

as & ſale conditas, Batavi totis
ıvibus, ut in alias B lgicę hujus
ovincias, ſic Antverpiam maxi-
e convehunt: eo ſuo cum quæſtu,
non tantum plebeij, ſed plerique
tiam nobiles, bonam annui cen-
s partem huic commercio ferant
ceptam. Quæ tam ingens om-
um rerum, & pot ſsimum caſei,
tyri, carnium, piſcium, avium,
im pullorum, ovorum, pecu-
m, ceſpitum, & pannorum ex
hâ linoque ubertas, ex uberrima
ia regione proveniens, & in va-
s partes terrarum diſtribui ſoli-
, ſi accuratius paullo examine-
ir, & conjungatur cum ea utilitas
a & quæſtus, quem ex claſsibus
ls & aſsidua navigandi induſtria
mines iſti percipiunt, poterit
re merito dici Hollandia fœcun-
ſsimum Belgicę Copiæ-cornu.

Anacephalæoſis Principum Hollandiæ.

Erat hæc terra, priuſquam anti-
ıiſsimis illis temporibus occupa-
tur à Batone novercæ inſidias

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

fugiente, inculta prorſus & hab
tatoribus vacua. verum ipſe
ſucceſſores ſubegerunt paullatim
& aliquot ſæculis coluerunt. De
bellatam deinde & ſubjugatar
perdomuêre tandem & excoluêre
magno ſuo cum bono, Romani. le
gimus enim apud Scriptores,
præſertim C. Tacitum, Impera
tores Romanos, non ſolum in bel
lo, ſed ad corporis quoque ſui cu
ſtodiam, plurimum uſos fuiſſe
opera Batavorum; quos fortiſsi
mos ſemper & inſigniter fidos ex
perti ſint. adeo quidem ut iden
Tacitus, inter plures eorum virtu
tes, libro quem ſcripſit de vita A
gricolæ, Titi Veſpaſiani tempori
bus, nihil dubitet uti hiſipſis ver
bis: *Sola Batavorum Tungrorumqu
virtute Romanus Britannos debella
vit.* & Xiphilinus abbreviator, e
Dione, illuſtri profectò Hiſtorico
hoc in ſumma encomion profert
*Sub Hadriano Batavus equitatus, li
cet armorum pondere gravis, cum Da
nubium tranaſſet, Sarmatas, hoc mi
raculo perterrefactos, Hadriano obſe
quentes fecit.* quin & Plutarchu

milita-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

ilitarem gentis virtutem mirifi-
e prædicat, dum Batavos vocat
quites inter Germanos fortiſſi-
os inſulæ (inquiens) ejus cul-
ores, quam Rhenus undis ſuis cir-
umfluit. Iſtæ autem virtutes &
gregia Batavorum facinora acce-
iſsimos eos & æſtimatiſsimos
ddiderunt Romanis, qui Bata-
os nominarunt amicos & fratres
omani Imperij. quâ de re narrat
ibi doctiſsimus ille Gerardus No-
omagus, inventum ævo ſuo ſub
rrâ, non procul ab urbe Leida,
etuſtiſſimum lapidem, cum iſta
ſcriptione: *Imp. Cæſ. L. Septi-
ius Severus Aug. & M. Antoni-
s Cæſ. Coh. xv. Vol. Armamenta-
um vetuſtate conlapſum reſtituerunt.
Val. Pudente leg. Aug. P. P. cu-
nte Cæcil. Bat. Præ. Gens Bata-
rum amici & fratres Romani Im-
rii.* Atque hoc pacto poſſederunt
nc terram Romani uſquedum
erovæus Francorum Rex, ſub
clinationem Imperij, ex Germa-
a forte in Galliam tranſiens, eam
bi ſubjiceret, anno, ut vult Pau-
s Æmilius, quadrageſimo nono

ſupra quadringenteſimum. ex q
tempore cœpit eſſe in ditione R
gum Gallorum. & quamvis ha
minimam ejus partem occupav
rint poſteà, & ad aliquod temp
tenuerint Dani, & cum ijs aud
culi quidam prædones, regnant
bus tamen Pipinis tota iterumGa
lici juris eſt facta. quare Carol
tandem, cognomento Calvus, In
perator & idem Rex Galliæ, ann
ut narrant probatiores auctore
Iↄ CCCLXIII, in Comitatum eam
erexit, & proprium ei Dynaſtam
dedit Didericum Principem ſa
guinis Franciæ, cui & Friſiæ pa
tem attribuit. ac Diderici quide
iſtius primi Hollandiæ Comit
ſoboles imperavit uſque ad mo
tem Ioannis primi, Reguli XVI
Fuere autem omnes hi Princip
viri admodum bellicoſi, qui ditic
nem acceptam non ſtrenue ſolum
tutati ſunt, ſed magnopere prop
garunt, & alias ſibi terras acqui
verunt. qualis adeo Didericus II
qui rebelles ſibi occiduos Friſi
ſubjugavit, & imperium ſuum i
ea Provincia duplicavit. item Gui
lielmu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

elmus primus, qui anno cIↄ cc-
xiii debellavit Selandiam. &
uilielmus ſecundus, qui anno cIↄ
xlviii electus fuit Rex Roma-
orum, Princeps multis victorijs
arus, & præſertim adverſus Flan-
ros, qui Selandiam ſibi, & qui-
em cum cauſſa, vindicabant: ſed
iſere tandem in ea Hollandiæ
rte quam VVeſt-friſiam dicimus
rebellibus ſibi Friſijs cæſus. cujus
cem acriter poſtea ultus eſt filius
us Florentius V. qui Friſios ita
ndem afflixit, ut colla iterum ju-
ſubdiderint. Ioanni quem di-
mus primo, Florentij V. filio
ne liberis mortuo, ſucceſſit Io-
nes ſecundus Comes Hannoniæ,
nitus Adelheide Regis Guilielmi
rore. Atque hoc pacto Hollan-
a, Selandia, Friſia, cum Hanno-
æ Comitatu coaluerunt. Ioanni
cundo ſucceſſit Guilielmus ter-
us, pater Guilielmi quarti, qui
nuntiatus fuit Comes Hannoniæ,
ollandiæ, Selandiæ, & Dominus
iſiæ, anno Chriſti cIↄcccxxxvii.
umque iterum defeciſſet hic me-
or ſtirps, ſucceſſit Ludovicus Ba-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

varus, Comes Palatinus Rheni, & idem Romanus Imperator, Margaretæ Gulielmi IV. filię maritus. Ludovico ſucceſſit Guilielmus V. filius. huic rurſus Albertus frater. Alberto anno MCCCCIV. Guilielmus VI. cui unica tantum filia Iacoba nomine, inſolens & terribilis fœmina, nec à bellis umquam & diſcordijs libera. quatuor huic fuere mariti. Ioannes, frater Caroli VII Regis Gallorum: Ioannes, Brabantiæ Dux: Humfredus Glocestrius, frater Angliæ Regis Henrici: &, cui magis ut animo obsequeretur, quam rationibus ullis aut jure inducta nupſit, Franco Borſalus, Eques Selandus. nec Iacobæ tamen ulli ex tot conjugijs liberi. cui propterea ſine ulla omnino controverſia, etſi jam ante ex pacto in poſseſsionem immiſſus, ſucceſſit Philippus cognomento Bonus, Dux Burgundiæ, cujus mater videlicet Margareta, filia erat Bavariæ Ducis Alberti, & Guilielmi VI. germana. Atque hoc modo ad Burgundicam domum delatæ ſunt anno CIƆ CCCCXXXV. Hanno-
niæ,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

ię, Hollandiæ, Selandiæ, & Occidentalis Friſię ditiones. quæ deinde, modo eodem & via, qua cæteræ Belgicæ Provincię, tranſierunt ad gentem Auſtriacam. Gubernabat Hollandiam ſuperioribus annis, nomine Regis Catholici, Princeps Arauſinus.

Diſſertatio de uſtibili ceſpite, Belgice Torf *appellato.*

Ceſpes iſte uſtibilis, quem appellant *Torf* ſive *Turf*, ita magni in Belgica noſtra momenti res eſt. nec indigna ſane quam attentius paullo conſideres; imo ſuo quodammodo jure videtur exigere, ut exactior aliquanto præbeatur ejus notitia. quare & ſuper illa quam fieri poterit breviter diſſeremus. non fatari tamen hic mentionem exilis illius atque aridi ceſpitis, qui in varijs Belgicę partibus, ex deſertis quibuſdam & ſterilibus ericetis, (Belgæ *Heyden* appellant) cum Dieſtam verſus, tum & alibi paſſim eruitur, ſcopis, brya ſilveſtri, alijſque id genus fibris uſqueadeo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

quidem refertus, ut, ſi ad quatu
modo aut quinque à ſuperficie
gitos, glebam ſoli illius effodia
& effoſſam deinde ventis ac ſolib
aliquamdiu exponas, ita mox
purgetur & reſtringatur, ut ign
quidem & flammæ reddatur capa
atque aliquem ſui uſum tenuior
fortunæ hominibus præbeat, ſi
nullas interim alicujus pretij pri
nas producat. quod vel ex ignob
illo ceſpitis genere, quod hau
procul Antverpia ex ericeto,
vocant, Hobocano (Hobokerhey
den) in agreſtium uſum effoditu
quivis facile colligat. nolo inquan
de vili iſto atque exili ceſpite quic
quam ultra diſſerere. ſed de prob
illo dumtaxat ac genuino, qui i
varijs Belgicæ hujus Provincijs
incredibili pænè copia, paſſim con
ficitur. ſuper quo & ſententiæ ad
modum variant. alijs quidem affir
mantibus eſſe genus quoddam fo
dinæ, ſive rei metallicæ, prorſus u
Leodicenſes illi carbones; alij
contra, humum, ſeu glebam, pu
tribus lignis temperatam: quæ li
gna procedere putant ex innume

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

ı illis arboribus, ſub terra & inter
ioſmet ceſpites ſolitis inveniri,
vel horridis tempeſtatibus, vel
rantiquis diluvijs, adeoque
niverſali illo Noæi temporibus ca-
clyſmo proſtratis. quod ut no-
is perſuadeant, ſuas quiſque ratio-
s & argumenta in medium pro-
runt: ſed argumenta prorſus in-
ma, nec fundamento ullo ſubni-
. aliorum opiniones ſunt ita ab-
rdæ, ut non mereantur referri.
de fit ut nonnulli, dum conſide-
nt uſqueadeo intricatam & cali-
noſam eſſe hanc rem, nihil om-
no certi de ea conſtituant, ſed
decifam malint relinquere. Ego
item, & materia ipſa, & locis
am gignentibus, recte & ordine
onſideratis, ac judicio quoque
on neminis mihi adhibito, pri-
um quidem adfirmo: non poſ-
hunc ceſpitem eſſe genus aliquod
i metallicæ. nam quod dicitur de
arbonibus terræ Leodicenſis; pa-
am eſt, eos & cætera quæque id
enus metallica, radicoſas adeoq;
ter ſeſe diſtinctas habere ſub terra
enas: ceſpites contra, inde ab

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

ipſo ſui fũdameto, uſque ad ſ.
perficiem terræ, id eſt ad duod.
cim, quindecim, viginti, imo v.
ginti quinque ac triginta deniqu
pedum altitudinem, cohærere,
per magna camporum ſpatia, lon
aliter quam fodinas, continuari. S
nec fieri poteſt, ut ſit humus, pu
trefactarum arborum materie tem
perata: quoniam alte nimis
ſpiſſe in terram demittitur, ade
que nimia ejus eſt copia. præter
inveniuntur adhuc inter ceſpite
illæ ipſæ, quas diximus, arbores
tantum non, ut videre eſt, int
græ, & Vulturnum verſus porre
ctæ. unde colligas, crebris illis
vehementiſſimis Cauris, ex alto
plurimum flantibus, quondam
fuiſſe dejectas. quæ etſi inter e
fodiendum rumpantur, & inſolit
hodie craſſitudine arguantur pro
ſus antiquæ, ſintque in tantum
exuccæ, ut poſtquam ſiccaveris
nullum fere in ijs remaneat pon
dus: non propterea tamen ſun
putridæ, neque liquidam ullam e
dunt materiam. imo ſtatim ſicceſ
cunt, & in ignem conjectæ mo

ardent

dent, gratam inſuper flammam & odorem ſuaviſſimum emittentes. videntur enim revera fuiſſe paſtri. Sed quid amplius? in Friſia, ubi maxima proculdubio ceſpitis hujus eſt copia, Pliniano ævo, arbores prorſus nullæ; noſtro, quamodum paucæ: imo qua ceſpes eruitur ſub terra itidem nullę, quas in Hollandia tamen, & ſpeciatim ad Vltrajectum, ac Rhenam & Amersfordiam verſus, non diffiteor inveniri. Ex arboribus itaque ſubterraneis, quod ridicule tamen quidam adfirmant, ceſpites noſtri non gignuntur. Vnde omnibus rite expenſis, inducor tandem ut credam, adeoque firmiter mihi perſuadeam, naturalem hanc eſſe paluſtris illius ac pinguis atque decoctæ telluris glebam. conſtat enim, jam tum Plinio (ut mox è verbis ipſius videbimus) ceſpitem iſtum in Friſia veram terram fuiſſe, & indigenas, præ lignorum inopia, eo ad ignem tunc uſos. non aliter quam fecêre poſtilla & in hunc uſque diem faciunt poſteri. qui & ipſi tam magnam ejus conſumunt

ſumunt vim, & tam largiter eum
alijs ſuggerunt, ut niſi eſſet res n-
turalis, & à matre tellure proc-
deret, jampridem & *venæ* (ita te-
ram bituminoſam, ex qua illi c-
ſpites foco apti conficiuntur, vu-
go indigitant) omnes forent e-
hauſtæ, & perpetua foſſione pe
ventum fuiſſet ad fundum. Su
qui dicant, niſi penitus auferat
ceſpitum fundamentum, & (ut ſ
dixerim) mater, eos cum temp
re pullulare rurſus atque ſuccre
cere. alij vero adfirmant, ubicu
que aſſidue fodiatur, plures tan
dem non inveniri. quod non ra
tionibus tantum, ſed exemplis et
iam probant, varios paſſim mon
ſtrantes campos, ſeu ſtagna veriu
& paludes, ita prorſus exhauſtas
ut nihil amplius tale videantu
producere: ſicuti alios contra o
ſtendunt locos ab incolis terra ali
unde advecta expletos, neque ce
ſpitem tamen gignentes. at viden-
dum hic ſcilicet, quidnam poſt ſæ-
culum unum alterumve futurum
ſit. Noſtra quidem ſententia, ſive
exhauriatur in totum, ſive non ex-

hauria-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

briatur hoc ſolum, cum tempore
uturũ eſt ad ingenium, ac vacue-
fa illa & paludoſa nunc loca, in-
ſaturis in poſterũ tempeſtatibus,
(ię videl: huic tractui fieri nequit
perpetuo deſint) novo iterum li-
o cœnoq; opplebuntur, unde por-
r & efficacia Solis, & continuo tẽ-
pris lapſu, exoritura de integro ce-
tis hujus materies. quin & nova
ii quã dixi terra, qua expletæ nunc
tnporis priſcæ illæ & interruptæ
cpitum venæ, corrupta tandem &
trefacta undarum & ſolis vi, me-
lre (ut alias factum) ex parte in ceſ-
pem convertetur. quod ſi minus
intra annos quinquaginta vel ſe-
ginta, at fieri poterit intra centum
t plures. utut ſit, (meo quidem
dicio) fiet, atque inſitam hanc
natura qualitatem terra iterum
iduet. nam cum benigna illa om-
um rerum parens lignorum de-
ctum hoc ſubſidio expleverit, no-
t profecto degenerare, aut par-
ous ſuis deeſſe. Fateor quidem, in
ollandia, vendendi magis & in
aſcunque terras diſtrahendi cu-
dine, quam domeſtica incola-
rum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

rum neceſſitate, tantam perpetu
ceſpitis copiam erui, ut vereantur
nonnulli, ne in hac Provincia ve
tandem deficiant. quare & acti
jam-olim, & nunc etiam agitur
de cavendo, ne cuiquam in poſte-
rum liceat eum evehere. Sed e-
nim hic culpanda non eſt natu-
ra: verum homines potius ac-
cuſandi, qui improbe nimis eam
fatigant. Cum itaque tam probi
auctores teſtentur, ceſpitem ante
annos jam præter-propter mille
quingentos fuiſſe terram natura-
lem: non eſt quod credamus, eu
umquam iri exhauſtum. ſed mag
exiſtimandum, ſingulari Dei bene
ficio, & ab origine talem fuiſſe
& in poſterum porro talem man
ſurum. niſi nimia tamen habend
cupiditate, & inſolitis imo illi
citis modis, ipſam matrem no-
ſtram naturam corrumpamus ip
& obruamus. Age vero, exſcriba
mus hic ipſa Plinij verba, è capit
primo libri decimi ſexti, ubi de
Friſia, coram ipſi luſtrata, eſt ſer-
mo, deſumpta, atque altius paul
lo, ut, quid de ceſpitibus iſtis, a
tot

ta Provincia ſentiat, capiamus, etita. *Sunt vero & in Septemtrie nobis gentes viſæ Chaucorum, qui mores minoreſque vocantur. vaſto ibi mtu, perpetuus bis dierum noctiumque ſiularum intervallis effuſus in imnſum agitur Oceanus, æternam operis rerum naturæ controverſiam, dubinque, terræ ſit an maris pars. Illic era gens tumulos obtinet altos, aut unalia ſtructa manibus ad experientin altiſsimi æſtus: caſis ita impoſitis, nigantibus ſimiles, cum integunt aquæ cumdata naufragiis; cum vero receſſant, fugientes cum mari piſces circa turia venantur. Non pecudes hos habe, non lacte ali, ut finitimos; ne cum fis quidem dimicare contigit, omni proc abacto frutice. Vlva & paluſtri iunfunes nectunt, ad prætexenda piſcibus ia: captumque manibus lutum ventmagis, quam ſole ſiccantes, terra cit & rigentia Septemtrione viſcera ſua unt. Potus non niſi ex imbre ſervato obibus in veſtibulo domus, &c.* Invetur, ut dixi, hic ceſpes in varijs lgicæ Provincijs, & primo quim Brabantia, tractu ejus quem cant Campaniam (*Kempenlandt*:) i mediocri ſane eſt bonitate. In

mari-

maritimis Flandriæ locis opi
quam depreſſis & paludoſis , q
Teutonicus ſermo *Moeren* ſeu *M*
ren, incola vero *Moringen* dictita
unde, juxta G.ropium Becanum
Morinorum apud Romanos voc
bulum, ceſpites minus boni, ut q
flammam quidem ſubnubilam, f
mum autem præcraſſum & grave
lentem reddant. In Selandia p
jus forte effoditur genus , qu
indigenæ *Daring* appellant. In G
ria magna ſatis conficitur adpro
ceſpitis copia. Verum & plures lo
ge, & meliores, quam alia quæv
terrę provincia, ſuppeditat eos Ho
landia , & Friſia. ubi immen
plane & per continuas al quot leu
cas diffuſos campos, & in ijs ud
ac molles hujuſmodi ceſpites pa
ſim adſpicias , in glebas, dimidia
torum laterum forma , diſſectos
quæ recte porro & decenter com
poſitę ventis juxta & ſole ſiccantu
ac ſic demum ad perfectionem de
ductæ , in uſum familiarem conve
tuntur . Atque hoc modo aptatu
ceſpes(talis autem eſt ille , qui ho
minibus iſtis quotidiano in uſu eſt

ignem

nem ſtatim ut eo contingitur, apphendit, ac ſine alio fomite mas magiſque paullatim ardeſcit, donc prorſus conſumatur. reddit aum calorem admodum vehementm, & prunas, illis è ligno n meliores dumtaxat, ſed & nge diututniores: ita quidem maximum ſui uſum habitatoris præbeat, in coquenda præſern cervifia, repurgando ſale, aſque id genus miniſterijs, valium atque durabilem ignem poſntibus. etſi dum primum accentur, fumum ejiciat aliquatenus aveolentum, ac parum ei aſſuetis prope nimis adſtantibus inſalutem. quod vitium tamen, pro lounde eruitur qualitate, vel inndi ſolet, vel minui. Neque vero rætermittendum eſt, probam etum ceſpitis hujus materiam & inentam jampridem, & inveniri etamnunc in Galliæ Picardia, & onfinijs Ambiani. quam & alijs uoque paluſtribus regni illius lois reperiri adfirmant, ubi tamen ion tentant eam eruere, quia cum lurimæ in propinquo ſint ſilvæ,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

unde accolæ petant ligna, non v
dentur facturos ſe operæ pretium
Et quid amplius? eruitur quoqu
uſtibilis iſte ceſpes in varijs Angli
Scotiæque provincijs, haud uſqu
quaque ſpernendus. Diſco inſup
ex diario quodam, ſive mavis iti
nerario Nicolai Pithorij, Domir
Chamgobertani, oculati (ut dici
tur) teſtis, ſolventem nuper e
Anglia Martinum Forbisherum, &
Floridam, novi illius Orbis, vel
ut proprie magis dicam, Americæ
regionem, ad Caurum ſitam, pe
tentem, in inſulas Orchadas, nu-
mero ut ſubjungit triginta, ſupra
Scotiam, & ſub gradu ſexageſimo
ſexto latitudinis poſitas, eſſe de-
latum. ubi cum deſcendiſſent in
terram, inter alia obſervarunt, et-
iam eas gentes, ut qui deſtituan-
tur lignorum copia, ceſpitibus iſtis
è terra & pecudum excremento
confectis, vicem lignorum explere.
verba ipſius auctoris ecciſta: *Ae-
dificia illorum & domicilia valde ru-
diter, & nullo propemodum ſumtu è
ſilice, & ſine ullis fumariis extructa
ſunt, ignem in mediis ædibus excitant,*
in

n quarum una parte paterfamilias um tota familia cibum & ſomnum apit, in altera ſub eodem tecto pecus ſtabulatur. Genus eſt hominum ab omi civili cultu alienum. lignis carent: ſed eorum uſum explent ceſpites terrei & boum excrementum. Hactenus llud diarium. Quæ omnia quo ttentius mecum conſidero, eo teacius in ſententia mea confirmor: ſtam nempe uſtibîlis hujus ceſpiis materiam eſſe veram & genuiam terram, ab inſita ſoli ipſius & œli virtute productam, nec ante nterituram,

Exitio terras quam dabit una dies.

Vritur & in Friſia, præſertim pud agricolas, etiam boum (ea amque eſt pecoris hujus multituo) ventis magis quam ſole ſiccaum. Explicemus vero deinceps, uanta fieri poterit brevitate, duos lane mirandos caſus, è ceſpitibus iſce noſtris exortos, nulla inteim facta mentione infortunij ijs dſimilis, quod anno Chriſti 1541, n Brabantia contigiſſe refert Beanus. Horum alter evenit in diione Vltrajectina inter Rhenam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

& Amersfordiam opida. ubi cum anno 1567 opilionis cujuſdam incuria, vaſtum glebæ iſtius campum ignis apprehendiſſet, brevi temporis ſpatio eos fecit progreſſus, ut & maximum dederit damnum, & novum prorſus atque horrendum exhibuerit ſpectaculum. cum, inaudito quodam exemplo, & aqua ſimul & tellus arderent, ac tam denſum tamque adſpectu tetrum fumum evomerent. quod luridum tamen atque fœdum incendium, accurrentibus undique magno numero ruſticis, & novas certatim foſſas novoſque aggeres flammæ objicientibus, aliaſque id genus adhibentibus machinas, ſuffocatum tandem, atque extinctum eſt. Alter vero, & ſævior multo & magis quam prior ille horrendus, ante multos, ut perhibent, annos in Friſia & finitimo maris Auſtralis tractu evenit. ubi ſcilicet hodieque exiſtit, & ab accolis demonſtratur ampliſſimus quidam lacus (cui vulgo nomen, *de Joncker meer,*) duas fere in latitudinem, totidemque in longitudinem leucas protenſus,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

nſus, & ſic ſatis profundus. hunc
cum aſſerunt olim fuiſſe fodi-
am, ſeu venam hujuſmodi ceſpi-
s, factum vero Ionckeri ignem
ibi excitantis culpa, ut terram
orripiens flamma ita ſtatim ex-
ſerit, ut nulla omnino diligentia,
ullo humano conatu, repugnan-
e nimirum & loci ingenio, potue-
it umquam reſtingui. ita quidem
t exhauſta jam funditus omni illa
naterie, in cujus locum magno
mpetu ſtatim ſucceſſit aqua, novo
ane & admirando exemplo, lacus
ſte formatus ſit, qui & piſcibus
odie, etſi ob fundi incommo-
lum minus laudatis, admodum
opioſus: & navigantibus ultro
itroque negotiatoribus perquam
portunus: licet ita anguſtus ta-
nen & ſinuoſus, ut flante quovis
vento adverſo, nihilo mitiores ex-
citet fluctus, neque minus pericu-
loſus ſit, quam vel turgidum ali-
quod mare. Qui autem ſcimus
an non aliquando & iſte lacus, fa-
ciente inſolita aliqua maris tem-
peſtate, novo iterum luto ſit re-
dimplendus, & cum tempore ad
 anti-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

antiquum ceſpites producendi ingenium rediturus?

Et hactenus quidem de nobiliſſima iſta & celeberrima Regione deſcribamus deinceps Selandiam, Comitatui Hollandiæ jam ab antiquo ſociatam.

COMITATVS SELANDIÆ DESCRIPTIO.

SELANDIAE *Nomen*, & INSVLAE SELANDICAE, *Limiteſque earum*, & *Aggeres*.

SELANDIAM ſunt qui dicant eas inſulas eſſe quas priſci *Arboricas* dixerint. Recens terræ vocabulum, ſi quidem Danorum annalibus credimus, inditum ipſi à Danis. quos occupatam, ut mox dicturi ſumus, VValachriam, de primaria quadam Danici

anici Regni inſula, *Selandiam* no-
inaſſe adfirmant, atque hoc ipſo
omine & finitimas aliquot inſu-
s eſſe complexos. Equidem,
ætermiſſis hoc loco alienis opi-
onibus, componi credam hoc
omen ex duplici voce vernacula,
ee nimirum & *land*, quas Latinè
preſſeris *terram marinam*, quæ
iginatio mihi ſatis videtur li-
nere. Galli ad Belgas fere ac-
edunt, & *Zelande* pronuntiant.
tali vero hanc vocem, ut & cæte-
s omnes, ad dulcedinem idio-
natis noſtri aptamus, & *Silanda*
ulgo proferimus. Conſtat, ut
erbo dicam, Selandia noſtra ex
arijs Inſulis, quarum ſingulis ſua
iſtinctim vocabula, ut majori
uidem ex parte ſuis infra locis
ocebimus. atque hæ quidem In-
ulæ, quindecim, vel, ut alij vo-
unt, ſedecim numero, generali
to Selandiæ nomine continentur,
Comitatum inter ſe junctę con-
tituunt. Poſitæ autem ſunt in ea
naris Oceani parte, quæ ad Afri-
um Zephyrumque obvertitur, ſed
Cauro tamen magis expoſitæ. à

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

Septemtrione habent ſinus quodam marinos, pænè inſtar canalium, & nominatim *Flackaam*, qu ab Hollandia ſeparantur. ab Auſtr eſt lævum cornu ſeu brachium Scaldis, quod vulgo audit *deHondt* & à Flandria eas diſtinguit. ab or tu, dextero ejus fluminis cornu quod vocabulum nuſquam mutat à Brabantia diſpernuntur. ab occaſu deniq; Oceanum habent, & Anglis jacent obverſæ. Quidam Inſulas iſtas Selandicas ſuſpicantu eaſdem ſaltem in partem eſſe, qua Cæſar efficere tradit Rhenum, multis capitibus in Oceanum influentem. Alij continentem ejus ævo fuiſſe exiſtimant, ac Scaldim, ipſas & inter ſeſe & à Flãdria diſtinguentem, influxiſſe, ut perhibet idem Cæſar, in Moſam eo adeo loci, ubi in Mervam hactenus influit rivulus Zoma. Cornelius Battus viſa ſibi commemorat monumenta quædam antiqua, & quibus perſcriptum eſſet, Selandiam, anno circiter primo à nato humani generis Redemtore, & aliquandiu poſt, aliud nihi fuiſſe quam perpuſillas aliquot Inſu-

l, foſſis quidem diſtinctas, ſed
ctoribus vacuas. Ioannes Rei-
gsbergius rerum Selandicarum
conographus, & cum eo alij qui-
en recentiores, oſtendit pleraſ-
ce has Inſulas, aut ſaltem proxi-
ns quaſque, cohæſiſſe olim vide-
rcum Flandria, & ab ea inuſitata
dadam maris tempeſtate, Scaldi
ivam viam aperiente, anno DCCC-
XVIII. fuiſſe avulſas. Agit et-
in hiſce de rebus, in Principis,
ldie Regis, Philippi per hunc
ctum itinere, Ioannes Chriſto-
jorus Calvetus Stella. Lævinus
emnius, medicus Zirizæus, de
o infra prolixius, ut amantior
itriæ civis, cuperet quidem, Se-
ldos eoſdem fuiſſe cum priſcis
is Matriacis, Cornelio Tacito
lebratis; cujus etiam verba è li-
lo De moribus Germanorum
ofert: *Eſt in eodem obſequio Mat-
acorum gens, Batavis ſimiles, niſi
od ipſo terræ ſuæ ſolo ac cœlo acrius
imantur.* Verum ſiquis atten-
us paullo rimabitur præcedentia
mul & ſubſequentia Taciti verba,
veniet ſane, Mattiacos in Ger-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

mania olim habitaſſe & quidem,
addit ille, trans Rhenum. Neque
vero is auctor in toto hoc ſcrip
alium ſibi propoſitum habet ſc
pum, quam ut ſolos Germaniæ p
pulos, urbeſquę ipſorum & mor
deſcribat. Batavos antem qu
nominat, in exemplum duntax
facit, & ut oſtendat quo obſequ
genere Mattiaci olim Romanis e
ſent obſtricti. nec invenietur pro
fecto vel hoc ipſo opuſculo, vel i
reliqua omni hiſtioria ullam om
nino facere mentionem alteriu
cujuſcumque rei, quæ referri po
ſit ad noſtros Selandos. Quin n
Plinius quidem, aut Strabo, au
cæteri illi claſſici & antiqui ſcri
ptores, ullam uſquam invenien
tur hujus rei notitiam habuiſſe.
Illud potius colligetur, denomi
natos fuiſſe Mattiacos à Mattiac
(imo Mattio) urbe Germaniæ, &
(quod ex Ptolomæo obſerves)
Provinciæ Haſſiæ; urbe, inquam,
calidis fontibus celebri. unde Pli-
nius lib. XXXI. cap. II. *Sunt* (in-
quit) *& Mattiaci in Germania fon-
tes calidi trans Rhenum, quorum*
hau-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

[illegible]ctus triduo fervet. circa marginem [illegible] pumicem faciunt aqua. & Martialis:

[S]i mutare paras longævos cana capillos,
Accipe Mattiacas (quo tibi calva?) pilas.

[C]onſideretur porro, ut alias rationes nunc omittamus, in quanam parte Zelandiæ, quæ in aquis quodammodo tota eſt poſita, umquam fuiſſe potuerint nobiliſſimi illi calidi fontes, ex ipſis adeo terræ viſceribus ſoliti ſcaturire: & conſtabit profecto, veteres illos Mattiacos nihil habere cum Zelandis noſtris commune.

[I]nſulas autem iſtas ſigillatim deſcribere, & peculiaria quæq; in iis attingere, mihi quidem propemodum videatur inter ἀδυνατα. cum earum nonnullæ horrendis Oceani tempeſtatibus inundationibuſque [n]on ſemel mutaverint, & in aliam [ali]amque formam ſubinde tranſierint. alia maris quadam alluvie incrementum nonnunquam capiente; alia rurſus decreſcēte; iſta fluctibus [ali]quando cooperta; illa viciſſim emer-

emergente. Quare prę cipuas tant
adeoq; firmiores quaſq; & quę alti
paullo caput è fluctibus exerun
ſpeciatim & ordine deſcriptur
ſum. atque hæ quidem nume
ſeptem : quæ capite quodam Sca
dis ipſi oſtio ejus propinquo di
parantur in duas partes, relict
earum tribus, nimirum Scaldia
Duvelandia, Tola, ad Orientem
ideoque Orientalibus, vulgo *Beo*
ſter-ſcheld: quatuor vero, VVala
chria nempe, Zuidbevelandia
Nordbevelandia, VVolferſdica, u
na cum angulo quodam terr
VValachriæ quondam continente
ad Occidentem, ideoque vulg
Bevveſter-ſcheld, appellatis. Qu
mare eſt, muniuntur & præſer
vantur perpetuis ſabuletis, & al
bicantis arenæ collibus, à natur
vel Oceani magis alluvione factis
cætera, quę videlicet magis medi
terranea, & fluminibus tantum
alluuntur, claudunt undique & cir
cumdant mirifici quidam aggeres
iſti *Dijcken* indigetant, ea ut pluri
mum altitudine, quam longa
quadam ac diligenti obſervatione
& ex-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

&experientia didicerunt requiri
a excludendam Oceani inunda-
tnem, id eſt duodecim præter-
p pter brachiorum Florentinorũ,
ſi: decem ulnarum Antverpien-
ſim. latitudo ad ipſas radices
vinti quinque ut minimum ul-
n continet. extruuntur autem
ggeres manu atque induſtria
hminum è terra, non ordinaria
il aut communi, ſed figulari, &
tacissima quadam argilla; & in-
trſus quidem materia lapideque
earciuntur, extrorſus vero, ad
pellendos continuos illos &
trdaces undarum impetus, ve-
ſintur veluti faſcia quadam è
famine duos tantum digitos craſ-
ſ ſed revincta nimirum & retor-
t tamque induſtriè concinnata,
a aggerem ſupra quam quiſquam
cdat tueatur, & incolumem
teſtet. Etſi autem requirantur,
a aggeres iſtos reparandos & ſar-
ts tectoſque præſtandos, non im-
nſi dumtaxat ſumptus, ſed &
iprobus quidam ac perpetuus la-
tr: ea tamen eſt incolarum in-
uſtria & in talibus hiſce tractan-
dis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

dis ſagacitas, ut quam optimis æquiſſimis legibus omnem iſtam rem conſtituerint, aggereſque an logos& pro ratione latifundiorum poſſeſſoris cujuſque ſumptibus ſarciantur.

Soli Zelandici indoles, & fæcunditas.

Solum Selandicum pingue in prim s, & cum aliarum quaruml bet frugum, tum tritici maxime feraciſſimum. quod ea quidem hic bonitate ſimul & ſpecie naſc tur, ut non temerè uſquam pul chrius meliuſve invenias. acced enim quam proximè ad oryzam provenit item copioſè hic corian drum. (f. *Kool-ſaed* innuit.) Gi gnit item Selandia ſat multas lau ros, quarum baccæ ad juſtam et iam maturitatem pertingunt. quo cæteris tamen huius tractus pro vinciis à natura negatum eſt. gigni varia herbarum medicinalium, ſiv ſimplicium genera. quæ cum feli ciſſimè ſimul & copioſiſſimè iſthi proveniant, non temere tamen

ut

n Lemnius quidem contendit, abi uſquam invenias. & tamen alus aliquanto, quam in cæteris Bgicæ regionibus, Hollandia tantm & Friſia, cum adjacentibus aquot membris, excepta, in Seldicis hiſce inſulis polus arcticus evatur. unde rigidæ magis & frigæ eſſe, &, quod ſequitur, paucres, aut ſaltem acerbiores frués, minus item herbarum & florn producere, naturali quadam alogia debere videantur. quod pam ſatis oſtendit, quantopere aa marina tepidis ventis temrata & cœlum ſimul in ſolum ſularum iſtarum edulcet. docet em & Anglia. quę cum magna parte ſit Provincia hac ſeptemtonalior, nuſquam tamen non & lcherrimis lauris & vario arbom genere largiter ſcatet. tum rijs quoque herbarum & florum, lgicæ ferè denegatorum, ſpeebus nulla non anni tempeſtate xuriat. & quid amplius dicam? nciliat pater Oceanus tantam i cœlo temperiem, ut per tom quam longus eſt annum omne pecu-

pecudum genus non noctu minu
quam diu in paſcuis oberrare per
mittant. contra vero quemadmo
dum illic moderatur hibernum fri
gus, ita hic æſtivos calores in
tendit. unde fit ut in Anglia, cun
alia quædam fructuum genera, tur
uvæ inprimis, non capiant eam
quam in hac Provincia, maturita
tem. Gignit inſuper ager Selandi
cus rubię quam tinctorum vulg
appellant præſtantiſſimum genus
ea quidem luxurie, ut non parvan
Europæ partem largiter ea imper
tiatur. Eſt & ceſpitis quoddar
uſtibilis, ſeu bituminis potius ge
nus, incolæ *Darring* appellant, ſe
quod nefas eruere, maxime juxt
Dicas illas, ſeu aggeres, cum ſit ſo
li ipſius veluti fundamentum, &
magnum adverſus aquas pręſidium
Sunt denique & uberrima pecor
ſaginando paſcua, & innumera paſ
ſim in uſus humanos piſcoſa ſtagna

Opida & Ordines Selandiæ.

In Selandia octo ſunt oppid
muris clauſa, *Middelburgum* videli
cet

et, *Zirizea*, *Veria*, quæ & *Campveria*, *Fliſinga*, *Tola*, *Agger Divi Martini*, *Romerſvvalia*, *Goeſa*. Sunt alia quædam haud in ſimi nomi-is, etſi muris carentia. pagi deni-ue centum & duo. Ordines hu-us Provinciæ conſtant ex uno Antiſtite, unico Nobili, & Magiſtratibus opidanis.

De Inſula SCALDIA, *eiuſque opidis* ZIRICZAEA *&* BROVVVERHAVIA.

Sed accedamus deinceps ad peculiarem magis ſingularum Inſularum deſcripionem, initio ſumto ab Orientalibus. quarum quæ prima eſt, Latinè ſcribentibus *Scaldia*, præterlabente Scaldi, Belgis vero *Schouvve* vernaculè dicitur. ea olim multo quam hodie major: graſſatis nimirum in eam diluvijs & horrendis Oceani tempeſtatibus, quæ attriverunt valdè & minuerunt: ſicut ambitus hodie ſeptem antum leucas includat. Scaldia olim Nordbevelandiæ tam vicina, ut Inſulæ utriuſque cultores, quos

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

latiſſimus nunc aquarum tractu
diſpernit, alij alios compellarent
& alternos miſcerent ſermones
Illuſtrat præcipuè Inſulam opi
dum.

ZIRICZÆA.

Diſſidet Arnemuda quinque tan
tum & ſemi, Middelburgo ver
ſex ipſas leucas. habetur autem pr
urbium univerſi Comitatus Selan
diæ vetuſtiſſima: ut quam condi
tam narrent Annales anno Chriſ
IↃCC XLIX ab Illuſtri quodam vir
Ziringo, cujus hactenus claret vo
cabulo. Fuit olim & fama ſimu
& commerciis nobiliſſima, adeoq
inſignis & magni momenti res
quod pulcherrimum nempe & val
dè à mercatoribus frequentatum
haberet portum. quem cum obſtru
xiſſet poſtea & arenis oppleſſe
Oceanus, maximum quidem civi
tati inflixit vulnus, ſed non ade
tamen letale, quin & mœnibu
hodie cauſa, & cum domibus ſat
concinnis, tum & publicis ędifi
cijs, mediocriter ſit exculta. und
Selan

elandiæ quidem univerſim acce-
tæ ſecundum demum eſt opidum,
: Orientalium ejus Inſularum
etropolis. Neque vero extincta
c prorſus commercia. quæ, ſi ſa-
m potiſſimum ſpectes, & rubiam
lam tinctorum, cujus Inſula iſta
ræ cæteris ferax, magis magiſque
dies gliſcunt. Zirizæus erat cla-
ſſimus ille Amandus, Ordinis Di-
i Franciſci, variorum ſcriptorum
uctor, ut videre eſt nominatim in
bliotheca Geſneri. Item Iaco-
us Suſius, Dominus Griſenordæ,
luſtris profecto ac Doctus admo-
um vir, & antiquitatum ſtudio-
ſſimus. Lęvinus Lemnius, quem
; paullo ante laudavimus, Medi-
inæ potiſſimum Doctor, ſed idem
ſigniter eruditus. ut ex pluribus
uidem laudatiſſimis viri operi-
us conſtat. cujus filius item Gui-
elmus, ejuſdem cum patre pro-
eſſionis, ob egregias ſuas virtutes,
edicum agit apud Suecorum Re-
em Ericum. Petrus denique Pec-
ius, eruditiſſimus vir, & popu-
lum magni in publicum fructus
brorum ſcriptor.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

Additamentum. [Gaudet op
dum *Zirizæa* luculentiſſimis aliqu
privilegiis. inter alia ; ut, qui civ
ob facinus capitale in vitæ diſcr
men adductus ſit , & vel capite
luerit culpam, vel fuga ſaluti ſu
cōſuluerit, multari non poſſit gra
viore quam ſexaginta librarum Pa
riſienſium , id eſt florenorum tr
ginta pecuniaria pœna. Item quo
Magiſtratus urbanus non in urbe
tantum ejuſque diſtrictum, ſed i
totam inſuper Scaldiam , maxim
quod ad rem agrariam pertinet
ſummam obtineat poteſtatem. qu
exerceri ſolet ab altero Conſulu
urbanorum, pari ferè (ſi parv
componere maxima fas eſt) qu
apud Romanos olim Tribuni ple
bis, auctoritate prædito, atque
inde vulgariter dicto *de Gemeynt*
Borgmeeſter , quaſi dicas Conſ
communitatis : & ſeptem præter
curatoribus aggerum, qui vulg
audiunt *Heym-raden* , id eſt, co
ſultores domeſtici, ſive commun
terræ conſiliarij. Inter publica u
bis ædificia eminet maximè tem
plum illud quod vulgo audit *d*

Mo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

Monſter, dedicatum alias Divo Lævino, primo, vel inter primos, Selandiæ noſtræ Apoſtolos, pulcherrimum ſane opus, bene & apte commenſuratum, ac multa luce undique colluſtratum. cui non aliud uſquam in tota Selandia deleris ſimile. etſi multum tamen de veteri illo ſplendore amiſerit, cum de cœlo tactam flagravit anno quem numeralis iſte verſiculus indicat:

CRAS CANE TERRIBILIS.
NON POSSVM. CVR?
CADIT IGNIS. 1466.

Quem ut melius capiat lector, ſciendum, iſtud incendium accidiſſe pridie feſti Dedicationis. ſcilicet autem in ipſo feſto ſolere à ſacerdotibus decantari tritum illud, *O quam terribilis eſt locus iſte, &c.* eſt ergo dialogiſmus, inter quemvis de populo & presbyterum inſtitutus. Sicuti illud etiam, quod inter doctos & ſcriptis illuſtres viros Zirizæa noſtra oriundos non recenſet Guicciardinus peritiſ-

ſim m illum & celeberrimum Me
dicum, eumdemque dulciſſimu
vatem: Iaſonem inquam à Prati
qui paſſim in editis ſuis operib
Ziriẓæum ſe eſſe teſtatur.]

Capti ſunt ante aliquot ann
non procul hoc opido piſces qu
dam marini, horrifica plane
monſtruoſa corporis vaſtitate. q
cum cætera forma, tum perlong
præſertim ore exertis dentibus
apro haud multum abſimiles, ve
rum corporis mole vel bis tant
majores, ac longe magis terrib
les. Convexerunt eorum nonnu
los Antverpiam, ubi, ob carnis ſu
vitatem, care admodũ venierun
Et ad hoc quidem exemplum c
piuntur ſubinde in hiſce iſtorum
ac Batavorum etiam aquis, va
quidam, horrendi & monſtruo
piſces, qui ad excoquendum poti
oleum, quam in alios uſus, exp
tuntur: nec tamen, utcumque
res cedat, luendo ſunt graviſſim
illi detrimento, quod, ordinari
illis piſcibus aſſiduè deprædandi
fugandiſque & deglutiendis, piſc
toribus inferunt.

BROV

BROVVVERSHAVIA.

Eſt in eadem Inſula *Brouvverſhavia* opidum Zirizæa duabus leucis abjunctum, & prædivite magis piſcatore, quàm alio cive populoſum. Natus hinc tamen Petrus à Brouvvershavia, vir inſigniter litteratus, & Theologicorum aliquot operum ſcriptor. *Item Cunerus Petri, Leovardienſium primus Epiſcopus.* Erat non ita pridem hoc opidum in ditione Maximiliani Burgundi, Bevriæ apud Flandros Dynaſtæ, & ſupremi in Belgio Archithalaſſi, cui una cum alijs aliquot opidis terreniſque mox deſcribendis obvenerat ex hæreditate Illuſtriſſimæ Dominæ Annæ, aviæ ſuæ maternæ, ortæ ex illuſtri & præpotenti quōdam familia Borſalorum, in meliori ſexu jampridem extincta. Cujus Maximiliani quidem, anno 1558 ſine liberis mortui, bona delata ſunt filiis Dominorum Boſſutij & Cruningii, quorum uterque in matrimonio tunc habebat ſingulas ejus ſorores.

Sunt denique in hac Inſula multi pagi, & virorum nobilium arces.

DVVELANDIA.

Alterum Inſularum Orientalium, & quę Scaldię collateralis eſt, *Duvelandia* dicitur, à columbarum in ea mirabili multitudine: ſonat enim nomenclatura illa vulgaris regionem ſeu territorium columbarum. Erat autem & ipſa nuper in ditione jamdicti Archithalaſſi. Patet quidem in ambitum circiter quatuor leucas: ſed quia nimis expoſita violentæ undarum injuriæ, nullo prorſus infeſſa eſt oppido. at pagos tamen habet compluſculos, & cum domi nobilium, tum & aliorum quorum jam prætoria. Submerſa fuit & ſalo cooperta anno Chriſti CIↃ IↃ XXX, cum magna hominum pariter & jumentorum clade. ſed inſtauravit eam & Neptuno rurſus eripuit, etſi non ſine immenſo ſumptu, labore, atque induſtria, vir Illuſtris Adolphus Burgundus, Maximiliani prędicti parens.

Addi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

Additamentum. [Potior hujus inſulæ pars, ea nempe quæ vulgo dicitur *de vier Bannen*, id eſt, quatuor fora ſeu Conventus juridici, & totidem pagos, Neokerkiam nempe, Ouderkerkiam, & Viânam Cappellamque complectitur, emptionis jure & titulo ante annos aliquot ceſſit opido Zirizeæ. cujus Magiſtratus, interjecto nuper inter utramque Inſulam aggere, Duvelandiam iſtam cum Scaldia ſua conjunxit.]

De TOLA *Inſula & opidis.*

Tertia Orientalium Inſularum eſt *Tola*, quæ à territorio Aggeris Divi Martini intermedia tantum foſſa, & ea quidem vix ſemiplena, dividitur. unde tamen contendunt nonnulli duas eſſe diſtinctas Inſulas. quod ut olim ſic habuiſſe concedam, hodie tamen revera tantum eſt una. in qua duo ſunt mediocri ſatis conditione opidula. quorum alteri nomen eſt Tolæ, à vernacula dictione *Tol*, quæ vectigal ſignificat. olim ſiquidem eo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

loci telonium, & pendebantu[r]
Principi vectigalia. unde non opi[-]
dum modo, ſed & Inſula ipſa de[-]
nominata. alterum dicitur Agge[r]
Divi Martini, *Sinte Martens dye[k]*
vulgo. quibus ſui deinde accedun[t]
pagi.

Aliæ quædam minorum gentium
Inſulæ, quas ab Orientali illa Se[-]
landiæ parte conſpicias, ita parv[i]
momenti, ac penè deſertæ ſunt, u[t]
non ſit operæ pretium pluribus ea[s]
attingere. Quare cum ipſo Sol[e]
tranſituri ſumus ad Occidentem
ubi plura multo quam tractu hu-
cuſque deſcripto & viſenda occur-
runt & deſcribenda. ac primo
quidem VValachria.

DE VVALACHRIA *Inſula, eiuſque opidis* MIDDELBVRGO, VERA, FLISSINGA, *&* ARNEMVDA: *itemque de Pagis celebrioribus.*

Quam Latine ſcribentes *VValachriam* nominant, ea vulgo dicitur *VValcheren*, eſtque omnium univerſæ Selandiæ Inſularum primaria,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

ria, non tam ipſa ſoli amplitudine, quod decem tantum leucas in ambitum continet, quam ſecuritate quadam & opportunitate ſitus, opidorum conditione, & incolarum non opulentia minus quam denſitate. Tria numerat opida muris clauſa, *Middelburgum, Veram*, & *Fliſsingam*; Inter opidula vero muris carentia *Arnemuda* eminet.

MIDDELBVRGVM.

Middelburgo inde factum eſt nomen, quod ſita ſit tantum non in Inſulæ meditullio. ſonat enim vox Belgica burgum ſeu arcem *in medio* poſitam. Iacet autem peropportunè ad latitudinis gradus quinquaginta unum & tres quadrantes: & ab ortu quidem Arnemuda, dominij ſui portu, tantum leucæ triente, à Libonoto vero Sluſa Flandrorum quinque, Dordrechto denique Batavorum metropoli decem & ſeptem leucarum intervallo abjungitur. Duplex urbi eſt alveus, vel (ut vulgo loquuntur) portus,
uter-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

uterque non longè ab Arnemuda in Oceanum influens. quorum alter antiqui eſt operis, ſed fluxuoſus idem & ſtrictus, ita ut ultra vix frequentetur. alter recens effoſſus, & ea cum latitudine, tum profunditate, ut ingentes & ſupra ducentarum *laſtarum*, id eſt, quadringentorum doliorum naves, inde à portu Arnemudenſi uſque ad ipſam urbem, magna civium commoditate ſimul & voluptate, commeantes nulla difficultate tranſmittat. Ipſa urbs luculenta in primis, amœna, & cum firmis admodum mœnibus, tum latis quoque & altis foſſis, alio rurſus muro extrorſus vinctis, omni ex parte clauſa. quæ omnia, ut examinanti liquet, prævalidam eam & probè adverſus hoſtem communitam efficiunt. Vias habet admodum elegantes, domos amplas & laxas, pulchra denique & magnifica cum templorum tum & cœnobiorum ædificia. Inter quæ potiſſimum eminet pulcherrimum illud & auguſtum Cœnobium inſtituti Premonſtratenſis, vulgo dictum Abbatia

Divi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

Divi Nicolai, & inſtitutum primo ab Godebaldo, vigeſimo quarto Vltrajectenſium Præſule, ſed au-ctum deinde & veluti renovatum ab glorioſæ memoriæ Principe Guilielmo, Romanorum Rege, & eodem Hollandiæ Selandiæq; Comite, anno, ut habent annales cIↄ cc LVI. qui Princeps, unà cum conjuge Iſabella regina, regio ibi tumulo conditus. Habet iſtud Cœnobium, inter alia quædam ornamenta, pulcherrimam biblio-thecam. ſed quod caput eſt, & familiam ducit, luculento in primis & opiparo gaudet cenſu. & Cœnobiarchæ ſive Abbati ea eſt & au-ctoritas ſimul & præeminentia, ut in publicis Ordinum Comitatus Selandiæ conventibus, ipſe ſolus, totius eccleſiaſtici ordinis nomine, ferat ſuffragium. Evectus eſt nuper, petente Philippo rege, hic locus & cum eo civitas Middelburgenſis ad dignitatem Epiſcopalem, electo ad tantum faſtigium, & in Nicolai de Caſtro locum ſuffecto, Ioanne Striano, docto & reverendo Antiſtite. qui, cum mu-

nus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

nus hoc, civiles Belgarum motus Middelburgi obire non poſſit, dum conſileſcunt turbæ atque iræ leniunt, Lovanij honeſtiſſimè vitam exigit. Gaudet inſuper Middelburgum *ſtapula*, ſive emporio vini è Gallia, Luſitania, Hiſpania, alijſque Provincijs via maritima in has partes importari ſoliti; cumque navigationibus maximè & negotiatione marina, tū & alijs quoque varij generis mercimonij floret: eſtque non hujus dumtaxat Inſulæ, ſed & Comitatus Selandiæ caput. ita potens quidem & dives, ut ante aliquot annos à Domino Arnemudano emerit momentoſum illud opidulum Arnemudam, ubi (ut infra dicturus ſum) capaciſſima eſt & tutiſſima navium ſtatio.

Additamentum. *Middelburgum* nonnulli *Metelloburgum* appellant, à Metello videlicet, conſulari apud Romanos viro. ſed videtur hæc originatio longe nimis petita. conditum etiam volunt à neſcio quo Mattione, & Selandos ab eo dictos fuiſſe Mattiacos. nos hæc ta-

lia

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

a, ut incerta nimis atque ambigua,
n medio relinquimus : dicimuſq;
anc urbem, etſi opibus nunc &
otentia ſplendeat inter Belgicæ
rimas, exiguis tamen & vix notis
nitijs ortam; atque adeo anno à
Chriſto nato MCXXI, quo tempo-
e Godebaldus Epiſcopus Traje-
tenſis pulſo, ob flagitioſam vitam
& laudabilem parum œconomiam,
anonicorum regularium cœtui
urrogavit Præmonſtratenſis Ordi-
nis monachos, nihil fuiſſe quam
pagum : & præcipua quæque pri-
vilegia impetraſſe ab Comite Hol-
andiæ Romanorum Rege Guiliel-
mo, qui voluerit inter cætera juſ-
ſeritque ne alibi uſquam in tota
Occidentali Selandia ſuprema
quam vocant juſtitia redderetur,
atque de capitali omni delicto, ruri
& exrra urbis pomœrium perpe-
trato, Middelburgi ſolummodo
poſſet cognoſci. quo in carcerem
etiam rei adducerentur, & ad cau-
ſæ uſque diciſionem adſervaren-
tur. Inter publica urbis ædificia
eminet hodieque Cœnobium, de-
ſtinatum nunc comitijs Præpoten-
tium

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

tium Dominorum Selandiæ Ord
num, & ſollenni quorundam ex ij
ſedi: Cameræ item rationum
collegio Senatorum rei maritimæ
officinæ denique monetariæ, & ſi
milibus uſibus. Spectabilis quoq
eſt Curia, ſive Senatorum domus
ſtatuis & emblematis variè ornata
item faſtigium illud ſummæ urb
turri impoſitum, horologio long
pulcherrimo exornatum. quod o
pus ſtetiſſe dicitur reipublicæ cen
tum & quinquaginta millibus flo
renorum. Natus fuit in hac civi-
tate Paulus à Middelburgo, vi
mathematicis ſtudijs clarus, &
hoc nomine Romam vocatus: ub
factus brevi Epiſcopus, inter alia
quædam de Paſchatis quoque cele-
bratione ſcripſit. Natus item è vi-
culo urbi vicino, ideoque de Mid-
delburgo dictus, Nicolaus Eve-
rardi, vir cum alijs ſtudijs, tum
juriſprudentia maximè perilluſtris,
& idem inſignis politicus. quare ob
conſiliorum felicitatem adhibitus
ſemper à Principe ad res magnas,
& creatus tandem non ſolum
Hollandiæ, ſed & Magni Senatus
Mech-

Mechliniani Præſes. in qua urbe deceſſit anno à Virginis partu 1532, relictis compluribus liberis, qui & variis dignitatum titulis nobiles, & digni omnino tanto parente filij. maximo natu, Petro nomen erat, Theologię & juris utriuſque Doctori, Antiſtiti ordinis Præmonſtratenſis. alteri Nicolao Everardi, itidem Iuriſconſulto, & primo quidem Conſilij Friſiæ, mox Mechliniæ Præſidi, ubi & vita defunctus eſt hoc ipſo anno quo ſcribimus 1560. tertio nomen eſt Nicolao Nicolaio Grudio, pariter Iuriſconſulto, ſed eidem & alijs ſtudijs claro, & præſertim hiſtorico ac poetæ dulciſſimo. unde & maximos ſemper honores geſſit, & hodieque eſt Conſiliarius Regius, Ordiniſque aurei velleris Graphiarius. quartus dicitur Adrianus Nicolai Marius, itidem Iuriſconſultus, & virtutibus ornatiſſimus vir, qui & ipſe jam functus eſt varijs dignitatibus, & hoc tempore Cancellarius Geldriæ. quintus denique fuit Ioannes Secundus (ſolent enim & eruditi iſti trans Al-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

pes, non ſecus quam olim Romani, varia ſæpè ex varijs cauſſis cognomina ſibi adſciſcere) qui magnæ jam famæ & expectationis adoleſcens in ipſo ævi flore extinctus eſt doctus ſane & elegantiſſimus vates, ut ex poematibus hodieque extantibus conſtat. Et videtur profecto ſingulare quoddam fuiſſe omnium fratrum iſtorum donum, ut inter alias ſuas dotes in poeſi præſertim excellerent.

MIDDELBVRGVM.

Vos ego Mattiacos mediis admiror in undis
Florentes opibus, relligione, fide.
Nam quid ego armorum ſtudium, quid nautica dicam
Prælia? quid forti pacta tropæ manu?
Immenſas quid opes atque auri pondera iactem?
Quid pretia & gazas, decolor Inde tuas?
Sed neque ſalvifici deſunt hîc dogmata verbi:
Exſulat hinc omnis vana ſuperſtitio
Que

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

Queis igitur terræ ac cœleſtia dona ſuperſunt,
Aut hic, aut populus nemo beatus erit.

G. Ens.

VERIA.

Veria, quæ & *Camp-veria* potius dicitur, alterum eſt inter opida hujus Inſulæ muro & mœnibus clauſa. ſitu quidem ad Aquilonem obverſa, & in ipſo Oceani littore. foſſam habet, quæ Middelburgum uſque extenditur, à qua urbe leucæ tantum unius intervallo, Fliſſinga vero altero tanto abjungitur. muris cingi incepit anno cIↄ ccc LVIII. eſtque opidulum ſatis concinnum, & mercimonijs florens, maximè propter commercia navium Scoticarum, quæ in iſto potiſſimum portu ſtabulantur. unde ob varias ſuas dotes, Marchionatus dignitate ſe jactat. cujus Marchia, ex antiquo quodam ſtatuto, ea gaudet prærogativa, ut ſolus, ac ſine ullo competitore, in conventibus Ordinum terræ, ſuffragium

ferat pro Selandica omni nobilita
te. Eſt in opido iſto armamenta
rium, amplitudine ſimul & form
ſpectabile, in quo adſervantur tum
machinæ bellicæ, tum & reliquu
omnis Regis ad expeditiones ma
ritimas apparatus. Erat & Veri
nuper in ditione jamdicti Archi
thalaſſi. nunc ex cauſſis ſupra nar
ratis Marchionem agnoſcit Maxi
milianum Cruningium, ejus ne
potem.

Additamentum. [*Veriæ* nomen eſ
à trajectu, qui Teutonicè dicitu
Veer. quia nempe olim iſthinc tra
jicerent Campam, pagum Nord
bevelandiæ, nunc ſubmerſum, un
de & Campo-veriæ nomen eſt. In
colæ piſcationibus maxime, & ha
lecum capturis invigilant. nonnul
li & in exteras regiones negotian
tur. Dynaſtarum prætorium extr
urbem olim, & teli jactu à porta
ſed dirutum per hæc bella & ſol
æquatum. emit Marchionatum
utrumque, Verianum nimirum &
Fliſſinganum, pretio centum &
quadraginta ſex millium floreno
rum Illuſtriſſimus Princeps Auria

cu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

us, qui inauguratus ſub annum Chriſti 1581.

FLISSINGA.

Fliſsinga, tertium eſt in VValachria opidum, Africo ferè obverſa, & in Flandriæ terræ conſpectu: Middelburgo autem leucæ unius itinere diſſita. neque aliud fuit anno, ut habent annales, cIↄ cccc, quam meatus quidam, ſeu trajectus in Flandriam. exinde vero paullatim auxit. & quid amplius? annis ab hinc quadraginta, muris & portis clauſa eſt: faciente Illuſtri Heroe Adolpho Burgundo jam ſæpius nominato. ſic ut hodie dici queat communis quidã totius orbis terrarum tranſitus. eſt enim & opportuno adeo ſitu, & tam eximio portu ſpectanda, ut quotquot ferè ab Oriente, Occaſu, Auſtro denique ultro citroque commeant naves, ea perpetuo tranſeant. tranſitus quidem adeo momentoſus, ut quis merito clavem dicat Oceani Belgici. quare & Carolus Quintus Imperator, inter cauta quæ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

dam & intima ſua dogmata, ſuaſit Philippo Regi, ut quam diligentiſſimè tueretur hunc locum.

Additamentum. [Fliſſinga initio fuit in ditione Comitum Selandiæ. fitque mentio ejus ad annum MCCXXVII, ſub Florentio tertio. ſed donatum deinde jure & privilegijs opidanis tenuere ſub annum MCCCCLXX illuſtres Borſali. qua gente in meliori ſexu extincta, paruit aliquandiu Burgundis. à quibus tandem jure & titulo emptionis delata eſt, una cum Marchionatu Veriano, ad immortalis memoriæ Principem Guilielmum Naſſovium. Floret hodie navigatione & mercimonijs inter Belgicę primas. Inter opera publica ſpectabilis maxime Curia nuper extructa, tota è ſecto per artem lapide, & cui Selandia quidem non habet parem. Eſt præterea aula illa, ſeu regia Illuſtriſſimi Principis, pulchrum hercle & elegans opus.

VLIS-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

VLISSINGA.

SIve Laertiadæ nomen de nomine traxti,
Seu genuina tuæ vocis origo latet:
Quum tua facta puto, iuſtaque examino lance,
Atque ad Vlyſſéa comparo geſta manus:
Vix alium quemquam poſſim dare conditor urbem
Qui talem, & tantum ſtruxerit auctor opus.
Nam velut ille Ithaca deſerta, tempore longo
Lativagi erravit per vada ſalſa maris,
Innumeroſque locos adiit, portentaq́ue vidit.
Plurima, apud multos vix habitura fidem:
Sic, Vliſsinga, tui cives per cuncta vagantes
Æquora, venantur Salſipotentis opes:
Speq́ue lucri dulcis credunt ſe fluctibus, æqua
Exilij longas mente feruntq́ue moras.

Ac velut ille manu promptus, ſe
promptior aſtu
Ad cœlum factis extulit Argolicos
Sic ſibi Mattiaci innumeros peperer
triumphos,
Dum forti tractant pro patria arm
manu.
Quod ſi Dulichij tamen omnia mente
revolvas
Facta ſenis, mentis robur & elo-
quium:
Fallor? an, Illa vetus, dices, eſt fabu-
la vatum.
Aſt hæc viderunt tempora noſtr
geri.
Tum Vliſsinganis minor eſt Argivus
Vlyſſes,
Fabula quam longe diſtat ab Hi-
ſtoria.

Gaſpar Ens.

De opidulis WALACHRIAE *muro carentibus, & municipijs.*

Deflectentibus inde ad Occa-ſum Caurumque, & Oceani littora Veriam verſus legentibus, occur-runt ſub arenarijs Inſulæ collibus opidula quædam muris carentia, tum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

ta & pagi perplures, & item cœ-
bia. & in opidis quidem nu-
erantur potiſſimum *Soutlandia*
VVeſtcappella. Quod poſterius
dieque habet jus civitatis: etſi
idum ei cognomine jam à cen-
m viginti annis retro mari ſub-
erſum ſit: opidum, uti narrant,
regium, & portu totius VVala-
riæ præſtantiſſimo quondam
nſpicuum. Sequitur inde *Dom-
rgum*, & juxta prætorium illud
œnobiarchæ Middelburgenſis,
uod *VVeſthoviam* nuncupant, a-
œniſſimus ſanè Præſulis ejus ſe-
ſſus. Inter Fliſſingam vero &
rnemudam eſt promontorium il-
d quod vulgo *Rammekens* dicunt,
Vulturno jacet obverſum. ubi
uper Carolus Quintus Impera-
or, firmando ab ea parte ac de-
ndendo oſtio fluminis, condidit
cem Zeburgum.

ARNEMVDA.

Arnemudam Itali & Hiſpani *Ra-
ua*, Belgæ *Armuyden* vulgariter
uncupant. eſt autem opidorum

X 5 VVala-

VValachriæ noſtræ poſtremum, e
perexiguum quidem illud, & m-
rorum expers, ſed quod portum
habeat tota Europa celebratiſ-
ſimum. idque ob navium undique
adpellentium, & in varias turb
terrarum plagas diſcedentium pr-
pè innumeram multitudinem. i
ut ſæpenumero exeuntes hinc v-
deas, & ſingulis hiſce Provincij
Hiſpania nempe, Luſitania, Galli
Angliaque redeuntes tricenarum
quadragenarum, quinquagenaru
imo & centenarum nonnumqua
ac ducenarum navium claſſes.
omittam jam eas, quæ vel ſolit-
riæ prorſus, vel exiguo ſaltem c
mitatu aſſociatæ, perpetuo fere
ultro citroque commeant, & i
numera varij generis merce onuſ
Antverpiam maximè, ubi merc
torum pleriſque & navium me
ciumque dominorum ſollennis ſ
des eſt, ad mercatum contendun
uti fuſe ſatis & examuſſim in ur
illa deſcribenda fuit à nobis expo
ſitum. Vnde coadunatas nonnun
quam in hoc portu conſpicias a
quadringentas quingentaſve one
rari

tras naves, nec ceſſari umquam
à novis ſubinde omne genus navi-
gi conſtruendis. Sita eſt Arne-
muda mirabili prorſus & excellenti
opportunitate ad ipſum Oceani lit-
tu ſed videamus quæſo paulliſper
quænam ſit ejus à præcipuis qui-
buſque & famoſiſſimis ſimul Eu-
ropæ totius portubus pænè exacta
diſtantia. nam cum frequentiſſima
inter ipſam illoſque intercedant
commercia, non debet ſane exacta
illius notitia cuiquam videri
ſuperflua, quæ non una de cauſa,
maximè vero propter ſecuritates
quas vocant, & periculorum re-
demptiones, Antverpiæ inter merca-
tores fieri ſolitas, multifariam u-
ſus. eo magis, quod ipſi etiam
nautæ, licet aſſiduè fere frequen-
tent has vias, magnopere tamen a-
lius ſæpe ab alio diſcrepent. Nu-
merantur itaque Arnemuda Am-
ſtelodamum uſque leucæ viginti-
quinque, (nos in toto hoc opere,
quotieſcunque ſermo eſt de mari-
tima quorumcumque locorum di-
ſtantia, loquimur ex ſententia præ-
ſtantiiſſimi fere cujuſque Coſmo-
graphi,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

graphi, & peritiſſimi item nauc-
ri,) ita ut denis ſeptenis leu
marinis & ſemi, id eſt ſingulis gr-
dibus ſeptuagena milliaria Italic
vel ſi mavis vicenæ & ternæ leu
Flandricæ cum triente reſpōdeat
Arnemuda deinde Bremam num-
rantur leucæ nonaginta & tre
Hamburgum, centum & quinqu
Zondam, Daniæ fretum, centu
& octoginta. Dantiſcum, ducen
quinquaginta quatuor. Rigam
trecentæ. Rivaliam, trecentæ tr
ginta quinque. Nervam, trecent
& ſexaginta quinque. Parte al
computantur ab Arnemuda, uſq
ad Picardiæ Calitium, leucæ v
ginti & tres. Londinium, duæ
quadraginta. Antonam, ſexagin
& duæ. Diepam, quinquaginta
quatuor. Rhotomagum, quinq
& ſeptuaginta. Breſtum, centu
viginti quinque. Rupellam, cen
tum & nonaginta quatuor. Burde
galam, undecim ſupra ducenta
Bilbaum, ducentæ viginti ſex. Pro
montorium finis terræ, ducent
ſeptuaginta. Olyſſipponem, tre
centæ & octoginta. Gades, qua

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

ngentæ & octoginta. Hiſpalim, iç quingentæ. Malacitam vero ingentæ & quadraginta. Madein, maris Atlantici Inſulam, adringintæ & octoginta. Canais, olim Fortunatas dictas, quinntæ viginti. Liburnum denique ſe Livornum, Etruriæ portum, tingentæ & octoginta. Arnemuin quoſcumque terrarum tractus uturis opus eſt aquilone ſeptemoneve: ſed nec eurus iis inmmodus. quia vero ſuperandum nnino eſt promontorium Zeburnſe, quod non alio vento, quam uilone ſuperatur, ſolent plenque naves ſecundo æſtu eo prium defluere, atque inde porro, nte quo indigent vento, velificionem auſpicari. contra vero, portum iſtum feliciter ſubeant, ntrarios, uti notum eſt, ventos optant.

Additamentum. [Fuit Arnemuuſque ad annum 1572, munipium Reipublicæ Middelburgen-, & ijſdem cum ea gaviſa eſt prilegiis. ſed obſeſſo à Principe auſino Middelburgo, quia variè vexe-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

vexabatur à militaribus ejus ſu-
pijs, nec diutius erat reſiſtens,
maluit ſeſe victori ſubjicere, quam
extemam belli calamitatem ex-
periri. quod indigne ferentes Hi-
panici locum impetu oppreſſerunt,
& incolas quidem alios trucida-
runt, alios vero fortunis exutos
coegerunt lares ſuos deſerere. Mi-
delburgo deinde capta, Princeps,
quo magis animarentur cives ad
collapſum opidulum inſtauran-
dum, ex pacto cum Middelbur-
genſibus inito, Arnemudam omni
ipſorum imperio liberavit, & ſui
in poſterum juris eſſe voluit: va-
rijs inſuper privilegiis & immuni-
tatibus eam exornãs, tum vallis un-
dique, propugnaculis, foſſis, &
portis communiens: ita ut Arne-
muda exinde habita fuerit, ha-
beaturque pro civitate. etſi vete-
rem illum ſplendorem, cujus o-
ter meminit Guicciardinus, ob
pulvinos quos vocant, & arenas
maris, reciproco fluctuum motu
denſatas, ac ſoli inſtar duratas,
pænè totum amiſerit, & impe-
tuoſa jam prorſus, vixque vec-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

vii navibus adeunda, in miſeran-
da plane conditionem redacta ſit,
tantum non deſerta.]
abet deinde VValachria Inſula
compluſculos pagos, inter quos
minatim *Zuidburgum*, medio fe-
inter Fliſſingam & Middelbur-
gu itenere, locum certe amœ-
m, & palatio quodam peramplo
gnem. ubi anno 1556 in Hi-
ſpaniam abiturum, nec rediturum
plius Carolum quintum, venti
quamdudum morati ſunt.

VI. ZVIDBEVELANDIA *Inſula, eiuſque* *oppidis* BORSSELA, ROMERSVVA- LIA, *&* GOESA: *Itemque de pagis celebrioribus.*

Sequitur in Occidua parte
Zudbevelandia, Inſula Belgis ſic
cta, quod priuſquam aggeri-
s cingeretur, quaſi fundo non
is ſolidato, ſub pedebus treme-
t. eſt autem hæc Inſula Selandi-
cum omnium longe ampliſſima,
quæ aliquando viginti ipſas leu-
s ambitu ſuo incluſerit. hodie,
opter ſævas Oceani tempeſtates
& hor-

& horrenda ſubinde diluvia, t[illegible]
perpetuum illum Scaldis, B[illegible]
zomium inter & Romerſvvaliam
violentiſſimo ſuo curſu jugiter e[illegible]
atterentis æſtum, toto fere ſem[illegible]
contractior.

Claruit olim tribus haud ig[illegible]
bilibus opidis. quorum pri[illegible]
rium quidem *Borſala* dicebatur, [illegible]
auſtralem Inſulæ plagam ext[illegible]
cta : ſed miſere tandem (ecce q[illegible]
libus quamque horrendis peric[illegible]
homines ſeſe exponant!) an[illegible]
1532, una cum territorio om[illegible]
circumjecto, quod Dominium
Borſalanum audiebat, mari [illegible]
ſorpta.

Romerſvvalia ergo inpræſent[illegible]
rum quidem Zuidbevelandiæ [illegible]
put eſt, & ab ortu adſpicit Berg-
zomium, unde leucæ dumtaxat [illegible]
tervallo abjungitur. ſed diluv[illegible]
eadem inundatioque ab Inſula o[illegible]
ni avvulſam ſeorſim in Inſulæ f[illegible]
mam redegit. unde continua [illegible]
cum Oceano ſimul & Scaldi p[illegible]
gna : quam non ſine ingenti lab[illegible]
re, impenſa, diſcrimine, atqu[illegible]
pæne dicam miraculo, hacten[illegible]
ſu[illegible]

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

ſtinet. ut quam elegantiſſimè
per Philippo Regi, dando acci-
endoque fidelitatis ſacramento
uc delato, ſcitiſſimis hiſce verſi-
lis oſtio domus ſuæ inſcriptis,
tendit perdoctus ille Nicolaus
romflietius, opidi civis:

idimus aſſueto privatum lumine ſo-
lem,
Pallida turbato vidimus aſtra die.
idimus undanteis horrendos æquoris
aſtus,
Nos miſeros Belgas cum obruit O-
ceanus.
idimus at poſtquam te, gloria noſtra
Philippe,
Cæſarea proles, ſemideumque decus:
uncta refutamus tranſacti tempora
ſæcli,
Quod præſens noſtrum teſtificatur
opus.
it licet exiguum, ſit pro ratione vo-
luntas.
Nil facit ad vaſtum parva carina
fretum.

In hoc igitur opido, cui diſertè
d privilegij, ſuſceptus eſt Princeps
'hilippus anno Chriſti 1549, ab

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

Ordinibus terræ Selandiæ, u
inibi congregatis, in futurum Pr
vinciæ Comitem.

GOESA.

Goeſa, quam vernaculè voca
Ter Goes, ſola è tribus opidis ma
ſit intacta, & ad aquilonarem i
ſulæ partem, ac brachium illi
Scaldis, cui Schengæ nomen e
poſita. opidulum ſatis lautum,
luculentis admodum privilegi
exornatum. Goeſæ natus eſt Io
chimus Polites, ampliſſimæ An
verpienſium reipublicæ Graphi
rius, eruditus inprimis vir, & po
ta inſignis, qui inter alias aliqu
elegantias, pulcherrimam inſtr
ctiſſimamque habet bibliothecam.
Eſt item hæc patria Cornelij Baer
dorpij, Doctoris medici & phil
ſophi longè graviſſimi, Archiatri
inter intimos familiares Car
Quinti Imperatoris. Iuxta Go
ſam eſt pagus *Barlandia*. unde nat
doctiſſimus ille Ælius Adrian
Barlandus, qui cum alia quædam
opuſcula, tum accuratè inprim

co

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

conſcripſit terræ Brabantiæ chroni-
con. Habet inde hęc inſula multos
inſignes pagos & toparchias, &
præſertim amœnam illam & am-
plam *Elſs dicam*, quæ majori ex par-
te toparcham agnoſcit Petrum
Lutianum Florentinum. quod o-
ſtendit nullum fere locum carere
hominibus noſtræ gentis. Habet
denique amœniſſimas aliquot ſil-
vulas, & in iis non tantum feras,
ſed innumera quoque avium uti-
liſſimarum genera.

De NORDBEVELANDIA *inſula, & opido* CORTGENA.

Tertia inſularum Occidenta-
lium *Nordbevelandia* dicitur. Inſu-
la olim tam fœcunda, tamque
omni ex parte amœna, ut jactare-
tur pro Selandiæ terræ delicijs. ſed
diluvies illa anni 1532, prorſus
illam abſorpſit. opidum habuit ſa-
tis celebre, cui nomen *Cortchenæ*,
Campo-veriæ fere oppoſitum.
quod ipſum quoque ſic fluctibus
obrutum, ut præter turrim è ſum-
mis aquis extantem, nihil inde re-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

lictum ſit. extant autem in iſtis & finitimis aliquot locis etiam aliæ quædam pagorum miſerè ſubmerſorum turres, navigantibus ſatis claræ miſerandaque calamitatis ſuæ indicia. Sed vindicat ſe noſtro ævo hæc tellus, & aſſidua maris alluvione ſenſim attollitur. ita ut ſpes ſit fore, ut cis paucos annos majori ex parte recuperetur, & aggeribus rurſus obſepiatur.

Additamentum. [Educta ſunt ante annos circiter quindecim & aggeribus cincta duo hujus inſulæ territoria, totidem hodie pagis inſeſſa. quorum alteri nomen eſt *Colinſplatæ*, alteri *Catzin*. Sicuti vindicata quoque civium Zirizæorum maximè opera ſumptibuſque eſt Oreſanda, inſula inter Scaldiam & Nordbevelandiam media, nec aggeribus antea umquam ſepta.]

Terræ ab undis vindicandæ, & aggeribus obſepiendæ ratio.

Et inſularum quidem aliarumque id genus terrarum vel Oceani impe-

mpetu ſubmerſarum recuperandi,
vel novarum etiam adquirendi ra-
io in genere fere eſt talis. Oppe-
iuntur iſti opportunum maxime
nni tempus, id eſt ipſam æſtatem,

Cum venti poſuere, omniſq; repente
reſedit
Flatus.

Inde vero recedente, ut ſolet, in
enas vel circiter horas, & pluri-
num ſubmittente ſe æſtu marino,
ngens hominum numerus agge-
em ea parte qua ruptus eſt inſtau-
are aggreditur. quod ſi nullus for-
e ſit agger, ut in terris numquam
nte ex mari eductis, tunc ido-
neum maxime diligunt terræ illius
ocum, & nova jaciunt aggeris
undamenta. atque hoc modo vel
eſtringitur pedetentim & coarcta-
ur vorago, vel educitur agger ille
ovus ad juſtam aliquam altitudi-
nem. eo vero cum per canales
uoſdam, & vorticum data ope-
a relictorum foſſas tandem deven-
um eſt, emittuntur dehinc via ca-
aractarum aquæ in agro ſic vin-
icato reſiduæ. quod ſi minus hac
ia ſuccedat, adhibentur mox mo-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

læ aquaticæ, aliæque id genus machinæ in hunc uſum comparatæ, quibus reliqua omnis aqua in ſolidum exhauritur. Atque ita cum tempore ſimul & improbo quodam labore, impenſa, induſtria, niſi conatum abrumpat inſana ventorum rabies, tota res ad optatum tandem & deſideratum finem perducitur. ſed ventorum, ut innui, vehementia & valido nimis adverſoque flatu interdum contingit, ut & operam omnem & oleum perdas. quin & accidit aliquando, ut abſoluta jam & ad finem perducta re, ſpirare incipiat impetuoſior aliquis ventus, vel alioqui exoriri inſolens quædam & fœda tempeſtas, quæ vel temporis puncto fluctibus cooperiat quidquid continuis aliquot menſibus, vel & annis nonnumquam, ab undarum injuria vindicaveris. Nec propterea tamen opportunis rurſus temporibus à conatibus iſtiuſmodi ſolent deſiſtere. qui ſi feliciter cedant, ut plerumque ſanè contingit, hominem intra paucos annos divitant. ea ſiquidem eſt terrarum ita

recu-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

ecuperatarum fœcunditas, ut
uidquid ijs ingeritur, ad miracu-
m fere multiplicetur.

De VVOLFERSDICA *inſula.*

Quarta ultimaque prædictarum
ſularum Occidentalium dicitur
Volferſdica. eſtque cæteris longe
nguſtior, & duobus dumtaxat pa-
is, tum & paſcuis ſatis uberibus
nemoranda.

De Republica & Magiſtratibus.

Sunt in inſulis iſtis Selandicis
uo Miniſtri, ſeu Magiſtratus Re-
ij, Belgicè *Rent-meesters*, Latinè
Quæſtores ærarij dicti: quorum
trique magna eſt in provinciam
uam auctoritas, magna juriſdictio.
x alteri quidem, Occidentalis ac
præcipuæ terræ partis Quæſtori,
edes eſt Middelburgi: alteri, par-
is Orientalis, Zirizææ. Sunt autem
veluti quidem Vicarij Principis,
quatenus terræ Selandiæ Comitis,
n collatione feudorum, aliiſque
d genus majoris momenti nego-

tijs. audiunt Conſiliarij Regi:
cujus & reditus omnes conquirunt
acceptique & expenſi rationem
reddunt. deferuntur ad eos edict
& placita omnia Principis, qu
ipſi publicanda deinde & obſer
vanda procurant. habent denique
poteſtatem prehendendi & conji
ciendi in carcerem facinoroſo
quoslibet in agris pagiſque depre
henſos, quos tenentur ſiſtere Ma
giſtratibus utriuſque metropolis
damnandos ab ijs, vel ſi invenian
tur inſontes, abſolvendos. Hodi
Magiſtratum hunc gerunt, in O
rientali quidem Selandia, vir Il
luſtris Hieronymus Serooskerquius,
eques auratus, ac loci unde no-
men adſumit, toparcha: in occi-
dua vero, filius ejus Philibertus,
generoſus item & perilluſtris vir.

Præcipuæ Selandorum artes.

Inſulani naviculariæ maxime &
piſcationibus dediti. hinc ut agri-
culturam omittam & pecuariam,
quam utramque ſatis ſedulo profi-
tentur; purgant præterea & ni-
vium

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

um inſtar candefaciunt prope
ımmenſam vim rudioris illius &
opularis ſalis ex varijs mundi pla-
s in Selandiam ſuam convecti.
urgant autem? quin efficaci qua-
am & aquæ marinæ & ſuppoſiti
gnis facultate (ea ſcilicet eſt ip-
rum ars atque induſtria) ipſum
lem magnopere inſuper augent.
a quidem ut ſingula ſalis Hiſpa-
ici centenaria, in centena & qua-
ragena quina, vel præterpropter:
uſitanici, in centena tricena qui-
a: Gallici denique in centena ut
ninimum & vicena quina excreſ-
ant. inſignem profecto & conſi-
eratu digniſſimam rem! præſer-
im cum cæteris omnibus rebus,
uæ & recoqui ſolent & repurgari,
etallis nempe, & ceris, & quid-
uid præterea tale eſt, non parum
nter purgandum, nec ſine cauſſa
uidem, decedat. nam quod ſac-
harum quoque videatur inter pur-
andum accreſcere, id ex homi-
um magis malitia varijs illud &
pe parum honeſtis rebus adau-
entium, quam ex ipſa rei natura
rocedit. Sed in ſale, ut dixi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

mus, exaugendo nulla planè inte-
venit fraus, nulla humana malitia
ſed mera tantum adhiberi conſue-
vit induſtria, qua ex aquis marin
ſali abundè adfuſis & prope cum
eo decoctis, non candorem dum-
taxat & vigorem, ſed & incre-
mentum illud eliciunt. etſi mare
tamen ijs anni temporibus, æſtat
videlicet atque autumno, in hiſc
quidem Provincijs, quod ſalſugi-
nem attinet, ultra ſena ut pluri-
mum in centena continere no
ſoleat. Et hanc quidem purgand
& excoquendi ſalis rationem te-
ſtantur annales apud homines iſto
fuiſſe in uſu jam à quadringenti
& amplius annis retro: unde a
ſummam & omnibus numeris ab-
ſolutam perfectionem ab ijs perdu-
cta eſt. Vtuntur Selandi in quoti-
dianis colloquijs idiomate Flan-
drico, ceu vernaculo ipſis, & u
ſic dicam materno. ſed cum vari
paſſim viri peregrinentur, cumqu
domi etiam crebra ijs cum exteri
intercedant commercia, ægrè vi-
rum ullum invenias, imo ne fœ-
minam quidem, quin & Gallice
ſimu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

ſul & Hiſpanice calleat. neque
cunt complures qui ſonent I-
tice.

Quando Selandi ad Chriſtum converſi.

Pervenerunt ad fidei ſacroſanctæ
gnitionem inde uſque à tempo-
Divi VVillebrordi, qui ſolenni-
r eam, multo ante ſæcula Caroli
lagni, id eſt, anno circiter IↃCXC:
toto illo Selandiæ, nec non
ollandiæ Friſiæque maritimo tra-
u annuntiavit.

Prima Selandicarum inſularum origo, & Dynaſtarum series.

Eductæ fuerunt hæ inſulæ (ut è
criptis quidem & monumentis
olligitur) atque à maris injuria
indicatæ, multo ante Carolum
Martellum, Pipini (ut notum eſt)
patrem: idque à Danis. qui per-
etua fere cum Anglis Franciſque
gerentes bella, quo commodius
oſtem utrumque invaderent, &
facta

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

facta præda, tutiores haberent re-
ceſſus, elegere potiſſimum iſt
ſyrtes (tales enim revera tunc e-
rant) tamquam loca conatibus ſu
opportuna. & primam quidem o-
cupavere VValachriam, quam
mari eductam, ac paullatim dein
excultam, magis magiſque fr
quentare cœperunt & habitare
præſertim vero poſtquam eo del
tus eſt famoſiſſimus ille Rollo. q
(narrante Paullo Æmilio) cum
in ſomno vidiſſet, elephantia ſe
vel ſi lepra magis dicenda eſt, dere
pente correptum, ſed ablutum de
inde in puro fonte, lue continu
liberatum, moxque in verticem
montis cujuſdam enixum: cum
inquam hæc ſomniaſſet, & mar
quibuſdam è ſuis referret; Chriſtia
nus quidam captivus ita ſomnium
illud interpretatus eſt: elephan
tiaſis (inquiens) Domine, deno
tat religionem illam falſiſſimam
Deaſtrorum, qua videlicet tu infe
ctus: aqua vere puriſſimi fontis,
ſanctiſſimam aquam baptiſmi: qua
& mundatura te, & mundatum ad
montis culmen, id eſt ſummam
ali-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

aquam dignitatem eſt perductuta.
ge interpretatio cum Rolloni
rificè arriſiſſet, ipſe ex inſulis
re, anno circiter Iɔcccc, re-
gnante in Gallia Carolo Simplici,
nneroſo exercitu ſuccinctus in
en terræ illius partem, quæ tunc
uſtria dicebatur, contendit. ubi
x præmiatoribus ſuis edixit, ne
cs ultra terram auderet depopu-
i, neve prædas in ea facere: ob-
is inſuper, ſive religione id fe-
cit, ſive ad conſiliandam ſibi au-
m & gratiam popularem, in tem-
p tunc primum obvio multis &
etioſis donarijs. quin ut populos
os eo magis demereret, obſe-
entioreſque efficeret, matrimo-
o ſibi junxit unam è filiabus Be-
ngarij, Comitis Bellovacenſis.
de factum, ut Principi tam mo-
ſto, tamque ut videbatur reli-
pſo, brevi ſe daret Rhotomagus,
ctæ Provinciæ caput. quam ur-
m tunc ipſe obſederat, neque
arolus Rex, partim ſimplicitate
adam & imperitia rerum, par-
n fatalibus illis cum Proceribus
gni diſcordijs, ſuccurrebat. Rol-
lo mo-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

lo motus tam proſpero rerum ſi
rum ſucceſſu, Chriſto illico de
nomen, & baptiſmo tinctus à Fra-
cione, Rhotomagenſium Præſule,
mutato nomine Robertus dictus e,
à Roberto, fratre Regis Odon,
initiationis arbitro. Mox fortu
porro utentem virum, & magis
in dies facientem progreſſus, cre-
vit atque inſtituit idem Rex, ex f
dere inter utrumque percuſſo, D
cem Provinciæ Neuſtriæ. quan
ipſe in poſterum à Normannis ſi
dici juſſit Normanniam. Dani
quidem apud veteres Gallos, B
garum in eo ſequentes morem, a
diebant Normanni, dictione com
poſita ex vocibus *Noord*, quæ Se
temtrionem, & *man*, quæ virum
ex hac lingua ſignificat. Succeſ
defuncto Rolloni in Ducatu Guilie
mus filius. cui & inſecutis aliqu
ex hac gente principibus tam prop
tia fuit fortuna, ut non tantū fu
daverint ampliaverintque & di
tiſſimè retinuerint Principatum
Normanniæ: ſed & poſteris via
munierint ad ſubdendas imperi
ſuo Apuliam, Calabriam, Neapo
lim

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

h, Siciliam, quas omnes Græcis
eptas terras longo annorum ſpa-
o poſſederunt. Parte alia ſubje-
cunt imperio ſuo ad annum
xvii univerſum regnum Angliæ.
m videlicet Dux Guilielmus
thus, adjutus à ſocero ſuo Bal-
ino Pio Comite Flandriæ, ma-
io & memorabili illo prælio ſu-
ravit Haraldum, ejus regni uſur-
torem. unde vulgari Gallorum
gua dictus fuit Guilielmus Con-
æſtor. Dedit autem is regno re-
ns quæſito cum novo imperio
vam etiam linguam novaſque
ges & ſanctiones. quarum pleræ-
e in hunc uſque diem incorruptè
ud Britannos obſervantur, qui
opterea patrem eum appellant,
imperij ſui conditorem. etſi An-
ica tamen lingua, cujus uſu in-
genas in judicijs interdixerat, re-
ocata ſit poſtmodum, & in eam,
a hodieque præcellit, dignita-
m reſtituta. Tam conſtantem
ero fortunam in eo regno exper-
s eſt, ut hucuſque in poſteris il-
d obtineat. quin & Scotiam ejus
nguis, etſi per lineam fœmini-
nam

nam, & ſequiorem quem voca
ſexum, noſtro etiam ſæculo m
deratur. Sed ut revertamur ad no
ſtram Spartam, vindicata (ut ſu
pra dixi) jaminde ab ævo Roiloni
& magnopere culta, frequentata a
VValachria, ſubactæ quoque pau
latim & novis colonijs occupat
ſunt pleræque ex inſulis circun
jectis. Quæ poſt varios caſus
multiplicia rerum diſcrimina, re
dactæ ſunt tandem vi ac manu a
mata, etſi varijs tamen juris præ
textibus obvoluta, in ditionem
Comitum Hollandorum. Sed cu
anno Chriſti MVII Imperator Hen
ricus III VValachriam & vicina
aliquot inſulas donaſſet Balduin
Barbato, Comiti per id tempu
Flandrorum: diuturna & gravi
admodum bella inter Flandro
Hollandoſque vario quidem ultr
citroque eventu exorta ſunt. no
minatim vero internecinum illu
prælium anni MCCLIII, quo Flo
rentius, frater Guilielmi Regis, &
Cliviæ Princeps Lupus, in VVala
chriæ fere conſpectu ediderunt hor
ribilem illam ſtragem in exercit

Mar

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

Margaretæ Comitis Flandriæ. quo
prælio, juxta quoſdam Scriptores,
cecidere quinquagies mille Flandri:
totidem aquis ſubmerſi ſunt : ite-
rumque totidem capti. Inter ca-
ptos præcipui erant Guido & Io-
annes Dampetræ, Margaretæ ip-
ſius filij: Theobaldus Comes Gui-
næ: (*imo* Guiſnæ) Godefridus Co-
mes Bituricenſis; (*imo* Barrenſis) &
cum ijs ducenti triginta circiter
viri primates, ac non infimi no-
minis equites. At Meierus hiſto-
ricus Flander (qui propius ſane
videtur ad veritatem accedere) cæ-
ſos narrat fuiſſe dumtaxat tricies
mille. addens, Guilielmum Re-
gem, victoria tam inſigni elatum,
aures præbere noluiſſe ullis de pa-
ce ſermonibus, ac Margaretæ duras
admodum leges tuliſſe. ſed cum
ipſe biennio poſt in acie cęſus eſſet,
prælio quod cum Friſijs tunc im-
perium detrectantibus committe-
rat, ſubſecuta brevi inter jam-di-
ctos Florentium Regis fratrem
& Margaretam eſt pax : nec di-
miſſi duxtaxat, perſolutis redimijs,
Flandri; ſed ſponſalia etiam facta

inter Florentium quintum, Regi Guilielmi filium, & Beatricem Margaretæ ex filio natu majore Guidone videlicet, neptem: quibus Flandri rationes omnes & jura ipſis quomodocumque in Selandia competentia, Hollandis ceſſerunt in dotem. ac tunc demum di tio inſularum Selandicarum in Comitatum erecta eſt. Sed nec iſt pax diuturna ſatis aut firma. Guid enim Dampetra, jam ipſe imperi compos, impatienter ferebat Comitum Hollandorum in VValachri dominatum. quare & bellum redintegravit. cui inter utrumque hun principatum non ante impoſitus finis, quam Selandia, cum Hannonia Hollandiaq; & Friſia tandem conjuncta, deferretur, ex cauſſis in Hollandia nobis expoſitis, ad Burgundiæ Ducem Philippum Bonum. Si ut hodie degant hæ inſulæ ſub dominio domus Auſtriacæ, cujus nomine gubernantur (ut diximus à Guilielmo Naſſovio, Principe Arauſino. Atque hæc de Selandi dicta ſufficiant.

FINIS.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

HOLLANDIÆ SELANDIÆQVE PRINCIPES,

Deſumpti

EX BATAVIA ILLVSTRATA

P. SCRIVERII,

Qui accuratè denuo recenſuit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

Hollandia unde dicta.

HOLLANDIAM, *alij* Holtlandiam
id eſt, terram lignorum, alij Hol
landiam, *id eſt, terram caſſam*
& non ſolidam, dictam volunt. Non
nullis enim locis adeo non ſolida eſt, u
natare dicatur ſuper aquã. Quo autem
tempore ita dici cœperit, non me legiſſ
memini. Veruntamen conſtat hanc ap
pellationem admodum eſſe recentem
Nam Hermannus Contractus, qui ſcri
pſit ad annum uſq; Domini MLXVI, *in*
fine, ubi de Theoderico Marchione quar
to eius nominis pluribus locis fit mentio
nuſquã Hollandiam *nominat, ſed ubi*
que Fladirtingam. *Ab eo puto oppid*
quod hodie haud procul Oceano nomen
Vlardingen. *Quod Gerardus Novio*
magus vetuſſimum eſſe aſſerit, vocatqu
Vlardingam *&* Vlardingiacum. Fla
dirtingam *autem non pro oppido ſolum*
ſed pro ipſa regione ponit Contractus
Hactenus Iacobus Meierus Anna
lium Flandriæ lib. XI.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

THEODERICVS I, COMES I.

CArolus cognomento Calvus Romanus Imperator, & Galliarum Rex, quum audiſſet Hollandiam Imperatoriam terram à Danis, qui Trajectum incolebant, vi bellica fœdari, Ioannis VIII Pontificis rogatu, Principatum ejus contulit Theodorico cuidam Sigisberti Aquitani filio, Trojani ſanguinis viro, (anno DCCCLXIII,) ut annales tradunt. Is confeſtim armata manu Hollandiam ingreſſus Friſios compeſcuit primum: Deinde, quum invidere cœpiſſent ij populi tam longam Theoderico cum finitimis pacem, eum provincia ejecerunt. Ejectus confugit ad unicum & promptiſſimum ſubſidium Carolum Calvum Imperatorem. Cujus iterum opera non ita multa poſt in Hollandiam reductus, de ijs, qui conjurationis auctores fuerant, ſupplicium ſumere non diſtulit. Obijt mortem anno initi Principatus qua-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

quadrageſimo, relicta uxore Geva nobili femina. Peperit ei hęc Theodericum, qui paterni Comitatu hæres poſtea fuit. Ambo & Theodericus & Geva ſepulti Egmondæ.

Had. Barlandi.

Theodericus I, Comes I.

Primus ego Batavæ gentis Comes, or-tus ab alto
Sanguine Teucrorum, Santone pa-tre, fui.
Pacis amans, bellique potens: hoc vi-ctor at illa
Devictis Friſiis invidioſus eram.
Hinc pulſus, Calvo mea regna iuvan recepi:
Reſtitui pacem: pace data perij.
Quæ mihi mors potuit melius conting re? nam qui
Bellaram iuvenis, pace quieſco ſ nex.

Georgij Benedicti

THEODERICVS II, COMES II,

THeodericus hujus nominis ſecundus, qui in demortui patris locum factus eſt Comes, iterum rebellantes Friſios bis memorabili prælio devicit. Egmondenſe Monaſterium crematum à Friſijs, ex lapide reſtauravit. Fatalem autem obijt diem, anno gubernationis ſuę octavo & octogeſimo. Corpus ejus ingenti hominum utriuſque ſexus conventu Egmondam delatum.

H. B.

Theodericus II, Comes II.

VIrtutis patriæ patrij quoque nominis hæres,
Marte meo clarus, ut fuit ille, fui.
Idem hoſtis Friſius, ſic & victoria utrique:
Hæc blanda imperijs, hoſtis ut ille meis.
Mox etiam flammis monumenta abſumpta paternis
Manibus æterno marmore reſtitui.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

His geſsis morior: teſtis mihi fama tueri
Me nec ſceptra magis, nec petuiſ patrem.

G. B.

ARNVLPHVS,
COMES III.

ARnulphus tertius Hollandi: Comes, Theoderico patri ſuc ceſſit. Hic Princeps multa cum Friſijs bella geſſit. Ad poſtremum cęſus ab ijſdem in quodam VVeſt Friſiæ agro non ſine maximo dolore ſuorum, à quibus & ipſe Eg mondam exanimis deportatus, in majorum conditorium reponitur.

H, B.

Arnulphus Comes III.

ARdua, dum vixi, generoſo pectore bella
Suſtinui, ad pacem tardus, ad arma celer.
Teſtes ſunt Friſii, Phryg & qui ſanguine hoſtes

Senſe

Senſerunt, hoſtem quid ſit habere Phrygem.
ac mea vita: necem memor ipſa Batavia narret,
Quæ patrio exanimem me poſuit tumulo.
ace quievit avus, genitorque; ego primus in armis.
Utraque mors laudi eſt. elige poſteritas.

G. B.

THEODERICVS III, COMES IV.

THeodericus tertius hujus nominis, defuncto patre Arnulpho, exit Hollandiam. cujus Principau multis diebus arſit in ea regione ſtella crinita. ſubſequutum eſt bellum Trajectenſe: in quo cæſis utrimque multis haud obſcuri nominis Principibus, captus etiam Adeboldus loci Præſul abducitur in Hollandiam; ubi Comitis juſſu diu multumque cuſtoditus manſit, quum propoſitas ſibi conditiones abnuiſſet. Creditur ejus belli præcipua cauſa fuiſſe, quod Ade-

boldo inſtigante Friſij rebellaſſen
Itaque poſtea, ut patris necem
ulciſceretur Theodericus, incen
villis, agriſque late vaſtatis, om
nem brevi Orientalis Friſiæ regi
nem ſuæ ditionis fecit; quumque
bello victis Florentium minorem
filium præfeciſſet, ipſe victorem
exercitum reduxit in Hollandiam
Hieroſolymam profectus, ut Do
minicum ſepulchrum ex voto in
viſeret, in reditu mortem obiji
Corpus ejus Egmondæ illatum
tumulo majorum. Præfuerat h
Theodericus Hollandiæ XLVI an
nis; quo defuncto, ejus uxor O
thildis ad Saxones ſuos reverſa eſt

H. B.

Theodericus III, Comes IV

Efendi patrium, patre non minor ip
ſe, Leonem,
Proque parente parens, proque Leo
ne Leo.
Me duce Traiecti Præſes, Friſiuſqu
ſubacti,
Inferiæ caſo qui cecidere patri.

Hoſti

ſtis uterque : ſed hic belli, fraudum ille miniſter,
Eventus vates ſtella comata fuit.
ic pius in patrem vixi, ſic fortis ad arma :
Alterutro quivis vel Deus eſſe poteſt.

G. B.

THEODERICVS IV.

COMES V.

POſt defunctum patrem Theodericus quartus Comes fuit, qui Leodij, quo ludorum gratia cum multis alijs variarum regionum Principibus venerat, homicidio perpetrato trepidus aufugit. Nec ſic quidem tutus. Nam alij Principes, qui cędem nobilis viri cupiebant vindicare, cum ingenti armatorum manu fugientem uſque in Hollandiam ſunt inſequuti. Dordraci, quam urbem proditione occupaverant, cruento certamine dimicatum, occiſis una nocte quadringentis nobilibus. Defunctus ea pugna Theodericus, manè poſt ſolis ortum, quum animo ſatis otioſo foris

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

foris deambularet, telo in femor
ictus ab hoſtibus, qui nocte ſupe
riore aufugerant, biduo tantum
ſupervixit.

H. B.

Theodericus IV, Comes V

QVid vitam carpis, quid prælia geſta Viator?
Sit ſatis hoſtili me periiſſe manu.
Nam quod Eburonum maculavi ſanguine ludos,
Tota reſiſtentis, non mea, culpa fuit.
Bella ſequuta tamen: quæ nullis viribus hoſtis
Geſſit, at internæ proditionis ope.
Hic cecidi moriens, illis velut ante cecîdi:
Tolle necem hanc, & tunc iudicet ipſ
Cato.

G. B.

FLORENTIVS I, COMES VI.

QVum Theodericus ſine prole deceſſiſſet, frater ejus Florentius ex Friſia in Hollandiam ac-

cerſi-

rſitus, Reipublicæ gubernacula
ſcepit. Hujus ſucceſſibus externi
incipes aliquot, Archiepiſcopus
olonienſis, Antiſtes Leodinus &
ambertus Comes Lovanienſis in-
dentes, contraxerunt exercitum,
o novum Comitem Principatu
turbarent. Quod ubi ad Floren-
um permanaſſet, ſtatim ex con-
io ſenis cujuſdam, qua ho-
em venturum credebat, factas
am noctu ingentes foveas, ut qui
itẽdebatur dolus procederet, fœ-
o & ſtramine operuit; in quas e-
eſſi hoſtes quum incidiſſent, ad-
it Florentius, qui magna prius
ita cæde, multos abduxit capti-
os: inter quos erat Comes Lo-
anienſis, quem poſtea grandi pe-
unia redemptum dimiſit incolu-
em. Hæc victoria Comitis tan-
um abfuit ut Archiepiſcopum Co-
nienſem deterruerit, ut non
ultis inde annis interjectis cum
umeroſo exercitu in Hollandiam
reverſus; qui effuſius omnia va-
anti occurrens cum non pœni-
nda ſuorum manu Florentius le-
pugna hoſtem fudit. Multi in

eo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

eo prælio cecidére: reliqui capt qui ætate, aut alia re impediti f gere non potuerunt. Fuit ann ille quo Florentius eam victoria adeptus eſt humanæ ſalutis ſecu dus & ſexageſimus ſupra mille mum. Habent Annales, hunc eu dem Principem, non multo p ſuperatum Archiepiſcopum, ſub a bore quodam (currendo, an p gnando, dubium eſt) defeſſum ſ diſſe, ibique interemptum ab l qui ſuperiori prælio fugerant.

H. B.

Florentius I, Comes VI.

PRæfectus Friſiis, Batavis Comes, un utrumque
Cavi, neu ferrent, neu mihi dam darent.
Invidere mihi Grudius, Leodinaq mitra
Agrippinenſi fœdere iuncta comes
Nec mora: colligitur miles, nocitu parantur
Arma, ſed auctori pernicioſa ſuo.
Scilicet una omnes dedit & pugna a ſtulit hoſtes.

Inu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

nunc, virtutem victa fer Invidia.

G B.

GERTRVDIS,
COMES VII.

MOrtuo Florentio, præfuit uxor ejus Gertrudris; qua gubernan- non invenio uſquam bellatum. æc vita deceſſit, edita jam ex obus maritis numeroſa prole.

H. B.

Gertrudis Saxonica.

Vm novus imperii ſucceſſor quæritur, anceps
Femineo dudum pectore pugna fuit.
periũ ſprevit ſexus, mens alta cupivit,
Sexuque evaſit altior illa meo.
pta ſecundavit bona Pax, pulſuſque repente,
Quod dederat Paci, Mars tulit exſilium.
c ego regnavi: nunc tu cape regna, Roberte.
Quid numeras annos? reſpice pacis opus.

G. B.

RO-

ROBERTVS FRISIVS COMES VIII.

ROBERTUS ſecundus Gertrud maritus Theoderici privigni ſı necdum maturi gubernaculis Tu tor adſcitus, Rempublicam ſumm integritate continentiaque rexit pulſus tandem à Godefrido Lotha ringiæ Duce, qui VVilhelmi Tra jectenſis Antiſtitis opibus fretu Hollandiam per vim occupavit.

H. B

Robertus Friſius.

PAtre Pio genitus, Comitem quem Flandria vidit,
Devicta Friſiæ nomina magna gero
Auxi, dum licuit, pupilli regna Batavi
Et bene, ni gemino pulſus ab hoſt forem.
At tu Leucorum Dux improbe, tuqu Sacerdos
Traiectine time. vim ſua vis ſequitur
De me nil dico; pro me mea facta le quentur,
Vires, non animum ſuccubuiſſe meum

G. B.

GO

GODEFRIDVS GIBBER.

GOdefridus, quum jam videret omnia ſibi ex animi ſententiæ ccedere, factus multo elatior, llum Friſiis intulit; quibus de-ſtis, reverſus in Hollandiam ſub-ſtit Alcmariæ: novem interim bdomadas à Friſiis obſeſſus, im-pravit opem Trajectenſis Anti-tis; qui repente ſuccurrens, ultis milibus Friſiorum cæſis, cmariam obſidione ſolvit. Po-a idem Godefridus (qui Gibbo-s dictus, quod grandis ei pectore bus excreverat) condidit oppi-m Delfenſe, noſtris tempori-s divitijs & pietate multum in-ne. Tradunt quidam eum, um forte ventrem exoneraret, aviter vulneratum, paucis poſt ebus animam efflaſſe, luiſſe-e hoc modo pœnas alieni per m occupati imperij.

H. B.

Godefridus Gibber.

QVid male parta meis, Hoſpes, regna obijcis armis?
Quid pœnam expoſcis? mors mihi pœna fuit.
Reſpice iuſtitiam, victrices reſpice palmas,
Qua rexi Batavos, queis Friſio[s] domui.
Reſpice fundatas celebres me Princip[e] Delphos,
Mox tangent ipſis ſidera verticibus
Hæc volui te ſcire, Hoſpes: nunc i me[…] mor, & dic,
Quam bene firmavit, quæ male quæ ſierat!

G. B.

THEODERICVS V, COMES IX.

GOdefrido cæſo, rediit Comitatus in familiam & ad verum hęredem Theodericum huius nominis quintum; qui adminiſtrationem adeptus, pro magno habui[t] negotio recuperare patriam hære dita

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

tatem; cuius gratia Conrado Tra-
ctenſium Antiſtiti bellum indi-
um, exercitus conflatus: Mirum
ctu, qua cupiditate recuperandæ
ereditatis per vim adeptæ, quan-
ſit alacritate & impetu hoſtem
greſſus : qua quidē re factum, ut
rritus Antiſtes, ac veritus ne il-
d malum plus nimio invaleſce-
t, deditionem fecerit. Itaq; pax
cta, & quicquid antea vi armiſ-
ue Conradus Theoderico adhuc
uero ademerat, redditum. Ortum
terea novum à finitimis bellum,
iſiis novo Comiti rebellantibus;
ntra quos per concretas frigo-
bus aquas (iam enim Brumæ tem-
us erat) profectus Theodericus,
odico negotio eorum aciem di-
ecit, cæſis in eo certamine qua-
or Friſiorum milibus. Tantum
fuit, ut ea clade accepta quieve-
nt, ut eodem tempore contracto
io exercitu eduxerint contra
heodericum; qua rebellione ve-
ementer commotus ille rediit;
tque eo die atroci concurſu tan-
Friſiorum ſtrage pugnatum, ut
llius neque ſexus, neque ætatis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

reſpectus ſit habitus. Plures etiam villæ atque pagi incenſi. Stauri tribus hebdomadibus circumſeſſa tandem his conditionibus rebellionis veniam impetravit, ut ditione facta certam pecuniæ quantitatem Theoderico daret. Hunc in modum ſubactis Friſiis, pa compoſita, perpetuumque obſequium Hollandiæ Comiti promiſſum. Hic Theodericus vita defunctus eſt, quum præfuiſſet anni quinque & viginti.

H. B.

Theodericus V, Comes IX

Iam ſublatus erat, qui me Tutore fu
gato
Expulerat patrii ſedibus imperii.
Quid facerem? amiſſos virtus ſpiraba
honores,
Spirantem vires deſtituere pares.
Vicit vim virtus tamen, & te, ô perfid
Præſes
Traiecti, ereptas reddere iuſſit opes,
Biſque rebellantes Friſios parere Leon
Regna dedit Calvus; reddo ego. maio
uter?

G. B.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

FLORENTIVS II, PINGVIS, COMES X.

FIlius eius Florentius deinde imperat, vir excelſa ſtatura, craſſo corpore, pacis quam belli amantior. Egenos hic & pauperes (quod magnum juſtitiæ opus eſt) aluit, ſtuduitque toto Principatu omnibus prodeſſe, nocere nemini. Hoc modo vivendo, omnes qui ante eum fuere Comites virtute ac ſanctitate antecelluit. Mortuus, poſtquam annis duobus & viginti in ſumma pace & otio Hollandiam rexerat.

H. B.

Florentius II, Comes X.

Dardania virtute pater ſibi regna paravit;
Parta ego ſervavi, qua dedit ille, fide.
Differimus tamen hoc: quod Mars gratiſsimus illi,
Pax fuit in cunctos officioſa mihi.

His fortunatus Princeps ſucceſsibus, omnes
Iuſtitia colui, relligione Deum.
Sic ego, dum vixi, nulli gravis, omnibus una
Morte fui: ſed nunc utraque vita nova eſt.

G. B.

THEODERICVS VI, COMES XI.

FVit inde Comes Theodericus, ſuperioris Florentii filius natu maior; qui ſubita defectione rebellantes Friſios domuit, adque obſequium retraxit. Sed non diu ill in officio manſerunt. Nam paulo poſt Florentio Nigro, quem in Theodericum fratrem animo infenſo eſſe non ignorabant, ſocia arma jungentes, hoſtiliter in agrum Hollandicum incurſione facta, Alcmariam incenderunt; exarſiſſetque multo latius id incendium, nisi repentè certior factus Theodericu hoſtem retro abire coëgiſſet. Hau multo poſt, quum allatum eſſe uxoris ejus fratrem à Friſiis captum

tum, exercitum à Trajectenſium
ntiſtite ſuperatum, Traiectum
rofectus, hoſtiliter eam urbem
ircumſedit, eratque omnifariam
ox inſtrumentis oppugnaturus,
iſi cum univerſo clero Heribertus
ntiſtites Pontificio habitu urbem
greſſus, ut anathemate Comitem
otaret, militem compreſſiſſet.
ommentarij, quos ſequimur, tra-
unt, ipſum quoque Theodericum
d Antiſtitis pedes jacentem a-
athematis fulmen ſuppliciter de-
ecatum. Supplici ignotum,
bſque obſidione liberata. Hujus
heoderici temporibus Trajecti,
ſcio quo caſu, ortum incendium,
jus adeo flamma invaluit, ut
æcipua urbis templa, non pœni-
ndis adornata imaginibus, arſe-
nt. Miraculi loco habitum, quod
tanta pucherrimæ urbis confla-
ratione Ædem Salvatori dicatam
nis non attigit.

H. B.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

Theodericus VI.

QVanta latent regnis diſcrimina! v
pater urna
Conderis, en, bellum qui ciet, ho
adeſt.
Hoſtis adeſt Friſius. dumque hic cac
ecce repente
Traiecti Præſes ad nova bella ve
Teque capit Lævir victum, & me
ſtinat Orco,
Si eripiam. O facinus! vim facit,
probibet.
Cedo tamen quid tum? me poſtera
cula bellis
Invictum, victum hac religione
rent.

G. B.

FLORENTIVS III
COMES XII.

THeodericus, cuius modo geſtas perſtrinximus, filium liquit Florentium; qui poſtea ctus Comes, matrimonio ſibi j xit filiam Regis Scotiæ, quar Viboldio Abbate Egmondenſi,

a multa ſanctitate prædito, in Hollandiæ portum advectam incredibili apparatu lætitiaque excepit. Hunc & Godefridum Traiectenſium Antiſtitem, de Friſiæ imperio contendentes, in gratiam reduxit Fredericus Imperator, qui ſedandę altercationis gratia id temporis in Hollandiam deſcenderat. Contingit paucis poſt menſibus, ut, Florentio Comite majoribus curis occupato, Friſij in Hollandiæ agrum egreſſi Alcmariam iterum incenderint; qua re commotus Florentius, educto exercitu, cum Friſiorum gente conflixit. Victi Friſii, non paucis argenti modiis pacem redemerunt. Eſt deinde Florentius cum pleriſque aliis illuſtribus viris Hieroſolymam profectus; quibus omnibus quum una eſſet ſuſceptæ peregrinationis ratio, ut Saracenos, qui Terram Sanctam invaſerunt, Divino freti auxilio ejicerent, bis cum ea gente dimicaverunt, ac primo prælio interfectorum armis adjuti, altero ita fœdè hoſtem afflixerunt, ut in ea pugna undecim Saracenorū mil-

lia ceciderint ; ſpolia ampla relat[a,] tamque ſingularis victoriæ auct[ori] Deo actæ gratiæ. Si ſatis dilige[n]ter & integra veritate compoſi[ti] Annales , periit Florentius in An[]tiochia.

H. B.

Florentius III.

Quid peregrinum, Hoſpes, miraris [in] urbe Seleuci
Funus, & ignoto marmora ſculp[ta] ſolo ?
Deſine: nam latet hoc Florentius agg[e]re, virtus
Quem ſua Memnonias vexit ad u[ſ]que plagas.
Qui Sarraceno rediit bis victor ab hoſte
Qui pacem extorſit ſupplicibus Fri[]ſiis.
Invidit Batavos illi tamen, ecce , tri[]umphos
Mors, ne victa foret, Mars quia vi[]ctus erat.

G. B.

THEO-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

THEODERICVS VII, COMES XIII.

THeodericus ſeptimus patri Flo-
rentino in Antiochia defuncto
ſurrogatur; qui Comitatum adep-
tus, cum Guilielmo fratre ſuo in
Hollandia atrociter conflixit. Ve-
rum non multo poſt, Balduinus
Traiectenſium Antiſtes, & Theo-
dericus Archidiaconus, concordiæ
auctores fuere, hac conditione,
ut Guilielmus Theoderico majori
natu Comitatum Hollandiæ ce-
dens, in Friſia Orientali Rempu-
blicam adminiſtraret, & quotannis
ex Geervlietenſi telonio trecenta-
rum librarum (ut vocant) redi-
tum acciperet. Deſiit poſtea in hu-
manis agere Balduinus Antiſtes. à
cujus obitu Theodericus Hollan-
diæ Comes Sedis Traiectinæ (de
qua electis duobus contendebatur)
factus eſt Tutor; cui ſumma fide
res Eccleſiæ curare nitenti obſtitit
Geldri conſilium: eſtque ob id
cum ea gente dimicatum. Poſt-
quam

quam hic motus reſedit, Com
Theodericus cum exercitu Braba-
tiam ingreſſus Buſcumducis vi c-
pit; eratque nobiles inde viros
liquot in Hollandiam abducturu
niſi ſubitus Lotharingiæ Duc
adventus omnia mutaſſet. Nam
cæſis illic in magno numero Ho
landis, Dux ipſe captus non potu
prius in ſuum Comitatum redir
quam omne damnum, quod Bu
coducenſibus intulerat, æqua eſt
matione perſolviſſet. Idem quu
annos tredecim rexiſſet, & morb
gravi non longè à Dordraco pre
meretur, multum angebatur Gu
lielmi fratris abſentia, quem Ad
filiæ adoleſcentulæ admodum,
immatura adhuc ætate ad impe
randum. relinquere Tutorem cu
piebat. Hiſque implicitus curi
moritur, omnibus magnum ſui de-
ſiderium relinquens.

H. B.

Theo-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

Theodericus VII.

QVantus amor regni! vix patria ſceptra capeſſo,
En contra fratrem frater ad arma venit.
Ex Traiectinæ tueor dum Sedis honorem,
Impedit Otto meum, ne bene cedat, opus.
Effeci tamen: hinc capta Sylva-Ducis, uno
Invictus, gemino neſcius hoſte premor.
Sic pace Antiſtes, ſic bello ſtrenuus Heros,
Si quis rite fuit, ſolus utrumque fui.

G. B.

ADA, THEODERICI VII FILIA, COMES XIV.

ADa ſuperioris Theoderici filia, mortuo patre, nupſit illuſtri viro Ludovico Comiti Loſſenſi. Cui quum tantum conjugium à finitimis quibuſdam Principibus invideretur, magni bellorum motus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

in Hollandia orti, qui vix tandem
poſt multam cædem reſederunt.

H. B.

Ada Theoderici VII filia

*NEc ſexus mihi, nec fuit ætas apta
gendi;*
*Iura tamen Batavis, ut pater an
dedi;*
*Quam bene, fœminei taceo memor ipſ
pudoris:*
Poſteritas, vitæ conſcia, teſtis erit
*Bellaque cum Ducibus vicinis geſta
quetur,*
*Dum noſtrum infeſtant, ô Ludovi
thorum.*
*Fœmina quid poſsit, cerne Hoſpes; N
pta Roberto*
*Pacis opes dederat, nunc tibi Mar
habe.*

G. B.

GVILIELMVS I, THEODI RICI VII FRATER, COMES XV.

ADæ neptis gubernationem Gu
lielmus Orientalis Friſiæ C
m

rs excepit. Ab hoc inimicorum
es aliquot everſæ. Incenſum
à Trajectenſibus Dordracum; cu-
vaſtationis cauſam non inve-
n. Pax tandem inter Hollandos
populum Trajectenſem ita com-
pita eſt, ut Comes Guilielmus,
prius multo majore incommo-
d Trajectenſes affecerat, mille
entum Antiſtiti perſolveret. Hic
lgtolini avunculi ſui, Scoto-
n Regis, audita morte, per
m Regnum lege ad ſe rediſſe
abat, claſſem contraxit, qua Sco-
n ingreſſus, multa oppida ex-
gnavit: ſed quum à Ludovico
ſſenſi Comite Hollandiam igni
coque vaſtari accepiſſet, ne cer-
n jam acquiſitum Comitatum
incerto Regno amitteret, do-
um reductis navibus, Ludovicum
ortus eſt, qui Hollandiæ agros
iſſimè populabatur. Obiit mor-
n hic Guilielmus anno initæ a-
d Hollandos gubernationis un-
vigeſimo, in Friſia Orientali ſex-
& vigeſimo.

H. B.

Guiliel-

Guilielmus I.

ET Friſiam, & Batavos rexi Comes-quum habenas:
Contentus gemino non tamen i-perio.
Regna etiam Scotiæ peti trans æqu-vectus,
Debita quæ patrii fœdere coniugii.
Quin Traiectinis perſolvi mille talen
Pacis ut hinc, palmæ certior inde rem.
Sed Ludovicus obeſt : dumque hic m vincitur, atra
Mors ſubiit : victor ſic ego in aſ-feror.

G. B.

FLORENTIVS IV, COMES XVI.

FIlius ejus Forentius hujus n-minis quartus fit inde Come peritia dimicandi nulli ſuperioru Principum ſecundus. Magnitudi rerum geſtarum huius viri accen Claromontenſis Comitis uxor m situm oravit, ut ludos militares

indi

induſtria pararet; rata futurum, ut Florentius ſtudio dimicandi cum eis accurreret. Conſtituitur certamini dies. quem diem quum & Florentius, cujus unius gratia factus erat ille apparatus, veniſſet, ita mulier conſcendit partem domus ſuperiorem, ut ex editiore feneſtra dimicantem proſpectaret; cujus virtutem ipſa quum ſubinde laudibus ferret, ſuſpicans maritus inductum ſibi ante oculos tori inſidiatorem, contractis clàm armatis in locum certaminis deſcendit, omniſque rei ignarum Florentium obtruncat. Obtruncati corpus ad Rhenoburgenſe Cœnobium deportatum, ibi loci magnifice ſepelierunt Allemanniæ Proceres. Periit autem hic Florentius viridi adhuc ætate, quum annis duodecim Hollandiæ præfuiſſet.

H. B.

Florentius IV.

QVin pergis? ſatis eſt, nomen ſi vide-
ris, Hoſpes:
Nam mea, ſi quæras, quilibet acta
canet.
Aut qui tercentum me navibus æquo-
arantem
Oceani rector vidit, & ingemuit:
Aut qui tum cæſos duce me meminer-
Statingos,
Turbantes noſtræ relligionis opus.
Hæc mea facta: necem narrarem nun-
quoque: ſed vel
Non perii, vel mox reddita vita mi-
hi eſt.

G. B.

GVILIELMVS II, COMES XVII.

Imperator Romanus.

OCciſo Florentio, Guilielmus fi-
lius ejus nondum maturus ad-
miniſtrationi erat, ſex tantũ annos natus: tamen ei Comitatus Hollandiæ ad puberem ætatem incolumi-

manſi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

manſit Tutela patrui Ottonis, Trajectenſium Antiſtitis. Hic Guilielmus, armorum quam auri multo ſtudioſior, imberbis adhuc, & vix dum annum agens vigeſimum, Romanorum Rex eligitur. cui inde Leodium per Antiſtitem loci conſanguineum ſuum perducto univerſus clerus extra urbem officij cauſa obviam proceſſit. Eodem ferè tempore apud Trevirorum Archiepiſcopum pluribus diebus commoratus, rediit poſtea in Hollandiam: Inſtituitque non longe ab oppido Delfenſi Concilium, ad quod Hollandi Zelandique ſuas cauſas deferrent. Locus dicitur Haga-Comitis. Idem Princeps nunciis & literis certior factus Margaretam Nigram, quæ per id tempus Flandriæ præerat, exercitum conflaſſe ad expugnandam diripiendamque VValachriam Selandiæ inſulam, Florentium fratrem cum armata juventute eo miſit, ut Flandros ab injuria arceret. Accidit forte, ut longè à Middelburgo, nobili Selandiæ emporio, duo exercitus inter ſe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

concurrerint. Fuit ea pugna Flandris tam cruenta, ut latiſſime ſeſe in Middelburgenſem agrum hoſtilis ſanguis effuderit. Guilielmus Rex quum audiviſſet, Flandros memorabili clade affectos, navigans eveſtigio in Selandiam, ſuppliciter accurrentibus Flandrorum reliquijs pro innata ſibi clementia veniam dedit; quumque omnes detractis veſtibus nudos remiſiſſet, ne à tanta illa clade reverſi ludibrio ſuis eſſent, ex virentibus piſis ſubligacula ſibi feciſſe traduntur. In hunc modum ſuperatis Flandris, Guilielmus ab Innocentio Pont. Max. in Italiam accerſitus Ianuæ Cæſarea accepit inſignia. Inde profectus in ulteriorem Allemanniam, ubi per omnia oppida, pagos, & arces maximis eſt honoribus cohoneſtatus, exſilientibus undique ad Regis adventum pluri-mis. Interea certior factus, Friſiorum rebellione turbari Hollandia otia, cum ingenti armatorum manu reverſus, cum hoſte bis conflixit, ſemel primo adventu; eſtque tunc Regiis viribus Friſiorum mi-
le:

les ſubactus. item poſt v Kal. Febr. quum omnia diuturnum gelu pervia feciſſet, Friſiam iterum ingreſſus, ante initum prelium occiditur, novem & viginti annis in publica adminiſtratione completis.

Sunt qui ſcribant, multo prius à neſcio qua Vate prædictum, fore ut armis Friſiorum victus occumberet.

H. B.

Guilielmus II, Romanorum Rex.

Qvis credat? Batavis prima florente iuventa
Princeps, & tibi Rex, maxima Roma, fui.
Mox civile Forum dirimendis litibus Hagam
Iuſtitui, pacis non leve præſidium.
Inde rebellantes uno certamine Flandros
Aut ſtravi, aut miſi, ſed ſine veſte, domum.
Poſt victor, Friſios repetens, cado. Quid gemis, Hoſpes?
Inſanis, ni optes ſic quoque poſſe mori.

G. B.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

FLORENTIVS V, COMES XVIII.

FLorentius hujus nominis quintus, annum agens ſeptimumdecimum, vindicaturus patris Guilielmi Regis cædem, Friſijs bello indicto, non multo poſt cum ingentibus copiis deſcendit. Congreſſi tum prælio Friſii plus octingentos è ſuis amiſere. Florentius poſt aliquot annos iterum cum exercitu in Friſiam reverſus proſpere pugnavit. Eodem tempore ſenis cujuſdam indicio inventum patris corpus, quod uſque in eam diem interfectores ejus occulerant, Middelburgum in Selandiam deportandum curavit, ſepelivitque magnificentiſſime in Præmonſtratenſium Fratrum Monaſterio; quo non eſt hoc tempore ſtructura magnificentius aliud in Ditione Burgundica. Meruit hac re illuſtris Princeps ſingularis in parentem pietatis laudem. Porro defunctus ſepulturæ munere, cum Flan-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

Flandris, qui mox ad ſubigendam WValachriam adfuturi dicebantur, navali prelio certare conſtituerat. ſed priuſquam educere in hoſtem potuit, interea adfuit Brabãtiæ Dux Ioannes, quo adnitente facta pax; quæ ut firmior eſſet, Guidonis Flandriæ Comitis filia Beatrix nomine Florentio in matrimonium data. Ex qua quum ſuſcepiſſet quatuor filios, tres in flore primo extincti ſunt. Multa in diverſis Hollandiæ oppidis Palatia magnifico extruxit apparatu: & ſucceſſus fecit amœniſſimos, in quibus nunc venationi operam daret, nunc inter forma excellentes virgines deliciaretur. In re quoque militari dimicando jaculandoque ſe multum exercuit. Proditum eſt, eum domi ordinatis rebus in Angliam trajeciſſe, ut Scotorum gentem ſubigeret: verum rebellione Flandrorum revocatus, mentem ad alia vertere coactus eſt. Quæ omnia prætereo ſtudio inſtitutæ brevitatis. Extremæ vitæ tempore, magis contumeliæ cauſa quam impulſu libidinis, corrupit uxorem Gerardi cuj-

juſdam Velſeni, quem ipſe prius a
ſummos honores provexerat. Ho
factum ejus quum intolerabile vi
deretur, conſpiratum eſt in eum
à multis, Gerardo Velſeno & Her
manno VVoerdeno, corruptæ pa
tre, conſpirationis principibus. Ap
prehenſus igitur Trajecti, quum
auditum eſſet in Hollandia con
trahi exercitum ad liberandum Co
mitem, duobus & vinginti vulne
ribus à Velſeno confoditur. Velſe
nus poſtea captus, perpetrati ſce
leris pœnas dedit.

H. B.

Florentius V.

QVid mihi bis mortem facinus moliris ob unum
Poſteritas? ſemel abſit periiſſe ſatis.
Quin me quin potius cum Flandris bella gerentem,
Aut mea cum Friſiis prælia geſta refers?
Mitto ego quæ patriis umbris monumenta dicavi,
Eximiæ teſtes quæ pietatis erunt,
Hin

Hinc, ſpero, laudem tribues, mutataque dices,
Quod te delevit, delet & illa ſcelus.

G. B.

IOANNES I, COMES XIX.

INterfecto Florentio, quum puer adhuc abeſſet in Anglia filius ejus Ioannes, diſcordia aliquamdiu in Hollandia laboratum eſt; donec miſſi in Britanniam legati Comitis nuper cæſi heredem reducerent, ſub cujus appulſum omnis repentè ſedatus motus. Hic Ioannes natu grandior, bis rebellantes Friſios aggreſſus, magnis affecit cladibus. Hoc etiam Principe Dordraci tumultuatum eſt. Deceſſit poſt exactum in adminiſtratione quadriennium. Eodem ferè tempore vixiſſe dicitur in Hollandia Gigas, Nicolaus Kieten nomine, cujus immanitas corporis omnibus fuit admirationi: excelſa ſtatura homines ſub brachio excepiſſe traditur: calceus ejus quatuor excellenti magnitudi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

ne hominum pedes facile capiebat pueros quoque in ludum eunte ita vaſtitate illa membrorum ter ritabat, ut niſi procul & à terg eum aſpicere non fuerint auſi. Ho fortaſſe non ita facile ſibi fidem apud homines inveniet, quod fa bulæ propinquum videri poſſit. ſe cur minus equo animo audiendum quam quod olim in Creta inſul repertum ſit humanum caput in ſtar dolij: & in terra India vixe rint homines tam inſigniter auriti ut aures ad pedes defluerent.

H. B.

Ioannes I.

IAm motu, iam plena metu ſimul om-
nia circum
Reddiderat cæſi mors inopina patris,
Quum Batavi regni, multis renuenti-
bus, hæres
Albionum Arctoo rector ab orb
vocor.
Veni, ſedavi motus, fidiſque meorum
Diſcordes iunxi conſiliis animos.
Mox victor redij à Friſiis: nunc hac ſitu
urnâ.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

Dic Hoſpes, belli pacis an arte prior?

G. B.

IOANNES II, HANNONIVS, COMES XX.

QVum ſine liberis Ioannes hujus nominis primus fato ceſſit, Hollandiæ Comitatus ad Ioannem Hannoniæ Principem devólvitur. Hic fratrem ſuum Guidonem Trajectenſium Antiſtitem creatum tanto ſtudio defendit, ut ſemel profligatis qui illum Epiſcopatu dejicere conabantur, nulli deinde arma movere ſint auſi. Per id tempus eques armatus in cælo viſus, qui adhortatus dicitur clara voce populum ad arma capeſſenda: ſtetit & mare eodem temporis ſpatio innumerabilibus coopertum navibus. ad quod ſpectaculum quum ſeſe accolæ effudiſſent, repente naves illæ omnes evanuere. His tunc prodigiis præmonſtrata ſunt paulo poſt apud Selandos geſta bella. Flandrorum Comes Guido Dampirus (ita enim ſcriptum invenio)

venio) intra paucos menſes fru[illegible]
Ziriſæam obſedit, maxima ſuorum
jactura. Vltimo fere tempore, [illegible]
Guilielmus Ioannis Hollandiæ
Principis filius bellum hoc ad ex-
tum perduxit, x Auguſti an[no]
M CCC IIII, tantis utrinque v[iri]-
bus eſt in aciem deſcenſum, ut[ad]
tria milia paſſuum (ſi veri ſ[int]
Commentarij, quos ſequimu[r])
exauditus ſit bellantium fremitu[s].
Cæſa ſunt in eo certamine dec[em]
millia Flandrorum. Naves cap[tæ]
magno numero. Hac victoria [...]
audita, Ioannes Comes multum
lætatus, paucis poſt diebus dec[eſ]-
ſit. Sepultus Valencenis, nobi[li]
Hanoniæ oppido.

H. B.

Ioannes II, Hannonius.

QVis non hoſte cadit gemino? tam[...]
ecce Brabantum
Teque mea vici, Guido ſuperb[e]
manu:
Quos ut regnandi ſtimulavit ad arm[a]
libido,
Sic utriſque eadem perniciosa fuit.
Teſt[...]

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

is Delphenſi Flandrorum vicus in
urbe,
eſtis congerie Semita facta virum.
inc eat, Ambitio iactet quæ regna
ſubegit:
Servatæ patriæ gloria maior erit.

G. B.

VILIELMVS III, BONVS, COMES XXI.

Vrrogatur in patris locum Gui-ielmus, qui cum eſſet vir pieta-& innocentia inſigni, Boni co-omentum meruit. Middelburgi ud Selandos Collegium Cano-corum D. Petri ab eo inſtitutum perio. Sub hoc tempus duobus aximis malis Hollandia biennium boravit, fame & peſtilentia. hæc tiſſimè vagata, ingentem homi-m vim extinxit ; illa tam inva-erat, ut ſuper vetitos cibos in-nti ſint, qui fame adacti pecudum ore naſcentia in campis gramina mederint. Anno M CCC XXVIII, ilippus Gallorum Rex Guiliel-i hujus copiis adjutus, Flandro-rum

rum exercitum fudit fugavitque. Eodem anno Guilielmus Friſi claſſe adortus eſt. In Hannon Præfectum Suyt-Hollandiæ, q ruſtici pinguiorem vaccam paſcu abduxerat, & ſuam reliquerat, u timo affecit ſupplicio. Tantus er juſtitiæ amator. Idem gravi mo bo laborans, quum adeſſe ſibi f tale tempus videret, accerſitum ad ſe iuvenem filium hortatus e ad cultum veræ pietatis: precatu eundem, ut paci ſtuderet, neque Clerum oneraret exactionibus. Hæc ille pauca locutus, haud mu to poſt animam efflavit. Ante hun nullus unquam Comes majus re liquit ſui deſiderium. Nam qui o naturæ bonitatem triginta tribu annis, quibus præfuiſſe dicitur, omnibus cariſſimus vixerat, non potuit fieri, ut mortuus non deſideraretur.

H. B.

Guilielmus III, cognomento Bonus.

Juſtitiæ cuſtos nullo diſcrimine leges
Juraq; ſubiectis omnibus æqua ded
Ho

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

Hoc Batavi Præſe, regni me vindice ſenſit,
Dum luit ereptum morte boniſque bovem.
Me quoque cum Flandris felicia bella gerentem
Auxilijs iuvi, magne Philippe, meis.
Nunc cinis: hoc uno felix, quod, ut ante, ſuperſtes
Poſt mortem, toto ſic BONVS *orbe ferar.*

G. B.

GVILIELMVS IV, COMES XXII.

Gvilielmus accepto à patre Comitatu, ſtatim cum delecta armatorum manu inHiſpaniam tranſgreſſus, ut Regem aſſidua cum Turcis Saraceniſque bella gerentem auxiliis adjuvaret, pugnando objectandoque ſe periculis in tantam brevi claritudinem evaſit, ut Hiſpanis ęque ac militi ſuo gratiſſimus eſſet. Poſtea reverſus in Hollandiam, Trajectum oppugnare adorſus, Nobilium (quos apud ſe habebat) rogatu, civibus has bre-

breves, & dumtaxat paucorum menſium pacis redimendæ conditiones dedit: Vt nudatis plantis adapertiſque capitibus egreſſi quingenti ad Comitis pedes humiliter proſtrati veniam poſcerent. Quod quum ita factum eſſet, movit inde in Friſios; ubi dum nimia cupiditate propagandi fines imperij incautius dimicat, ad Staveram occiditur.

H. B.

Guilielmus IV.

Quæ fuerit mea vita, mei quis terminus avi,
Ut taceam, pro me fama loquetur annus.
Illic Heſperius mea prælia narret Iberus:
Hic victum Turcam, me duce, vidit Eos.
Quid Traiectinos pacem veniamque petentes,
Quid Normanne tuas commemorem inducias?
Omnibus his geſtis Staveræ cado: nunc mihi Mavors
Reſtituit vitam, qui dedit ante necem.

G. B.

MAR-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

MARGARETA AVGVSTA, COMES XXIII.

SVcceſſit huic ſoror Margareta, Ludovici Romanorum Imperatoris conjunx; quæ exquiſitiſſimo apparatu in Hollandiam deſcendens, filio ſuo Guilielmo hac conditione tradidit eam gubernandam: Vt quotannis ille matri certam pecuniæ quantitatem dependeret. Quæ Friſij per id tempus habebant bona in Hollandia, ut patris Guilielmi cædem ulciſceretur, Margareta publice vendidit. Trajectenſibus aliquot menſium induciæ datæ. His rebus tranſactis, rediit in Bavariam Ludovici conjunx. Nec interea Trajectenſes quieverunt, exacto induciarum tempore, præter omnium exſpectationem, cum exercitu Hollandiam ingreſſi. Sed hic tumultus ſtatim compreſſus. Poſt hæc reverſæ ex Bavaria matri Margaretę Guilielmus Comitatum reſtituit. Quam rerum mutationem excepit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

pit bellum, quod cum Traiectenſibus Hollandi feliciter geſſere.

H. B

Margareta Auguſta.

SVcceſsi cæſo fratri tunc Cæſaris uxor
Sed mox (heu!) tanti coniugis or-
ba thoro. (rum
O vicina nimis, nimis aſpera fata duo-
O ſi traxiſſet me quoque mors comi-
tem!
Non ego vidiſſem natum mihi bella mo-
ventem,
Infelix hoſtem quæ genui ipſa mihi.
Sceptra tamen tenui: nunc hac requie-
co ſub urna.
Exemplo ſpernat fœmina regna mea

G. B.

GVILIELMVS V, BAVARVS COMES XXIV.

GVilielmus, defuncta matre, inivit Hollandiæ adminiſtrationem. Hic princeps Traiectenſium agros ingreſſus, omnia circa urbem hoſtiliter populari adortus eſt. Quare irritatus Antiſtes, cum ingenti exercitu haud multo poſt ingreſſus

Hol-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

Hollandiam, oppida duo capta incendit. Guilielmi hujus principatu, bona pars urbis Harlemenſis deflagravit. Sed nec hoc quidem ſatis conſtat, unde tam ingens ſit ortum incendium Guilielmus exacto in Principatu ſeptennio incidit in phreneſim; quo morbo implicitus, hominem Nobilem etiam cum ſua manu occidiſſet, vinctus in cuſtodiam datur. Commentarii habent, huic viro clariſſimis ortis natalibus nomen fuiſſe Gerardi de VVateringen.

H. B.

Guilielmus V, Bavarus.

Natus Auguſto Bavarorum ſanguine, Princeps,
Poſt matrem Batavis Hannoniiſque fui.
Omnibus his videor felix potuiſſe videri,
Imperii niſi me præcipitaſſet amor.
Hinc mihi prima mali labes, hinc cetera nata,
Quæ taceo facti conſcius ipſe mei.
Tu pia poſteritas, quoniam mihi vita negata eſt,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

Æterna hæc mecum morte ſepult-
ſinas.

G. B.

ALBERTVS I, BAVARVS, COMES XXV.

RESuſcitata deinde contentio; hi- ut phrenetici Comitis uxor, a- liis ut Guilielmi ex utroque paren- te frater Adelbertus ſuccederet adnitentibus : vicit, quod rarum eſt, melior pars majorem, & miſ- qui eveſtigio Adelbertum, q- tunc aberat in Bavaria, adirent rogarentque ut quando frater men- tis compos eſſe deſiiſſet, ipſe deſ- cenderet adminiſtraturus Rempu- blicam. Audita legatione Adelber- tus in Hollandiam tranſgreſſus, ſuis officioſiſſimè excipitur. Poſt- Delfenſes obſedit, injuriam ſibi il- latam vindicaturus : Nam muni- menta & arces aliquot Princip- Alberti incenderant, & item i- Haga Comitis abſente Alberto e- fractis cuſtodiis eduxere quoſdam è ſuis, qui antea fuerant Alber- juſſu in vincula conjecti. Nihil t-

me-

nen hoſtile fecit, illis veniam ſup-
pliciter petentibus ; muri tamen
dirůti ſunt, ne deinceps unquam
rebellarent. Egreſſus inde Comes
in Geldriam, prædę & populationis
omnia complevit. Ab ea expedi-
tione brevi in Galliam ad Caro-
lum Regem eſt profectus. Aucto-
res, quos ſequimur, cauſam pro-
fectionis hujus non tradunt. Sunt
& Friſones ab eo ſæpius vexati.
Præfuit Hollandiæ annis ſex &
quadraginta. Apud Hagam-Comi-
tis magnifice ſepultus. Paulo ante
obitum hujus Principis tanta ob-
orta eſt in Hollandia ventorum
tempeſtas, ut maxima hominum
ſtrage multæ domus corruerint.

H. B.

Albertus Bavarus.

Belgica poſt mortem fratris moderamina geſſi
Illorum imperio dignus, ut illa meo.
Mox etiam ſpoliis firmavi & Marte ſecundo,
Depopulatus agros, Gelria victa, tuos.

Quid Friſiæ gentem me ter victore ſub-
actam,
Auſpiciis referam quid data iura meis?
Poſt tot bella necem ſi quæras, deſipis Hoſpes.
Nam mea me virtus eripuit tumulo.

G. B.

GVILIELMVS VI, BAVARVS, COMES XXVI.

PAtri Adelberto Guilielmus filius ſubſtituitur; qui Geldriam ſemel & iterũ tumultuoſe ingreſſus, fœde eam populatus eſt. ſed mutatis rebus tantus hic fuit poſtea Reinaldi Gelriæ Ducis amicus, quantus antea fuerat hoſtis. Biennio poſt, Friſones Hollandiæ agrum, ut ſæpe alias, hoſtiliter invaſerunt: cujus ultionem injuriæ Guilielmus majoribus curis tunc occupatus in aliud tempus diſtulit. Hic idem Conventu indicto, ad quem multi Hollandiæ Principes ſunt profecti, egit in eo de ſurroganda ſibi poſt mortẽ unica filia; quod quum omnibus

nibus placuiſſet, ſtatim confecti ſunt ſuper ea re publicæ literæ. Eodem anno Comes in morbum incidit, quo indies magis invaleſcente accerſi jubet ſacerdotem, cui de contractis tota vita noxiis Chriſtiano ritu confiteretur. Poſt hæc ille quum pauxillum temporis ſupervixiſſet, fato eſt functus anno ſuæ gubernationis tertiodecimo.

H. B.

Guilielmus VI, Bavarus.

SI quis ades longis Hoſpes peregrinus ab oris,
Ni grave ſit, paucis te volo; ſiſte gradum.
Hic iacet (heu!) Bavaræ Guilielmus gloria gentis,
Nec bello proavis, nec pietate minor.
Geldria quem timuit, Leodinaque mœnia bello
Aſpera, dum pulſo prælia fratre movent.
His geſtis moritur: nunc hac iacet Æde ſepultus.
At tu facta memor reſpice, non tumulum.

G. B.

IACOBA BAVARA,
COMES XXVII.

IAcoba poſt obitum patris gubernationi admota, quum audiviſſet Ghoricum opidum Hollandiæ à Guilielmo Arkelenſi occupatum eſſe, juſſit confeſtim eo cum expedita armatorum manu occurrere VValravium Brederodiorum Principem, ut repentino ſuorum adventu comprimeretur ille tumultus; eſtque paulo poſt intra muros attrociter dimicatum, cæſis utrimque ducibus. Oppido ſic recepto, venit Hagam-Comitis Iacoba, nupſitque Ioanni Brabantiæ Duci. Interea Ioannes Bavariæ Dux Iacobæ patruus, impetrato ab Imperatore Comitatu, quem jure ſibi deberi credebat quod Guilielmus frater nullam virilis ſtirpis prolem reliquerat, magnos tota Hollandia motus excitavit. Hinc bellum inter eum & neptem orta. Plures etiam urbes hoc metu à Iacoba defecerunt; quæ compoſita poſtea

poſtea pace Ioanni ſunt relictæ. inter quas fuit & Dordracum, urbs hodie multum celebris. Manſit idem Ioannes per triennium Hollandicarum rerum tutor. Quo temporis ſpatio plurima domi foriſque geſta, quæ Catalogum tantum non perpetuam Hiſtoriam ſcribenti mihi ſunt prætereunda. Inter Ioannem Ducem Brabantiæ & Iacobam ejus conjugem ortæ poſtea iræ ita magnæ, ut brevi ſit inde divortium ſubſequutum. Variis interea motibus agitari Hollandia; quæ, poſt defunctum Bavariæ Principem & ſuum Tutorem, ſpreta Iacoba, Ioannem ejus maritum Comitem aſſumpſit. Hic brevi poſt, quum & Brabantiæ Dux eſſet, credo delectatus Lovanii Brabantiæ urbis amœnitate, condidit inibi Gymnaſium, in quo liberales Artes publicè docerentur. Cæterum hæc Schola ſucceſſu temporis multum crevit, præcipuè acceſſione Collegii, in quo publice tres linguæ docerentur, Hebraica, Græca, Latina. Magnis impenſis inſtituit hoc Collegium vir clariſſimus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

Hieronymus Buſlidius, Præpoſitus Arienſis, anno Salutis humanæ cIↄ Iↄxvii. Iacoba extremo vitæ tempore, quum poſt tot indecora connubia (nupſit enim Ioanne adhuc in humanis agente pluribus maritis) nullam haberet prolem, Philippo Burgundiæ Duci, materteræ ſuæ filio, Comitatum Hollandiæ per manus tradidit.

H. B.

Iacoba Bavara.

Viderat eximiam Mavors regnare Iacobam,
Quum ſecum, Hæccine, ait, fœmina ſceptra geret?
Haud ita: mox patruum furibunda capeſſere tela
Juſsit, & hoſtili regna parare manu.
Poſtquam reddita pax, nova concitat arma Philippus,
Belli auctor factus, qui modo pacis erat.
Sic moritur: felix, ſi natus filius eſſet.
Crede mihi, hæc poterat gignere mater avum.

G. B.

Ioan-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

Ioannes Bavarus, Electus.

Praſul Eburonum, Boiorum ſanguine cretus,
Fratris ab exceſſu totus in arma feror.
Non tanti Leodina mihi ſacra mitra fuiſſet,
Sed fuerant tanti ſceptra Batava mihi.
Dordrechtum haud veritus, pulchraſque invadere Leydas,
Et neptem regnis exſpoliare ſuis.
Iamque exuta bonis petulans Iacoba fuiſſet,
Exutus vita ni prius ipſe forem.

P. S.

PHILIPPVS BONVS, COMES XXVIII.

PHilippus accepto à nepte Comitatu Hollandiæ, quum eſſet ob quaſdam res infenſo in regem Anglorũ animo, Caliſiam in Flandrorum finibus ſitam urbẽ tanta armatorũ manu obſediſſe dicitur, ut ſoli aurigæ, qui bellica inſtrumenta aliaque

liaque ad militiam neceſſaria e advexerant, ſufficere potuerint a urbem expugnandam. Cæterum antequam Caliſia tentari cœpta obſidio ſoluta eſt diſceſſu Gandavorum & Brugenſium, pro quorum ardore iraque nimis pigrè Philippus omnia faciebat. Idem Princeps non multo poſt in Haga-Comitis primus Aurei Velleris habuit Comitia. Filium ſuum, cui Davidi nomen, gementibus atque invitis Trajectenſibus, Antiſtitem urbis fecit. Hoc etiam adnitente Ludovicus Delphinus Galliæ Principatum eſt adeptus. Et Philippus quum per hæc aliaque virtutis opera quatuor & trigenta annis Comes Hollandiæ fuiſſet, Brugis morbo gravi affectus, vita deceſſit.

H. B.

Philippus Bonus, Burgundio.

QVisquis ades, magni tumulum revere-
re Philippi:
Aurato inſignem vellere nonne vi-
des?

Cui

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

Qui Traiectinam, quem rexit Filius, urbem:
Cui Regem debet Gallia tota ſuum.
Quid referam eximios pulchræ virtutis honores,
Queis merui vivus nomen habere BONI?
I nunc, perge memor tam rari Principis Hoſpes,
Feliceemque urnam hanc crede tuoſq; oculos.

G. B.

CAROLVS BELLICOSVS, COMES XXIX.

HVic ſucceſſit filius Carolus, rerum geſtarum magnitudine patre ſuperior, & ut ille conſilio prudentior, ita hic animo magnificentior; qui quum eſſet Hollandiæ Comitatui inauguratus, non magno poſt tempore ingenti conflato exercitu in Leodinorum agrum profectus, ob conjectum in vincula Ludovicum Borbonium ipſorum Antitiſtem perneceſſarium ſuum, eorum urbem acri bello expugnavit, expugnatam diripuit, dire-ptam-

ptamque evertit. Poſt Leodij excidium hic Princeps militari virtute nullo ſuperiorum Comitum inferior alia multa bella geſſit, miri celeritate ſemper atque ardore, quo apud poſteros id eſt conſequutus, ut Carolus jam non hominis, ſed bellicæ fortitudinis nomen habeatur. Apud Nantium, quod extremo tempore obſidione cinxerat, tribus confoſſus vulneribus periit pridie Epiphaniæ. Quo Duce extincto in ipſo ætatis & rerum proſpere geſtarum flore, diuturnus apud omnes totamque Hollandiam luctus fuit. Sed nec Principis ſui amantiſſimæ gentes, cædis nuncio fidem primum habuere, quod ut fortiſſimum Ducem, ſic invictum crediderunt. [Annus ille, quo Dux tam nobilis ante Nantium cæſus eſt, fuit humanæ Salutis M CCCC LXXVI. Ita colligit Sabellicus. Alii duos adjiciunt: Rurſus alii quinque ſubtrahunt annos. Varietatem hanc demiror in re adhuc recenti. Cum Sabellico vulgus conſentit, conſentiunt natu grandes, quorum me-

memoria res accidit.

H. B.

Carolus Bellicoſus.

HAnnibal in caſtris, Romanus in agmine Cæſar,
In pugnis Macedo, Carolus unus erat.
Sic triplici geſtans invictum pectore pectus,
Vertit Eburonum mœnia capta ſolo.
Mox quoque Menapios, Leucorumque aſpera colla
Invicto victor ſubdidit imperio.
Occubuit tandem NancI: nunc, ut prius armis,
Nomine ſic Martis vivit, Olympe cares.

G. B.

MARIA CAROLI FILIA, COMES XXX.

MAriam Caroli (de quo modo locuti ſumus) filiam unicam, forma excellenti virginem, quum nobiliſſimi Principes Fridericus Imperator & Ludovicus Gallorum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

rum Rex certatim, hic Carolo, il
Maximiliano filio uxorem pete
rent, convocati ſunt Lovanium
Patriæ Primores, qui auditis qu
poſtulabantur, cenſuerunt ex patri
Caroli voluntate Maximiliano Fri
derici Imperatoris filio Mariam
dandam in matrimonium. Quo
adeo iniquo animo tuliſſe Gallu
dicitur, ut ſtatim omnibus quibu
præerat Maria bellum indixerit
Per id tempus Atrebatum hoſti
liter adortus eſt, admiſſuſque i
eam urbem, cæſis primoribus, di
ripuit primum bona civium, dein
de ſine diſcrimine etiam juſſit oc
cidi omnes qui Mariæ faverent
vaſtavit inde quidquid agri oppido
circumjacet. In Hannoniis Aven-
nas vi captas incendit, miſſis Pari-
ſios iis quibus ducibus incolæ re-
ſtiterant: Ij poſtea non niſi ingen-
ti pecunia ſeſe redemerunt. Eodem
tempore, quum Gallus & mar
premeret, ab Hollandis Amſtelre-
damorum ductu proſpere pugnatum
eſt, capta navi à Genevenſibus, cu-
jus magnitudinem noſtri homines
admirabantur.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

Maria Caroleſia.

DVm iacet & fama Mavors ſpoliatus & armis,
Idaliæ iuſſu bella Cupido movet.
Iuius conſilio Cæſar, Galluſque Mariam
Uxorem nato quærit uterque ſuo.
Patria ſtat iudex : hac victor iudice Cæſar,
Iungit eam thalamo, Maxmiliane, tuo.
Felices ambo, niſi, quæ diſrumpere Gallus
Fœdera non poterat, morte ſoluta forent.

G. B.

MAXIMILIANVS AVSTRIVS, COMES XXXI.

MAximilianus, Caroli Ducis filiâ in matrimonium Gandavi receptâ, factus Hollandię Comes, ditionis ſuæ Principes omnes literis ac nuncijs hortatus eſt, ut ad bellum Gallo, qui uſq; in eam diem Mariæ provincias magnis cladibus affece-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

rat, inferendum arma ſecum indue-
rent. Ad quam expeditionem quum
non pauci Nobiles viri opinione
celerius adveniſſent, in Morino-
rum agrum egreſſus cum Galli
acie conflixit. Fuit ea pugna Gal-
lorum Ducibus infelix, bona mi-
litum parte cæſa. Movit inde Ma-
ximilianus in Tornacenſes; quo
tam arcta cinxit obſidione, u
ſtatim petentes pacem ſeſe dedide-
rint. recepti hac conditione, ut ſi
unquam alias Flandris rebellaſſent
publicarentur eorum reditus om-
nes, quos quotannis ex Flandrico
agro percipiebant. Anno proximo
in Hollandiam reverſus Maximi-
lianus, conſtituit Vice-Comiten
alium ejus provinciæ, quum ipſe
rebus magis arduis implicitus adeſ-
ſe non poſſet. Hæc tum ab eo ad-
huc Comite geſta. Quæ poſtea geſ-
ſerit Imperator, adeo multa ſun
& varia, ut ſeparatim volumen re-
quirant. Illud ſolum adjiciam,
hujus morte Principis nihil accide-
re potuiſſe luctuoſius rebus huma-
nis: & utinam ſine ſanguine hui
ſucceſſorem inveniat orbis! De-
ceſſi

iſſit autem hic Princeps longe optimus ac liberaliſſimus anno Virginei partus MDXIX, menſe Ianuario.

H. B.

Maximilianus Auſtrius.

AVſtriacæ gentis ſoboles patre Cæſare natus
Invicta geſſi Belgica ſceptra manu.
e quoque ſanguineos enſes Ludovice minantem
Coniugio docui ſanctius eſſe nihil.
æc feci Princeps: quæ Cæſar deinde peregi,
Indicium populi vox lachrimaque dabunt.
unt hæc ſigna meæ mortis, ſed ſunt quoque vitæ:
Felix! qui ſola morte ſuis gravis eſt.

G. B.

HILIPPVS II. AVSTRIVS, COMES XXXII.

PHilippus per ætatem adminiſtrationi maturus, ultro cedente Maximiliano patre, guber-

nacula Hollandiæ ſuſcepit. Noſt
memoria hic Princeps cum magn
peditum & equitum globo ingre
ſus Geldriam , ut eam terram oli
à majoribus ſubactam repeteret
omnia terrore complevit: pleraqu
oppida perculſa metu ad primum
ſtatim potentiſſimi Ducis adver
tum ſeſe dedidere. In his princ
piis videbatur brevi Geldriam u
niverſam domiturus, niſi repente
mutatis (ut fieri ſolet) rebus, i
Hiſpaniam profectus fuiſſet , u
Caſtellano Regno inauguraretur
Fuit ea Philippo maxime pacat
magnificaque profectio , & alter
illa nobis plane non triſtis ſolum
verum etiam luctuoſa. Nam tur
in Hiſpaniis deceſſit adhuc juveni
& ampliſſimis imperiis deſtina
tus.

H. B.

Philippus II, Auſtriius.

O fluxum decus imperij ! vix Belgic
nactus
Sceptra, (heu) crudeli morte Phili
pus obit.

N

c licuit creſcentem animo proferre
 vigorem,
Æmulaque (heu) patri facta patrare ſuo.
ilgica, tu tanto ſuſpires orba parente,
Et dic: Heu, magnu mors inimica
 viris.
am ſi aut hic ſenior, vel ſerior illa
 fuiſſet,
Dixiſſes: Iacet hic, qui patre maior
 erat.

G. B.

CAEOLVS V. IMPERAT.
COMES. XXXIII.

Ertabant nuper Pietas & bellipotens
 Mars
De vita & factis, Carole magne,
 tuis.
aude hic te dignum referebat, at illa
 negabat,
Hic capta Roma, ſed memor illa
 crucis.
ndem multa minans, quid verbis obſtrepis? inquit,
Quum Pietas, iudex Iuſtitia, inquit,
 erit.
nc litem Dea Iuſta ſecans, Verum,
 inquit, utrumque eſt:

Nunc ite, at quam vos prælia d...
manent!

G. B.

De eodem.

NOn errat quicunque refert te Car...
magnum,
Ipſo quum non ſis, quem regis, o...
minor,

Huberti Clerici

Ad illuſtriſsimum Carolum V. Rom...
norum & Hiſpaniarum Regem,
Philippi filium,

HADRIANVS BARLANDVS

anno 1519.

PErduximus, juvante Deo, Ca... logum Hollandiæ Principum ... Celſitudinem tuam, Illuſtriſſim... Carole, de qua jam pridem tui ... ves nihil exſpectant mediocre. O... bus certiſſima ſpes eſt, te aliqu... do magnum illum Philippum p... tate, Carolum (qui ob rerum g... ſtarum magnitudinem Bellator... quibuſdam dictus, & quem tu r...

m...

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

mine refers) bellica virtute, avum Maximilianum clementia, Philippum patrem comitate facilitateque ſuperaturum. In hanc autem ampliſſimam ſpem tui amantiſſimos, tuiſque obſquiis impenſiſſime deditos cives adduxit cum naturæ tuæ bonitas, tum exacta ſub incorruptiſſimis magiſtris pueritia tua. ex qua jam egreſſus, majorum tuorum indolem apertè repræſentas. Bis igitur beatus futurus, quiſquis erit ille, qui te ſenem, quem ego nunc juvenem alloquor, à rebus geſtis laudabit; efferet à pietate in Divos; moderatione in ſumma fortunæ indulgentia; modeſtia in tanto rerum omnium ſucceſſu; comitate in tanto florentiſſimo Regni faſtigio; denique à ſapientia, per quam Principes imperant, & diſcernunt juſtitiam.

Ex Iacobi Marchantij Flandria.

Carolum anno MCCCCC biſſextili Februarij die Lunę Matthiæ ſacro Gandavum in lucem protulit. Pueritiam Caroli (nam ſexennis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

pattem amiſit) & adoleſcentiam ad probitatis normam direxerun, Margarita amita, Archiepiſcopu Veſontinus ex progenie Vergya Guilielmus Croyus Arſchotæ Cie vtræque Regulus, & Hadrianus Flo rentius Vltrajectinus, Theologia Lovanij Doctor, Academiæque Cancellarius, qui poſtea ad Papatum, ſub nomine Hadriani VI, ſol virtute doctrinaque Romæ cognitus, pervenit. Et in tantam gloriam Carolum extulerunt, non Ludovici XI Galliç Regis ab Hiſtori. Cominæi æmulatio, ut Bodinus aſſerit, quo Regem illum probiſſim Cæſaris comparatione incruſtet illuſtretque; ſed cum inculpat educatione conjuncta exempla avi tam paterni, quam materni, qui ceteros in Europa ejus ſæculi Reges virtute, auctoritate, atque laude anteceſſerunt. Hunc Belgica anno MDXV Principatui inauguravit. Hiſpania altero poſt anno, Germania anno MDXIX Regem atq; Cæſarem agnoverunt: quamvis Hiſpaniç regnis non fuit inauguratus ante annū MDXVIII, quod incredibili ſplendore

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

dore factū fuit Validoleti in templo Paulino: ubi Ferdinandus frater, ſuis manibus in manus Guilielmi Croyij Cievrij rite complicatis, fidelitatem hominij juratus, ad latus Regis in ſolio ſedētis, & hoc jubentis, nudato vertice ſtetit, Procerumq; Hiſpaniæ ſe homagio devincientium juramenta Regis vice recepit. Convenerat autem anno M D IX inter utrumq; ejus avum Maximilianum atque Ferdinandum, ut Carolus, matre vivente, donec ipſe vigeſimum quintum ætatis annum attingeret, Regia appellatione abſtineret, ac adminiſtratione: & hanc Ferdinando avo materno interea concederet, maſculam prolem ex ſecundis nuptiis non ſuſcipienti, & quotannis ex Hiſpania quadringentas auri libras conferenti. Ferdinandi mors, mentiſque in matre impotentia, Regnum Hiſpaniarum ipſi acceleravit. Anno MDXX, menſe Octobri, Aquiſ-Grani in Cæſarem inauguratus eſt. Turnacum ejuſque arcem atque agrum anno M D XXI Gallis eripuit, ſibiq; ſubdidit. Chriſtiernū II Daniæ Re-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

gem, ſororis virum, tribus Regni per ſubditos vicinoſq; exutum cum uxore liberiſq; recepit an. MDXXIII ejuſque reſtitutionem non vehementer, liberos valde juvit, aluit, nuptumq; dedit. Fratribus Equitibuſq; S. Ioannis Hieroſolymitani Xenodochii Rhodo anno MDXXIII per Turcos ejectis donavit Melitem inſulam, juratis eo nomine clientelæ fidelitatem. Capto ad Papiam MDXXV Franſciſco I Galliæ Rege, Flandriam Arteſiamq; omni ſupremo Franciæ imperio & qualicunq; obſequio emancipavit: cunctaq; Andegavenſium in Neapolim & Aurelianenſium in Mediolanum Genuamq; jura, à Francis abdicata, in ſe tranſtulit. Roma ab ejus exercitu anno MDXXVII, ſexto Maij die, ad ſuburbium, quà mons, quaq; S. Spirtus templum, ſuperata fuit, atq; ſpoliata. Vltrajectina & Tranſ-Iſelana ditio Henrici Bavari Palatini Epiſcopi, Ordinumq; regionis ceſſione, à Clemente VII Papa Imperioq; approbata anno MDXXVIII, in illum tranſiit: quum duodecim ante annos Friſia acceſſiſſet à Geor-

gio

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

gio Saxoniæ Duce, centum ſlorenorum millibus tranſigente: cujus patri Alberto, Belgii Præfecto, in compenſationem pecuniæ mutuæ, operæq; ſtrenuæ & ſumptuoſæ, per Caroli patrem conceſſa fuerat. Anno M D XXX à Clemente VII Pontifice in Imperatorem Auguſtum die natalitio Bononiæ conſecratus eſt. Soleymannum Turcum potentiſſimum toti Germaniæ inhiantem anno M D XXXII domum fugavit. Regna Cuſcana, Mexicana, Peruya, in Indiis Occidentalibus, auſpiciis avi ejus Ferdinandi per Chriſtophorum Columbum Americumq; Veſputium Italos primum compertis, opera Corteſij & Pizarri Hiſpanorum, Chriſto ſibique ſubjugavit. Vrbem ampliſſimam in Africa, quam Polybius Tunes vocat, quindecimque paſſuum milibus diſtare ſcribit à Carthagine, atq; annexum illi regnum latiſſimum, Hairadino Ænobarbo anno M D XXXV eripuit, ac Muleio Hazanio legitimo Regi reſtituit, leviſſimo, binorum puta falconum, totidemque pernicum equorum, tribu-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

to impoſito; & arce Goleta retenta, firmataq; præſidio Chriſtiano. Quo tempore, Franciſco Sforcia II à vita ſine liberis decedente, Mediolani Principatum jure Cæſarum prærogativo, tam ſuo, quàm Friderici III proavi, acquiſivit. Vnde illum plus emolumentorum quotannis hauſiſſe, quam Regem Franciſcum I ſub idem tempus ex Gallia; & ex Belgio plus annuorũ fructuum percepiſſe, quam Regem Henricum VIII eadem tempeſtate ex Anglia, Bodinus polyhiſtor in ſuis de Republica libris commentatus eſt. Magno eximiæ fiduciæ integritatiſq; argumento, anno MDXXXVIII ad aquas mortuas, quas foſſas Marianas dicunt fuiſſe, & altero poſt anno peragratis Galliis, ſe permiſit hoſpitio fideique Regis Franciſci, nemini Regum tunc cedentis ſinceritate, ac honorificentia hoſpitalitatis. Geldriam cum Zutphania, per Carolum proavum coëmptam, poſſeſſamque, ſed ereptam à Carolo Egmondano ad annum M D XLIII recuperavit, abtraxitq; Guilielmo Cliviæ Duci, no-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

vo poſſeſſori: quum ante annum ad Argieram Africæ, non victoriæ, ob incredibiles aeris mariſq; tempeſtates, ſed rariſſimę conſtantię laudem promeruiſſet. Ioannem Fridericum Saxonię Ducem Electorem, & Philippum Heſſiæ Lantgravium, illum forti ad Albim prælio, hunc tranſactione controverſa, nominiſque ſui metu, neque non maximam Germaniæ diſiunctæ partem anno M D XLVII arbitrio ſuo cuſtodięq; facilius ſubdidit, quam retinuit: Cameraco, vetuſta Imperij urbe, paucos annos contra Gallos aſſerto, arce impoſita, veluti freno atq; vadimonio. Eodem hoc anno M D XLVII illi Paulus III Pontifex ex familia Farneſiana Romanus agnomentum Maximi, Cardinalium Senatuſconſulto, attribuit. Mediomatricum Metim, à Gallis interceptam, anno M D LII fruſtra obſedit, propter hyemis rigidę nivoſæque aſperitatem, & præſidii nobiliſſimi pertinaciam. Teruanam Morinorũ, antiquam nobilemq; urbem, Gallis fidam, perpetuamq; Flandriæ Occiduæ noxam, anno M D LIII oppugnatio-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

gnatione cepit, funditusq; delevit, cum Heſdino, novumq; Heſdini oppidum ſtruxit loco aptiori. Belgij Proceribus, Vrbiumq, Legatis præſentibus, ditionum adminiſtrationi Gandavi renunciavit, filii præſentis & ſuccedentis virtuti confiſus, ad annum M D LV, menſe Auguſto: tum rerum humanarum regnandiq; tædio, & cæleſtium deſiderio: tum aſthmatis anguſtijs debilitatus. Ex Selandiæ Rameka, anno M D LVI, Septembri menſe ſolvit, & cum Leonora Mariaq; ſororibus viduis ad Laredum Hiſpaniæ portum applicuit: inſignem illi ultimamq; tranſvectionis operam feliciter navante claſſis præfecto, Equite Flandro, VVackenij comarcho. Inde ad Hieronymianū Sodalitium D. Iuſti, ſeptem à Placentia miliaribus, diocœſis Toletanæ, locum perpetuo vere ſalutiferum, lectica vectus eſt, ibiq; cum duodecim tantummodo intra domeſticos parietes familiaribus (in quibus Malinæus Brugenſis hiſtoricus erat) ſanctè vixit, injungens vt ſolummodo Carolus appellaretur. Illic Romanū Imperium ſpon-

te

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

te abdicavit, breviq; mortalitatem explevit ad annum M D LVIII, XI Kal. Octob. ætatis anno 58, menſe VI, die XXVII, Principatus paterni LII: regnorũ maternorum XLIII, S. Imperij XL. Sepultus eſt Eſcuriali: ubi filius Philippus ſumptuoſiſſimum templum, abſq; cœnobio Laurentiano, inſtituti Hieronymiani, ædificavit. Ex Iſabella Emanuelis Portugaliæ Regis filia, quæ anno M D XXXIX menſe Maio Toleti deceſſit, reliquit Philippũ virilis ſtirpis unicum, ſucceſſorem, Mariam & Ioannam: Illam Maximiliano II Cæſari: hanc Ioanni Portugalliæ Principi conjugatas. Nothos habuit non ignotos, Ioannem, nobiliſſimo ad Naupactum contra Turcos prælio celebrem: atq; Margaritam, Alexandro Medices Florentinæ ditionis, dein Octavio Farneſio, Parmæ Placentiæq; Ducibus, nuptum à patre elocatam.

PHILIPPVS III, COMES XXXIV.

PHilippus, Belgii Principum primus, in Hiſpania, Valle Olitana, urbe

urbe Vaccæorum, anno M D XXVI, menſe Maio, in lucem prodiit: quo tempore patri Roma ſubjugabatur: non levi ejus amplitudinis augurio, qua illum dilatari ceteri Reges obſtupeſcunt, terrarum Turcicæ potentiæ dimenſionem decies antecedentem; ſi Ioannis Bodini Galli polyhiſtoris de Republica commētariis adſtipulemur; atque hinc in Europa octodecim regnorum, olim diſtinctorum, & tot Ducatuum, Comitatuum, aliarumq; ingentium ditionum accumulatam poſſeſſionem: illinc Indarum, Noviq; Orbis Monarchiam perpendamus. Mariam patris conſobrinam, Angliæ Reginam, per Lamorallum Egmondanum Gaveræ Principem, procuratorem ſuum, antea ſibi deſponſam, anno M D LIV, VVintoniæ in uxorem accepit: Regno Neapolis, & Ducatu Mediolanenſi, propter nuptias à patre donatus. Anni M D LVIII inſignes contra Gallos pugnas victoriaſque ad Quintinopolim ac Grevelingam, illuſtriori ad annum M D LIX, menſe Aprili, pace exornavit: qua ſibi ingens nomen

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

men amplificavit, & Emanuelem Philibertum, Sabaudia Pedemontioque ad annum M D XXXV cum patre ejectum, avitis ditionibus reſtituit, magna in amicitia conſtantiæ, & in potentia efficaciæ commendatione. Præclariſſimæ oleæ annexuit lauream immortalē, tum auguſto Muſarum templo Duaci dedicato: tum ſacroſanctis Bibliis, Græca, Hebraica, Chaldaica, tripliciq; Latina lingua correctiſſimis ornatiſſimiſque, ex Academia Complutenſi orbi univerſo communicatis. Ex Flandria, ceteroq; Belgio, pace tutis, ac opulentia copioſis, ſub finem anni M D LIX in Hiſpaniam enavigavit. Poſt cujus diſceſſum, quam non tantum in Flandria, ſed in toto Belgio miſere & infeliciter, peccatis noſtris apud Deum ita promerentibus, omnia ſucceſſerint, notiſſimum eſt: noſtriq; non eſt propoſiti, nec præſentis inſtituti de iis agere. Obiit autem Philippus Rex potentiſſimus in Eſcuriaco S. Laurentij cœnobio, quod eſt Sodalium Hieronymianorum, XIII Septembris die, anno M D

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

XXVIII, ætatis anno ſeptuageſimo primo.

Philippus III, Hiſpaniarum Rex.

MVlta Triumphator magnus mihi regna paravit,
Multaque vindiciis regna parata meis.
Quid tamen hæc proſunt? in me mea Belgica ſævit,
Præcipua Hollando bella movente mihi.
Libera gens, nullos unquam admiſſura Monarchas,
Hiſpano refugit ſubdere colla iugo.
Diſplicet exemplum: ſed tu provincia laudas,
Et gaudes cineres tam procul eſſe meos.

P. S.

FINIS PRINCIPVM.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

INDEX.

A.

ADmiralitatis conſiliarij. 137.
Albanus. 71
Alcmaria. 220. 369 incenſa, 374. 377.
Amſterodamum. 208.
Angli, gens vetus Germanica. 45.
Aquæ Mattiacæ, Badenſes. 96.
Aquenſium reſpublica, urbs Badenſis. 97.
G. Arauſionenſis Princeps. 74.
Arboricæ inſula. 294.
Arenacum Taciti, Arnhem. 102.
Armamentarium pop. Rom. 119.
Arnemuda. 329
Aſpera. 227.

B.

BArlandia 338.
Barones. 25.
Bato fictitius. 165.
Batua. 42. 108.
Batavia. 42. 165. 166.
Batavicæ fortitudinis fideiq; exempla. 36. 37. 42.
Batavicæ reipublicæ antiquitas. 77. reſpublica prima. 16. 28. ſumma rei poteſtas poſt reges & duces. 24. reſpublica florente imperio Rom. 30. poſt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

poſt lapſum imperij Rom. 42. tempore Comitum. 46 in bello. 73. & poſt bellum. 76. forma. 139.
Batavi. 26. 90. olim inter Chattos (nunc Haſſos) 16. 92. quanam in re ab reliquis Germanis diſſimiles fuerint. 28. Romanis æquales. 34. Eorum auxilia pro Romanis. ibid. cum omnibus alijs nationibus comparatio. 34. 36. 83. 84. leges quales primitus fuerint. 20. 24. tituli honorifici. 39. 40. urbes primæ. 29.
Batavorum opidum *apud Tacitum*, *vulgo* Neomagum. 102.
Batenburg. 101.
Batavodurum. 29. 102.
Bevervvicum. 239.
Borſala. 336.
Brederoda arx. 253.
Briela. 260.
Britannica arx. 255.
Brittia inſula. 44. 109. 119. 255.
Brittones. 45.
Brouvvershavia. 311.
Burg-gravij. 48.
Buſcumducis ab Hollandiæ Principe Theoderico VII captum. 380.

C.

Campo-veria. 323.
Carolus V. 67. 124.

Caſci

Caſci Edamenſes. 322. Graveſandici. 240.
Catvvicum. 93. 254.
Catzium. 93. 340.
CCCLXIV infantes uno partu editi. 250.
Celtæ qui. 17.
de Ceſpite uſtibili (vulgo Turf) diſſertatio. 279.
Civitas, quid Tacito. 32.
Civitates, quæ Deputatos ablegant. 80. 130.
Cluverius caſtigatur. 95. 99. 100.
Colinſplata. 340.
Collegium ſenatorum urbicorum. 152.
Comitatus Hollandici inſtitutio. 46. 47. 109. 357.
Comitem ſcuto imponendi ac humeris vibrandi mos. 23.
Comites Batavorum ſeu Hollandiæ. 128. 129 impetatores in ſuo Comitatu. 53. nihil diſcreparunt ab antiquis regibus. 63. precario imperarunt. 64. 115.
Comitia Ordinum Holl. 130. 155. comitiorum coactorum deliberandi materia. 133.
Concilium Germanorum quotuplex olim. 26.
Conſules. 153.
Cortgena fluctibus obruta. 339.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

D.

DEcimarum origo apud Hollandos. 2
Decretum Ordinum Holl. de an
quo iure Reip. Bat. 14
Delegati provinciales, ſive Ordinum. 1
Delpht. 192. opidum à Godefrido Loth-
ringo conditum. 36
Dijc-gravij quinam. 4
Domburgum. 32
Dordrechtum. 181. 363. crematur
383. in diplomate Henrici IV Im
appellatur Thuredrecht. Vide inf
in Tuſij.
Ducum poteſtas. 20. deligendorū mos.
Duvelandia. 31
Dynaſtarum Zelandicorum ſeries. 34

E.

EDamum. 22
Egmonda. 252. Egmondenſe cœn
bium antiquum & perilluſtre. 35
Elfsdica toparchia. 33
Enchuſa. 21
Enſia inſ. 26

F.

FAlcoburgum. 259
Feudi liberi appellatio. 53

Flacka

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

lackæa ſinus. 296.
ladirtinga *antiquitus, quæ nunc Hollandia.* 48, 110. 356. *eadem quæ* Fleerdingen, *&* Vlaerdinga. 240.
levus fl. 45.
levolandia inſ. ibid. *&* 266.
liſsinga. 325.
œderum genera quot. 31.
œderatæ provinciæ. 81.
rancica bella cum Batavis. 41.
riſæones & Friſævones. 108.
riſii, Friſones, & Friſiabones. 43. 44. 45.
riſij *cognomentum Theoderico primo Comiti additum.* 49. 108.

G.

GErmaniæ diſtributio. 133.
Gertrudeberga. 235.
eervlietum. 262. *Gervlietenſe telonium.* 379.
oedereda inſ. 263.
oeſa 338.
oricomium. 228.
ouda. 213.
raveſanda. 240.
ravij *&* Graviones *qui.* 47.
rinnes *Taciti, an* Rhenen. 102. 104. Rinnes *legit Iunius Batavia p.* 54.
uilielmus II *Comes Holl. Rex Rom.* 387.

Haga

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

H.

HAga. 24
Harlemum. 187. *Typographiæ ma*
ter prima. 18
Helm, *carex, iunci genus.* 26
Helvetiorum hodiernorum & priſcoru
Batavorum comparatio. 34. 3
Heuſda. 23
Hollandia, 165. *unde dicta* 166. 35
Eius termini. 169. *ingenium.* 170. *ope*
173. *piſcatio, & navium numeru*
177. *ambitus, & opidorum pagorum*
que numerus. 178. *municipia.* 23
inſulæ. 180. 260. 265. 267. *Ora*
nes. 181. *urbica regimina.* 78. *P*
vim ab Epiſcopo Vltraiectino occupa
ta. 368. *Feudi vinculo non obſtrict.*
5'. 111.
de *Hollandiæ Principibus.* 273. 355. 3
357. &c.
Comitum Holl. nomen cum Philipp
ſublatum. 74
Hollandorum artes & ſtudia. 271. *lau*
des. 26
Holland *pagus.* 50. 11
Holtlandia. 35
Honoris *vox in quem populum cada*
vel non. 3
Hondſ boſch. 25

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

de Hondt *Scaldis fl. brachium.* 296.
Horna. 218.
Horologium inſigne & turris Middelburgi. 320.
Hoſtis patriæ quis. 159.
Huclonium. 228.
'tHuys te Britten. 119.

I.

INduciæ Belgicæ. 76. 77.
Ioachimus Polites, Io. Secundo poëtæ celebratus, Goeſanus. 338.
Iſelmonda. 252. 265.
Iſelſteynium. 225.
Iunius corrigitur. 119.
Iura. Vide, *leges.*

L.

LAcenum reſp. qualis, & quam Hollandorum reip. affinis. 64.
Lamberti Aſcafnaburgenſis ſæculum, 110.
Lauſduna pagus, cœnobio olim, & partu prodigioſes nobilis. 248.
Leges imperij Hollandici. 55. 56.
Lerodamum. 226.
Leyda. 200.
Libertas quid. 18.
Liceſtrius. 75.
Lugdunum, Bat. Leyden. 102. 200.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

M.

MAiores patriæ quinam Philippo Leydio. 62.
Mattiaci & Mattium. 93. 95. 97.
Selandi crediti. 94. 297.
Mattiaci fontes, & Mattiacæ aquæ. 95.
Mauritius, princeps. 75. illius encomium. 126.
Medenblica. 238.
Middelburgum. 315. Quæſtoris ærarij ſedes. 343.
Monachodamum. 222.
Mos Cattorum crinem barbamque ſubmittendi. 21. 118.
Mos creandi Comitem. 23.
Muda. 239.
Mulier marina. 169.
Mutatio reipublicæ bello cauſſam dat. 67.

N.

NArda. 223.
Neoportus. 239.
Nicolaus Kietenus gigas. 393.
Nobiles. 25. nobiles Hollandiæ. 130. nobiles provinciales. 151.
Nobilitatis gradus. 60.
Nordbevelandia inſ. 339.

O.

OBnoxij & reverentes differunt. 31.
Obſequij vox in ſubditos non cadit. 30.
Optimates. 28.
Ordines. 13. 127. eorum Deputati. 134. 135.
Oreſanda inſ. 340.
Oſtiorum Rheni nomina. 100.
Oudevvatera. 223.
Overflackæa inſ. 264.

P.

PAgi, id eſt, ditiones, comitatus. 47.
Pagi Holl. 248. &c.
Partus prodigioſus. 259.
Pax cum Hiſpano. 76. 77.
Pettemum. 258.
Philippus Caroli V fil. 68. 124. principatu abdicatus. 73. 74. 129.
Pirshilla. 263
Plebis ſtatus qui olim. 25.
Preces, id eſt, tributa & collectæ. 62.
Principatus quid. 11. 87.
Principes qui intelligi poſſint. 24.
Principum magnitudo ingentis in republica mutationis cauſſa. 67.
Proles numeroſa ſupra naturam. 249. 251.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

Provinciæ Fœderatæ. 125

Purmerenda. 221.

Purmeri laci monſtrum. 169

R.

R*Ammekens prom.* 329

Regnum. 18.88.89

Regis poteſtas. 20

Rentmeeſters *in Selandia duo, Orientalis & Occidentalis, eorumque dignitas.* 343

Reſp. Aquenſis, Baden. 97

Reverentes & obnoxij *differunt.* 31.

Rinesburg. 110.

Rollo Danus. 348.

Romerſvvalia. 336.

Roterodamum. 232.

S.

S*Alii Francorum natio, Batavis coaluxerunt.* 41.

Scabini. 153. *vocabulum antiquiſſimum.* 61.

Scaldia inſ. 305.

Scaldis fl. 336. 338.

Schaga. 252.

Schellinga inſ. 267.

Schiedamum. 235.

Schonhovia. 224.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

Scuto comitem imponendi ac humeris vibrandi mos. 23.
Selandiæ nomen. 294. *limites.* 296. *indoles & ſœcunditas.* 302. *opida, & artes.* 354. *converſio.* 347. *quando in comitatum erecta* 354. *Ordines.* 304. *reſpublica.* 343. *inſulæ.* 300. *harum origo & dynaſtarum ſeries.* 347. *aggeres, & obſepiendi ratio.* 300. 340.
Selandi priſci, an Mattiaci. 297. *quando ad Chriſtum converſi.* 347. *à Danis ex mari eductæ inſulæ.* ibid.
Senatus urbium. 61.
Sevenberga. 237.
Signa quibus populi inferiores Romanis ſubiectos ſe profitebantur. 32.
Siren in lacu Purmerendano. 169.
Societatis *vocabulum quid denotet.* 31.
Somerſdica & Somerſdikium. 263.
Status. 13.
Suffragiorum ratio. 134.

T.

TErritorium tranſmoſanum, inſ. 264.
Teſſalia inſ. 265.
Tola inſ. 313.
Tributorum indicendorum ratio. 62.
Tuſij in Batavorum gente. 26. *Apud Plinium (lib.* IV. *cap.* XV.*) in exoletis*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

letis codicibus Sturii, non Tuſij le-
tur. Atque ad huiusgentis etym
Thuridrechti fortaſſean civitatis a-
pellatio referenda. De Tuſiis vero co
ſulenda Iunij Batavia pag. 2
Typographiæ inventio prima Harlem
188.

V.

VEria, ſeu Campo-Veria quando m
ris cingi cœperit. 32
Verona. 20
Viana. 22
Vlardinga. 240. vide Fladirtinga.
Vorna inſ. 260. 263. 24
Vornanus ager. 26
Vrbes. vide, Civitates.
Vrca inſ. 26
Vroetſchappen. 15
Vronla. 48. 11

W.

WAlachria ſive VValchria. 314. 34
352.
VVeſopum. 22
VVeſt-Capella. 32
VVeſthovia. 32
VVillemſtada. 23
VViringia inſ. 266
VVoerda. 22

Volſerſdica inſ. 343.
Vorichemium. 232.

Z.

ZElandia, vide, Selandia.
Zelotypiæ exemplum. 398.
Zipa canalis. 259.
Ziriczæa, eius antiquitas, 306. 398.
ſedes quæstoris ærarij. 343.
Ziringus V. N. 306.
Zuydbevelandia inſ. 335.
Zuydburgum. 335.

FINIS.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

ERRATA.

PAg. 24. verſ. 16. l. *ſingulos*. p. 26 v. 22. poſt *Friſiabones* pone comma. p. 45. v. 9. Friſones. p. 46 v. ult. poſt *fulta* dele comma. pag 49. v. 25. *Aſcaſnaburgenſis*. p. 50 v. 7. *à Reginone*. p. 92. v. 23. *inter VVarram*. p. 95. v. 1. *qui cæli ſ* pag. 101. v. 26. *catalogo eximi*. p 117. v. 19. *Bartolus*. p. 163. v. 5 DESCRIPTIO. pag. 241. v. 2. *pagorum*. p. 260. v. 18. *Vorna*. pag 291. v. 18. adde *excrementum* boum. Cæteris ignoſce, & tuteme corrige Lector humaniſſime.

FINIS.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 64